

ดุษฎีนิพนธ์ อิสลามียะฮ์และการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Tarbiyah Islamiyah and its Application in Islamic Private School
in Muang District, Nakhorn Si Thammarat Province

อาหมีน ดาราพงศ์

Ameen Darapong

วิทยานิพนธ์นี้สำหรับการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Islamic Studies
Prince of Songkla University

2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

ดุษฎีนิพนธ์ อิสลามียะฮ์และการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
Tarbiyah Islamiyah and its Application in Islamic Private School
in Muang District, Nakhorn Si Thammarat Province

อาหมีน ดาราพงศ์
Ameen Darapong

วิทยานิพนธ์นี้สำหรับการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Islamic Studies
Prince of Songkla University

2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ด้รุปียะสุ อิสลามียะฮ์และการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้เขียน นายอาหมื่น ดาราพงศ์

สาขาวิชา อิสลามศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัปดุลเลาะ การ์รีนา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดสกีร์ มั่นญนุ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
สำหรับการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้าว่งสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นายอาหมีน ดาราพงศ์)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน
และ ไม่ได้ถูกยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นายอาหมื่น ดาราพงศ์)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์	ตรूपียะฮุ อีสลามียะฮุ และการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้เขียน	นายอาหมีน ดาราพงศ์
สาขาวิชา	อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อหลักการตรूपียะฮุ อีสลามียะฮุ ตลอดจนระดับการนำมาใช้ และแนวทางการนำกระบวนการตรूपียะฮุ อีสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 127 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม รวม 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าทางสถิติและนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชมีระดับความรู้ เกี่ยวกับหลักการตรूपียะฮุ อีสลามียะฮุส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 48.04 (2) ระดับการนำกระบวนการตรूपียะฮุ อีสลามียะฮุ มาปรับใช้ในโรงเรียนโดยภาพรวมมีระดับการนำมาปรับใช้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.975 (3) แนวทางการนำกระบวนการตรूपียะฮุ อีสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มี 6 ด้าน ดังนี้ 1)ด้านวิชาการ คือ การอบรมให้ความรู้แก่ครู และบุคลากรทางการศึกษา 2)ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี คือครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนแสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุกๆด้านทุกที่ ทุกเวลา และโอกาส 3)ด้านการสร้างแรงจูงใจ คือ ให้มีการยกย่องชมเชย ให้รางวัลและกำลังใจกับผู้ที่ปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างและมีจรรยาบรรณที่ดี

4)ด้านประวัติศาสตร์ คือ ด้วยการนำอัตชีวประวัติของบุคคลในอดีตมาศึกษา วิเคราะห์และถอดบทเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางและแบบอย่างในการปฏิบัติ 5)ด้านการสําคัญเตือนและการลงโทษ คือ การสําคัญเตือนและการลงโทษเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องนำมาใช้ในกระบวนการตํารุปียะสุ และมีการจัดการอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน และมีความชัดเจนเพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักและเกิดสำนึกพร้อมที่ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนให้อยู่บนหลักธรรมแห่งสัจธรรมและห่างไกลจากสิ่งที่ไม่ดี และ6)ด้านการนำมาปรับใช้ในชีวิตรประจำวัน คือการมุ่งเน้นให้ครูและนักเรียนปฏิบัติตนตามหลักธรรมคําสอนแห่งอิสลามและพยายามปรับใช้วิถีชีวิตตามครรลองอิสลามให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Thesis Title	Tarbiyah Islamiyah and its Application in Islamic Private School in Muang District, Nakhorn Si Thammarat Province
Author	Mr. Ameen Darapong
Major Program	Islamic Studies
Academic Year	2017

ABSTRACT

This research aimed at studying the level of Islamic Private School teachers' understanding and processing Tarbiyah Islamiyah as well as these teachers' methods of knowledge about its application process in those schools in Mueang District, Nakhon Si Thammarat. The researchers selected five schools as samples in the District by simple random sampling. There were 127 samples based on Krejcie and Morgan theory. The questionnaire and interview were the research instruments used to collect data, and the thorough interview of 5 school headmasters. Then the data was analyzed by statistic and presented qualitatively.

The research indicated that (1) Islamic Private school teachers in Mueang district, Nakhon Si Thammarat have the average level of knowledge about Tarbiyah Islamiyah, at 48.04 (2) The level of Tarbiyah Islamiyah application in schools was very high 3.975 (3) There are six aspects of Tarbiyah Islamiyah application in schools; 1) Academic aspect: teacher and staff training and seminar with teachers in Tarbiyah Islamiyah. 2) Exemplary model aspect: all teachers are empowered to be a good role model to students in time and space. 3) Motivational aspect. Highly disciplined teachers as best models to students will be awarded and praised. 4) Historical aspect: both teachers and students study

and analyze early famous people's biography as life guideline. 5) Reward and punishment aspects: observing and following Islamic guideline as the principle and rule of punishment and reminding in order to create the consciousness of self-improvement; to encourage them to be a better person based on Islamic teachings and avoid sins. 6) Daily application aspect:, Encouraging and empowering teachers and students to live their life according to Islamic teachings to their capacity.

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*

عنوان الرسالة: التربية الإسلامية وتطبيقها في المدارس الأهلية الإسلامية بمنطقة موانج، ولاية نكون سي تامارات

الباحث: أمين دارابونج

القسم: الدراسات الإسلامية

العام الدراسي: 2017م \ 2560ب

ملخص البحث

يهدف هذا البحث إلى دراسة مستوى العلم والفهم في التربية الإسلامية لدى مدرسي المدارس الأهلية الإسلامية بمنطقة موانج ولاية نكون سي تامارات، كما يهدف إلى دراسة مستوى وطرق تطبيقها في تلك المدارس، واختار الباحث خمس مدارس أهلية إسلامية في منطقة موانج ولاية نكون سي تامارات كعينة في هذه الدراسة، واستخدام الاستبانة والمقابلة في إصدار المعلومات، واتبع الباحث في هذه الدراسة المنهج الوصفي التحليلي لمعالجة معلومات الجانب النظري والبيانات الميدانية.

قد توصل الباحث إلى النتائج التالية، (1) مستوى العلم والفهم في التربية الإسلامية لدى مدرسي المدارس الأهلية الإسلامية بمنطقة موانج ولاية نكون سي تامارات متوسط، حيث بلغ 48.04 من النسبة المئوية. (2) مستوى تطبيق التربية الإسلامية في المدارس الأهلية الإسلامية كثير حيث بلغ الوسط الحسابي 3.975. (3) طرق تطبيق التربية الإسلامية في المدارس الأهلية الإسلامية في منطقة موانج ولاية نكون سي تامارات تحتوي على ستة جوانب، وهي: (1) الجانب الأكاديمي، تدريب المدرسين والموظفين في التربية الإسلامية (2) جانب القدوة الحسنة، ينبغي على كل المدرسين والموظفين أن يكونوا قدوة حسنة لطلابهم في كل جانب، وفي كل وقت، وفي كل فرصة. (3) الجانب التشجيعي، مدح ذي القدوة الحسنة والمؤدب وتقديم له بعض الهدايا مع تكميمه. (4) الجانب التاريخي، يدرس المدرسون والتلاميذ سير الأشخاص وتحليلها وتلخيصها للاستفادة منها في الحياة. (5) جانب التنذير والتعذيب،

يجب للمدرسين تطبيق التنذير والتعذيب لتلاميذهم في التربية الإسلامية؛ وذلك بالنظام والتدرج والوضوح؛ للإدراك في إصلاح أنفسهم وتنمية معيشتهم إلى الطريق المستقيم والتجنب من المعاصي. (6)
جانب تطبيقها في الحياة اليومية، التركيز على المدرسين وتلاميذهم في اتباع الشريعة الإسلامية ودمج منهج الإسلام في كل جوانب الحياة.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

กิตติกรรมประกาศ

มวลดการสรรเสริญเป็นสิทธิแต่อัลลอฮฺ ﷻ พระเจ้าผู้ทรงยิ่งใหญ่และสูงส่ง ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอที่ได้ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยอนุมัติแห่งพระองค์

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งคอยให้กำลังใจ คำปรึกษา คำชี้แนะ กระตุ้นเตือนและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดระยะเวลาของการเป็นนักศึกษาและการทำวิจัย

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ การีนา ซึ่งเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ตักเตือนและข้อชี้แนะต่างๆในการศึกษาเล่าเรียนและการทำวิจัยและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดสกรี มั่นยูนู ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาหะมะกอซี กาชอ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่เสียสละเวลาเป็นกรรมการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้คำแนะนำ เพิ่มเติม แก้ไข ทำให้เครื่องมือวิจัยมีความน่าเชื่อถือและมีความสมบูรณ์ในการนำไปใช้ทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ การีนา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดสกรี มั่นยูนู ที่ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และช่วยตรวจสอบ แก้ไขวิทยานิพนธ์ รวมทั้งกรุณาให้คำแนะนำแนวทางอันเป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คุณรัชนี นิมะ เจ้าหน้าที่วิชาการ งานบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา ที่คอยบริการวิชาการ ให้กำลังใจ คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอดการเป็นนักศึกษา และการทำวิจัย รวมทั้งเป็นกัลยาณมิตรที่ดีเสมอมา

ขอขอบคุณคณาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ให้ความรู้ วิชาการต่างๆแก่ผู้วิจัย ตลอดจนเพื่อนนักศึกษา และมิตรสหายทุกท่านที่ต่างแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและเป็นกำลังใจที่ดีต่อกันเสมอมา

ขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย และคณะวิทยาลัยอิสลามศึกษา ที่สนับสนุนทุนการทำวิจัยให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์มารีนะห์ เลาะลาญ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และ
 สังคมศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอาหรับ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้ซึ่งเป็นน้องสาวของผู้วิจัย ตลอดจนคุณ
 ประสิทธิ์ ดาราพงศ์ คุณลาวัลย์ ดาราพงศ์ คุณเอกวิทย์ ดาราพงศ์ คุณอรุณ ดาราพงศ์ และคุณวรรณมา
 ดาราพงศ์ พี่ชายและน้องๆทุกคน ที่คอยให้คำแนะนำ กำลังใจ และให้การช่วยเหลือด้านต่างๆ ด้วยดี
 เสมอมา

ขอขอบคุณคณาจารย์ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง
 จังหวัดนครศรีธรรมราชทุกท่าน อาจารย์นิรุฎ เทพลักษณะ อาจารย์ชากีริน สุมาลี อาจารย์อัปดุลเลาะ
 แวววรรณจิตร อาจารย์จักษกฤษ พิกุลกาฬ และอาจารย์วัชชัย วิเชียรสร่าง ที่กรุณา ให้ความสะดวก
 เชื้อเพื่อและสละเวลาในการให้คำสัมภาษณ์และคำแนะนำที่ดีแก่ผู้วิจัย และคณาจารย์ที่มีได้เอ่ยนาม
 ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ คุณพิตรีย์ โพธิ์งาม ที่ให้คำปรึกษา แนะนำการเขียนวิจัยและช่วยเหลือ
 เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลและช่วยแก้ไข ตรวจสอบข้อมูลแก่ผู้วิจัยมาตลอดระยะเวลาของการทำวิจัย

ขอขอบคุณ คุณวรรณิ์ ดาราพงศ์ ภรรยาผู้อยู่เคียงข้างและดูๆทุกคน ที่คอยกำชับ
 และให้กำลังใจ ความรัก ความห่วงใยจนเป็นแรงผลักดันแก่ผู้วิจัยในการเดินอยู่บนเส้นทางแห่งความ
 พยายามนี้มาจนถึงสุดสายปลายทางได้อย่างภาคภูมิใจและสำเร็จได้ทุกประการ

อาหมีน ดาราพงศ์

ตารางเปรียบเทียบอักษรอาหรับ-ไทย
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(ฉบับปรับปรุง 2558)

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ء, أ	อดีฟ, ฮัมซะฮฺ	อ ในกรณีเป็นพยัญชนะ และ ฮ ในกรณีเป็นตัวสะกดสุดท้าย
ب	บาศ์	บ
ت	ตาศ์	ต
ث	ษาศ์	ษ
ج	ญีม	ญ (จัญ ในกรณีเป็นตัวสะกด)
ح	หุาศ์	หุ (ยกเว้น เตาศีด)
خ	คอก์	ค
د	ดาด	ด
ذ	ษาล	ษ
ر	รอก์	ร
ز	ซาย	ซ
س	ซีน	ส มีข้อยกเว้นเช่น มุซา อีซา เป็นต้น
ش	ชีน	ช
ص	ศอด	ศ
ض	ฎอด	ฎ

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ط	ฏอธ	ฏ
ظ	ซอธ	ซ
ع	อัยนุ	อ
غ	ฆอัยนุ	ฆ
ف	ฟาธ	ฟ
ق	กอฟ	ก
ك	กาฟ	ก
ل	ลาม	ล
م	มีม	ม
ن	นูน	น
هـ	ฮาธ	ฮ (ในกรณีเป็นตัวสะกดใช้ ฮุ)
و	วาว	ว
ي	ยาธ	ย
الفتحة	อัลฟัตหะฮฺ	อ (ในกรณีมีตัวสะกดเช่น อัลกุรอาน , อาดัม , ะ , ะ , ะ (อ ในกรณีมีตัวสะกด)
الكسرة	อัลกัซเราะฮฺ	-อ

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
الضمة	อัญญ์อมมะฮฺ	-อู
الفتحة الممدودة	อัลฟัตฮะฮฺ อัลมัคดูดะฮฺ	า (อ ในกรณีมีตัวสะกด เช่น อัญญอลลิน , อัลกอรีอะฮฺ ฯลฯ)
الكسرة الممدودة	อัลกัศเราะฮฺ อัลมัคดูดะฮฺ	อี
الضمة الممدودة	อัญญุมมะฮฺ อัลมัคดูดะฮฺ	อู
ال- الشمسية	อลีฟ ลาม อัจซัมชียุยะฮฺ	อั-ตามด้วยพยัญชนะตัวแรกของคำต่อไป เช่น อัตดิน, อันนุร ฯลฯ
ال- القمرية	อะลีฟ ลาม อัลเกาะมะรียุยะฮฺ	อัล ตามด้วยคำต่อไปโดยไม่ต้องเว้น วรรคเช่น อัลกุรอาน, อัลอิสลาม ฯลฯ
ة	ตารอ์มัรบูฎะฮฺ	ฮ์ เป็นเสียงเดียวกับ ฮฺ กรณีอ่านหยุดเป็นเสียง ฮ์ กรณีอ่านต่อเนื่องเป็นเสียง ต
ي	ยาร์ มุค็อฟพะพะฮฺ	อ่านและสะกดตามการเขียน เช่น ฟี
ي	ยาร์ นิสบะฮฺ หรือ ยาร์ มุซัดดะฮฺ	สะกดยาร์สองตัว เช่น ยุยะ อัซซาฟิอียะฮฺ

ตารางเปรียบเทียบอักษรอาหรับ-อังกฤษ
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(ห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา)

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ا	อลีฟ	a
ب	บาศ์	b
آ	ฮัมชะฮฺ	a, i, u
ت	ตาศ์	t
ث	ษาศ์	th
ج	ญีม	j
ح	หุาศ์	h.
خ	คอก์	kh
د	ดาด	d
ذ	ษาด	dh
ر	รอก์	r
ز	ซาด	z
س	ซีน	s
ش	ชีน	sh
ص	ศอด	s.
ض	ฎอด	d.
ط	ฏอก์	t.
ظ	ซุอก์	z.
ع	อัยนุ	'a, 'i, 'u
غ	ฆอยนุ	gh

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ف	ฟาฮ์	f
ق	กอฟ	q
ك	กาฟ	k
ل	ลาม	l
م	มีม	m
ن	นูน	n
ه	ฮาฮ์	h
و	วาว	w
ي	ยาฮ์	y
ة، ء	ตาฮ์	h,t
(الفتحة)	ـَ, ـِ, ـِا	a ,ay, aw
(الفتحة الممدودة)	ـَا	ā
(الكسرة)	ـِ	i
(الكسرة الممدودة)	ـِا	ī
(الضمة)	ـُ	u
(الضمة الممدودة)	ـُا	ū
ال-الشمسية		al-_ (al-Tirmidhiy)
ال-القمرية		al-_ (al-'Islāmiyah)
الكسرة المشددة		iiy
الضمة المشددة		uww

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT	(7)
ملخص البحث	(9)
กิตติกรรมประกาศ	(11)
สารบัญ	(13)
สารบัญภาพประกอบ	(16)
สารบัญตาราง	(16)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย	(19)
ตารางปริวรรตอักษรอาหรับ-อังกฤษ	(22)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา	1
1.2 อัลกูราน อัลหะดีษ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	18
1.4 ความสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	18
1.5 ขอบเขตการวิจัย	19
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น	20
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	21
1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	22
บทที่ 2 ตัรฺบียะฮฺ อิสลามียะฮฺในอิสลาม	23
2.1 ความหมายของตฺรฺบียะฮฺ	23
1 ความหมายตฺรฺบียะฮฺทางด้านภาษา	23
2 ความหมายตฺรฺบียะฮฺด้านวิชาการ	26
2.2 ความหมายของอิสลาม	28
1 ความหมายของอิสลามทางด้านภาษา	28
2 ความหมายของอิสลามด้านวิชาการ	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตรูบียะฮุและอิสลาม	32
1 ความสัมพันธ์กันในฐานะบทบัญญัติอิสลาม	32
2 ความสัมพันธ์กันในฐานะปัญหาแห่งมนุษยชาติและความจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลง	33
2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและการตรูบียะฮุ	34
2.5 แหล่งที่มาของตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุ	38
2.6 ส่วนหนึ่งจากแนวทางการตรูบียะฮุของท่านนบี ﷺ ที่มีต่อบรรดาศอหาบะฮุ	39
1 การสอนด้วยการเล่าเรื่องราวต่างๆ	39
2 การสอนด้วยการให้ข้อตักเตือน	42
3 ผสมผสานระหว่างการให้ขวัญกำลังใจและการขู่สำทับ	44
4 การโน้มน้าวจิตใจ	48
5 การสนทนาและการโต้ตอบ	50
6 ใช้การเกรี้ยวกราดและการลงโทษ	52
7 ใช้การตัดความสัมพันธ์	57
8 การให้คำแนะนำโดยทางอ้อม	58
9 ใช้เหตุการณ์และโอกาสต่างๆให้เกิดประโยชน์	59
10 การให้กำลังใจและการกล่าวชมเชย	60
2.7 มุอัลลิม ร็อบบานีย์หรือ มุร็อบบีย์ คุณลักษณะและหน้าที่ความรับผิดชอบ	61
1 ความหมายของมุอัลลิม ร็อบบานีย์	61
2 คุณลักษณะของมุอัลลิม ร็อบบานีย์	64
3 หน้าที่ความรับผิดชอบของมุอัลลิม ร็อบบานีย์	66
2.8 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	67
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	74
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	74
1 ประชากร	74
2 กลุ่มตัวอย่าง	75
3 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 แบบแผนการวิจัย	77
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	80
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	82
บทที่ 4 ผลการศึกษา	84
4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	84
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	120
5.1 สรุปผลการวิจัย	120
5.2 การอภิปรายผล	123
5.3 ข้อเสนอแนะ	133
บรรณานุกรม	136
ภาคผนวก	144
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	145
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	154
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	173
ภาคผนวก ง รายงานผู้ให้สัมภาษณ์	175
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามและค่าความ	177
เช็อมัน	
ภาคผนวก ซ ค่า Reliability ผลการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out)	181
ภาคผนวก ฌ รายงานโรงเรียนทดลองใช้เครื่องมือเพื่อกาวิจัย	183
ภาคผนวก ฐ นิพนธ์ต้นฉบับ (Manu Script)	185
ประวัติผู้เขียน	201

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 ภาพกรอบแนวคิดการวิจัย	22

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช	75
ตารางที่ 2 ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	76
ตารางที่ 3 ตารางแสดงขั้นตอนแบบแผนการวิจัย	78
ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	85
ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม	85
ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	86
ตารางที่ 4.4 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม	86
ตารางที่ 4.5 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม	86
ตารางที่ 4.6 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของประสบการณ์ในการทำงานด้าน การตักเตือนอิสลามมียะฮูของผู้ตอบแบบสอบถาม	87
ตารางที่ 4.7 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของการตักเตือนอิสลามมียะฮู สมควร ยึดมาจากแหล่งใดเป็นสำคัญ	88
ตารางที่ 4.8 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถาม ความหมายที่สอดคล้องกับตักเตือนอิสลามมียะฮู	89
ตารางที่ 4.9 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถาม เกี่ยวกับการตักเตือนอิสลามมียะฮูบังเกิดผลมากที่สุด	89
ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามหากเห็น นักเรียนทำผิด ควรปฏิบัติอย่างไร	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.11 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่า การตรูปียะฮุ อิสลามมียะฮุควรรู้ใช้แหล่งมาจากที่ใด	91
ตารางที่ 4.12 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าข้อใด คือหลักการตรูปียะฮุ	91
ตารางที่ 4.13 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับ กระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามมียะฮุ	92
ตารางที่ 4.14 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับ ความหมายของอัลฮะดีษ	93
ตารางที่ 4.15 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับ ความหมายจากอายะฮ์อัลกุรอาน	94
ตารางที่ 4.16 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับ การใช้เรื่องราวใดมาปรับใช้ในการตรูปียะฮุให้เหมาะสม	95
ตารางที่ 4.17 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับ บุคคลที่ปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับการตรูปียะฮุ	95
ตารางที่ 4.18 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับ จุดมุ่งหมายของการตรูปียะฮุ อิสลามมียะฮุ	96
ตารางที่ 4.19 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับ หากเป็นครูฝ่ายตรูปียะฮุ จะนำหลักตรูปียะฮุมาสอนนักเรียนอย่างไร	97
ตารางที่ 4.20 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบ เกี่ยวกับอัลฮะดีษ และสรุปว่าได้บทรียนด้านตรูปียะฮุอย่างไร	97
ตารางที่ 4.21 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับ หะดีษที่จะทำให้ตระหนักถึงผลบุญคุณค่าของการตรูปียะฮุ	98
ตารางที่ 4.22 ตารางแสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับ การตรูปียะฮุอิสลามมียะฮุรูปแบบใด ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.23 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับการ การตรูปียะสุ อิสลามี่ยะสุจะทำให้เกิดสิ่งใด	100
ตารางที่ 4.24 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับ การกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างมุฮัลลิมและมูร็อบบีย	101
ตารางที่ 4.25 ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับ ปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการตรูปียะสุ อิสลามี่ยะสุ	102
ตารางที่ 4.26 ตารางแสดงผลสรุประดับคะแนน ความหมายของระดับคะแนน และค่า ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรูปี ยะสุอิสลามี่ยะสุในโรงเรียน	102
ตารางที่ 4.27 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการนำ กระบวนการตรูปียะสุ อิสลามี่ยะสุมาปรับใช้ในโรงเรียน	103

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

เด็กและเยาวชนเปรียบดั่งต้นดอกไม้บานาพันธุ์ที่กำลังจะเติบโตใหญ่และเบ่งบานที่จะนำมาซึ่งสีสันและความสวยงาม ความสดชื่นและสงบสุขแต่ผู้ที่พบเห็น หากต้นดอกไม้ดังกล่าวนั้นได้รับการดูแล บำรุงรักษา พรวนดิน ให้น้ำให้ปุ๋ย กำจัดวัชพืชต่าง ๆ และปกป้องมันจากการถูกทำลายและอันตรายต่าง ๆ แล้ว มันก็จะเจริญเติบโตขึ้นอย่างเต็มที่และสมบูรณ์ ต่างออกดอกบานสะพรั่ง มีสีสันสวยงาม ให้ประโยชน์ต่อโลกนี้อย่างอนอกอนันต์ ซึ่งไม่เฉพาะมนุษย์เท่านั้นที่ได้รับ แม้แต่สัตว์เล็ก ๆ อย่างแมลงก็พลอยได้รับไปด้วย ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงกล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ
وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ تُؤْتِي أَكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ
لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾

(سورة إبراهيم: 24-25)

ความว่า “เจ้าไม่เห็นดอกหรือว่า อัลลอฮฺทรงยกอุทาหรณ์ไว้ว่า อุปมาคำพูดที่ดีดังต้นไม้ที่ดี รากของมันฝังแน่นลึกมั่นคง และกิ่งก้านของมันชูขึ้นไปในท้องฟ้า ผลของมันจะออกมาทุกกาลเวลา โดยอนุมัติของพระเจ้าของมัน และอัลลอฮฺทรงยกอุทาหรณ์แก่มนุษย์ทั้งหมด เพื่อพวกเขาจะได้รำลึก”

(อิบรอฮีม : 24-25)

อิบนุ อับบาส กล่าวว่า “คำพูดที่ดี คือ คำกล่าววว่า ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮฺ และต้นไม้มี่ดีนั้นคือมุฮัมมัด รากของมันมั่นคงแข็งแรง คือ คำว่า ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮฺ ที่อยู่ในหัวใจของมุฮัมมัด และกิ่งก้านของมันต่างชูขึ้นไปบนท้องฟ้า คือ การงานของมุฮัมมัดนั้นถูกยกขึ้นไปบนท้องฟ้า” (Ibn Kathir, 1999, 4:491-494)

แต่ในทางกลับกัน หากต้นดอกไม้เหล่านั้นไม่ได้รับการดูแล พรุนดิน ให้น้ำให้ปุ๋ย อย่างที่ควรจะเป็น ถูกปล่อยปละละเลยให้วัชพืชและแมลงต่าง ๆ มาทำลาย ไนน์เลยที่มันสามารถ จะเติบโตขึ้นมาอย่างสวยงามได้ บางทีมันอาจจะตายไปก่อนที่มันจะโตขึ้นมาเสียด้วยซ้ำ หรือบาง ที่อาจเป็นต้นดอกไม้ที่แคระแกร็น ไร้ซึ่งความสมบูรณ์และแข็งแรง เต็มไปด้วยร่องรอยการถูกกัดกิน โดยหนอนและแมลง หรืออาจจะถูกเบียดบังไปด้วยวัชพืชต่าง ๆ ไม่มีแม้กระทั่งความสวยงามที่จะ ดึงดูดความสนใจของผู้ใดให้เหลียวมอง ต้นดอกไม้เป็นไปเช่นนี้ฉันใด เด็กและเยาวชนก็เป็นไป เช่นนั้น ฉะนั้น

ในสภาพสังคมปัจจุบันเด็กและเยาวชนต่างก็ถูกห้อมล้อมไปด้วยปัญหาและ สิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายต่าง ๆ มากมาย อย่างปัญหาความแตกแยกและหย่าร้างในครอบครัวและ สังคม ปัญหาความยากจน ปัญหาการลักขโมย ปัญหาสื่อสังคมออนไลน์ ปัญหาเด็กติดเกม ติด โทรศัพท์ ปัญหาการชรา ปัญหายาเสพติด ปัญหาการโกงกินและการคอร์รัปชั่น ปัญหาความเสื่อม ถอยและถดถอยทางศีลธรรมจรรยา ปัญหาโรคภัยต่าง ๆ และอีกมากมายหลายปัญหา ซึ่งล้วน แล้วมาจากผลการกระทำของมนุษย์ทั้งสิ้น (อุษมาน ซุฟอัม, 2545:10-11) ที่พร้อมจะกัดกร่อนและ บ่อนทำลายพวกเขาได้ตลอดเวลา ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ ล้วนแล้วเกิดมาจากสาเหตุหลักที่ สำคัญนั่นก็คือความเปราะบางทางศรัทธาและหย่อนยานในด้านการปฏิบัติตามหลักการศาสนา (อาคีศ พิทักษ์คุณพล, 2542:6-7) ดังนั้นจึงต้องมีสถาบันหนึ่งสถาบันใดทำหน้าที่ในการปกป้องดูแล พวกเขาให้ปลอดภัยจากความเลวร้ายเหล่านี้ เหมือนดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงกำชับใช้บรรดาผู้ศรัทธา ให้มีการปกป้องตัวของพวกเขาและครอบครัวของพวกเขาให้รอดพ้นจากไฟนรก ดังที่พระองค์ทรง กล่าวว่

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا...﴾

(التحریم : 6)

ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย พวกเจ้าจงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและ ครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรกเถิด”

(อัตตะหฺรึม : 6)

จากอายะฮ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นการเรียกร้องของอัลลอฮฺ ﷻ แก่ปวงบ่าวของ พระองค์ที่มีความศรัทธา ให้พวกเขาปกป้องตัวของพวกเขาเองและครอบครัวของพวกเขาให้ ห่างไกลจากไฟนรกที่ร้อนแรงด้วยการหยุดกระทำสิ่งที่เป็นการฝ่าฝืนต่ออัลลอฮฺ ﷻ และรอฮูลของ พระองค์ ด้วยการอบรมและสั่งสอนพวกเขาให้ปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของอัลลอฮฺและย่ำเกรงต่อ พระองค์ (Ibn Kathir, 1999, 8:167)

ซึ่งนอกจากสถาบันครอบครัวซึ่งถือเป็นสถาบันหลักในการให้การอบรมสั่งสอนดูแล ปกป้องพวกเขาแล้ว ก็ยังมีสถาบันการศึกษาอีกหนึ่งแหล่ง ที่ทุกคนต่างก็ให้ความเชื่อมั่นว่าจะเป็นสถานที่ที่ให้ความรู้และเป็นเกราะป้องกันและสามารถสร้างพวกเขาให้ประสบความสำเร็จได้จากสถาบันการศึกษาต่างๆที่มีอยู่เหล่านั้น ซึ่งเป็นแหล่งและกำลังสำคัญในการเจริญในและสร้างคน ก็ยังมีอีกหนึ่งสถาบันการศึกษาที่ผู้ปกครองยังคงเชื่อมั่นและให้ความไว้วางใจต่อการสร้าง หล่อหลอมเด็ก ๆ และเยาวชนให้เป็นคนดี นั่นก็คือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ

ด้วยสถานการณ์ทางสังคมที่เลวร้ายนี้ จึงทำให้ผู้ปกครองเลือกที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่สอนศาสนาควบคู่สามัญ มากกว่าที่จะให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่สอนสายสามัญเพียงอย่างเดียว เพราะเนื่องมาจากความไม่มั่นใจว่าโรงเรียนที่มุ่งสอนเพียงด้านหนึ่งด้านใดนั้นจะทำให้ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริงหรือไม่ และด้วยความมุ่งหวังและตระหนักดีว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้นจะช่วยปกป้องและนำพาบุตรหลานให้รอดพ้นจากความมิดมมและอันตรายทางสังคมได้ เหมือนดังที่อาจารย์อิสมาอีลลูตฟี จะปะกียาได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามว่า เป็นสถาบันการสร้างประชาชาติที่สำคัญ เป็นแหล่งเผยแผ่คุณธรรมคำสั่งสอนที่ดีของอิสลามแก่สังคม พร้อมกับปกป้องสมาชิกของสังคมให้รอดพ้นจากความโง่เขลา อวิชา ความมกมายความผิดบาปต่างๆ และความถดถอยล้ำสมัยและความไม่รู้ทุกประการ เพื่อที่จะนำผู้คนไปสู่ความสำเร็จทั้งในโลกนี้และโลกหน้า (อิสมาอีลลูตฟี จะปะกียา, 2558:52) จึงนับเป็นความหวังหนึ่งของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม และในปัจจุบันก็มีโรงเรียนในลักษณะนี้มีอยู่เกือบทุกพื้นที่ในภาคใต้ รวมทั้งในเขตอำเภอเมือง นครศรีธรรมราชก็เช่นกัน มีโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามดังกล่าวนี้ 5 โรงเรียนด้วยกัน คือ

- 1) โรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ หมู่ที่ 3 ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
- 2) โรงเรียนประทีปศาสน์ หมู่ที่ 6 ต.กำแพงเขา อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
- 3) โรงเรียนอัลมูฮาวีฮิดีน หมู่ที่ 4 ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
- 4) โรงเรียนมัคอร้อฮาดุลอูดุมิดดิน หมู่ที่ 5 ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
- 5) โรงเรียนพัฒนศาสนวิทยา หมู่ที่ 4 ต.ท่าซัก อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามดังกล่าวได้ทำการสอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ โดยเน้นคุณธรรมจริยธรรมอิสลามในกระบวนการจัดการเรียนรู้อีกทั้งปลูกฝังความศรัทธา การปฏิบัติศาสนกิจ และแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวันในด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนดังกล่าว กระนั้นก็ตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการตรูปียะฮ์ อิสลามียะฮ์ในโรงเรียน

ดังกล่าวย่อมมีการจัดการที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละโรงเรียน และความแตกต่างกันของสภาพแวดล้อมทางชุมชน ซึ่งข้อมูลตรงกันจากการให้สัมภาษณ์ของ (เจนวิทย์ คงคาลิหมื่น:2559) ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในขณะนี้ หากพิจารณากันอย่างถี่ถ้วนให้ดีแล้ว เราจะพบว่ายังไม่ค่อยประสบความสำเร็จในการอบรมสั่งสอนนักเรียน เพราะเนื่องจากว่า หากสังเกตพฤติกรรม วิถีชีวิต และการแสดงออกของพวกเขา เราจะเห็นถึงความเหมือนกัน คล้ายคลึงกันของพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น การไม่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่และครูอาจารย์ ไม่มีระเบียบวินัย ไม่ตรงต่อเวลา ไม่มีความมุ่งมั่นและความอดทน ลื่นไหลไปตามกระแสสังคมเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รูปแบบการแต่งกาย ลีลาท่าทางการพูดจา ที่เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด ชอบความสนุกสนานและการเที่ยวเตร็ดเตร่ เหมือนกับว่า พวกเขาถูกสอนและออกแบบมาจากแม่พิมพ์เดียวกัน ถึงแม้ว่าพวกเขาจะอยู่กันคนละพื้นที่และคนละสถาบันกันก็ตาม และในขณะเดียวกันถามว่า ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์มากน้อยแค่ไหน และทุกคนมองเห็นเด่นชัดและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายเหมือนกันทุกคนหรือไม่ คำตอบคือยังไม่ชัด แล้วอย่างนี้ โรงเรียนจะสามารถผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพได้อย่างไรกัน ขอตั้งคำถามว่า หากเราแจกดินน้ำมันให้กับคุณครูเพื่อปั้นให้เป็นรูปทรงที่สวยงาม แล้วครูจะปั้นเป็นอะไร และจะปั้นกันอย่างไร หากเราไม่มีแปลนหรือรูปแบบและความเข้าใจที่ตรงกัน แน่นนอนผลของมันก็ย่อมแตกต่างกันอย่างแน่อน นั่นคือดินน้ำมัน แต่นักเรียนไม่ใช่ดินน้ำมัน แล้วเราจะปั้นให้เขาเป็นอะไร แล้วเราจะปั้นเขาอย่างไร ทุกคนมีแปลนในการสร้างพวกเขาหรือยัง มีวิธี มีกระบวนการสร้างที่ชัดเจนแล้วหรือยัง นี่คือปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และข้อมูลยังตรงกันกับ (รอยาลี วาฮะ : 2560) ที่ได้กล่าวว่า การตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวังเท่าใดนัก อันเนื่องมาจากสาเหตุใด โดยขอตั้งข้อสังเกตว่า ทำไมโต๊ะครูสมัยก่อนถึงได้ประสบความสำเร็จในการอบรมสั่งสอนศิษย์ ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีสื่ออะไรมากมาย การบริหารจัดการก็เป็นไปตามศักยภาพที่มี นี้ไม่ใช่เพราะผลจากการอามัลการปฏิบัติตนรวมทั้งอัคคากมารยาทและความอิคลาศ ความบริสุทธิ์ใจของผู้เป็นโต๊ะครูหรือ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นผลให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาสภาพการจัดการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าครู อาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจและแนวทางอย่างไรในการนำหลักการและกระบวนการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ มาปรับใช้ในโรงเรียน เพื่อเยาวชนเติบโตเป็นบุคคลที่ได้รับการ

พัฒนาในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งความรู้ความสามารถเต็มตามศักยภาพที่มีในแต่ละคน และด้วยภาระหน้าที่แห่งการสร้างคนตามเจตนารมณ์แห่งอิสลามที่จะผดุงไว้ซึ่งบุคคลที่ดี เพื่อทำหน้าที่ในการสร้างสังคมที่ดีต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำการศึกษาค้นคว้า วิจัยในเรื่องดังกล่าว

1.2 อัลกุรอาน อัลหะดีษ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แท้จริงแนวทางการตฺรูบียะฮฺได้ถูกรับไว้ในอัลกุรอานและอัลหะดีษของท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ ไว้มากมายหลายที่ แต่จะขอนามกล่าวไว้เป็นตัวอย่างในบางส่วนเท่านั้น ซึ่งพอจะเป็นแนวทางสำคัญในการให้การตฺรูบียะฮฺ (อบรมสั่งสอน) ได้เป็นอย่างดีทั้งที่บ้าน ที่โรงเรียน และในสังคมโดยรวม ซึ่งแนวทางการอบรมสั่งสอนตามแบบอิสลามสามารถแยกได้ตามแหล่งที่มา ดังนี้

1) อัลกุรอาน

พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานถึงแนวทางการตฺรูบียะฮฺและรับประกันถึงความสำเร็จ โดยมีแบบอย่างที่ดีงามจากรอสูลของพระองค์ ว่า

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ
وَذَكَرَ اللَّهَ كَذِكْرٍ﴾

(الأحزاب: 21)

ความว่า “โดยแน่นอนในรอสูลของอัลลอฮ์มีแบบฉบับอันดีงามสำหรับพวกเจ้าแล้ว สำหรับผู้ที่หวัง (จะพบ) กับอัลลอฮ์และวันปรโลกและรำลึกถึงอัลลอฮ์อย่างมาก”

(อัลอะหฺซาบ : 21)

จากอายะฮ์ดังกล่าวนี้ถือเป็นหลักสำคัญอย่างยิ่งในการยึดแบบอย่างจากท่านรอสูล ﷺ ในทุกๆด้าน ทั้งด้านการพูด การกระทำ และอิริยาบถต่าง ๆ ของท่าน ด้วยเหตุนี้อายะฮ์จึงได้กำชับใช้ให้ผู้คนยึดแบบอย่างของท่านนบี ﷺ ในวันแห่งการเผชิญหน้า(เยามุล อะหฺซาบ) ในเรื่องของความอดทนที่เด็ดเดี่ยว ความสัมพันธ์ การเสียสละ และความหวังในการช่วยเหลือจากพระผู้อภิบาลผู้ทรงสูงส่ง ซึ่งพระองค์ได้ทรงบอกกล่าวแก่บรรดาผู้ศรัทธาที่แท้จริงถึงคำมั่นสัญญาของพระองค์ที่มีต่อพวกเขา ซึ่งพวกเขาจะได้รับทั้งในดุนยาและอาคิเราะฮฺ (Ibn Kathir, 1999,6:391-392)

และในอายะฮ์ต่อมาพระองค์ ﷻ ทรงกำชับใช้ให้ปฏิบัติตามท่านนบี ﷺ โดยที่พระองค์ทรงกล่าวว่า

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ...﴾

(آل عمران:31)

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุหัมมัด) ว่า หากพวกท่านรักอัลลอฮ์ ก็จงปฏิบัติตามฉัน อัลลอฮ์ก็จะทรงรักพวกท่าน และจะทรงอภัยให้แก่พวกท่านซึ่งโทษทั้งหลายของพวกท่าน...”

(อาลีอิมรอน:31)

อิบน์ กะษีรฺ (Ibn Kathir 1999,2:32) กล่าวว่า “อายะฮ์นี้เป็นอายะฮ์ที่ตัดสินได้เป็นอย่างดีสำหรับผู้ทีกล่าวว่าเขานั้นรักอัลลอฮ์ แต่ในขณะที่เดียวกันเขาก็ไม่ได้อยู่บนแนวทางของท่านนบี ว่าเขานั้นเป็นผู้ที่โกหก จนกว่าเขาจะปฏิบัติตามท่านนบีในทุก ๆ มิติ ทั้งด้านการพูด การกระทำ และสภาพการณ์”

และท่าน อัลหะสัน อัลบศรีรีย์ กล่าวว่า “มีชนกลุ่มหนึ่งอ้างว่า พวกเขารักอัลลอฮ์ ดังนั้นอัลลอฮ์ก็ทรงทดสอบพวกเขาด้วยอายะฮ์ดังกล่าวนี้ (Ibn Kathir 1999,2:32)

และอายะฮ์ต่อมา พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงแจ้งให้ทราบว่าเป็นแนวทางของพระองค์ นั่นก็คือแนวทางแห่งการเรียกร้องไปสู่พระองค์ โดยที่พระองค์ทรงกล่าวว่า

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعِيَ وَسُبْحَانَ

اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

(يوسف:108)

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุหัมมัด) ว่า นี่คือนำทางของฉัน ฉันเรียกร้องไปสู่อัลลอฮ์อย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ที่ปฏิบัติตามฉัน และมหาบริสุทธิ์แห่งอัลลอฮ์ ฉันมิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี” (ยูสุฟ:108)

อิบน์ กะษีรฺ (Ibn Kathir, 1999,4:422) กล่าวว่า “อัลลอฮ์ทรงกล่าวแก่บ่าวของพระองค์และรอสูลของพระองค์ ﷺ ไปยังชะกอัลยุน คือมนุษย์และญิน โดยพระองค์ทรงใช้ท่านให้บอกแก่มนุษย์ว่า นี่คือนำทาง เส้นทาง และแบบอย่างของพระองค์ คือการเรียกร้องไปสู่การปฏิญาณตนว่า แท้จริงไม่มีพระเจ้าอื่นใดเว้นแต่อัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น ไม่มีภาคีใด ๆ สำหรับพระองค์ โดยที่ท่านนบีเรียกร้องไปสู่อัลลอฮ์บนความประจักษ์ชัด แท้จริงและด้วยหลักฐานทั้งมิติแห่งบทบัญญัติและสติปัญญา

และอายะฮ์ต่อมา พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกำชับใช้ให้ปฏิบัติตามแนวทางที่เที่ยงตรงของพระองค์และห้ามมิให้มีการขัดแย้งและแตกแยกกันในศาสนาของพระองค์ (Ibn Kathir, 1999,3:365-367) ดังที่พระองค์ทรงกล่าวว่า

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ
عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

(الأنعام:153)

ความว่า “และแท้จริงนี่คือทางของข้าอันเที่ยงตรงพวกเจ้าจงปฏิบัติ
ตามมันเถิด และอย่าปฏิบัติตามหลาย ๆ ทาง เพราะมันจะทำให้พวก
เจ้าแยกออกไปจากทางของพระองค์ นั่นแหละที่พระองค์ได้ทรงสั่งเสีย
มันไว้แก่พวกเจ้า เพื่อว่าพวกเจ้าจะยำเกรง

(อัลอันอาม:153)

และมีอีกอายะฮ์ที่คล้าย ๆ กันนี้ โดยที่พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ทรงกำชับให้ยึดสาย
เชือกของพระองค์ และห้ามการแตกแยกกัน ดังที่ได้ทรงกล่าวว่า

﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا...﴾

(آل عمران:103)

ความว่า “และพวกเจ้าจงยึดสายเชือกของอัลลอฮฺโดยพร้อมกัน
ทั้งหมด และจงอย่าแตกแยกกัน...”

(อาลิอิมรอน:103)

อัญญาบะรียะ (2001,5:643) กล่าวว่า “พวกท่านทั้งหลายจงยึดในศาสนา
ของอัลลอฮฺ ﷻ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงใช้พวกท่านให้ยึดถือ และยึดในสัญญาของพระองค์ ซึ่ง
พระองค์ทรงสัญญาไว้กับพวกท่านในคัมภีร์ของพระองค์

และอีกอายะฮ์หนึ่งที่พระองค์ทรงกำชับใช้ให้เรียกร่องไปสู่แนวทางของพระองค์
ด้วยวิทย์ปัญญาและการตกเต็อนที่ดีงาม หากมั่นใจว่าต้องโต้แย้งใด ๆ แล้วก็ให้เป็นการโต้แย้งที่ดี
และยังผลดี ดังที่พระองค์ทรงกล่าวว่า

﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ
أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُنْتَدِينَ﴾

(النحل : 125)

ความว่า “จงเรียกร่องสู่แนวทางแห่งพระเจ้าของเจ้าโดยสุชุม และการ
ตกเต็อนที่ดี และจงโต้แย้งพวกเขาด้วยสิ่งที่ดีกว่า แท้จริงพระเจ้าของ
เจ้านั้นพระองค์ทรงรู้ดีถึงผู้ที่หลงจากทางของพระองค์ และพระองค์
ทรงรู้ดีถึงบรรดาผู้ที่อยู่ในทางที่ถูกต้อง”

(อันนะหฺลุ:125)

และอีกอายะฮ์หนึ่ง พระองค์ทรงกล่าวว่า

﴿...وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾

(الحشر: 7)

ความว่า “และอันใดที่รอสูลได้นำมายังพวกเจ้าก็จงยึดเอาไว้ และอันใดที่ท่านได้ห้ามพวกเจ้าก็จงละเว้นเสีย และพวกเจ้าจงยำเกรงอัลลอฮ์เถิด แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงเข้มงวดในการลงโทษ”

(อัลหัชรู:7)

จากอายะฮ์นี้บอกให้เราทราบว่ ไม่ว่าท่านรอสูลจะกำชับใช้ในเรื่องใดก็จำเป็นต้องปฏิบัติตาม และในทางกลับกันไม่ว่าท่านจะห้ามในเรื่องใด จำเป็นที่จะต้องหลีกเลี่ยงห่างจากมัน แท้จริงสิ่งที่ใช้กำซับนั่นคือสิ่งที่ดี และอะไรก็ตามที่ท่านห้ามนั้นคือสิ่งเลวร้ายทั้งสิ้น และจงเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของพระองค์ และละทิ้งสิ่งที่พระองค์ทรงโกรธกริ้ว แท้จริงการลงโทษของพระองค์นั้นรุนแรงยิ่ง สำหรับผู้ที่ทรยศและปฏิบัติขัดแย้งในคำสั่งของพระองค์ และพยายามที่จะปฏิบัติในสิ่งที่พระองค์ทรงโกรธกริ้วและทรงห้ามไว้ (Ibn Kathir, 1999, 8:67-68)

นอกจากนั้นพระองค์ ได้ยกตัวอย่างการตู่บีเยฮ์ของลูกมานอัลหะกิม ดังที่พระองค์ทรงกล่าวว่า

﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ

عَظِيمٌ﴾

(لقمان : 13)

ความว่า “และจงรำลึกเมื่อลูกมานได้กล่าวแก่บุตรของเขา โดยสั่งสอนเขาว่า “โอ้ลูกเอ๋ย เจ้าอย่าได้ตั้งภาคีใดๆ ต่ออัลลอฮ์ เพราะแท้จริงการตั้งภาคีนั้นเป็นความผิดอย่างมหันต์โดยแน่นอน”

(ลูกมาน : 13)

อิบนุ กะษีรฺ (Ibn Kathir, 1999 , 6:336) ได้อธิบายอายะฮ์นี้ว่า “ลูกมานได้สั่งสอนหรือสั่งเสียลูกของเขา ซึ่งเป็นบุคคลที่เขาห่วงใยและรักมากที่สุด ในบรรดาผู้คนที่ทั้งหลาย จึงจำเป็นที่ เขาจะต้องมอบสิ่งที่ประเสริฐสุดในสิ่งที่เขารู้ให้แก่ลูกของเขา เพราะเนื่องจากว่าเขาคือผู้ที่ได้รับความดีงามจากพระองค์อัลลอฮ์ นั่นก็คือ วิทยปัญญาจากพระองค์ ดังนั้นเขาจึงสั่งเสียลูกของเขา ในอย่างแรกที่สำคัญนั่นก็คือ ให้ลูกของเขาเคารพภักดีต่อพระองค์อัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียว โดย

ไม่มีภาคีร่วมใด ๆ กับพระองค์ โดยที่เขากล่าวสัพทัตถ์เตือนว่า แท้จริงการตั้งภาคีนั้นเป็นการอธรรมที่ใหญ่หลวงนัก

จากอายะฮ์ต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งจากอายะฮ์อัลกุรอาน ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและแนวทางในการตวับียะฮ์ ตระหนักในการให้การอบรมสั่งสอน บ่มเพาะขัดเกลา โดยยึดแบบอย่างของท่านรอซูลในทุก ๆ มิติและทุก ๆ ด้านของชีวิต และเมื่อใดที่มนุษย์ปฏิบัติขัดแย้งกับแบบอย่างของท่านรอซูลแล้ว แน่แน่นอนว่าเขาจะไม่พบความสำเร็จใด ๆ ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

2) อัลหะดีษ

เมื่อทำการศึกษาและพินิจพิเคราะห์หะดีษต่างๆ ท่านรอซูล ﷺ แล้ว จะพบว่า ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ได้ให้ความสำคัญต่อการตวับียะฮ์เป็นอย่างมาก เพราะเนื่องจากว่าเด็ก ๆ ที่เติบโตมานั้นมีความบริสุทธิ์สะอาด พวกเขาพร้อมที่จะรับได้ทั้งความดีและความชั่ว ดังที่ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

((كُلُّ مَوْلُودٍ يُوْلَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجْسِنَانِهِ))

(أخرجه البخاري: 1385)

ความว่า “เด็กทุกคนถูกกำเนิดมาบนความบริสุทธิ์ ดังนั้นพ่อแม่ทั้งสองของเขา ที่จะทำให้เขาเป็นยะฮูดีย์ (ยิว) หรือ นัศรอเนียน์ (คริสเตียน) หรือ มะญูซีย์ (พวกบูชาไฟ)”

(al-Bukhāriy : 1385)

อัลฆะฆะฮ์ลี (อ้างถึงใน ญะมาล อับดุลเราะหฺมาน, 2004:9) กล่าวว่า “จงรู้ไว้เถิดว่า แท้จริงแนวทางในการดูแลลูกน้อยนั้น เป็นภารกิจที่มีความสำคัญยิ่ง และเป็นภาระที่หนักยิ่ง เนื่องจากลูก ๆ นั้น เป็นอمانةของพ่อแม่ของเขา และหัวใจของลูกน้อยนั้นช่างสะอาด บริสุทธิ์ดังเพชรเม็ดงามอันเลอค่า หากว่าได้เตรียมเขาด้วยความดีงาม สั่งสอนเขา พัฒนาเขา เขาย่อมพบกับความสุขทั้งในดunyaและอาคิเราะฮ์”

พร้อมกันนั้นท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ย้ำถึงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล ต่อผู้ที่อยู่ภายใต้การปกครองดูแลของเขาว่า

((كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ

وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ زَوْجِهَا وَوَلَدِهِ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ

((رَعِيَّتِهِ))

(أخرجه البخاري: 893)

ความว่า “พวกท่านทั้งหลายมีหน้าที่รับผิดชอบ และท่านทั้งหลายจะ ถูกสอบสวนเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของเขา ผู้นำมีหน้าที่ ความรับผิดชอบ บุรุษนั้นมีหน้าที่ความรับผิดชอบภายในครอบครัว ของเขา และสตรีนั้นมีหน้าที่ความรับผิดชอบในบ้านสามีของนาง และลูก ๆ ของนาง ดังนั้นท่านทั้งหลายมีหน้าที่ความรับผิดชอบและ ท่านทั้งหลายจะถูกสอบสวนเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของ ท่าน”

(al-Bukhāriy : 893)

อันนะวะวีย์ ได้อธิบายว่า อัลรออิ หมายถึง ผู้ดูแลที่มีหน้าที่รับผิดชอบและมุ่งมั่น อย่างจริงจังเพื่อให้ภารกิจที่รับมาบรรลุผลสำเร็จสมบูรณ์ ในความหมายที่ว่า ทุกคนที่รับหน้าที่ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น เขาจะต้องมีความยุติธรรม (ไม่บกพร่อง) ในหน้าที่และต้องดูแลบริหาร จัดการผลประโยชน์ต่าง ๆ ของบุคคลที่อยู่ภายใต้การดูแลทั้งในเรื่องทางศาสนาและทางโลกของเขา (ซัรหฺ ศอฮี้หฺ มุสลิม 12:213)

ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวถึงความประเสริฐของการมีมารยาทดีนั่นก็คือนับเป็นผู้ศรัทธาที่ สมบูรณ์ และผู้ศรัทธาที่สมบูรณ์นั่นก็คือบุคคลที่มีมารยาทที่ดีงามที่สุด ดังมีรายงานจากท่านอบู สุร็อยเราะฮฺ رضي الله عنه ได้เล่าว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

((أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَخَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِمْ))

(اخرجه الترمذي:1162)

ความว่า “ผู้ศรัทธาที่มีความศรัทธาที่สมบูรณ์ที่สุด คือ คนที่มีมารยาท ที่ดีงามที่สุดในหมู่พวกเขา และคนที่ดีที่สุดในหมู่พวกท่าน คือคนที่ดี ที่สุดกับบรรดาผู้หญิง(ภรรยา)ของพวกเขา”

(al-Tirmidhiy : 1162)

จากหะดีษของท่านอับดุลลอฮฺ อิบนิ อัมรฺ ซึ่งท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

((إِنَّ خَيْرَكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا))

(اخرجه البخاري:6035)

ความว่า “แท้จริงผู้ที่ดีที่สุดในหมู่พวกท่าน ก็คือคนที่มีความประพฤติที่ ดีงามที่สุดในหมู่พวกท่าน”

(al-Bukhāriy:6035)

การอบรมของท่านนบี ﷺ ต่อเยาวชน ดังเช่นกรณีของอุมร์ บิน อบี สะละมะฮฺ
ดังหะดีษที่ท่านรายงานด้วยตัวท่านเองว่า

((عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ : كُنْتُ غُلَامًا فِي حَجْرٍ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَكَانَتْ يَدَيَّ تَطِيئُ فِي الصَّحْفَةِ ، فَقَالَ
لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَا غُلَامُ ، سَمَّ اللَّهُ ، وَكُلَّ بِيَمِينِكَ ،
وَكُلَّ مِمَّا يَلِيكَ " فَمَا زِلْتُ طُعْمَتِي بَعْدُ))

(البخاري:5376)

ความหมาย จากท่าน อุมร์ บิน อบี สะละมะฮฺ รอฎียัลลอฮุอันฮุมมา กล่าว
ว่า ตอนที่ฉันเป็นเด็กอยู่ภายใต้การดูแลของท่านรอซูลุลลอฮฺ ﷺ นั้น
ปรากฏว่า(ในขณะที่รับประทานอาหาร)มือฉันคว้าโน่นคว้านี่ในถาด
อาหาร ดังนั้น ท่านรอซูลุลลอฮฺ ﷺ จึงกล่าวแก่ฉันว่า “โอ้เด็กน้อย จง
กล่าวนามของอัลลอฮฺเถิด(เมื่อจะทานอาหาร) และจงทานด้วยมือขวา
และจงทานจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเธอก่อน” ดังนั้นหลังจากนั้นเป็นต้นมาการ
รับประทานอาหารของฉันก็เป็นเช่นนั้นตลอดมา

(al-Bukhāriy : 5376)

และหะดีษที่ท่านนบี ﷺ ใช้ให้กำชับใช้ลูกๆปฏิบัติละหมาด ดังที่ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า
عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ، وَاضْرِبُوهُمْ
عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرِ سِنِينَ؛ وَفَرَّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ

(أخرجه أبوداود:418)

ความว่า จากอัมร์ บิน ซุอัยบ จากพ่อของเขา จากปู่ของเขา กล่าวว่า
ท่านรอซูล กล่าวว่ “พวกท่านจงกำชับใช้ลูกๆของพวกเขาให้
ปฏิบัติละหมาดในขณะที่พวกเขาอายุได้เจ็ดขวบ และจงเฆี่ยนพวกเขา
หากพวกเขาไม่ละหมาดเมื่อพวกเขาอายุได้สิบขวบ และจงแยก
ที่นอนในระหว่างพวกเขา”

(Abū Dāwūd:418)

ส่วนผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม นอกจากเขาจะได้รับความผาสุกในโลกนี้แล้ว เขายัง
ได้รับความดีงามในโลกอาคีเราะฮฺด้วย เนื่องด้วยคุณธรรมความดีที่เขาปฏิบัติ ดังเช่นท่านนบี ﷺ
กล่าวว่า

((عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمْ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ، إِمَامٌ عَادِلٌ ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ ، وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ بِالْمَسْجِدِ ، وَرَجُلَانِ تَخَابَا فِي اللَّهِ اجْتِمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ ، وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالَ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تَنْفِقُ يَمِينُهُ ، وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ "))

(اخرجه البخاري:660)

ความว่า “จากท่าน อบีฮุร็อยเราะฮฺ رضي الله عنه เล่าว่า ท่านนบี صلى الله عليه وسلم กล่าวว่า “มีบุคคล 7 จำพวกที่อัลลอฮฺทรงให้พวกเขา อยู่ภายใต้ร่มเงาของพระองค์ ในวันกิยามะฮฺ ซึ่งในวันนั้นจะไม่มีร่มเงาใดๆนอกจากร่มเงาของพระองค์ นั่นก็คือ ผู้นำ(อิمام)ที่มีความยุติธรรม ชายหนุ่มที่เฝ้าทำอิบาดะฮฺ ต่ออัลลอฮฺ และบุคคลที่หัวใจของเขาผูกพันอยู่กับมัสยิด และบุคคลสองคนที่รักกันเพื่ออัลลอฮฺ และแยกกันเพื่อพระองค์ และชาย ซึ่งหญิงสาวที่มีตระกูลอันสูงศักดิ์และรูปร่างสวยงามเรียกเขาเพื่อไปสู่การผิตประเวณี แต่ชายผู้นี้ตอบว่า “ฉันกลัวอัลลอฮฺ” และบุคคลที่บริจาคทานหนึ่งโดยปิดบังจนกระทั่งมือซ้ายของเขาไม่รู้ในสิ่งที่มือขวาของเขาบริจาคไป และบุคคลที่รำลึกถึงอัลลอฮฺโดยลำพัง แล้วดวงตาทั้งสองของเขาก็เอ่อล้นด้วยน้ำตา”

(al-Bukhāriy : 660)

นอกจากนั้น หากคนหนึ่งคนใดเสียชีวิตลง แน่นอนการงานของเขาทุกอย่างก็ย่อมขาดสะบั้นลง โดยที่เขาไม่สามารถได้รับความดีงามได้อีก หลังจากที่เขาเสียชีวิตไปแล้ว เว้นแต่สิ่งที่เขาได้ทำความดีไว้หนึ่งในสามประการดังต่อไปนี้ซึ่งเขาจะได้รับความดีงามนั้นอย่างไม่ขาดสาย ถึงแม้ว่าเขาจะเสียชีวิตไปแล้วก็ตาม หนึ่งในสามประการดังกล่าวนั้นก็คือผลจากการที่เขาได้ทำการสั่งสอนอบรมลูกๆให้เป็นคนดี แล้วลูกๆก็ขออุมมัลฮะดีให้แก่เขา และนี่คือความประเสริฐและความดีงามที่เขาได้รับ ดังที่ท่านนบี صلى الله عليه وسلم ได้กล่าวว่า

((إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ أَسْيَاءٍ : مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُوهُ))

(اخرجه أبو داود:2880)

ความว่า “ เมื่อลูกหลานอาดัม (มนุษย์) ได้ตายลง ดังนั้นการงานของเขาทั้งหมดก็จะถูกตัดขาด (คือไม่ได้รับผลบุญใดๆอีก) เว้นแต่จากสามสิ่งต่อไปนี้คือ การบริจาคทานที่เป็นสาธารณประโยชน์ หรือความรู้ที่ยังประโยชน์ หรือลูกที่ดีที่ขอพรให้แก่เขา”

(Abū Dāwūd : 2880)

3) เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทบทวนงานการวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กันกับการดรูบียะฮูอิสลามียะฮุนั้น พบว่ามีอยู่หลากหลาย ดังนี้

ยุทธนา เกื้อกูล (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “วิทยากรสอนของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ” ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบการสอนของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ได้แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การสอนเป็นรายบุคคล และการสอนเป็นรายกลุ่ม

2) วิธีสอนของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ มีความโดดเด่นและมีความหลากหลาย ซึ่งประกอบไปด้วยวิธีสอนที่สำคัญ ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบสาธิต การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบฝึกฝนและปฏิบัติ การสอนแบบใช้คำถาม การสอนแบบตักเตือน การสอนแบบตักเตือนและตักเตือน การสอนแบบอุปมาอุปไมย การสอนแบบเล่าเรื่อง และการสอนแบบแสดงเป็นตัวอย่าง

3) เทคนิคการสอนของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและมีความหลากหลายเช่นเดียวกัน ซึ่งประกอบไปด้วยเทคนิคที่สำคัญ ได้แก่ เทคนิคการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน เทคนิคการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เทคนิคการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล เทคนิคการสร้างความสนใจ เทคนิคการสร้างความเป็นมิตรกับผู้เรียน เทคนิคการสอนแบบหยอกล้อ เทคนิคการสอนโดยการเงี่ยบและยอมรับ เทคนิคการสอนโดยการสาบานยืนยัน เทคนิคการสอนแบบเน้นย้ำ และเทคนิคการสอนตามกาลเทศะ

และผลจากการศึกษาพบว่า ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ มิได้จำกัดวิธีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งเป็นการเฉพาะในการสอนแต่ละครั้งของท่าน แต่ท่านจะใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละบทเรียน และตามสถานการณ์ที่หลากหลาย ดังนั้น วิทยากรสอนของท่านจึงเป็นวิทยากรสอนที่สมบูรณ์และได้ถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน

มะชาเอ๊ะ มะเซ็ง (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “หลักการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสุเราะฮ์ลุคมาน : ศึกษากรณีการประยุกต์ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า

หลักการจัดการเรียนรู้วางอยู่บน 3 หลักการใหญ่ๆคือ หลักอะกีดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ หลักอิบาตะฮ์ และหลักคุณธรรมจริยธรรม และส่วนกระบวนการจัดการเรียนรู้จะครอบคลุมทั้งทางด้านสติปัญญา จิตวิญญาณ และพฤติกรรม หรือทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนราธิวาส มีดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนด้านอะกีดะฮ์ ยึดหลักตามหลักการของอะฮ์ลิสสุนนะฮ์ วัล ญะมาอะฮ์ การจัดการเรียนการสอนด้านชะรีอะฮ์ เน้นฟิกฮ์มัซฮับชาฟีอี๊ยะเป็นหลัก ส่วนการจัดการเรียนการสอนด้านอัคลาฮ์ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้ชีวิตประจำวัน

2) กระบวนการจัดการเรียนการสอนควรเน้นสามด้านด้วยกันคือ ด้านพุทธิพิสัย โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า “ตะฮ์ลีม” ด้านจิตพิสัย โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า “ตฺรูบียะฮ์” และทักษะพิสัย โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า “ตะฮ์ดีบ”

3) รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่ควรนำมาใช้คือ การสอนแบบ “เมาฮีเซาะฮ์” (การตักเต็อน) การสอนแบบ “ตฺรูฮีบ” (การจูงใจ) และแบบ “ตฺรูฮีบ” (การปราม) และการสอนแบบ “นะมุซัจญ์” (การเป็นแบบอย่าง) ซึ่งรูปแบบการสอนดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับหลักการสอนของลูกมาน อัลหะกีม ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ อะกีดะฮ์ อิบาตะฮ์ และคุณธรรมจริยธรรม

มนูศักดิ์ โต๊ะเถื่อน (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “สภาพปัญหา และแนวทางการปลูกฝังอัคลาฮ์แก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี” ผลการวิจัยพบว่า

1) การปลูกฝังอัคลาฮ์ในอิสลามมีเป้าหมายเพื่อสร้างมุสลิมที่สมบูรณ์ทั้งในด้านการศรัทธาและการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนา ผู้ทำหน้าที่ปลูกฝังจะต้องมีความบริสุทธิ์ใจ มีความยำเกรง มีความรอบรู้และสุภาพ และมีความตระหนักรู้เสมอว่า เป็นงานที่จะต้องถูกสอบสวนและมีผลตอบแทนทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ลักษณะพิเศษของการปลูกฝังอัคลาฮ์อิสลามคือ การปลูกฝังหลักการศรัทธา การปลูกฝังแบบองค์รวม การปลูกฝังแบบต่อเนื่อง และการปลูกฝังแบบมีส่วนร่วม ส่วนวิธีการปลูกฝังอัคลาฮ์อิสลามมี 6 วิธี ได้แก่ การสร้างแบบอย่างที่ดี การสร้างแรงจูงใจ การตักเต็อน การนำเสนอประวัติศาสตร์อิสลาม การจัดกิจกรรมปลูกฝังอัคลาฮ์อย่างสม่ำเสมอ และการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี

2) สภาพการปลูกฝังอัคลากแก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า โรงเรียนใช้วิธีการตักเตือนมีสภาพการปฏิบัติจริงมากที่สุด รองลงมาคือการจัดกิจกรรมปลูกฝังอัคลากอย่างสม่ำเสมอ วิธีการสร้างแบบอย่างที่ดี วิธีการนำเสนอประวัติศาสตร์อิสลาม วิธีการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดี และวิธีการสร้างแรงจูงใจน้อยที่สุด ส่วนปัญหาการดำเนินการปลูกฝังอัคลากแก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า วิธีการสร้างแรงจูงใจและวิธีการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดีมีปัญหาการดำเนินการมากที่สุด รองลงมาคือ วิธีการตักเตือน วิธีการสร้างแบบอย่างที่ดี วิธีการนำเสนอประวัติศาสตร์อิสลาม และวิธีการจัดกิจกรรมปลูกฝังอัคลากอย่างสม่ำเสมอ

3) แนวทางการปลูกฝังอัคลากแก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ปรากฏผลดังนี้

3.1) แนวทางการสร้างแบบอย่างที่ดี ได้แก่ โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายมุ่งพัฒนาให้บุคลากรทุกคนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จัดให้มีการคัดสรรและการนิเทศครูผู้สอน การติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด การกำหนดแหล่งเรียนรู้แบบอย่าง และการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดโครงการสนับสนุนการสร้างแบบอย่างที่ดี

3.2) แนวทางการสร้างแรงจูงใจ ได้แก่ การเริ่มต้นการสอนด้วยการกล่าวนามของอัลลอฮ์ ﷻ การจัดโครงการสร้างแรงจูงใจ การมอบรางวัลนักเรียนที่มีอัคลากดี การให้โอกาสนักเรียนที่ทำความผิดปรับปรุงตัว การรายงานผู้ปกครองทราบความประพฤติของนักเรียน และการส่งเสริมการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย

3.3) แนวทางการตักเตือน ได้แก่ การสร้างคู่มือการปฏิบัติตนสำหรับครูผู้สอนและนักเรียน การสนับสนุนให้กรรมการนักเรียนดูแลเพื่อนและรุ่นน้อง การกำหนดให้นักเรียนมีครูที่ปรึกษาสร้างความใกล้ชิดและให้คำแนะนำแก่นักเรียน การกำหนดขั้นตอนการตักเตือน และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดโครงการอบรมขัดเกลาอัคลากแก่นักเรียน

3.4) แนวทางการนำเสนอประวัติศาสตร์อิสลาม ได้แก่ การสอนและการบูรณาการในรายวิชาเรียน การจัดแหล่งเรียนรู้ การเชิญผู้มีความรู้บรรยายประวัติศาสตร์อิสลาม และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดทำสื่อการสอนประวัติศาสตร์อิสลาม

3.5) แนวทางการจัดกิจกรรมปลูกฝังอัคลากอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การจัดกิจกรรมต่อเนื่องระหว่างภาคการศึกษา เช่น กิจกรรมปลูกฝังความศรัทธา กิจกรรมประจำวัน และ

กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา การติดตามประเมินผล การแนะนำผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญ ของกิจกรรม และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรม

3.6) แนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดี ได้แก่ การสร้างสำนักวิชาชีพ สิ่งแวดล้อม การจัดภูมิทัศน์สวยงาม การรณรงค์รักษาความสะอาด การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อ การปลูกฝังอัธยาศัย การร่วมมือกับชุมชน และการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการสภาพแวดล้อมที่ดี

ไมชาเรีอะ ขุนรักษ์ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “วิธีการตรูปียะสุนักเรียนใน โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร” ผลการวิจัยพบว่า

1) วิธีการตรูปียะสุนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารมี 6 วิธีได้แก่ การใช้เรื่องราว จากอัลกุรอานและฮาดิษมาใช้ในการตรูปียะสุนักเรียน 2) การแสดงของครูมูร็อบ บีย์บางท่านในสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อการเป็นแบบอย่างที่ดีของครู 3) การบริหารเวลาของทาง โรงเรียนในการจัดกิจกรรมตรูปียะสุนักเรียน 4) การใช้เวลาของครูมูร็อบบีย์บางท่านซึ่งหมดไปกับ สิ่งที่ไม่มีความจำเป็น ในขณะที่กำลังตรูปียะสุนักเรียนด้วยการเกิดความเคยชิน 5) มาตรฐานในการ ลงโทษนักเรียนที่ยังไม่เป็นวิธีเดียวกัน 6) การติดตามการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน ที่ ได้ดำเนินการในส่วนของการปฏิบัติ แต่ยังคงขาดการติดตามการประเมินถึงผลสัมฤทธิ์ของการ ดำเนินงาน และ 7) ผลตอบรับจากผู้ปกครองบางส่วนที่ยังไม่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของ นักเรียนหลังจากได้รับการตรูปียะสุนักเรียน

2) ปัญหาในการตรูปียะสุนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารได้แก่ 1) ครูยังขาดความ เชี่ยวชาญในการนำอัลกุรอานและฮาดิษมาใช้ในการตรูปียะสุนักเรียน 2) การแสดงของครูมูร็อบ บีย์บางท่านในสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อการเป็นแบบอย่างที่ดีของครู 3) การบริหารเวลาของทาง โรงเรียนในการจัดกิจกรรมตรูปียะสุนักเรียน 4) การใช้เวลาของครูมูร็อบบีย์บางท่านซึ่งหมดไปกับ สิ่งที่ไม่มีความจำเป็น ในขณะที่กำลังตรูปียะสุนักเรียนด้วยการเกิดความเคยชิน 5) มาตรฐานในการ ลงโทษนักเรียนที่ยังไม่เป็นวิธีเดียวกัน 6) การติดตามการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน ที่ ได้ดำเนินการในส่วนของการปฏิบัติ แต่ยังคงขาดการติดตามการประเมินถึงผลสัมฤทธิ์ของการ ดำเนินงาน และ 7) ผลตอบรับจากผู้ปกครองบางส่วนที่ยังไม่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของ นักเรียนหลังจากได้รับการตรูปียะสุนักเรียน

3) ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาวิธีการตรูปียะสุนักเรียนใน โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีดังนี้ 1) สร้างแรงจูงใจให้ครูมี กำลังใจในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอัลกุรอานและฮาดิษ และหาบุคลากรภายนอกที่มี ความรู้เกี่ยวกับการใช้อัลกุรอานและฮาดิษมาปฏิบัติงานตรูปียะสุนักเรียนร่วมกับครูในโรงเรียน 2) พัฒนาครูมูร็อบบีย์ไปสู่การเป็นแบบอย่างที่ดี 3) การจัดสรรเวลาให้เหมาะสมเพื่อให้ครูมูร็อบบีย์ สามารถปฏิบัติหน้าที่ มีเวลาเพียงพอในการตรูปียะสุนักเรียน 4) ติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ ของการดำเนินงานตรูปียะสุนักเรียน 5) ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้ทราบถึงวิธีการและผลที่ เกิดกับนักเรียนหลังได้รับการตรูปียะสุนักเรียน

มุมีนีะห์ บุงอตาหยง(2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

อิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตพื้นที่การศึกษา ยะลา เขต 1 ตามความเห็นของครู พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ รูปแบบในการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ตามความเห็นของผู้บริหารและฝ่ายกิจกรรมหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีความเห็นตรงกันพบว่า มีการใช้ทุกโรงเรียน ทั้งหมด 6 รูปแบบ คือกิจกรรมหะละเกาะฮู การเรียนรู้อิสลาม (Islamic study group) กิจกรรมการละหมาดกียามุลดัลยัล กิจกรรมการถือศีลอดร่วมกัน เดือนละ 1-2 ครั้งต่อเดือน กิจกรรมพี่เตือนน้อง เพื่อนเตือนเพื่อน กิจกรรมการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับความประเสริฐของคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละด้าน และค่ายอบรมจริยธรรมอิสลาม

อาซีซัน เกป็น (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “สภาพปัญหา และแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสตูล” ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสตูล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า โรงเรียนใช้วิธีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม มีสภาพการปฏิบัติจริงมากที่สุด ส่วนปัญหาการดำเนินการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนมีปัญหการดำเนินการมากที่สุด

2) การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล จำแนกตามตัวแปร เพศ ตำแหน่ง วุฒิ การศึกษา และขนาดของโรงเรียนพบว่า ผู้ที่มีเพศ ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นขนาดของโรงเรียนที่พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .001

3) แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสตูล ปรากฏดังนี้ คือ แนวทางการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การสอดแทรกเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการสร้างจิตสำนึก และบูรณาการกับการปฏิบัติตนตามแนวทางอิสลาม แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม โดยเน้นการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม ด้วยการเริ่มต้นจากที่บ้าน และมีการติดตามนักเรียนอย่าง

จริงจัง แนวทางการสร้างแบบอย่างที่ดี ได้แก่ มีการปลูกฝังและปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียน ครู ต้องเป็นอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุกเรื่อง แนวทางการสร้างแรงจูงใจ ได้แก่ มีการกระตุ้น ส่งเสริม ให้รางวัล มอบเกียรติบัตร และชมเชย นักเรียนปฏิบัติในทางที่ดีตามแบบอย่างของอิสลาม แนวทางการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียน ปฏิบัติตามหลักการอิสลามให้หลากหลาย เช่น ส่งเสริมนักเรียนในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจ จัดค่ายคุณธรรมจริยธรรม แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ การปลูกฝังให้นักเรียนรักโรงเรียน จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม

วิโรจน์ วุฒประดิษฐ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการปลูกฝังหลักจริยธรรมของศาสนาฮัมมัด” ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการปลูกฝังจริยธรรมของท่านศาสดาฮัมมัด มีที่มาจาก 1) คัมภีร์อัลกุรอาน 2) แนวทางของท่านศาสดาฮัมมัด มีหลักพื้นฐาน 3 ประการคือ หลักการศรัทธา หลักการอิสลามหรือหลักการปฏิบัติ และหลักอิหฺซาน หรือหลักจริยธรรม มีวิธีการปลูกฝังคือ 1) ใช้ความรัก 2) ใช้ความเมตตา 3) ใช้การชมเชย 4) ใช้การเรียบเรียงเป็นลำดับ 5) ใช้เหตุการณ์เป็นอุทาหรณ์ 6) การขจัดสิ่งกีดขวาง 7) การเกลี้ยกล่อมจริยธรรมที่ปลูกฝังแบ่งได้ 2 ระดับ 1) จริยธรรมต่ออัลลอฮ์ 2) จริยธรรมต่อตนเองและเพื่อนมนุษย์

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อหลักการตฺรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์
- 2) เพื่อศึกษาระดับการนำกระบวนการตฺรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการนำกระบวนการตฺรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบถึงระดับความรู้ ความเข้าใจของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อหลักการตฺรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์
- 2) ทราบถึงระดับการนำกระบวนการตฺรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3) ทราบแนวทางการนำกระบวนการตฺรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

4) ผลการวิจัยจะเป็นความรู้ และประสบการณ์ใหม่แก่ผู้วิจัย และสามารถนำผลดังกล่าวไปปรับใช้ในการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นทั้งในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและโรงเรียนประเภทอื่นๆได้

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการยกระดับและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1) ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาคั้งนี้ จะเฉพาะเจาะจงบุคลากรทางการศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ที่เกี่ยวข้องกับการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ หรือ ครูที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านหลักคำสอน ศึกษาหลักคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) จากคัมภีร์อัลกุรอาน

2) จากหนังสือหะดีษต่างๆ

3) จากเอกสารหรือหนังสือศาสนาอิสลามหรือหนังสือศึกษาศาสตร์อิสลามที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นภาษาอาหรับและภาษาไทย

4) จากเว็บไซต์วิชาการอิสลาม

3) กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และดำเนินการวิจัยดังรายละเอียดดังนี้

5) การปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย และอาหรับ-อังกฤษ ผู้วิจัยจะใช้อักษรที่เทียบ โดยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และตารางปริวรรต อักษรของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา

6) การอ้างอิง ผู้วิจัยจะใช้การอ้างอิงแบบนาม-ปี (Author - Date) โดยระบุชื่อผู้ แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าที่ใช้อ้างอิงในวงเล็บ (.....)

7) รูปแบบการพิมพ์งานวิจัย ผู้วิจัยใช้คู่มือการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปี 2545 และคู่มือการวิจัยเพื่อ อิสลามศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปี 2548

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

ความรู้ ความเข้าใจ หมายถึง ลักษณะที่บ่งบอกถึงการรู้อย่างกระจ่างชัดต่อสิ่ง หนึ่งสิ่งใด ซึ่งความรู้และความเข้าใจอาจมีความหมายที่แตกต่างกัน ในที่นี้ขอนำมาใช้คู่กัน แต่มี จุดมุ่งหมายโดยรวมอยู่ที่ความรู้

ศรัทธา อิสลามียะฮฺ หมายถึง กระบวนการต่างๆที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม ในการอบรมสั่งสอน ฝึกฝน ชัดเกลา ส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานแห่งอิสลาม ความเป็นประชาชาติสายกลาง เพียบพร้อมไปด้วยคุณลักษณะแห่งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไร้ ความสุขสงบ สันติอย่างแท้จริง

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ครู อาจารย์ หมายถึง ครู หรือ อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนและจัดกิจกรรมต่างๆทั้ง ภาคศาสนาและสามัญของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช

คัมภีร์อัลกุรอาน หมายถึง การอ้างอิงคำสอนหรือบทบัญญัติจากคัมภีร์อัลกุรอาน เช่น อัลบะกอเราะฮฺ : 10 หมายถึง การอ้างอิงหลักคำสอนจากอัลกุรอาน บท (สูเราะฮฺ) อัลบะกอ เราะฮฺ โองการ (อายะฮฺ) ที่ 10

อัลหะดีษ หมายถึง การอ้างอิงคำสอนหรือวจนะของท่านศาสนทูตมุหัมมัด ﷺ โดยจะระบุผู้รายงานไว้ตอนท้ายของอัลหะดีษที่อ้างถึง

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนศาสนา
ควบคู่สามัญ ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโรงเรียนเอกชน ตามมาตรา
15 (1) ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

1) สัญลักษณ์ ๕ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “สุบหานะฮ์ วะตะอาลา”
หมายถึง “มหาบริสุทธิ์แด่พระองค์และทรงสูงส่ง” เป็นคำที่ใช้กล่าวสรรเสริญและยกย่องอัลลอฮ์
หลังจากที่ได้เอ่ยนามของพระองค์

2) สัญลักษณ์ ๖ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ
วะสลัลัม” หมายถึง “ขอพระองค์อัลลอฮ์ ทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแต่
ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าวยกย่องท่านศาสนทูตมุฮัมมัด หลังจากที่ได้เอ่ยนามของท่าน

3) สัญลักษณ์ ๗ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “อะลัยฮิสสะลาม” หมายถึง
“ขอพระองค์อัลลอฮ์ ทรงประทานความสันติแต่ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าวยกย่องท่านนบีต่างๆ
หลังจากที่ได้เอ่ยนามของท่าน

4) สัญลักษณ์ ๘ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮุอันฮุ”
หมายถึง “ขอพระองค์อัลลอฮ์ ทรงโปรดปรานแต่เขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติแก่เศาะหาบะฮ์
หลังจากที่ได้เอ่ยนามของเขา

5) สัญลักษณ์ ๙ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮุอันฮุม”
หมายถึง “ขอพระองค์อัลลอฮ์ ทรงโปรดปรานแก่พวกเขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติแก่บรรดา
เศาะหาบะฮ์ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของพวกเขา

6) ﴿...﴾ วงเล็บดอกไม้นี้ใช้สำหรับอายะฮ์อัลกุรอาน

7) ((.....)) วงเล็บคู่ จะใช้สำหรับตัวบทหะดีษ

8) (.....) วงเล็บเดี่ยวจะใช้สำหรับการเขียนอ้างอิง และการอธิบายศัพท์ที่สำคัญ

9) “.....” อัญประกาศจะใช้สำหรับการแปลอัลกุรอาน อัลหะดีษ ชื่อหนังสือและ
คำพูดของอูลละมาอ์ (บรรดาผู้รู้)

บทที่ 2

การตั้งรียะฮฺ อิสลามียะฮฺในอิสลาม

2.1 ความหมายตั้งรียะฮฺ

1) ความหมายตั้งรียะฮฺทางด้านภาษา

จากการศึกษาค้นคว้าหนังสือที่เกี่ยวกับการตั้งรียะฮฺ ได้มีนักวิชาการได้นำเสนอคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการตั้งรียะฮฺในเชิงภาษา มีดังนี้

อับดุลรอหมาน อันนะหฺลาวียฺ (Abdul Rahman Al-Nahlawi, 2003:12) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “อุศูลุดตั้งรียะฮฺ อัลอิสลามียะฮฺ” ของท่านว่า อัล-ตั้งรียะฮฺ มาจาก

1) رَبَا يَرْبُو رَبًّا (เราะบะยะ ยัรฺบฺ) ซึ่งมีความหมายว่า เพิ่มพูน เจริญงอกงามในความหมายดังกล่าวนี้พระองค์อัลลอฮฺทรงกล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿وَمَا آتَيْتُمْ مِّن رَّبَا لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوَ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِّن زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ﴾

(الرّوم:39)

ความว่า “และสิ่งที่คุณเจ้าจ่ายออกไปจากทรัพย์สิน(ดอกเบี้ย) เพื่อให้มันเพิ่มพูนในทรัพย์สินของมนุษย์ มันจะไม่เพิ่มพูน ณ ที่อัลลอฮฺและสิ่งที่คุณเจ้าจ่ายไปจากชะกาตโดยคุณเจ้าปรารถนา พระพักตร์ของอัลลอฮฺ ชนเหล่านั้นแหละพวกเขาคือผู้ได้รับการตอบแทนอย่างทวีคูณ”

(อัลรุม :39)

2) رَبِي يَرْبِي رَبِّي (เราะบียะ ยัรฺบฺ) ซึ่งมีความหมายว่า การกำเนิด และเติบโต ดังคำกล่าวของชาวอาหรับว่า

فَمَنْ يَكُ سَائِلًا عَنِّي فَاِنِّي بِمَكَّةَ مَنْزِلِي وَبِهَا رَبِيْتُ

ดังความหมายว่า “ถ้าผู้ใดถามถึงฉัน แท้จริงฉันอยู่ที่มักกะฮฺ คือบ้านฉันและที่นั่นคือที่ที่ฉันเติบโตมา”

3) رَبُّ رَبِّ (รีอบบะ ยะรูนุ) ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การสั่งสอน การปกครองดูแล

คอลิด อัลฮาซิมีย์ (Khalid Ibn Hamid Al-Hazimiy,2000:17-18) กล่าวว่า ตัรฺบียะฮฺ ประกอบไปด้วยความหมายที่หลากหลาย แต่ทั้งหมดนั้นต่างก็เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับการตรฺบียะฮฺทั้งสิ้น ดังนี้

- 1) อัลอิศลาหฺ إِصْلَاحُ ปรับปรุงให้ดีขึ้น
- 2) อันนะมาอฺ ٱلنَّمَاةُ وَٱلزِّيَادَةُ ٱلشَّيْخِيَّةُ การเจริญงอกงามและการเพิ่มพูน
- 3) นะชะอะ ٱلنَّشْأَةُ وَٱلرَّعِيَّةُ ٱلشَّيْخِيَّةُ เจริญเติบโตและค่อยๆพัฒนา
- 4) สาสะฮฺ ٱلسَّاسَةُ وَٱلتَّوَلَّى ٱلشَّيْخِيَّةُ การปกครอง ดูแล
- 5) ตะอฺลีมُ ٱلتَّعْلِيمُ การศึกษาเรียนรู้

สะอีด อิสมาอิล อลี (Saaid Ismail Ali:2005) กล่าวว่า คำที่ใช้ในการตรฺบียะฮฺและที่ถูกใช้ในอัลกุรอาน คือ ตะอฺดีบ , ตะฮฺซีบ , ตัซกียะฮฺ และตะอฺลีม

จากความหมายของคำว่าอັต-ตัรฺบียะฮฺในทางภาษา คอลิด อัลฮาซิมีย์ (Khalid Ibn Hamid Al-Hazimiy,2000:18-19) ได้กล่าวโดยสรุปว่า อັต-ตัรฺบียะฮฺ มีความหมายครอบคลุม การแก้ไขปรับปรุง (ٱلْإِصْلَاحُ) การดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับการตรฺบียะฮฺ ดูแลและพัฒนาศักยภาพของพวกเขา พร้อมกันนั้นท่านได้แสดงความหมายของตรฺบียะฮฺ จากอัลกุรอานดังนี้

- 1) อัลหิกมะฮฺ (วิทย์ปัญญา) อิลมุ (ความรู้) ตะอฺลีม (การสอน)

﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ ٱلْكِتَآبَ وَٱلْحِكْمَ وَٱلنَّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِّي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِن كُونُوا رَبَّانِيِّنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ ٱلْكِتَآبَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ﴾

(آل عمران : 79)

ความว่า “ไม่เคยปรากฏแก่บุคคลใดที่อัลลอฮฺทรงประทานคัมภีร์และข้อตัดสินและการเป็นนบีแก่เขา แล้วเขากล่าวแก่ผู้คนที่ว่า ท่านทั้งหลายจงเป็นบ่าวของฉันอื่นจากอัลลอฮฺ หากแต่ว่า(เขาจะกล่าวว่า) ท่านทั้งหลายจงเป็นรีอบบานีฮฺเถิด เนื่องจากการที่พวกท่านเคยสอนคัมภีร์และเคยศึกษาคัมภีร์มา

(อาลิอิมรอน : 79)

2) การเลี้ยงดู คຸ່ມครองดูแล

﴿وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا
رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾

(الإسراء: 24)

ความว่า “และจงนอบน้อมแก่ท่านทั้งสอง ซึ่งการถ่อมตนเนื่องจาก
ความเมตตา และจงกล่าววว่า ข้าแต่พระเจ้าของฉัน ทรงโปรดเมตตา
แก่ท่านทั้งสองเช่นที่ทั้งสองได้เลี้ยงดูฉันเมื่อครั้งเยาว์วัย

(อัลอิสรอฮ์ : 24)

﴿قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ﴾

(الشعراء: 18)

ความว่า “เขา (ฟิรอาวน) กล่าวว่า เรามีได้เลี้ยงดูเจ้าเมื่อขณะเป็นเด็ก
อยู่กับพวกเราดอกหรือ และเจ้าได้อยู่กับเราหลายปีในช่วงชีวิตของ
เจ้า”

(อัลชุกรอฮ์ : 18)

จากคำนิยามศัพท์ทางภาษาดังกล่าวข้างต้น อับดุลรอหมัน อัลนะห์ลาวี (Abdul
Rahman al-Nahlawiy, 1397:13) ได้กล่าวว่า การตรูบียะฮ์จะต้องประกอบด้วยหลักการดังนี้

- 1) ต้องตั้งอยู่บนธรรมชาติของการเติบโตหรือพัฒนาการของมนุษย์
- 2) มีการพัฒนาความพร้อม ความสามารถของผู้ที่ถูกตรูบียะฮ์
- 3) ชี้นำ ส่งเสริมความพร้อมให้สมบูรณ์ตามความเหมาะสม
- 4) ต้องทำอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ค่อยเป็นค่อยไป

ดังนั้น การตรูบียะฮ์ทางด้านภาษาจึงหมายถึง การให้การศึกษาเรียนรู้ผ่าน
กระบวนการพัฒนา อบรมสั่งสอน ปกครองดูแลพร้อมทั้งชี้นำส่งเสริมอย่างเป็นระบบ และขั้นตอนอย่าง
ค่อยเป็นค่อยไปตามพัฒนาการและความสามารถของผู้ถูกตรูบียะฮ์อย่างเป็นธรรมชาติ เพื่อให้เติบโต
อย่างมีคุณภาพ เกิดการเพิ่มพูนและเจริญงอกงามในชีวิต

2) ความหมายตํรุบียะฮ์ด้านวิชาการ

อัลบัยฎอวียี (อ้างถึงใน Khalid Ibn Hamid Al-Hazimiy,2000:19) กล่าวว่า الرب อ่านว่า อรฺร็อบ ความหมายตามรากศัพท์ คือการตํรุบียะฮ์ นั่นคือการทำให้สิ่งหนึ่งไปสู่ความสมบูรณ์ อย่างเป็นขั้นตอน

อัลอัศพะฮานียี (อ้างถึงใน Khalid Ibn Hamid Al-Hazimiy,2000:19) กล่าวว่า الرب อ่านว่า อรฺร็อบ ความหมายตามรากศัพท์คือการตํรุบียะฮ์ คือ การพัฒนาสิ่งหนึ่งอย่างค่อยเป็นค่อยไป จนถึงขีดความสมบูรณ์ของมัน

คอลิด ฮามิด อัลฮาซิมียี (Khalid Ibn Hamid Al-Hazimiy,2000:19-20) การตํรุบียะฮ์ หมายถึง การพัฒนาและส่งเสริมมนุษย์อย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้มีความสมบูรณ์ในทุกๆด้าน แสวงหาความสำเร็จทั้งโลกนี้และโลกหน้า โดยสอดคล้องกับแนวทางของอิสลาม และการตํรุบียะฮ์ อิสลามียะฮ์นั่นคือ การเตรียมพร้อมหรือพัฒนามนุษย์ให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งผู้ให้การตํรุบียะฮ์ที่แท้จริงคือ อัลลอฮ์ และการตํรุบียะฮ์ของพระองค์นั้น แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การตํรุบียะฮ์แบบทั่วไป (تربية عامة) คือการที่พระองค์ทรงสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมา (مخلوق) ซึ่งในที่นี้ หมายถึง มนุษย์) แล้วทรงให้ปัจจัยยังชีพและทางนำ เพื่ออำนวยความสะดวกให้มนุษย์ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้บนโลกนี้

2) การตํรุบียะฮ์แบบเฉพาะ (تربية خاصة) คือ การที่พระองค์ทรงรักและเมตตาโดยการให้ทางนำและการศรัทธา ให้เขาห่างไกลจากสิ่งที่ไม่ดีงามทั้งหลาย นั่นคือการตํรุบียะฮ์สำหรับบรรดานบีและผู้ดีทั้งหลาย

นอกจากนี้ท่าน(Khalid Ibn Hamid Al-Hazimiy,2000:23-24) ยังให้ความหมายเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการตํรุบียะฮ์ จากคำศัพท์ต่อไปนี้

1) อัล-อิศลาหฺ (الإصلاح) หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขและทำให้ดีขึ้น ทำให้สมบูรณ์ขึ้น และตรงกันข้ามกับคำว่า อัลฟะฮาด หมายถึง การสร้างความเสียหาย การทำลาย

2) อัลตตะฮ์ดีบ (التأديب) หมายถึง การสั่งสอน ส่งเสริมในทางที่ดีงามและห้ามปรามจากแนวทางที่ไม่ดีและชั่วร้ายทั้งหลาย

3) อัลตตะฮ์ซึบ (التّهذيب) หมายถึง การขัดเกลาจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์

4) อัลตตะฮ์ฮ์รฺ (التطهير) หมายถึง การทำความสะอาดทั้งภายนอกและภายใน หยุดจากการทำบาปและสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย

5) อัดตัชกียะฮฺ (التزكية) หมายถึง การชำระ ขัดเกลาจากจรรยา มารยาทที่เลวทราม และการกระทำที่โสมมทั้งหลาย

6) อัดตันซิบะฮฺ (التنبيه) หมายถึง การดูแล ส่งเสริมและพัฒนา

ท่านอิบนุ กะษีรฺ กล่าวว่า การตรูบียะฮฺ คือการตัดชูกียะฮฺ เป็นการชักฟอก ขัดเกลาพวกเขาจากพฤติกรรมที่ต่ำต้อย จิตใจที่โสมม และการประพฤติที่เลวทรามทั้งหลาย และนำพวกเขาออกจากความมืดมนสู่แสงสว่าง โดยการปฏิบัติตามสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงประทานให้แก่รอซูลของพระองค์ (อ้างอิงใน (Khalid Ibn Hamid Al-Hazimiy2000:24)

ฮาซัน ลังซูลุง (Hasan Langgulung:1987) อัดตรูบียะฮฺ คือการดูแล เลี้ยงดูทูลูกนอม ให้ความรักด้วยการปลุกฝัง อบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนที่มีคุณธรรมจริยธรรม

อรัญญาและมุหัมมัดนุรุ ยูนุส (Arjuna , Muhammad Nur Yunus:2003) กล่าวว่า การตรูบียะฮฺ คือ กระบวนการหนึ่งซึ่งสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์จากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งที่บรรลุจุดมุ่งหมายสุดท้าย คือ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ที่ภาคีต่ออัลลอฮฺด้วยความบริสุทธิ์ใจ

มันซูร อับดุลลอฮฺ (2558) ได้ให้ความหมายของ อัดตรูบียะฮฺ ว่า อัดตรูบียะฮฺมีความผูกพันอย่างลึกซึ้งกับคำว่า อัดตะอูลีม แต่ความหมายของทั้งสองคำมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ อัดตะอูลีม หมายถึง การสอน การให้ความรู้โดยการบ่มข้อมูลให้ เป็นการเรียนแบบทางเดียวโดยครู เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสอน ซึ่งเป็นวิธีแบบเก่าที่ยังคงมีความจำเป็นต้องนำมาใช้ในปัจจุบัน อัดตรูบียะฮฺ หมายถึง การฝึกฝน อบรม เชิงปฏิบัติจริง เป็นการเรียนการสอนที่ใช้สื่อและกระบวนการอย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกแก้ปัญหา ฝึกวิเคราะห์ด้วยตนเองภายใต้การกำกับดูแลของครูหรือ مربออบีญ์ การตรูบียะฮฺนี้เองที่น่าจะเป็นที่มาของการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Center) ดังที่นักการศึกษาในปัจจุบันกำลังรณรงค์กัน

สรุป การตรูบียะฮฺ นิยามทางด้านวิชาการก็คือ กระบวนการพัฒนามุสลิมบุคลิกภาพของมนุษย์ให้มีคุณธรรมจริยธรรมที่งดงามและสูงส่ง โดยผ่านการเรียนรู้ อบรมบ่มเพาะ ขัดเกลา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนา โดยวางอยู่บนหลักคำสอนของอิสลามที่เที่ยงแท้และเป็นขั้นตอน ค่อยเป็นค่อยไป จนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้าน จิตใจ จิตวิญญาณ ร่างกายและสติปัญญา และนำไปสู่การเป็นบ่าวที่นอบน้อมภาคีต่ออัลลอฮฺด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2.2 ความหมายของอิสลาม

1) ความหมายของอิสลามด้านภาษา

อิสลาม คือ มาจากรากศัพท์สามอักษร คือ สัน ลาม และมีม ซึ่งหมายถึง ยอมจำนน ยอมรับ ยอมสยบ ให้แก่สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เหนือกว่า เช่น ประโยคที่ว่า **أَسْلَمَ إِلَى اللَّهِ** ซึ่งหมายถึง เขามอบหมายการงานของเขาไปยังอัลลอฮฺ หรือเขายอมรับเจตนารมณ์ของอัลลอฮฺโดยดุชะฎี คำว่า “อัลละมะ” ตัวเดียวกันนี้ยังหมายถึง เขามอบหมายตัวเขาไปสู่เจตนารมณ์ของอัลลอฮฺ หรือ เขาเป็นมุสลิมก็ได้

อิมรอน บิน ยูสุฟ และอลีย์ บิน อิบรอฮีม (Imran Ibn Yusuf , Ali Ibn Ibrahim:1424) กล่าวว่า อิสลามเป็นภาษาอาหรับซึ่งแปลว่า สันติ หรือ การเข้าสู่สันติ ผู้ที่ยอมรับเอาอิสลามมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ชื่อว่า มุสลิม

อิสลามเป็นคำภาษาอาหรับ หมายถึงการยอมรับว่าอัลลอฮฺ ﷻ เป็นความจริงอันสูงสุดและอนันต์ นั้นหมายถึงการยอมรับจำนน การอ่อนน้อม และการเชื่อฟัง ดังนั้นอิสลาม คือระบบที่ยืนหยัดอยู่บนหลักการยอมรับจำนน และเชื่อฟังต่ออัลลอฮฺ ﷻ นี่คือนิยามที่ถูกเรียกว่าระบบหรือแนวทางแห่งอิสลาม

ความหมายทางภาษาอาหรับอีกความหมายของคำว่า อิสลามคือ สันติภาพ หรือเรียกในภาษาอาหรับว่า สลาม ตามความหมายนี้ หมายถึงผู้ใดต้องการที่จะรับเอาสันติภาพที่แท้จริงทั้งภายนอก และทางความรู้สึกได้ ก็เพียงแต่โดยวิธีการยอมรับจำนนและเชื่อฟังต่ออัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้นตามที่กล่าวนี้คือ ชีวิตที่เชื่อฟังอัลลอฮฺ ﷻ จะนำมาซึ่งสันติภาพของจิตใจ และสถาปนาสันติภาพที่แท้จริงของสังคมในวงกว้างต่อไป

อบู อะมีนะห์ บิลาล ฟิลิปส์ (2545) ได้ให้ความหมาย อิสลามว่า เป็นศัพท์ภาษาอาหรับ แปลว่า การยอมจำนน การนอบน้อมยอมตนต่ออัลลอฮฺ ﷻ อันเป็นพระเจ้าที่แท้จริง และควรแก่การเคารพภักดี และผู้ใดที่ได้ปฏิบัติเช่นนั้นย่อมได้ชื่อว่า “มุสลิม” นอกจากนั้น คำๆนี้ยังหมายถึง “ความสันติ” ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการมอบตนเองอย่างสิ้นเชิงยังจุดประสงค์แห่งอัลลอฮฺ ﷻ

ดังนั้นอิสลามในด้านภาษาจึงหมายความว่า นอบน้อมยอมจำนนและสันติภาพ นั่นก็คือการนอบน้อม และยอมจำนนต่อพระประสงค์ของอัลลอฮฺ ﷻ โดยสิ้นเชิง และจะนำมาซึ่งความสันติ ผู้ใดที่นอบน้อมและเชื่อฟังต่ออัลลอฮฺ ﷻ เขาจะนำมาซึ่งสันติภาพแก่สังคมโดยรวม และผู้ใดที่ได้รับเอาอิสลามเป็นระบบแนวทางการดำเนินชีวิต เขาได้ขึ้นชื่อว่ามุสลิม คือผู้ที่นอบน้อมและใฝ่สันติโดยแท้จริง

2) ความหมายของอิสลามด้านวิชาการ

บรรจง บินกาซัน (2006) ได้กล่าวว่าอิสลามคือความเข้าใจที่มาจากอัลกุรอาน และอัลสุนนะฮ์ และความเข้าใจอย่างเป็นเอกฉันท์ของบรรดาศอหาบะฮ์ ﷺ นั่นก็คือ อิสลาม คือ การยอมจำนน การอ่อนน้อม และการเชื่อฟัง ดังนั้นอิสลามคือ ระบบที่ยื่นหยัดอยู่บนหลักการยอมจำนนและเชื่อฟังต่ออัลลอฮ์ ﷻ นี้คือเหตุผลที่ถูกเรียกว่า ระบบหรือแนวทางแห่งอิสลาม

และในอีกด้านหนึ่ง คำว่า อิสลาม คือ “สันติภาพ” หมายถึง ผู้ใดต้องการที่จะรับเอาสันติภาพที่แท้จริงทั้งภายนอกและทางความรู้สึกได้ ก็มีเพียงแต่วิธีการยอมจำนนและเชื่อฟังต่ออัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น ตามที่กล่าวนี้ก็คือ ชีวิตที่เชื่อฟังอัลลอฮ์ ﷻ จะนำมาซึ่งสันติภาพของจิตใจ และจะขยายสันติภาพไปสู่ด้านอื่นๆของชีวิตต่อไป

เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่ดำเนินไปตามเจตนารมณ์ของพระผู้เป็นเจ้า จึงเรียกได้ว่า ได้เข้าสู่ความเป็นอิสลาม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “มุสลิม” ซึ่งหมายถึง ผู้หรือสิ่งที่ยอมจำนนต่ออัลลอฮ์ ﷻ และเป็นผลให้ผู้หรือสิ่งนั้นดำเนินไปบนแนวทางแห่งสันติ

อิสลามคือ การยอมจำนนต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในทุกแง่มุมของชีวิตจึงสามารถพูดได้เช่นกันว่า อิสลามคือ ระบบและแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกประทานมาจากพระผู้เป็นเจ้า สุ่มหัมมัด ﷺ ผู้เป็นศาสนทูตท่านสุดท้าย

อิสลาม คือ ประมวลสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานมาให้ทุกแง่มุมของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นหลักการศรัทธา กฎหมาย การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ครอบครัว หรือปัจเจกบุคคล เป็นต้น ทั้งหมดนั้นถูกประทานลงมาเพื่อให้มนุษย์ทั้งหมดยอมรับ ยอมจำนน และปฏิบัติตามนั่นเอง

ศาสนาอิสลาม คือ ระบบชีวิตที่ยื่นหยัดอยู่บนหลักการยอมจำนนและเชื่อฟังต่อคำสอนของพระผู้เป็นเจ้าโดยศุภฏี ดังที่พระองค์ได้วิวัฒนาการแก่ศาสนทูตสุ่มหัมมัด ﷺ โดยความหมายแล้วอิสลามเป็นคำภาษาอาหรับ หมายถึงการยอมจำนน การอ่อนน้อม และการเชื่อฟัง และอีกความหมายหนึ่งของอิสลามคือสันติภาพ

เด็อน คำดี (2541) กล่าวว่า อิสลามแปลว่า ศานติ สงบสุข โดยการยอมรับการมอบตนต่อองค์อัลลอฮ์ ﷻ เพียงพระองค์เดียว อิสลามเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของมุสลิม ซึ่งได้มาจากคัมภีร์อัลกุรอานและจริยวัตรของท่านศาสนทูตสุ่มหัมมัด ﷺ

ด้วยเหตุดังกล่าว อิสลามจึงไม่ใช่ศาสนาใหม่ที่เพิ่งถูกนำมาโดยท่านศาสนทูตมุฮัมมัด ﷺ เมื่อศตวรรษที่ 7 ที่ผ่านมา ณ ประเทศอาหรับเท่านั้น แต่เป็นศาสนาที่แท้จริงและดั้งเดิมของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ได้ถูกนำมากล่าวถึงอีกครั้งต่างหาก

อิสลามเป็นศาสนาเดียวกันที่ได้ถูกประทานให้แก่ท่านนบีอาดัม ﷺ มนุษย์และศาสดาคนแรกของอัลลอฮ์ ชื่อของศาสนาของพระผู้เป็นเจ้า “อิสลาม” มิได้ถูกตั้งขึ้นโดยมนุษย์รุ่นหลังๆ แต่ได้ถูกเลือกโดยอัลลอฮ์ ﷻ เอง และได้ถูกกล่าวถึงอย่างชัดเจนในอัลกุรอาน ซึ่งพระองค์ทรงกล่าวว่า

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ۗ﴾

(سورة المائدة: 3)

ความว่า “วันนี้ข้าได้ให้สมบูรณ์แก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งศาสนาของพวกเจ้าและข้าได้ให้ครบถ้วนแก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งความกรุณาเมตตาของข้า และข้าได้ยินยอมอิสลามให้เป็นศาสนาแก่พวกเจ้าแล้ว”

(อัล-มาอิเดฮ: 3)

﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

(آل عمران: 85)

ความว่า “และผู้ใดแสวงหาศาสนาหนึ่งศาสนาใดอื่นจากอิสลามแล้ว ศาสนานั้นก็จะไม่ถูกตอบรับจากเขาเป็นอันขาด และในปรโลกเขาจะอยู่ในหมู่ผู้ขาดทุน”

(อาลิอิมรอน : 85)

﴿مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

(آل عمران: 67)

ความว่า “อิบรอฮีมไม่เคยเป็นยิว และไม่เคยเป็นคริสต์ แต่ทว่าเขาเป็นผู้หันออกจากความเท็จสู่ความจริง เป็นผู้โน้มตาม และเขาก็ไม่เคยอยู่ในหมู่ผู้ให้มีภาคีขึ้นแต่อัลลอฮ์”

(อาลิอิมรอน : 67)

ชัยยิด อัลซาบิก (1365) ได้กล่าวว่า อิสลาม หมายถึง กลุ่มหลักธรรม คำสอนต่างๆ ที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงดลใจมายังท่านนบีมุฮัมมัด ผู้นำของมนุษยชาติ เพื่อเรียกร้องไปสู่การให้เอกภาพ

แต่อัลลอฮฺ ﷻ การน้อมนำต่อข้อชี้ขาดของพระองค์ การสยบแต่หลักการ ที่บรรดานบีได้นำมาก่อนหน้านี้ พระองค์ทรงตรัสว่า

﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾
(الشورى:13)

ความว่า "พระองค์ได้ทรงวางให้แก่พวก เจ้า จากศาสนา ซึ่งสิ่งที่พระองค์ได้ทรงสั่งใช้แก่นูหฺ และสิ่งที่เราดลใจมายังพวกเจ้า และสิ่งที่เราได้สั่งใช้แก่อิบรอฮีม มูซา และอีซา คือ ให้พวกเจ้าได้ดำรงไว้ซึ่งศาสนา และอย่าได้แตกแยกกันในศาสนา"

(อัลซุรอ:13)

สยยิด กุฎบุ (1992,1:377) กล่าวว่า อิสลามคือ การนอบน้อม การเชื่อฟัง การปฏิบัติ ตามต่ออัลลอฮฺอย่างสุดหัวใจ และนำการตัดสินใจไปยังคัมภีร์ของอัลลอฮฺ และใครที่ไม่ได้ปฏิบัติเช่นนั้น ดังนั้นจึงไม่มีศาสนาสำหรับเขา และเขาก็ไม่ใช่มุสลิม แม้ว่าเขาจะอ้างว่าเขานับถือศาสนาอิสลามและอ้างว่าเขาอยู่บนศาสนาของอัลลอฮฺก็ตาม

ดังนั้น อิสลามในด้านวิชาการ ก็คือ ศาสนาแห่งพระผู้เป็นเจ้าที่ครอบคลุมทุกแง่มุมทุกด้าน และทุกมิติของการดำเนินชีวิตทั้งในโลกนี้ และผลการตอบแทนที่จะได้รับในโลกหน้าที่ได้ประทานผ่านท่านศาสนทูตของพระองค์ ﷺ มายังมวลมนุษยชาติ เพื่อพวกเขาจะได้เป็นบ่าวที่นอบน้อมและภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้า และนำมาซึ่งสันติภาพสู่โลกนี้อย่างแท้จริง

3) ความหมายของอิสลามียะฮฺ

อิสลามียะฮฺ เป็นศัพท์ที่มาจากและเชื่อมโยงกันกับคำว่า อิสลาม อันมีจุดมุ่งหมายสื่อให้เห็นถึง ความเป็นอิสลาม หรือแห่งอิสลาม หรือระบอบและวิถีแห่งอิสลาม อันหมายถึงสิ่งใดๆที่มี ความเป็นอิสลาม เช่น ตัรบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ หมายถึง กระบวนการอบรมสั่งสอนตามระบอบและวิถีแห่งอิสลาม

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตรูบียะฮุและอิสลาม

1) ความสัมพันธ์กันในฐานะบทบัญญัติอิสลาม

กล่าวคือ อิสลามเป็นบทบัญญัติของอัลลอฮฺ ﷻ สำหรับมนุษยชาติ พระองค์ทรงประทานมาเพื่อพวกเขาจะได้ทำการภักดีต่อพระองค์ และแท้จริงการปฏิบัติตามบทบัญญัติอิสลามนั้นก็เพื่อที่จะใช้ในการพัฒนาและขัดเกลามนุษย์ นั่นคือการตรูบียะฮุอิสลามมีะฮุนั่นเอง

ดังนั้นบทบัญญัติอิสลามจะไม่เห็นเป็นที่ประจักษ์ เว้นแต่ด้วยการอบรมบ่มเพาะ ขัดเกลาตนเอง สังคม และประชาชาติให้มีความศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ และนอบน้อมต่อพระองค์แต่เพียงผู้เดียว นี่คือการตรูบียะฮุอิสลามที่ได้กำหนดเป็นภาระหน้าที่ต่อผู้ให้การอบรมทั้งหลายที่จะต้องแบกรับภาระหน้าที่นี้จากรุ่นสู่รุ่น และนำไปใช้ในการพัฒนาเยาวชน และถือเป็นความอภัยสำหรับผู้ที่คดโกงและบิดพลิ้วต่อภาระหน้าที่ดังกล่าวนี้ หรือทำหน้าที่นี้ผิดเพี้ยนไปจากเจตนารมณ์แห่งอิสลาม ทั้งทางด้านความหมายและเนื้อหาสาระของมัน

แท้จริงการตรูบียะฮุมนุษย์ให้อยู่บนกฎเกณฑ์บทบัญญัติของอัลลอฮฺ ﷻ ในทุกๆ การงานและการเคลื่อนไหวนั้น เขาจะไม่พบกับความคับข้องใจใดๆ ในสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ และรอสูลของพระองค์ได้กำหนดกฎเกณฑ์ไว้ แต่กระนั้นเขาจะนอบน้อมยอมปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของพระองค์และรอสูลของพระองค์เท่านั้น

มนุษย์นั้นจะเผชิญกับความเลวร้ายและการขาดทุนเสมอ เขาไม่อาจจะปลอดภัยและรอดพ้นไปได้ เว้นแต่ด้วยการศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ และวันสุดท้าย พร้อมกับกระทำความดีงามช่วยเหลือกัน สู้เสียซึ่งกันและกันในสัจธรรมและความอดทน และต่อสู้กับความมดเท็จทั้งหลาย ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงตรัสว่า

﴿وَالْعَصْرِ ۝۱ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۝۲ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ ۝۳﴾

(العصر: 1-3)

ความว่า “ข้า (อัลลอฮฺ) สบายานด้วยเวลาอัศรุ แท้จริงมนุษย์อยู่ในสภาพที่ขาดทุนอย่างแน่นอน นอกจากบรรดาผู้ที่ศรัทธาและพวกเขาประกอบความดี และพวกเขาต่อสู้เสียซึ่งกันและกันในสัจธรรม และพวกเขาต่อสู้เสียซึ่งกันและกันในขันติธรรม”

(อัลอัศร: 1-3)

จากสาเหตุดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่า มนุษย์จะรอดพ้นจากการขาดทุนและการลงโทษไปไม่ได้ เว้นแต่จะต้องผ่านกระบวนการตรูบียะฮูใน 3 รูปแบบ คือ

1-การตรูบียะฮูปัจเจกบุคคล ต่อการศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ และน้อมรับต่อบทบัญญัติต่างๆของพระองค์ พร้อมกับศรัทธาในสิ่งเร้นลับ

2-การตรูบียะฮูจิตใจต่อการปฏิบัติการทำงานที่ดี และใช้ชีวิตให้ดำรงอยู่บนเส้นทางแห่งอิสลาม

3-การตรูบียะฮูสังคมในการสั่งเสียซึ่งกันและกันในสังคมและการปฏิบัติสังคมและสั่งเสียซึ่งกันและกันให้มีความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ อดทนต่อการดำรงไว้ซึ่งการเคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ และการอดทนต่อการยืนหยัดอยู่บนสังคม โดยใช้รูปแบบการตรูบียะฮูด้วยวิธีการทำหะละเกาะฮุอัลกุอราน เป็นต้น

2) ความสัมพันธ์กันในฐานะปัญหาแห่งมนุษย์และความจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลง แท้จริงปัญหาอุปสรรคอันมากมายที่ทับถมลงบนสังคมมนุษย์โดยทั่วไป ความเลวร้ายที่สังคมมุสลิมกำลังเผชิญ การอธรรมของมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกันเอง และการรุกรานของประเทศที่แข็งแกร่งกว่าต่อประเทศที่อ่อนแอกว่าเพื่อผลประโยชน์ ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นผลพวงมาจากความชั่วร้ายของคน มีติดบอดในการแสวงหาความสมบูรณ์ ความบริสุทธิ์ และธรรมชาติแห่งความเป็นมนุษย์ทั้งสิ้น

และเมื่ออิสลามคือแนวทางแห่งการอบรม ชัดเกล้าอันสมบูรณ์ ตอบสนองต่อธรรมชาติแห่งความเป็นมนุษย์ ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงประทานมาเพื่อปกป้องความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิที่สมบูรณ์ และพระองค์ทรงทำให้เป็นแบบอย่างที่ดีเลิศบนผืนแผ่นดินนี้ พิสูจน์ให้เห็นถึงความยุติธรรมแห่งพระเจ้าในสังคมมนุษย์

เมื่อเราพิจารณาต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทั้งหมดแล้ว เราจะพบว่า แท้จริงการตรูบียะฮู อิสลามมีเยฮุนั้นเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งยวด และเป็นปัญหาแห่งมนุษย์อย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้การตรูบียะฮูอิสลามมีเยฮุนั้นจึงมุ่งมาดที่จะสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีเกียรติให้เกิดขึ้น แม้นว่ามันจะร้ายล้อมและเต็มไปด้วยปัญหาอุปสรรคนานาก็ตาม และแม้นว่าจะต้องมอดม้วยลงบนเส้นทางอันนี้ก็ตาม

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและการตรูบียะฮฺ

มัสนัน มาหะมะ (2552:ออนไลน์) กล่าวว่า การศึกษาในอิสลามไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์หรือทักษะจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่ง แต่ในอิสลามการศึกษามีความหมายที่กว้างและครอบคลุมทุกด้าน การศึกษาเป็นกระบวนการอบรมและบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกายและจิตวิญญาณ เพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาในอิสลามจะมีความหมายที่ครอบคลุมดังต่อไปนี้

1. ตรูบียะฮฺ (تربيه) หมายถึง การอบรม การขัดเกลาจิตใจ
2. ตะอูลีม (تعليم) หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ทั้งทางศาสนาและทางโลก
3. ตะอิดีบ (تدبير) หมายถึง การอบรมบ่มนิสัยให้มีจรรยาบรรณที่ดีงามและมีระเบียบวินัย

จากคำนิยามข้างต้น พบว่าการศึกษาในอิสลามจึงมีลักษณะเฉพาะและเกี่ยวข้องกับ การตรูบียะฮฺ หรือจะกล่าวได้ว่า การศึกษาในอิสลามก็คือการตรูบียะฮฺ อิสลามมีเยฮฺฮุนเอง เพราะ การศึกษาและการตรูบียะฮฺมีลักษณะเฉพาะดังนี้

บุรฮานุดดีน อัล ชัรนูญี (อ้างถึงใน อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต 2550:69) กล่าวว่า การตรูบียะฮฺ อิสลามมีเยฮฺฮุนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งความโปรดปรานจากอัลลอฮฺและแสวงหา ความพอพระทัยจากพระองค์

อัลเฮาะซาลี (อ้างถึงใน อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต 2550:64) กล่าวว่า การตรูบียะฮฺมี วัตถุประสงค์เพื่อนำมาซึ่งการสร้างบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่ดี จรรโลงไว้ซึ่งจริยธรรมที่ดีงาม และ เพื่อขจัดความไม่รู้

อิบนุ คอลดูน (อ้างถึงใน อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต 2550:70-71) กล่าวว่า การศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ให้นักเรียนสามารถวางแผนที่จะตอบสนองความต้องการของสังคม
2. แสวงหาความรู้เพิ่มเติมที่อยู่เหนือความรู้ที่ได้มาจากประสาทสัมผัส
3. พัฒนาบุคลิกนิสัยให้สอดคล้องกับศาสนา เพราะจะทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิต

ในสังคมได้อย่างสงบสุข

4. ให้นักเรียนมั่นใจกับวิถีการดำเนินชีวิต

ชัยยิตนาภิป อัลฮัตตาส (1980) กล่าวว่า การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตกัลญาณชน มนุษย์ที่ดีมีคุณธรรม(ศอลิห)นั่นคือบุคคลที่มีจรรยา มารยาทอันงดงาม(อะดับ)

ฮาซัน ลังซูลง (2000:67-69) กล่าวว่าการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อผลิตบ่าวที่เคารพภักดีต่อพระองค์อัลลอฮฺ ในขณะที่เดียวกันแต่ละศาสตร์จะมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ที่ผู้ศึกษาต้องบรรลุให้เกิดความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นๆ

มุฮัมมัด อะฎียะฮฺ (1979) กล่าวว่าเป้าหมายแรกและเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาอิสลามคือการขัดเกลาทางศีลธรรมและการอบรมทางจิตวิญญาณ ท่านมีทัศนะว่าจริยธรรมทางศาสนาเป็นอุดมการณ์ เป็นจริยธรรมที่สมบูรณ์และลักษณะอันสูงส่งนี้เป็นพื้นฐานของการศึกษาในอิสลาม

อับดุลลอฮฺ นะซิห อุลวาน (Abdullah Nasih Ulwan,1992:255) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ (تربية الأَوْلَاد) ว่าการให้การศึกษาต้องครอบคลุมด้านต่างๆ เช่น ด้านการศรัทธา จริยธรรม สรีระสติปัญญาและสังคม สรุปแล้วการศึกษาที่สมบูรณ์ตามที่เสนอของอับดุลลอฮฺ นะซิห อุลวานนั้นต้องครอบคลุม 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม

ซอและห์ ตาละ (2555:51) กล่าวว่า กระบวนการศึกษาในอิสลามนั้นประกอบด้วย Ta'leem (การศึกษาเรียนรู้) Tarbiyah(การอบรมบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรม) และ Ta'deeb (การอบรมบ่มนิสัยและจรรยา มารยาท

สะฟิร อาลัม (อ้างถึงใน Arjuna Mohd Noor Yunus,2003:287) กล่าวว่าการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อ

1) ให้บุคคลได้ทำอิบาดะฮฺ (เคารพภักดี) ต่ออัลลอฮฺ ﷻ ดังเป้าหมายของการสร้างมนุษย์และญินดังดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ในอัลกุรอานว่า

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾

(الذاريات:56)

ความว่า“และข้า (อัลลอฮฺ) มิได้สร้างญินและมนุษย์เพื่ออื่นใด เว้นแต่ให้เคารพภักดีข้า”

(อัลุซุฮารียาต: 56)

อิบน์ กะษีรฺ (1999,7:425) กล่าวว่า “พระองค์อัลลอฮฺทรงสร้างปวงบ่าวขึ้นมา เพื่อให้พวกเขาเคารพอิบาดะฮฺต่อพระองค์เพียงพระองค์เดียว โดยไม่ตั้งภาคีใดๆต่อพระองค์ ใครก็ตามที่ปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของพระองค์ พระองค์จะทรงตอบแทนเขาอย่างสมบุญ และใครที่ดื้อรั้นไม่ยอมปฏิบัติตามพระองค์ พระองค์ก็จะทรงลงโทษเขาอย่างสาสมเช่นเดียวกัน

2) เพื่อสร้างประชาชาติ(อุมมะฮฺ)ที่ดี ดังดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ว่า

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...﴾

(آل عمران:110)

ความว่า“พวกเจ้านั้นเป็นประชาชาติที่ดียิ่งซึ่งถูกให้ปฏิบัติขึ้นสำหรับมนุษยชาติโดยที่พวกเขาใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ดีที่ชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่ไม่ชอบ”

(อาลีอิมรอน :110)

อิบน์ กะษีรฺ (1999,2:93) กล่าวว่า พวกเขาคือประชาชาติที่เลอเลิศที่สุด ที่ให้ประโยชน์และความดีงามแก่เพื่อนมนุษย์มากที่สุด ด้วยงานนี้พวกเขาได้กำชับใช้ในเรื่องความดีงาม และห้ามปรามในเรื่องความชั่วช้าเลวทราม และพวกเขาศรัทธามั่นต่ออัลลอฮฺ ﷻ

3) เพื่อปลูกฝังคุณค่าของอิสลามในตัวมนุษย์ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงกล่าวว่า

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾

(فصلت : 33)

ความว่า "และผู้ใดเล่าจะมีคำพูดที่ดีเลิศไปกว่าผู้ที่เชิญชวนไปสู่อัลลอฮฺ และเขาปฏิบัติกิจการงานที่ดี และกล่าวว่าแท้จริงฉันเป็นคนหนึ่งในบรรดาผู้ที่นอบน้อม"

(ฟุศสิลัต:33)

อิบน์ กะษีรฺ (1999,7:179) กล่าวว่า “ใครเล่าที่จะมีคำพูดที่ดียิ่งไปกว่าผู้ที่เรียกร้องเชิญชวนบ่าวของอัลลอฮฺทั้งหลายไปสู่พระองค์ ซึ่งตัวเขาเองก็ได้รับทางนำ ก่อเกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวเขาเองและผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ใช่ผู้ที่เรียกร้องผู้อื่นให้ทำความดี แต่ตัวเขาเองกลับไม่ทำ

ความดีนั้น และห้ามปรามผู้อื่นจากการทำความชั่ว แต่ตัวเขากลับเป็นผู้ทำความชั่วนั้นเสียเอง แต่เขา คือผู้ที่กำชับใช้ให้ทำความดีและละทิ้งความชั่วและเรียกร้องผู้คนไปสู่พระผู้สร้าง

4) เพื่อชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับมุสลิม และการขอให้ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงชี้แนวทางที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่มุสลิมวอนขออยู่เป็นกิจวัตรในทุกครั้งที่เขาละหมาด ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงกล่าวว่า

﴿ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴾

(سورة الفاتحة : 6)

ความว่า “ขอพระองค์ได้โปรดนำเราสู่นทางที่เที่ยงตรงด้วยเถิด”

(อัลฟาติหะฮฺ : 6)

เป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ได้เสนอไว้ในการประชุมเกี่ยวกับการศึกษาอิสลาม ครั้งแรกที่เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบียในปี ค.ศ.1977 ได้เสนอว่า เพื่อการเจริญเติบโตทาง บุคลิกภาพของมนุษย์ที่มีความสมดุล โดยการฝึกฝนทางจิตวิญญาณ สติปัญญา เหตุผล ความรู้สึก และประสาทสัมผัส การศึกษาของประชาคมมุสลิมควรมุ่งเน้นให้มนุษย์เจริญเติบโตในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านจิตวิญญาณ สติปัญญา การจินตนาการ สรีระ วิทยาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ทั้ง บุคคลและส่วนรวม พร้อมทั้งโน้มหน้าและซัจจงเข้าสู่พระผู้เป็นเจ้า เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาคือ การมอบหมายต่ออัลลอฮฺ ﷻ ทั้งในระดับบุคคล สังคมและมนุษยชาติ จากความหมายดังกล่าว การให้การศึกษาก็แท้จริงจะต้องทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการที่สมดุลในทุกด้าน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สังคม จิตใจ วิญญาณ และสติปัญญา

แท้จริงการตรูปียะฮฺ เปรียบเสมือนหลักสูตรที่จะนำมาทำให้การปฏิบัติบทบัญญัติ อิสลามเป็นจริงและเป็นที่ยอมรับ เพราะเนื่องจากว่าอิสลามมิใช่มีเฉพาะศาสตร์วิชาการแต่เพียงด้าน เดียวเท่านั้น หากแต่ว่าอิสลามมีเป้าหมายไปสู่การปฏิบัติจริง และความรู้นั้นก็จะเป็นสิ่งที่ทำให้ ภาคปฏิบัตินั้นถูกต้อง ซึ่งแนวทางแห่งทางนำได้วาดแนวทางที่ถูกต้องให้กับมนุษย์โดยผ่านบรรดารอ สูล และสุดท้ายของบรรดารอสูลก็คือ มุหัมมัด ﷺ

ดังนั้น ท่านนบี ﷺ ได้สั่งสอนบรรดาศอหาบะฮฺของท่านและอบรอมพวกเขาเหล่านั้น ด้วยการตรูปียะฮฺที่ดียิ่ง จนกระทั่งพวกเขาได้บรรลุถึงคุณค่าแห่งการตรูปียะฮฺระดับสูงสุด ด้วยกับ

หลักสูตรการตรูบียะฮฺของท่านบีที่มีต่อบรรดาศอหาบะฮฺของท่าน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหน้าประวัติศาสตร์มนุษยชาติ และอัลลอฮฺได้ให้ความช่วยเหลือและประสบความสำเร็จด้วยสองมือท่าน ซึ่งได้จัดให้หมดสิ้นไปไฟแห่งสงครามและทำลายความตกร้างทั้งหลาย ลบล้างความบาดหมางและการโกรธซึ่งต่อกันได้อย่างราบคาบ

สรุป ตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ คือ ระบบหรือกระบวนการต่างๆในการให้การศึกษาเรียนรู้อบรมสั่งสอน ฝึกฝน ชัดเกลาและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ บุคลิกภาพที่ดีงาม มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ และสติปัญญา มีความสมดุลแห่งชีวิตทั้งโลกนี้และโลกหน้า ตามวิถีและแนวทางแห่งอิสลามที่สมบูรณ์และสูงส่ง

2.5 แหล่งที่มาของตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ

เป็นที่รู้และเป็นมติเอกฉันท์ของปวงปราชญ์มุสลิมว่า แหล่งที่มาของวิทยาการอิสลามและแนวทางการปฏิบัติรวมถึงคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ ล้วนแล้วมาจากแหล่งที่มาที่สำคัญของอิสลามทั้งสิ้น นั่นก็คืออัลกุรอานและอัลสุนนะฮฺของท่านบีแห่งทางนำ ﷺ

ตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ คือ ระบบการพัฒนาปัจเจกบุคคลและสังคมเพื่อนำไปสู่การยึดมั่นต่ออิสลามอย่างแน่นแฟ้น และปฏิบัติมันอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งในปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวม

ดังนั้นการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ จึงถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งยวดเพื่อให้อิสลามโดดเด่นและประจักษ์ชัด ด้วยนัยยะอันสำคัญนี้ทำให้มนุษย์ต้องแบกรับอمانةฮฺนี้ และนี่คือความจำเป็นที่จะต้องมีแหล่งที่มาของอิสลามอันเป็นแหล่งเดียวกันกับแหล่งที่มาของตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ นั่นก็คืออัลกุรอาน และอัลสุนนะฮฺ

1) อัลกุรอานผลลัพธ์ของการตรูบียะฮฺที่มีในตัวของท่านรอสูล ﷺ และบรรดาศอหาบะฮฺ

แทบไม่ต้องสงสัยเลยว่าอัลกุรอานได้ทิ้งร่องรอยการตรูบียะฮฺลงในตัวตนของท่านรอสูล ﷺ และบรรดาศอหาบะฮฺของท่าน ซึ่งได้รับการยืนยันจากภรรยาของท่านรอสูล ﷺ ท่านหญิงอาอิชะฮฺ รอฎิยัลลอฮุอันฮา ว่า มารยาทของท่านนั้นก็คือ อัลกุรอาน

และในชีวิตของท่านรอซูล ﷺ แม้ว่าจะอยู่ในยามสงบหรือยามสงคราม จะอยู่หนึ่งหรือเคลื่อนไหว อยู่ที่บ้านหรือเดินทางโยกย้าย ทั้งหมดนั้นอยู่ภายใต้การเห็นและการยืนยันจากภรรยาของท่าน และบรรดามุสลิมทั้งหมดว่า มารยาทของท่านนั้นก็คืออัลกุรอาน

ส่วนบรรดาศอหาบะฮะฮ์ของท่าน ก็ได้ปฏิบัติตามอัลกุรอานอย่างเคร่งครัดพร้อมๆกับการเรียนรู้ทำความเข้าใจจนกระทั่งมีคนหนึ่งจากพวกเขาบอกว่า “พวกเราในสมัยท่านรอซูล ﷺ จะไม่เลยผ่านสุเราะฮ์หนึ่งสุเราะฮ์ใดจากอัลกุรอาน จนกว่าเราจะท่องจำและปฏิบัติมันทั้งหมดก่อน” และนี่ก็คือผลลัพธ์การตรึงปิยะฮ์อันยิ่งใหญ่ที่มาจากอัลกุรอานที่เกิดขึ้นในตัวตนของบรรดามุสลิม

2) อัลสุนนะฮ์

แหล่งที่มาที่สำคัญรองลงมาของการตรึงปิยะฮ์ อิสลามียะฮ์ ก็คือ อัลสุนนะฮ์ อันบริสุทธิ์ของท่านรอซูล ﷺ ซึ่งมาในสถานะอันดั้งเดิมของมันก็เพื่อที่จะพิสูจน์ให้เห็นเป้าหมายสำคัญ 2 ประการคือ

- 1) สร้างความกระจ่างชัดให้กับสิ่งที่มีอยู่ในอัลกุรอาน
- 2) อธิบายบทบัญญัติและวิทยาการต่างๆให้เกิดความชัดเจน

2.6 ส่วนหนึ่งจากแนวทางการตรึงปิยะฮ์ของท่านนบี ﷺ ที่มีต่อบรรดาศอหาบะฮ์

1) การสอนด้วยการเล่าเรื่องราวต่างๆ

โดยแน่นอน เรื่องราวต่างๆที่ถูกเล่ากันมานั้นมักจะเป็นสิ่งที่มนุษย์มีความชื่นชอบ จนทำให้เนื้อหาเหล่านั้นสามารถซึมซับในจิตใจของพวกเขาได้ ด้วยเหตุนี้เราจะพบว่าในอัลกุรอานได้มีการนำเสนอเรื่องราวต่างๆอย่างมากมาย ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกล่าวถึงคุณลักษณะของคัมภีร์ของพระองค์ไว้ว่า

﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ
وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ﴾

(يوسف: 3)

ความว่า“เราจะเล่าเรื่องราวที่ดียิ่งแก่เจ้าตามที่เราได้วะฮีย์อัลกุรอานนี้แก่เจ้า และหากว่าก่อนหน้านี้เจ้าอยู่ในหมู่ผู้ไม่รู้เรื่องราว”

(ยूसูฟ : 3)

﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾

(يوسف:111)

ความว่า “โดยแน่นอนยิ่ง ในเรื่องราวของพวกเขาเป็นบทเรียนสำหรับบรรดาผู้มีสติปัญญา มิใช่เป็นเรื่องราวที่ถูกปั้นแต่งขึ้น แต่เป็นการยืนยันความจริงที่อยู่ต่อหน้าเขา และเป็นการแจกแจงทุกสิ่งทุกอย่าง และเป็นการชี้ทางที่ถูกต้อง และเป็นการเมตตาแก่หมู่ชนผู้ศรัทธา”

(ยูสุฟ : 111)

ซึ่งท่านนบี ﷺ เองก็ได้รับคำสั่งให้ใช้วิธีการดังกล่าวในการอบรมขัดเกลาเช่นเดียวกัน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿فَأَفْصِحِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾

(الأعراف:176)

ความว่า “ดังนั้น เจ้าจงเล่าเรื่องราวเหล่านั้นเถิด เพื่อว่าพวกเขาจะได้ใคร่ครวญ”

(อัลอะอฺรอฟ : 176)

ด้วยเหตุนี้ ท่านนบี ﷺ จึงมักดำเนินตามวิถีทางนี้และมักจะใช้วิธีการนี้ในการอบรมสั่งสอนบรรดาเศาะหาบะฮฺ ﷺ ของท่าน

ดังมีตัวอย่างจากเรื่องราวของท่านคือบาบ อิบน์ลุอะรอตุลลอฮฺ ﷺ ซึ่งท่านเป็นชายหนุ่มท่านหนึ่งในบรรดาเศาะหาบะฮฺของท่านนบี ﷺ ที่ถูกทรมานอย่างหนักหนาสาหัส ทุกๆครั้งที่ท่านถูกทรมานท่านก็จะไปหาท่านนบี ﷺ เพื่อร้องทุกข์ต่อท่านนบีในสิ่งที่ท่านได้ประสบ ท่านคือบาบ ﷺ ได้เล่าเรื่องนี้ว่า

شَكُونَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ قُلْنَا لَهُ أَلَا تَسْتَنْصِرُ لَنَا أَلَا تَدْعُو اللَّهَ لَنَا قَالَ كَانَ الرَّجُلُ فِيمَنْ قَبْلَكُمْ يُحْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهِ فَيُجَاءُ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ

عَلَى رَأْسِهِ فَيَشُقُّ بِأَثْنَيْنِ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَيُمَشِّطُ بِأَمْشَاطِ
الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ مِنْ عَظْمٍ أَوْ عَصَبٍ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ
وَاللَّهِ لَيُتَمَنَّ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيرَ الرَّكَّابُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ
لَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ

(اخرجه البخاري:3612)

ความว่า “พวกเราได้มาร้องทุกข์ต่อท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ (ในสิ่งที่พวกเราได้ประสบกับการทรมานจากกลุ่มชนผู้ตั้งภาคีอย่างหนักหนาสาหัส) โดยที่ท่านกำลังนอนตะแคงบนผ้าคลุมของท่านใต้ร่มเงาของกะอูบะฮฺ พวกเราจึงได้กล่าวว่า “ท่านจะไม่ขอความช่วยเหลือให้แก่เราหรือ ท่านจะไม่ขอความช่วยเหลือให้แก่เราหรือ” ท่านเราะสูลุลลอฮฺ จึงกล่าวตอบว่า “เคยมีชนก่อนหน้าพวกท่านที่ถูกนำตัวไป แล้วได้มีการขุดหลุมในดินเพื่อวางตัวเขาลงไป在那นั้น แล้วเลื่อยก็ถูกนำมาวางไว้บนหัวของเขา แล้วก็เลื่อยหัวของเขาจนแยกออกเป็นสองส่วน แต่สิ่งนั้นก็ไม่สามารถจะหันเหเขาให้ออกจากศาสนาแต่อย่างใด ส่วนอีกบางคนก็ถูกหิวหมด้วยหวีเหล็กจนกระทั่งเหลือแต่เนื้อและกระดูก แต่สิ่งนั้นก็ไม่สามารถจะหันเหเขาให้ออกจากศาสนาแต่อย่างใด และแน่แท้อัลลอฮฺ จะทรงให้อิสลามนี้ต้องลุล่วงสมบูรณ์จนกระทั่งคนซึ่งพาหนะสามารถจะเดินทางจาก เมืองคีอนอาฮฺจนถึงเมืองหัจญเราะเมาตุ(ทั้งสองเมืองอยู่ในประเทศเยเมน)ได้(อย่างปลอดภัย) โดยที่เขาไม่กลัวผู้ใดเลยนอกจากอัลลอฮฺ”

(al-Bukhāri : 3612)

สำหรับเราแล้ว คงได้จดจำเรื่องราวต่างๆที่เป็นแบบฉบับของท่านนบี ﷺ อย่างมากมาย ที่ท่านเคยใช้ในการเล่าเพื่อเป็นการตักเตือนบรรดาเศาะหาบะฮฺ ﷺ ดังปรากฏในอัลฮุญญะฮฺของท่าน ซึ่งส่วนหนึ่งจากบรรดาเรื่องเล่าต่างๆนั้น ได้แก่ เรื่องราวของชายสามคนที่ติดอยู่ในถ้ำ เรื่องราวของชายท่านหนึ่งที่ได้ฆ่าคนมาแล้ว 100 ชีวิต เรื่องราวของชายที่อัลลอฮฺทรงทดสอบให้เขาเป็นคนตาบอด อีกคนเป็นโรคเรื้อน และคนสุดท้ายเป็นคนหัวล้าน เรื่องราวของชาวหลุมไฟ(อัศฮาบูลอูดูด) และเรื่องราวอื่นๆอีกมากมาย

2) การสอนด้วยการให้ข้อตักเตือน

การให้ข้อตักเตือนนั้น มักจะมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจของคนๆหนึ่งเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ไม่ปรากฏว่าบรมครูท่านแรกผู้เป็นเจ้าของแห่งศาสนานี้ นั่นคือท่านนบี ﷺ ได้ละเลยหรือเพิกเฉยต่อการทำหน้าที่เป็นผู้ที่ให้ข้อตักเตือนเลย ดังที่ท่านอิบนุมัศอูด رضي الله عنه ได้พรรณนาถึงคุณลักษณะของท่านนบีไว้ว่า

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّنَا بِالْمَوْعِظَةِ فِي الْأَيَّامِ كَرَاهَةً السَّامَةِ عَلَيْنَا

(أخرجه البخاري: 68)

ความว่า “ปรากฏว่าท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้จัดการอบรมให้ข้อตักเตือนแก่พวกเราในบางวันเพียงเท่านั้น เพราะเกรงว่าพวกเราจะเป็นอหายนะ”

(al-Bukhāriy: 68)

เศาะหาบะฮ์ท่านหนึ่งชื่อ ท่านอิรบาฎ อิบनुสวาริยะฮ์ رضي الله عنه ได้เล่าถึงการให้ข้อตักเตือนของท่านนบี ﷺ ว่า

وَعَظَّنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا بَعْدَ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مَوْعِظَةً بَلِيغَةً ذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ وَوَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ فَقَالَ رَجُلٌ إِنَّ هَذِهِ مَوْعِظَةٌ مُودِعٌ فَمَاذَا تَعْبُدُ إِلَيْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ يَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا، وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّهَا ضَلَالَةٌ، فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَعَلَيْهِ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمُهْتَدِينَ، عَضُوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِدِ»

(أخرجه الترمذي: 2676 وابن ماجه: 42)

ความว่า “ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้ให้ข้อตักเตือนแก่พวกเราในวันหนึ่งหลังจากละหมาดยามสาย (ละหมาดดุฮา) ด้วยข้อตักเตือนที่กินใจจนทำให้น้ำตาคลอ และทำให้หัวใจสั่นสะท้าน ชายคนหนึ่งจึงได้กล่าวขึ้นว่า นี่คือข้อตักเตือนอ้อลา ฉะนั้นได้โปรดสั่งเสียแก่พวกเราเถิดโอ้ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ท่านกล่าวว่า ฉันขอสั่งเสียพวกท่านให้

ย่าเกรงอัลลอฮฺ พร้อมทั้งเชื่อฟังและภักดี แม้ว่าผู้สั่งใช้พวกท่านจะเป็นบ่าวแห่งเอธิโอเปียก็ตาม เพราะผู้ใดในหมู่พวกท่านที่มีชีวิตอยู่ต่อจากนี้ เขาจะได้เห็นการขัดแย้งอย่างมากมาย และพวกท่านพึงระวังสิ่งใหม่ในศาสนา เพราะมันคือความหลงผิด ดังนั้นผู้ใดในหมู่พวกท่านที่พบเหตุดังกล่าว ก็จำเป็นแก่เขาจะต้องยึดสุนนะฮฺของฉัน และสุนนะฮฺของบรรดาเคาะลีฟะฮฺที่ปรารถนารื่องและได้รับทางนำ พวกท่านจงยึดมั่นด้วยพันagram”

(al-Tirmidhiy:2676,Ibnu Majah : 42)

ส่วนการจัดการอบรมให้ข้อตักเตือนที่จะส่งผลนั้น ย่อมจะต้องมีการจัดสรรในเรื่องของเวลาให้มีความเหมาะสม และอย่าให้เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องกระทำเป็นประจำทุกวัน(กระทั่งทำให้มีความรู้สึกเบื่อหน่าย)

จากท่านอบีวาอิล ชะกีก อิบน์สะละมะฮฺ ได้เล่าว่า

كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُذَكِّرُ النَّاسَ فِي كُلِّ خَمِيسٍ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ لَوَدِدْتُ أَنَّكَ ذَكَرْتَنَا كُلَّ يَوْمٍ قَالَ أَمَا إِنَّهُ يَمْنَعُنِي مِنْ ذَلِكَ أَبِي أَكَرُّهُ أَنْ أَمْلِكُكُمْ وَإِنِّي أَتَخَوَّلُكُمْ بِالْمَوْعِظَةِ كَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّلُنَا بِهَا مَخَافَةَ السَّامَةِ عَلَيْنَا

(أخرجه البخاري:70 و مسلم:2821)

ความว่า “ปรากฏว่าท่านอับดุลลอฮฺ อิบน์มุสอูด رضي الله عنه นั้น จะอบรมให้ข้อตักเตือนพวกเราในทุกวันพฤหัสบดี มีชายคนหนึ่งได้กล่าวแก่ท่านว่า โอ้อับดุลเราะหฺมาน(อิบน์มุสอูด) ฉันปรารถนาที่จะให้ท่านอบรมให้ข้อตักเตือนพวกเราทุกวัน ท่านจึงกล่าวว่า สิ่งที่ทำให้ฉันไม่อยากทำเช่นนั้นก็คือ ฉันไม่ต้องการทำให้พวกท่านรู้สึกเบื่อหน่าย และฉันต้องการจัดเตรียมเวลาการอบรมต่อพวกท่าน เหมือนที่ท่านเราะสูลุลลอฮฺ صلی الله علیه و آله ได้จัดการอบรมสั่งสอนพวกเรา(อย่างเหมาะสม) เพราะกลัวพวกเราจะเบื่อหน่าย”

(al-Bukhāriy:70 ,Muslim:2821)

ความว่า “ฉันได้มาหาท่านนบี ﷺ ซึ่งท่านได้สวมเสื้อสีขาวและกำลังนอนอยู่ หลังจากที่ฉันได้มาถึง ท่านก็ได้ตื่นขึ้นมา ท่านจึงกล่าวว่า ไม่มีบ่าวคนใดที่ได้กล่าว ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮฺ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ แล้วเขาได้ตายไปด้วยสภาพนั้น นอกจากสำหรับเขาแล้วย่อมได้เข้าสู่สวนสวรรค์อย่างแน่นอน ฉัน(อบูซุร)จึงได้กล่าวว่า แม้ว่าเขาจะทำชินา(ผิดประเวณี) หรือขโมยกระนั้นหรือ ท่านนบีจึงตอบว่า แม้ว่าเขาจะทำชินาหรือขโมยก็ตาม ฉันก็ได้กล่าวอีกว่า แม้ว่าเขาจะทำชินาหรือขโมยกระนั้นหรือ ท่านนบี ก็ตอบอีกว่า แม้ว่าเขาจะทำชินาหรือขโมย และแม้ว่าเป็นสิ่งที่อบูซุรไม่พอใจก็ตาม และปรากฏว่าเมื่อท่านอบูซุรได้รายงานหะดีษนี้ ท่านก็ได้กล่าวว่า และแม้ว่าเป็นสิ่งที่อบูซุรไม่พอใจก็ตาม”

(al-Bukhāriy:5827,Muslim:283)

และจากท่านอบู ฮุร็อยเราะฮฺ رضي الله عنه ได้เล่าว่า

كُنَّا فُجُودًا حَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- مَعَنَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فِي نَفَرٍ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- مِنْ بَيْنِ أَظْهُرِنَا فَأَبْطَأَ عَلَيْنَا وَخَشِينَا أَنْ يُفْتَطَعَ دُونَنَا وَفَزِعْنَا فَمُتْنَا فَكُنْتُ أَوَّلَ مَنْ فَزِعَ فَخَرَجْتُ أَبْتَغِي رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- حَتَّى أَتَيْتُ حَائِطًا لِلْأَنْصَارِ لِبَنِي النَّجَّارِ فَدُرْتُ بِهِ هَلْ أَجِدُ لَهُ بَابًا فَلَمْ أَجِدْ فَإِذَا رِبِيعٌ يَدْخُلُ فِي جَوْفِ حَائِطٍ مِنْ بئرِ حَارِجَةَ - وَالرَّبِيعُ الْجَدُولُ - فَاحْتَفَرْتُ كَمَا يَحْتَفِرُ الثَّعْلَبُ فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- فَقَالَ « أَبُو هُرَيْرَةَ ». فَقُلْتُ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ « مَا سَأَلْتُكَ ». قُلْتُ كُنْتُ بَيْنَ أَظْهُرِنَا فَمُتْنَا فَأَبْطَأَتْ عَلَيْنَا فَخَشِينَا أَنْ تُفْتَطَعَ دُونَنَا فَفَزِعْنَا فَكُنْتُ أَوَّلَ مَنْ فَزِعَ فَاتَيْتُ هَذَا الْحَائِطَ فَاحْتَفَرْتُ كَمَا يَحْتَفِرُ الثَّعْلَبُ وَهُؤُلَاءِ النَّاسُ وَرَأَيْتُ فَقَالَ « يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ». وَأَعْطَانِي نَعْلَيْهِ قَالَ « أَذْهَبُ بِنَعْلَيْ هَاتَيْنِ فَمَنْ لَقِيتَ مِنْ وَرَاءِ هَذَا الْحَائِطِ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُسْتَيْقِنًا بِهَا قَلْبُهُ فَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ »

(أخرجه مسلم:156)

ความว่า “พวกเราได้นั่งล้อมท่านเราะฮูลุลลอฮฺ ﷺ ซึ่งมีท่านอบูบักร
 ท่านอุมร์ และท่านอื่นๆอยู่ร่วมด้วย และแล้วท่านเราะฮูลุลลอฮฺ ﷺ
 ก็ได้ลุกขึ้นยืนในระหว่างที่พวกเราได้นั่งกันอยู่ โดยที่พวกเราได้ล่าช้า
 มาก(ที่จะลุกขึ้นยืนตามท่าน) และพวกเราเองก็กลัวว่าท่านจะได้รับ
 อันตรายจากเหล่าศัตรู (เมื่อเป็นเช่นนั้น) พวกเราจึงได้เร่งรีบในการ
 ลุกขึ้น(เพื่อที่จะตามท่านเราะฮูลุลลอฮฺ) และฉันเป็นคนแรกที่มีความ
 รวดเร็ว(ในการลุกขึ้น) ดังนั้นฉันจึงออกไปหาท่านเราะฮูลุลลอฮฺ ﷺ
 กระทั่งได้พบกับเรือกสวนแห่งหนึ่งของชาวอันศอรุซึ่งเป็นของชนเผ่า
 อันนัจญารุ ดังนั้นฉันก็ได้เดินเวียนไปมาเพื่อหาว่ามีทางเข้าหรือไม่
 แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีทางเข้าเลย ครั้นเมื่อ(ฉันได้เห็น)ลำธารเล็กๆได้
 ไหลเข้าสู่เรือกสวนแห่งนั้น ฉันจึงได้ตั้งท่าเตรียมพร้อม(ที่จะเข้าไป)
 ตั้งการตั้งท่าของสุนัขจิ้งจอกที่เตรียมจะตะครุบเหยื่อ และแล้วฉันก็
 ได้เข้าไปพบท่านเราะฮูลุลลอฮฺ ﷺ ท่านจึงถามฉันว่า “นั่นอบูฮุร็อย
 เราะฮฺฮุไซมี” ฉันจึงตอบว่า “ใช่แล้วครึบโอ้ท่านเราะฮูลุลลอฮฺ” ท่าน
 จึงถามอีกว่า “ท่านมีเรื่องอะไร” ฉันจึงตอบว่า “ในระหว่างที่ท่านได้
 นั่งอยู่ร่วมกับเรานั้น ท่านก็ได้ลุกขึ้นยืนแล้วเดินออกไป โดยที่พวกเรา
 ได้ล่าช้ามาก(ที่จะลุกขึ้นตามท่าน) และพวกเราเองก็กลัวว่าท่านจะ
 ได้รับอันตรายจากเหล่าศัตรู (เมื่อเป็นเช่นนั้น) พวกเราจึงได้เร่งรีบที่
 จะลุกขึ้น(เพื่อที่จะตามท่าน) และฉันเป็นคนแรกที่รวดเร็ว(ในการลุก
 ขึ้น) ดังนั้นฉันจึงมายังเรือกสวนแห่งนี้ แล้วฉันก็ได้ตั้งท่าเตรียมพร้อม
 (ที่จะเข้าไป) ตั้งการตั้งท่าของสุนัขจิ้งจอกที่เตรียมจะตะครุบเหยื่อ
 ส่วนคนอื่นๆนั้นก็อยู่หลังฉันอีก ท่านจึงกล่าวว่า โอ้อบูฮุร็อยเราะฮฺ
 ฮุไซมี แล้วท่านก็ยื่นรองเท้าของท่านแก่ฉัน เจ้าจงเดินไปด้วยกับ
 รองเท้าของฉันคู่นี้เถิด ดังนั้นหากว่าเจ้าได้พบเจอผู้ใดหลังเรือกสวน
 แห่งนี้ โดยที่เขาได้ปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ
 และเป็นผู้ที่ความเชื่อมั่นในความศรัทธานั้นมีอยู่ในหัวใจของเขา
 ดังนั้นก็จงแจ้งข่าวดีแก่เขาด้วยกับสวนสวรรค์ที่เขาจะได้รับเถิด”

กระนั้นก็ตาม หากว่าเราได้สังเกตหรือพิจารณาถึงสภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ย่อมทำให้เราได้เข้าใจอย่างดีเลยว่า การให้ความสำคัญและการมุ่งเน้นในเรื่องของการขู่ล่าทัพนั้น ก็เป็นสิ่งที่จิตใจของผู้คนนั้นมีความปรารถนาและเรียกร้องมันอยู่ แต่ทั้งนี้ก็สมควรที่จะต้องมีกาให้ขวัญกำลังใจประกอบด้วย เช่นการให้ขวัญกำลังใจโดยการเล่าถึงความสุขที่มีอยู่ในสวนสวรรค์และผลตอบแทนที่จะได้รับ ความสุขในการใช้ชีวิตในโลกใบนี้สำหรับผู้ที่มีความยึดมั่นอย่างหนักแน่นมั่นคงในการเชื่อฟังต่ออัลลอฮฺ ﷻ การเล่าถึงความดีงามที่มีอยู่ในอิสลามและผลของมันที่มีต่อมนุษยชาติ เป็นต้น ซึ่งในอัลกุรอานเองก็มีการนำเสนอในรูปแบบนี้เช่นเดียวกัน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾

(الأعراف:96)

ความว่า “และหากว่าชาวเมืองนั้นได้ศรัทธากันและมีความยำเกรงแล้วไซ้ร้ แน่นอนเราก็เปิดให้แก่พวกเขาแล้ว ซึ่งบรรดาความเพิ่มพูนจากฟากฟ้าและแผ่นดินแต่ทว่าพวกเขาปฏิเสธ ดังนั้นเราจึงได้ลงโทษพวกเขา เนื่องด้วยสิ่งที่พวกเขาชวนชววยไว้”

(อัลอะรอฟ : 96)

และอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِم مِّن رَّبِّهِمْ لَأَكْلُوا مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِم مِّمَّهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِّمَّهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ﴾

(المائدة:66)

ความว่า “และหากว่าเขาเหล่านั้นได้ดำรงไว้ซึ่งอัล-เตอรอต และอัล-อินญีล และสิ่งที่ถูกประทานลงมา แก่พวกเขาจากพระเจ้าของพวกเขาแล้ว แน่นอนพวกเขาก็ได้บริโภคไปแล้วที่มาจากเบื้องบนของพวกเขา และที่มาจากภายใต้เท้า ของพวกเขาในหมู่พวกเขานั้นมีกลุ่มหนึ่งที่มีความยุติธรรม และมากมายในหมู่พวกเขานั้น ช่างเลวร้ายจริง ๆ สิ่ง ที่พวกเขากระทำกัน”

(อัลมาอิเดฮฺ : 66)

4) การโน้มมน้ำวจิตใจ

จากท่านอบู อุมามะฮฺ رضي الله عنه ได้เล่าว่า

إِنَّ فَتَى شَابًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْتِدَنْ لِي بِالزَّيْنَةِ فَأَقْبَلَ الْقَوْمُ عَلَيْهِ فَرَجَرُوهُ، قَالُوا مَهْ مَهْ، فَقَالَ «ادْنُهُ» فَدَنَا مِنْهُ قَرِيبًا، قَالَ فَجَلَسَ، قَالَ: «أَتُحِبُّهُ لِأَمِّكَ؟» قَالَ: لَا وَاللَّهِ، جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ، قَالَ: «وَلَا النَّاسُ يُحِبُّونَهُ لِأُمَّهَاتِهِمْ»، قَالَ: «أَفَتُحِبُّهُ لِابْنَتِكَ؟» قَالَ: لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ، قَالَ: «وَلَا النَّاسُ يُحِبُّونَهُ لِبنَاتِهِمْ»، قَالَ: «أَفَتُحِبُّهُ لِأُخْتِكَ قَالَ لَا وَاللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ، قَالَ: «وَلَا النَّاسُ يُحِبُّونَهُ لِأَخَوَاتِهِمْ»، قَالَ: «أَفَتُحِبُّهُ لِعمَّتِكَ»، قَالَ: لَا وَاللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ، قَالَ: «وَلَا النَّاسُ يُحِبُّونَهُ لِعمَّاتِهِمْ»، قَالَ: لَا وَاللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ، قَالَ: «وَلَا النَّاسُ يُحِبُّونَهُ لِخَالَاتِكَ»، قَالَ: لَا وَاللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ، قَالَ: «وَلَا النَّاسُ يُحِبُّونَهُ لِخَالَاتِهِمْ» قَالَ: فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ، وَقَالَ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ ذَنْبَهُ وَطَهِّرْ قَلْبَهُ وَحَصِّنْ فَرْجَهُ»، فَلَمْ يَكُنْ بَعْدُ ذَلِكَ الْفَتَى يَلْتَفِتُ إِلَى شَيْءٍ

(أخرجه أحمد: 22211)

ความว่า “เด็กหนุ่มคนหนึ่งมาหาท่านนบี ﷺ แล้วได้กล่าวว่า “โอ้ เราะฮ์ลุลลอฮ์ อนุญาตให้ฉันทำซินา(ผิดประเวณี)เถิด” บรรดาผู้คน จึงได้หันกลับมามองเขาแล้วได้ขับไล่เขาออกไป โดยได้ส่งเสียง ว่า “มะฮ์ มะฮ์”(แสดงความไม่พอใจ) แต่ท่านนบีกลับกล่าวว่า(ต่อเด็กหนุ่มคนนั้น)ว่า “เข้ามาใกล้ๆซิ” เมื่อเขาเข้ามาใกล้ ท่านจึงบอกกับ เขาว่า “นั่งลงซิ” เมื่อเขานั่งลง ท่านก็ได้ถามเด็กหนุ่มคนนั้นว่า “เจ้า พอใจจะให้สิ่งนี้เกิดขึ้นกับมารดาของเจ้าหรือไม่” เขาตอบว่า “ไม่ ขอ สาบานด้วยอัลลลอฮ์ ขอพระองค์ได้ให้ฉันเป็นสิ่งพลีแก่ท่าน เถิด” ท่านนบี จึงกล่าวว่า “ผู้คนที่หลายก็ยอมไม่ชอบที่จะเกิดเรื่อง นี้กับมารดาของพวกเขาเช่นเดียวกัน” ท่านนบีได้ถามต่อว่า “เจ้ารักที่ จะให้สิ่งนี้เกิดขึ้นกับบุตรสาวของเจ้าหรือไม่” เขาตอบว่า “ไม่ ขอ สาบานด้วยอัลลลอฮ์ โอ้เราะฮ์ลุลลอฮ์ ขอพระองค์ได้ให้ฉันเป็นสิ่งพลี

แก่ท่านเถิด”ท่านนบีจึงกล่าวว่า “ผู้คนที่ยอมไม่ชอบที่จะให้เกิดเรื่องนี้กับบุตรสาวของพวกเขาเช่นเดียวกัน” ท่านนบีได้ถามต่อไปว่า “เจ้าพอใจจะให้สิ่งนี้เกิดขึ้นกับพี่สาวหรือน้องสาวของเจ้าหรือไม่” เขาตอบว่า “ไม่ ขอสาบานด้วยอัลลอฮฺ ขอพระองค์ได้ให้ฉันเป็นสิ่งพลีแก่ท่านเถิด” ท่านนบีจึงกล่าวว่า “ผู้คนที่ยอมไม่ชอบที่จะให้เกิดเรื่องนี้กับพี่สาวหรือน้องสาวของพวกเขาเช่นเดียวกัน” ท่านนบีได้ถามต่อไปว่า “เจ้าพอใจจะให้สิ่งนี้เกิดขึ้นกับพี่สาวหรือน้องสาวของพ่อของเจ้าหรือไม่” เขาตอบว่า “ไม่ ขอสาบานด้วยอัลลอฮฺ ขอพระองค์ได้ให้ฉันเป็นสิ่งพลีแก่ท่านเถิด” ท่านนบีจึงกล่าวว่า “ผู้คนที่ยอมไม่ชอบที่จะเกิดเรื่องนี้พี่สาวหรือน้องสาวของพ่อของพวกเขาเช่นเดียวกัน” ท่านนบีได้ถามต่อไปว่า “เจ้าพอใจจะให้สิ่งนี้เกิดขึ้นกับพี่สาวหรือน้องสาวของแม่ของเจ้าหรือไม่” เขาตอบว่า “ไม่ ขอสาบานด้วยอัลลอฮฺ ขอพระองค์ได้ให้ฉันเป็นสิ่งพลีแก่ท่านเถิด” ท่านนบีจึงกล่าวว่า “ผู้คนที่ยอมไม่ชอบที่จะเกิดเรื่องนี้พี่สาวหรือน้องสาวของแม่ของพวกเขาเช่นเดียวกัน” จากนั้นท่านนบีได้วางมือของท่านบนตัวเขา แล้วท่านก็ได้กล่าวว่า “โอ้อัลลอฮฺ โปรดอภัยโทษให้กับความผิดของเด็กหนุ่มคนนี้ด้วยเถิด โปรดชำระหัวใจของเขาให้สะอาด และโปรดรักษาความบริสุทธิ์ของเขาด้วยเถิด” หลังจากนั้นเด็กหนุ่มคนนี้ก็ไม่ให้ความสนใจในเรื่องลักษณะอย่างนี้อีกเลย”

(Ahmad : 22211)

อันที่จริง ในช่วงเวลาที่เด็กหนุ่มคนนั้นได้มาหาท่านนบีด้วยกับสภาพของผู้ที่อารมณ์ใคร่ได้รู้มรเว้าจิตใจของเขาอยู่นั้น กลายเป็นเหตุผลหลักที่ผลักดันให้เขาได้ทำลายกำแพงแห่งความละอายไปจากตัวเขา โดยที่เขากล้าที่จะไปบอกแก่ท่านนบี ﷺ อย่างโจ่งแจ้งต่อหน้าบรรดาเศาะหาบะฮฺของท่าน กระนั้นก็ตามท่านนบี ﷺ ซึ่งเป็นผู้ให้การอบรมขัดเกลาและสั่งสอนนั้นก็ทราบดีว่าบรรดาเศาะหาบะฮฺของท่านนั้นไม่เข้าใจว่ามันเป็นอย่างไร

และการมาของเด็กหนุ่มคนนั้นเพื่อมาขออนุญาตท่านนบี ﷺ ให้เขาสามารถที่จะทำชิ นานาได้นั้น แม้ในตัวของเด็กหนุ่มคนนั้นจะไม่ค่อยมีความสามารถ และไม่ค่อยจะเข้าใจในศาสนามากนัก แต่เราก็ไม่เห็นว่เด็กหนุ่มคนนั้นมีความปรารถนาที่จะได้รับการอนุญาตโดยแท้จริงแม้ย่่างใดไม่ แต่ เป็นเพียงการเปิดเผยความปรารถนาเล็กๆที่มีอยู่ในตัวเขาต่างหาก และโดยแน่นอนท่านนบี ﷺ ย่อม ทราบดีในอีกแง่มุมหนึ่งของความดีงามที่มีอยู่ในตัวเด็กหนุ่มคนนั้น ดังนั้นสิ่งที่เป็นผลตามมานั้นคือ “หลังจากนั้นเด็กหนุ่มคนนี้ก็ไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องลักษณะอย่างนี้อีกเลย”

5) ใช้การสนทนาและการโต้ตอบ

ตัวอย่างที่ดียิ่งในเรื่องนี้คือ เหตุการณ์ที่ท่านนบี ﷺ ได้สนทนาโต้ตอบกับชาวอันศอรุ ในเรื่องการแบ่งทรัพย์สินสงครามหุญัยน์ โดยที่ท่านให้ส่วนแบ่งแก่หัวหน้าตระกูลอาหรับต่างๆอย่าง มากมายเพื่อเอาใจพวกเขาในการเข้ารับอิสลามและให้ส่วนแบ่งแก่ชาวกุรอัยชมากมายเช่นกัน แต่ ท่านนบีมิได้แบ่งสิ่งใดให้แก่ชาวอันศอรุเลย ทำให้ชาวอันศอรุบางคนตัดพ้อด้วยความน้อยเนื้อต่ำใจ(ที่ พวกเขาไม่ได้รับส่วนแบ่งในทรัพย์สินสงครามครั้งนี้) เมื่อเป็นเช่นนั้นท่านเราะสุลุลลอฮุ ﷺ จึงได้เรียกชาว อันศอรุมารวมตัว ทันใดนั้นการสนทนาและโต้ตอบระหว่างกันก็ได้เกิดขึ้น ดังที่ท่านอัลดุลลอฮุ อิบนุ ซัยด์ ﷺ ได้เล่าว่า

لَمَّا أَقَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَسَمَ فِي النَّاسِ فِي الْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَلَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ شَيْئًا فَكَأَهُمْ وَجَدُوا إِذْ لَمْ يُصِبْهُمْ مَا أَصَابَ النَّاسَ فَخَطَبَهُمْ فَقَالَ: «يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ أَلَمْ أَجِدْكُمْ ضَلَالًا فَهَدَاكُمْ اللَّهُ بِِي، وَكُنْتُمْ مُتَفَرِّقِينَ فَأَلْفَكُمُ اللَّهُ بِِي، وَعَالَةً فَأَعَانَاكُمْ اللَّهُ بِِي»، كُلَّمَا قَالَ شَيْئًا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنُ، قَالَ: «مَا يَمْنَعُكُمْ أَنْ تُجِيبُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟» قَالَ: كُلَّمَا قَالَ شَيْئًا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنُ، قَالَ: «لَوْ شِئْتُمْ قُلْتُمْ جِئْنَا كَذَا وَكَذَا، أَرْضُونَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ وَتَذْهَبُونَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى رِحَالِكُمْ، لَوْلَا الْهَجْرَةُ لَكُنْتُ أَمْرًا مِنَ الْأَنْصَارِ، وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَشِعْبًا لَسَلَكَتُ وَادِي الْأَنْصَارِ وَشِعْبَهَا، الْأَنْصَارُ شِعَارُ وَالنَّاسُ دِتَارُ إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أُثْرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ»

(أخرجه البخاري:4330 ومسلم:2493)

ความว่า “เมื่ออัลลอฮฺทรงให้ท่านนเราะฮ์สุลูลอฮฺ ﷺ แบ่งทรัพย์สินสงครามหุญญะนีให้แก่ผู้คนอย่างมากมายเพื่อเอาใจพวกเขาในการเข้ารับอิสลามแต่ท่านไม่ได้แบ่งสิ่งใดให้แก่ชาวอันศอรุเลยทำให้ชาวอันศอรุบางคนตัดพ้อด้วยความน้อยเนื้อต่ำใจ เหตุที่พวกเขาไม่ได้รับในสิ่งที่ผู้คนทั้งหลายได้รับกัน ด้วยเหตุนี้ท่านเราะฮ์สุลูลอฮฺ จึง(ลุกขึ้นเพื่อ)กล่าวเทศนาต่อพวกเขา (ตั้งนั้นท่านจึงกล่าวสรรเสริญต่ออัลลอฮฺ) แล้วได้กล่าวแก่พวกเขาว่า “โอ้เหล่าชาวอันศอรุเอ๋ย (มีคำพูดของพวกท่านบางคำพูดมาถึงฉัน และการตำหนิต่อฉันในใจของพวกท่าน) พวกท่านเคยหลงผิด แล้วอัลลอฮฺก็ได้ชี้แนะพวกท่าน มิใช่หรือ พวกท่านเคยเป็นศัตรูกัน แล้วอัลลอฮฺก็ได้ทำให้พวกท่านปรองดองกันมิใช่หรือ พวกท่านเคยยากจน แล้วอัลลอฮฺก็ได้ทำให้พวกท่านร่ำรวยมิใช่หรือ ชาวอันศอรุจึงตอบว่า “เรามีได้เลย บุญคุณและความโปรดปรานต่างๆของอัลลอฮฺนั้นมากมายล้นเหลือยิ่งนัก” ท่านนบีจึงถามต่ออีกว่า “มีอะไรที่กีดกันพวกท่านมิให้ตอบในสิ่งที่ท่านเราะฮ์สุลูลอฮฺ ﷺ ถามกระนั้นหรือ พวกเขา กล่าวว่า (เราจะตอบท่านอย่างไร โอ้ท่านเราะฮ์สุลูลอฮฺ) บุญคุณและความโปรดปรานต่างๆของอัลลอฮฺมากมายล้นเหลือยิ่งนัก” (ท่านจึงกล่าวว่า “หากพวกท่านจะพูดก็เป็นเรื่องจริง)พวกท่านอาจกล่าวว่า(ท่านนั้นแหละมาหาเราในสภาพที่ถูกใครๆปฏิเสธ แต่เราก็เชื่อ ท่านถูกคนทอดทิ้งแต่เราก็ช่วยเหลือเกื้อกูล ท่านถูกใครๆขบไสไล่ส่ง แต่เราก็ให้ที่พักพิง ท่านมาในฐานะคนลำบากยากแค้น แต่เราก็ให้ทรัพย์สินแก่ท่าน โอ้ชาวอันศอรุ พวกท่านจะตำหนิต่อฉันเพียงเพราะทรัพย์สินทางโลกที่ฉันให้แก่กลุ่มชนหนึ่งที่ฉันอยากเอาชนะใจพวกเขาให้เข้ารับอิสลาม แต่ฉันเชื่อในอิสลามของพวกท่าน) โอ้ชาวอันศอรุ พวกท่านไม่พอใจดอกหรือที่คนอื่นได้แพะและอูฐกลับไป แต่พวกท่านได้นบี ﷺ กลับไปยังที่นั่นบนหลังอูฐของพวกท่าน (ขอสาบานต่อผู้ที่ชีวิตของมุหัมมัดอยู่ในหัตถ์ของพระองค์) หากไม่มีการอพยพ แนนอนฉัน

อาจจะเป็นคนหนึ่งในหมู่ชาวนศอรุ หากว่าผู้คนมุ่งที่จะไปที่หุบเขาหนึ่ง แต่ชาวนศอรุมุ่งไปที่อีกหุบเขาหนึ่ง แน่นอนฉันก็จะมุ่งตรงไปที่หุบเขาของชาวนศอรุ สำหรับชาวนศอรุแล้วพวกเขาประหนึ่งเลื่อนชั้นในส่วนผู้คนที่หลายนั้นคือเลื่อนคลุม (ใช้ชาวนศอรุเอ๋ย) แท้จริงพวกท่านจะได้พบหลังจากฉันผู้ซึ่งเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ดังนั้นพวกท่านจงอดทนเถิด จนกว่าพวกท่านจะได้พบกับฉันที่บ่อน้ำอัลเหฎฏ”

(al-Bukhāriy : 4330 ,Muslim : 2493)

ซึ่งในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นข้างต้นนั้น ท่านนบี ﷺ ได้ใช้การสนทนาโต้ตอบกับพวกเขาเหล่านั้น โดยที่ท่านได้นำเสนอคำถามให้แก่ชาวนศอรุแล้วท่านก็รอคำตอบจากพวกเขา ใช้แต่เท่านั้น เมื่อท่านเห็นว่าไม่มีใครตอบในสิ่งที่ท่านถาม ท่านก็ได้ให้คำตอบด้วยตัวของท่านเอง ดังที่ท่านได้กล่าวตอบว่า “และหากว่าท่านจะพูด ท่านก็จะพูดในเรื่องที่เป็นความจริง และพวกท่านก็จะเชื่อในสิ่งนั้นอย่างแน่นอน”

6) ใช้ความเกรี้ยวกราดและการลงโทษ

ปรากฏว่าท่านนบี ﷺ จะมีความเกรี้ยวกราดต่อผู้ที่กระทำความผิด และจะลงโทษคนผู้นั้น ดังที่ท่านอบู มัสอูด อัลอันศอรีย์ ได้เล่าว่า

قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَا أَكَادُ أَدْرِكُ الصَّلَاةَ مِمَّا يُطَوَّلُ بِنَا فُلَانٌ ،
فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فِي مَوْعِظَةٍ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْ
يَوْمِئِذٍ فَقَالَ « أَيْهَا النَّاسُ ، إِنَّكُمْ مُنْقِرُونَ ، فَمَنْ صَلَّى بِالنَّاسِ
فَلْيُخَفِّفْ ، فَإِنَّ فِيهِمُ الْمَرِيضَ وَالضَّعِيفَ وَذَا الْحَاجَةِ »

(أخرجه البخاري:90 ومسلم:466)

ความว่า “มีชายคนหนึ่งได้กล่าวว่า “โอ้ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ! ฉันเกือบจะไม่ร่วมละหมาด(ญะมาอะฮฺ)เหตุเพราะจากคนหนึ่งที่น่าละหมาดพวกเรานานมาก “ ซึ่งฉันยังไม่เคยเห็นท่านนบี ﷺ กริ้วโกรธในการอบรมสั่งสอนครั้งใดมากยิ่งไปกว่าวันนั้น โดยท่านกล่าวว่า “ โอ้ มนุษย์เอ๋ย ! พวกท่านนี่ คือผู้ที่ขับไล่ตะเพิดผู้อื่น ฉะนั้น ผู้ใด

ก็ตามที่นำคนอื่นละหมาด เขาก็จึงทำให้เบา เพราะในหมู่พวกเขา มีผู้ป่วย คนอ่อนแอ และผู้ที่มีธุระอยู่”

(al-Bukhāriy : 90 ,Muslim : 466)

จากท่านซัยยิด อิบน์ คอลิด อัลญุฮะนีย رضي الله عنه ได้เล่าว่า

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ اللَّقْطَةِ فَقَالَ: «اعْرِفْ وَكَأَنَّهَا أَوْ قَالَ وَعَاءَهَا وَعِقَاصِهَا، ثُمَّ عَرَفَهَا سَنَةً، ثُمَّ اسْتَمْتَعَ بِهَا، فَإِنْ جَاءَ رَجُلًا فَأَيُّهَا إِلَيْهِ»، قَالَ: فَضَالَةٌ الْإِبِلِ؟، فَغَضِبَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجَنَّتَاهُ أَوْ قَالَ احْمَرَّ وَجْهُهُ، فَقَالَ: «وَمَا لَكَ وَلَهَا؟، مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحَدَاؤُهَا تَرِدُ الْمَاءَ وَتَرعى الشَّجَرَ، فَذَرَهَا حَتَّى يَلْقَاهَا رَجُلًا»، قَالَ: فَضَالَةٌ الْغَنَمِ؟، قَالَ: «لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذَّبِّ».

(أخرجه البخاري: 91 ومسلم: 4595)

ความว่า “ชายคนหนึ่งได้มาหาท่านนบี ﷺ แล้วได้ถามท่านนบี เกี่ยวกับของที่เขาได้พบเจอ(อัลลุกฏาะฮฺ) ท่านนบีจึงกล่าวว่า พวกท่านจงทำสัญลักษณ์ด้วยการมัดและหีบห่อของนั้นให้ดีเถิด แล้วจงประกาศของที่เจอนั้นให้ผู้คนได้รู้เป็นเวลา 1 ปี (เมื่อเจ้าของยังไม่มารับของนั้น) ก็จงใช้มันได้ แต่หากเมื่อเจ้าของสิ่งของนั้นได้มายังท่าน (หลังจากที่ท่านใช้สิ่งของนั้นแล้ว) ท่านก็จงชดใช้เจ้าของสิ่งของนั้น มีคนกล่าวว่า “(โอ้ท่านเราะซูลุลลอฮฺ) เราจะทำเช่นไรกับอูฐที่มันหลงทางมาละ” ท่านนบีจึงโกรธจนกระทั่งสองแก้มของท่านแดงคล้ำหรือไบหน้าของท่านแดงคล้ำ แล้วท่านก็ได้กล่าวว่า “ทำไมเจ้าถึงหมกมุ่นอยู่กับมันโดยที่พวกเจ้าไม่มีสิทธิในตัวของมันเลย ทั้งๆ ที่ตัวมันนั้นมีที่โหนดสำหรับเก็บน้ำและมีเกือกกรองเท้าที่มีน้ำไว้สำหรับดื่มอยู่แล้ว และมันก็สามารถกินใบไม้ต่างๆได้ กระทั่งมันได้พบกับเจ้าของมัน” มีคนกล่าวอีกว่า “แล้วเราจะทำเช่นไรกับแพะที่มันหลงทางมาละ” ท่านนบีจึงตอบว่า “เจ้าจงจับมันให้เป็นของเจ้าเถิด หรืออาจจะเป็นของพี่น้องเจ้า หรืออาจจะกลายเป็นอาหารของเหล่าหมาป่าก็ได้”

(al-Bukhāriy : 91 ,Muslim : 4595)

ซึ่งหะดีษทั้งสองนั้นท่านอิมามอัลบุคอรียฺได้บรรจุในหมวด “การโกรธเพื่อการอบรมสั่งสอนเมื่อได้เห็นสิ่งที่ชั่วร้าย” ในหนังสือ “อัศเศาะฮีหฺ” ของท่าน จากท่านอับดุลลอฮฺ อิบน์อับบาส เราะวะฎียฺลลอฮฺอันฮุมมา ได้เล่าว่า

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- رَأَى خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ فِي يَدِ رَجُلٍ فَتَزَعَهُ فَطَرَحَهُ وَقَالَ « يَعْمِدُ أَحَدُكُمْ إِلَى جَمْرَةٍ مِنْ نَارٍ فَيَجْعَلُهَا فِي يَدِهِ ». فَقِيلَ لِلرَّجُلِ بَعْدَ مَا ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- خُذْ خَاتَمَكَ انْتَفِعْ بِهِ. قَالَ لَا وَاللَّهِ لَا آخِذُهُ أَبَدًا وَقَدْ طَرَحَهُ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم-

(أخرجه مسلم:5598)

ความว่า “ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ เห็นชายคนหนึ่งสวมแหวนทองคำที่นิ้วมือของเขา ท่านจึงถอดแหวนจากนิ้วมือของชายคนนั้น และขว้างทิ้งมันไป แล้วท่านนบีก็ได้กล่าวว่า จะมีใครบ้างไหมในหมู่พวกเจ้าที่จะเอาถ่านไฟที่กำลังถูกเผาไหม้จากไฟนรกและถือมันไว้ในมือของเขา ภายหลังจากที่ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ ได้จากไป ก็ได้มีบางคนแนะนำชายคนนั้นที่เป็นเจ้าของแหวนให้เอาแหวนไปขายเพื่อที่จะได้รับประโยชน์จากราคาของมัน แต่ชายเจ้าของแหวนได้กล่าวตอบว่า “ ไม่ ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ฉันจะไม่มีวันนำแหวนนั้นกลับมาอีกในเมื่อท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ ได้ขว้างมันทิ้งไปแล้ว” (Muslim:5598)

และจากท่านสะละมะฮฺ อิบนิล อักวาฮฺ ﷺ ได้เล่าว่า

أَنَّ رَجُلًا أَكَلَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- بِشِمَالِهِ فَقَالَ « كُلْ بِيَمِينِكَ ». قَالَ لَا أَسْتَطِيعُ قَالَ « لَا اسْتَطَعْتَ ». مَا مَنَعَهُ إِلَّا الْكِبْرُ. قَالَ فَمَا رَفَعَهَا إِلَى فِيهِ

(أخرجه مسلم:5387)

ความว่า “ชายคนหนึ่งได้กินอาหารด้วยมือซ้ายต่อหน้าท่านเราะสูลุลลอฮฺ ท่านจึงกล่าวว่า “จงกินอาหารด้วยมือขวาของเจ้า” เขาได้

กล่าวว่า “ฉันทำไม่ได้” ท่านจึงกล่าวอีกว่า “ท่านทำไม่ได้กระนั้นหรือ” เปล่าเลย ไม่มีสิ่งใดที่ได้ขัดขวางเขา(ไม่ให้ทำตามคำสั่งของท่านเราะซูลุลลอฮฺ) นอกจากความยิ่งยโส (ของเขาเท่านั้น) ท่านจึงกล่าวต่อว่า “ฉะนั้น มือข้างขวานั้นก็ไม่ต้องยกมันอีก (ทำให้มือข้างขวาของชายคนนั้นเป็นอัมพฤกษ์)”

(Muslim: 5387)

กระนั้นก็ตาม ความเกรี้ยวกราดดังกล่าวนั้นก็มิใช่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท่านนบี ﷺ แม้แต่อย่างใด แต่ความอ่อนโยนต่างหากที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท่านนบี ﷺ ทว่า เมื่อถึงจุดที่ต้องใช้ความเกรี้ยวกราด ท่านนบี ﷺ ก็แสดงถึงความเกรี้ยวกราด และนี่คือหลักฐานบางส่วนสำหรับเรื่องนี้

1) อัลลอฮฺ ﷻ ได้พรรณนาถึงคุณลักษณะของท่านนบีไว้ว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความสุภาพอ่อนโยนและนุ่มนวล ดังที่พระองค์ ตรัสว่า

﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾

(آل عمران: 159)

ความว่า “เนื่องด้วยความเมตตาจากอัลลอฮฺนั่นเอง เจ้า (มุหัมมัด) จึงได้สุภาพอ่อนโยนแก่พวกเขา และถ้าหากเจ้าเป็นผู้ประพฤติดุร้ายซ้ำ และมีใจแข็งกระด้างแล้วไซ้ร้ แน่แน่นอนพวกเขาก็ย่อมแยกตัวออกไปจากรอบๆ เจ้ากันแล้ว ดังนั้นจงอภัยให้แก่พวกเขาเถิด และจงขออภัยให้แก่พวกเขาด้วย และจงปรึกษาราชการกับพวกเขาในกิจการทั้งหลาย ครั้นเมื่อเจ้าได้ตัดสินใจแล้วก็จงมอบหมายแต่อัลลอฮฺเถิด แท้จริงอัลลอฮฺทรงรักใคร่ผู้มอบหมายทั้งหลาย”

(อาลิอิมรอน : 159)

และพระองค์ได้พรรณนาถึงคุณลักษณะของท่านนบี ด้วยคุณลักษณะของผู้ที่มีความสุภาพอ่อนโยนอีกว่า

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ
عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ﴾

(التوبة:128)

ความว่า “แท้จริงมีรอสูลคนหนึ่งจากพวกท่านเองได้มาหาพวกท่าน
แล้ว เป็นที่ลำบากใจแก่เขาในสิ่งที่พวกท่านได้รับความทุกข์ยาก เป็น
ผู้ห่วงใยย่าน เป็นผู้เมตตา ผู้กรุณาสงสาร ต่อบรรดาผู้ศรัทธา”

(อัตเตาบะฮฺ : 128)

โดยแน่นอน ย่อมไม่มีผู้ใดที่จะพรรณนาคุณลักษณะของท่านนบี ﷺ ได้ดียิ่งกว่าการ
พรรณนาถึงคุณลักษณะของอัลลอฮฺต่อท่านนบี เพราะพระองค์ท่านเป็นผู้ที่ทรงรอบรู้ดียิ่ง

2) บรรดาเศาะหาบะฮฺเคยพรรณนาถึงคุณลักษณะของท่านนบี ﷺ
ท่านมุอาวิยะฮฺ رضي الله عنه เคยพรรณนาถึงคุณลักษณะของท่านนบี ﷺ ใ้ว่า
مَا رَأَيْتُ مُعَلِّمًا قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ أَحْسَنَ تَعْلِيمًا مِنْهُ، فَوَاللَّهِ مَا كَهَرَنِي وَلَا
ضَرَبَنِي وَلَا شَتَمَنِي
(أخرجه مسلم:1227)

ความว่า “ฉันไม่เคยพบเห็นครูท่านใดก่อนหน้าท่านนบีและภายหลัง
จากท่าน ที่ทำการสั่งสอนได้ดีกว่าท่าน ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ท่านไม่
เคยตะคอก ไม่เคยตบตี ไม่เคยด่าว่าใส่ฉันเลย”

(Muslim : 1227)

นี่คือส่วนหนึ่งที่ได้รับการยืนยันจากเศาะหาบะฮฺของท่านว่า ท่านมักจะมีสภาพ
อ่อนโยนในทุกเรื่องราวเสมอ และอีกตัวอย่างหนึ่งที่ประจักษ์ชัดได้เป็นอย่างดีถึงความอ่อนโยนและ
ความมีเมตตาของท่านก็คือเรื่องราวของชายชาวอาหรับชนบทที่ได้บัสสาวะในมัสญิด ซึ่งเป็นเรื่องราวที่
เป็นที่รู้กันดี ดังรายงานว่า

بَيْنَمَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- إِذْ جَاءَ
أَعْرَابِيٌّ فَقَامَ يَبُولُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله
عليه وسلم- مَهْ مَهْ. قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- « لَا
تُرْرِمُوهُ، دَعُوهُ ». فَتَرَكُوهُ حَتَّى بَالَ. ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه
وسلم- دَعَاهُ فَقَالَ لَهُ « إِنَّ هَذِهِ الْمَسَاجِدَ لَا تَصْلُحُ لِشَيْءٍ مِنْ هَذَا

الْبَوْلِ وَلَا الْقَدْرَ إِنَّمَا هِيَ لِذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالصَّلَاةِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ
 «. أَوْ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ-. قَالَ فَأَمَرَ رَجُلًا مِّنَ
 الْقَوْمِ فَجَاءَ بِدَلْوٍ مِّنْ مَّاءٍ فَشَنَّهُ عَلَيْهِ

(أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ: 220 وَمُسْلِمٌ: 687)

ความว่า “ในขณะที่พวกเราอยู่ในมัสญิดร่วมอยู่กับท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ก็มีชายชาวชนบท (ชายชาวเบดูอิน) คนหนึ่งได้เข้ามาในมัสญิด และได้ปัสสาวะ(ที่มุมหนึ่ง)ในมัสญิด บรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่านเราะสูลุลลอฮ์ก็พากันกล่าว มะฮฺ มะฮฺ (เป็นการกล่าวห้าม) ท่านนบีได้กล่าว (เป็นการปรามบรรดาเศาะหาบะฮ์) ว่า “พวกท่านอย่าได้ห้ามให้เขาหยุดจากการปัสสาวะ ปล่อยให้เขาทำภารกิจของเขาต่อไปให้เสร็จ” บรรดาเศาะหาบะฮ์จึงปล่อยให้ชายผู้นั้นทำภารกิจ (ปัสสาวะ) ต่อไปจนเสร็จ หลังจากนั้นท่านนบีจึงได้เรียกชายผู้นั้น แล้วจึงกล่าวแก่ชายผู้นั้นว่า “ในมัสญิดเช่นนี้เป็นสถานที่ที่ไม่สมควรอย่างยิ่งสำหรับน้ำปัสสาวะและอื่นใดที่เป็นสิ่งสกปรก” หากแต่ว่ามัสญิดเป็นสถานที่สำหรับการกล่าวรำลึกถึงอัลลอฮ์ การละหมาด การอ่านอัลกุรอาน” หรือเช่นดังกล่าวนี้ที่ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวขึ้น ท่านอับบาส ได้กล่าวว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้ส่งชายผู้หนึ่งในบรรดาเศาะหาบะฮ์ (ไปเอาน้ำ) ชายผู้นั้นได้นำภาชนะที่มีน้ำมา แล้วได้เทชำระล้างสถานที่ (ที่ชายชาวชนบทได้ปัสสาวะให้หมดไป)”

(al-Bukhāriy : 220 ,Muslim : 687)

7) ใช้การตัดความสัมพันธ์(บอยคอต)

ท่านนบี ﷺ เคยใช้วิธีการตัดความสัมพันธ์ (บอยคอต) กับท่านกะอฺบุ อิบน์มุมาลิก رضي الله عنه และพวกพ้องของท่าน ในเหตุการณ์ที่พวกท่านทั้งหลายหันหลังไม่เข้าร่วมในการทำสงครามตะบูก จึงทำให้ท่านนบี ﷺ และบรรดาเศาะหาบะฮ์ทั้งหลาย ได้ตัดความสัมพันธ์กับพวกเขา โดยไม่มีการพูดคุยกับพวกเขาเลยประมาณเดือนกว่าๆ กระทั่งอัลลอฮ์ ตะอาลาได้ให้ภัยแก่พวกเขาเหล่านั้น

กระนั้นก็ตาม วิธีการนี้ท่านนบี ﷺ ก็ไม่ได้ใช้มันอย่างเป็นทางการเป็นประจำ เพราะเคยมีบางเหตุการณ์ที่ชายคนหนึ่งตีเมียสุภรรยา แต่ท่านนบี ﷺ กลับหัวเราะ(ให้แก่ชายคนนั้น) ซึ่งการที่จะใช้วิธีการนี้ได้ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์เพียงเท่านั้น ดังนั้นเมื่อใดก็ตามการตัดความสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นการป้องกันไม่ให้คนที่ถูกตัดความสัมพันธ์นั้น(ทำผิดอีก) ศาสนาก็กำหนดให้ใช้วิธีการนี้ได้ แต่หากการตัดความสัมพันธ์นี้ทำให้เกิดความเสียหายที่มากขึ้นและอาจจะทำให้เกิดการต่อต้าน เมื่อเป็นเช่นนั้นศาสนาก็ไม่อนุญาตที่จะตัดความสัมพันธ์กับคนๆนั้น

8) การให้คำแนะนำโดยทางอ้อม

ซึ่งมีรายงานจากท่านอนัส رضي الله عنه ได้เล่าว่า

أَنَّ نَفْرًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلُوا أَزْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَمَلِهِ فِي السِّرِّ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا أَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا أَكُلُ اللَّحْمَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا أَنَامُ عَلَى فِرَاشٍ، فَحَمِدَ اللَّهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ، فَقَالَ: «مَا بَالُ أَقْوَامٍ قَالُوا كَذَا وَكَذَا، لِكَيْ أُصَلِّيَ وَأَنَا مُ وَأَصُومُ وَأُفْطِرُ وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي»

(أخرجه البخاري: 2487)

ความว่า “เศาะหาบะฮ์ของท่านนบี ﷺ กลุ่มหนึ่งได้ถามบรรดาภรรยาของท่านนบี ﷺ เกี่ยวกับการกระทำของท่านนบีที่เขามิทราบ (แต่หลังจากที่พวกเขาทราบ) บางคนในหมู่พวกเขาได้กล่าวว่า ฉันจะไม่แต่งงานกับสตรี,บางคนในหมู่พวกเขาบอกว่า ฉันจะไม่กินเนื้อสัตว์, และบางคนก็กล่าวว่า ฉันจะไม่นอนบนที่นอน (หลังจากที่ข่าวนี้ถึงท่านนบี ท่านจึงได้เรียกมารวมตัวกัน) ท่านได้เริ่มต้นด้วยการสรรเสริญอัลลอฮ์และสดุดีต่อพระองค์แล้วกล่าวว่า มีอะไรเกิดขึ้นกระนั้นหรือ พวกเขาตอบว่า อย่างนั้น อย่างนี้ตามที่พวกเขาตั้งใจที่จะกระทำ ท่านนบีจึงกล่าวว่า ทว่าฉันละหมาดและฉันกินนอนฉันถือศีลอดแล้วก็ฉันก็ละศีลอด และฉันก็แต่งงานกับสตรี ดังนั้นผู้ใดไม่ปรารถนาแนวทางของฉัน เขาก็ไม่ใช่พวกของฉัน”

(al-Bukhāriy : 2487)

9) ใช้เหตุการณ์และโอกาสต่างๆให้เกิดประโยชน์

โดยแน่แท้ เหตุการณ์ต่างๆนั้นย่อมมีอิทธิพลต่ออารมณ์และความรู้สึกในจิตใจของคนๆหนึ่งได้อย่างแน่นอน ซึ่งเมื่อเหตุการณ์เหล่านั้นได้เป็นบ่อเกิดของการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมแล้วไซ้ไร มันก็จะคงเรื่องราวเหล่านั้นตลอดไป และผู้ที่เป็นเจ้าของเรื่องราวเหล่านั้นเขาก็จะเผชิญและเรียนรู้มันด้วยภาพลักษณ์ที่ตราตรึงอยู่ในความทรงจำของเขา ซึ่งยากที่จะลืมเลือนมันได้

และเหตุการณ์ต่างๆที่มีความหลากหลายนั้น ย่อมมีบางเหตุการณ์ที่อยู่ในสภาพของความเศร้าโศก ความหวาดกลัว ดังนั้นก็จงใช้โอกาสดังกล่าวในการให้ข้อเตือนสติเถิด ดังที่ท่านนบี ﷺ ได้ให้ข้อเตือนสติแก่บรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่าน ﷺ ในครั้งหนึ่งที่พวกเขาอยู่ในบริเวณหลุมฝังศพพร้อมกับท่านนบี ﷺ ซึ่งมีรายงานจากท่านอับบ์รอรอ อิบน์อาซิบ ﷺ ได้เล่าว่า

خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- فِي جَنَازَةِ رَجُلٍ مِنَ
الْأَنْصَارِ فَأَتَيْنَا إِلَى الْقَبْرِ وَمَا يُلْحَدُ فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله
عليه وسلم- وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ كَأَنَّمَا عَلَى رُءُوسِنَا الطَّيْرُ وَفِي يَدِهِ عُودٌ
يَنْكُتُ بِهِ فِي الْأَرْضِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ : «اسْتَعِيدُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ
الْقَبْرِ» . مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا... ثم ذكر الحديث الطويل في وصف عذاب
القبر وقتنته

(أخرجه أبو داود: 3212)

ความว่า “เราได้ออกไปพร้อมกับท่านเราะฮ์สุลูลลอฮ์ ﷺ ในขณะนาชะฮ์ของชายคนหนึ่งในกลุ่มชาวอันศอร ครั้นเมื่อเรามาถึงหลุมฝังศพ และเมื่อศพถูกฝังแล้วท่านเราะฮ์สุลูลลอฮ์ ﷺ ก็ได้นั่ง และเราก็ตั่งนั่งล้อมตัวท่าน ประหนึ่งว่าบนศีรษะของเรามีนกเกาะอยู่ (ด้วยความนั่งนิ่ง) ส่วนมือของท่านนั้นก็ทาบบนพื้นดิน โดยที่ท่านชะง้อศีรษะขึ้นมา แล้วท่านก็ได้กล่าวว่า “พวกเจ้าจงขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮ์จากการทรมานในหลุมฝังศพเถิด” ท่านได้กล่าวเช่นนั้น สองหรือสามครั้ง...หลังจากนั้นท่านก็ได้กล่าวถึงลักษณะต่างๆของการทรมานและความเลวร้ายของหลุมฝังศพอีก”

(Abu Dawud : 3212)

เป็นคำสั่งเสียของท่านนบีแก่ผู้ศรัทธาทุกคน ให้มีความมุ่งมั่นและตระหนักต่ออบทบาทของเขาในการใช้ชีวิต โดยให้มุ่งสู่การปฏิบัติศาสนกิจด้วยความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียว หรือร่วมให้การสนับสนุนและปกป้องในศาสนาของพระองค์

และอีกเหตุการณ์หนึ่งที่เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ แต่ท่านนบี ﷺ ก็ใช้โอกาสนี้ในการนำเสนอสิ่งที่มีความคล้ายคลึงกันปรากฏการณ์ดังกล่าว(ในเชิงของการเปรียบเทียบ)

จากท่านญะรียร อิบน์อับดุลลอฮ์ ฎ ได้เล่าว่า

كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانظَرْنَا إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةً يَغْنِي الْبَدْرَ فَقَالَ إِنَّكُمْ سَتَرُونَ رَبِّكُمْ كَمَا تَرُونَ هَذَا الْقَمَرَ لَا تَضَامُونَ فِي رُؤْيَيْهِ فَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُغْلِبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا ثُمَّ قَرَأَ ﴿ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴾

(أخرجه البخاري: 554)

ความว่า “พวกเราเคยนั่งร่วมกับท่านนบี ﷺ ซึ่งท่านนบีได้มองไปยังดวงจันทร์ซึ่งเป็นคืนจันทร์เพ็ญ แล้วท่านก็ได้กล่าวว่า “โดยแน่แท้พวกเจ้าจะได้เห็นพระเจ้าของพวกเจ้า เหมือนกับการเห็นดวงจันทร์ (ในค่ำคืนนี้) ซึ่งพวกเจ้าจะไม่ได้รับอันตรายใดๆในการเห็นพระองค์ ดังนั้นหากพวกเจ้ามีความสามารถ พวกเจ้าก็อย่าพลาดที่จะละหมาดก่อนที่ดวงอาทิตย์ขึ้นและก่อนที่ดวงอาทิตย์ตก (หมายถึงละหมาดศุบหฺและอัสรฺ) หลังจากนั้นท่านก็อ่านว่า และจงแซ่ซ้องด้วยการสรรเสริญพระเจ้าของเจ้ายกก่อนการขึ้นของดวงอาทิตย์และก่อนการตก (ของมัน)” (al-Bukhāriy : 554)

10) การให้กำลังใจและการกล่าวชมเชย

ท่านอับู สุร็อยเราะฮ์ ฎ ได้ถามท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ฎ ว่า

مَنْ أَسْعَدَ النَّاسَ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَنْ لَا يَسْأَلَنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوْلُ مِنْكَ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ »

(أخرجه البخاري: 99)

ความว่า “มนุษย์คนใดหรือที่จะมีความสุขมากที่สุดจากการได้รับการช่วยเหลือ (ชะฟาอะฮฺ) ของท่านในวันแห่งการพิพากษา ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ จึงกล่าวว่า ใ้อับูฮุร็อยเราะฮฺเอ๋ย ฉันคิดว่ายังไม่เคยมีใครถามเรื่องนี้กับฉันเลยก่อนหน้าท่าน และฉันเห็นว่าท่านนั้นมีความขะมักเขม้นที่จะเก็บเกี่ยววจนะต่างๆ(ของฉันเป็นอย่างยิ่ง) (ท่านเราะสูลุลลอฮฺ จึงตอบว่า มนุษย์ที่จะมีความสุขที่สุดจากการได้รับการช่วยเหลือของฉันนั้นในวันแห่งการพิพากษานั้นคือ ผู้ที่กล่าวว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ)”

(al-Bukhāriy : 99)

แท้จริงย่อมไม่มีสิ่งใดที่จะเทียบเท่าคำกล่าวชมเชยหรือการให้กำลังใจได้อย่างแน่นอน เพราะมันจะเป็นตัวขับเคลื่อนให้ผู้แสวงหาความรู้ต่าง ๆ นั้นมีความขะมักเขม้นและมุ่งมั่นมากยิ่งขึ้น และ (จะเป็นตัวขับเคลื่อน) ให้จิตใจนั้นมีความปรารถนาที่จะได้สัมผัสกับความสำเร็จ ซึ่งการให้คำชมเชยของผู้คนนั้นมีรูปแบบที่หลากหลายเป็นอย่างยิ่ง

การให้กำลังใจและการกล่าวชมเชยนั้นจะเป็นตัวกระตุ้นแก่คนผู้อื่น และเสมือนเป็นการตะอูวะฮฺ (เชิญชวนพวกเขาให้ทำความดีงาม) โดยทางอ้อมอีกด้วย เนื่องด้วยคนๆ หนึ่งนั้นมักจะกระทำในสิ่งที่เขาได้รับการชมเชยเสมอ

2.7 มุอัลลิม ร็อบบานีย์ หรือ มุร็อบบีย์ คุณลักษณะและหน้าที่ความรับผิดชอบ

1) ความหมายมุอัลลิม ร็อบบานีย์

อิสมาอีลฎ็ฟี จะปะเกีย (2558:1-4) กล่าวว่า มุอัลลิม หมายถึง ครู ผู้อบรม อาจารย์ นักบรรยาย ผู้ถ่ายทอดความรู้ ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้สู่ผู้คน และ ร็อบบานีย์ คือ เป็นศัพท์ที่เชื่อมโยงกับ อรัร็อบบ์ หมายถึง อัลลอฮฺผู้ทรงเป็นพระเจ้า อันหมายถึง ผู้ที่มีความรู้ด้วยความรู้จากคำสอนของอัลลอฮฺและปฏิบัติตามความรู้

ดังนั้น มุอัลลิม ร็อบบานีย์ จึงหมายถึง ครูหรือผู้ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอน และฝึกฝนคนอื่นตามกรอบและวิธีการอิสลามด้วยความรู้และการปฏิบัติอย่างแท้จริง

และร็อบบานีย์น เป็นคำพหูพจน์ของคำว่า ร็อบบานีย์ มีความหมายหลากหลายและแตกต่างกันตามทัศนะของปวงปราชญ์มุสลิม ดังนี้

ท่าน อิบน์ อับบาส (อิบนิกะษีรฺ 1999,2:66) กล่าวว่า “ร็อบบานียีน หมายถึง หุละมาฮ์ คือผู้ที่มีจิตใจเปิดกว้าง, หุละมาฮ์ คือ ปวงปราชญ์ผู้มีความรู้ และ หุละมาฮ์ ผู้มีความปราดเปรี๊อง”

ท่านสะอีด อิบน์ ญะบัยรฺ (อัญญาอะบะรียฺ2001,5:529) กล่าวว่า “ร็อบบานียฺ คือ ผู้มีความรู้ที่ได้ปฏิบัติตามความรู้ของเขาด้วยความยำเกรงต่ออัลลอฮ์”

อัลมุบรัรริต (อัญญาอะบะรียฺ2001,4:122) กล่าวว่า “ร็อบบานียูน คือ ผู้มีความรู้ซึ่งได้ดูแลและอบรมขัดเกลาถูกศิษย์ของพวกเขาด้วยความรู้ ตั้งแต่ระดับต่ำและพัฒนามาขึ้นสู่ความรู้ระดับสูงเป็นลำดับ”

อุมู อุกัยดะฮฺ (อัญญาอะบะรียฺ2001,4:122) กล่าวว่า “ฉันเคยได้ยินผู้รู้ท่านหนึ่งกล่าวว่า ร็อบบานียฺ หมายถึง ผู้ที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับบทบัญญัติว่าด้วยทะเลและหะรอม คำสั่งใช้และคำสั่งห้าม รวมทั้งความรอบรู้ในของประชาชาติอิสลามทั้งในอดีตและปัจจุบัน”

มุหัมมัด บิน อัลหะนะฟียะฮฺ (อัญญาอะบะรียฺ2001,4:122) ได้กล่าวในวันที่ท่านอิบน์ อับบาสได้จากโลกนี้ ว่า “วันนี้เป็นวันที่ร็อบบานียฺแห่งประชาชาตินี้ได้จากลาไปแล้ว”

อัญญาอะบะรียฺ (อัญญาอะบะรียฺ2001,5:531) กล่าวว่า “ร็อบบานียูน คือ ผู้นำทางสังคมอันเป็นเสาหลักของมวลมนุษย์ในด้านความรู้ ความเข้าใจและกิจการต่างๆทั้งทางศาสนาและทางโลก”
 ดังนั้น ร็อบบานียฺ จึงหมายถึง ผู้ที่มีความรู้ด้านต่างๆของอิสลาม ที่มาจากอัลกุรอาน และสุนนะฮฺ อีกทั้งยังมีคุณลักษณะที่น่ายกย่องสรรเสริญ มีความบริสุทธิ์ใจ ปฏิบัติการงานและอิบาดะฮฺตามความรู้ด้วยความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ คอยให้คำตักเตือนผู้คนที่อยู่เสมอด้วยความรู้ของตน มีความเฉลียวฉลาด ใจกว้าง เพื่อประโยชน์สุขของมวลมนุษย์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

ดังนั้น การตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ คือ การตรูบียะฮฺของบรรดาร็อบบานียีน อันหมายถึงถึง

1) ผู้ที่เรียนและสอนอัลกุรอานอยู่เสมอ และอรรถาธิบายมันด้วยหะดีษตามความเข้าใจของบรรดาศอหาบะฮฺ และปวงปราชญ์สะละฟุศศอลิหฺ ไม่ว่าจะเป็ความรู้เกี่ยวกับอัลลอฮ์ ความรู้เกี่ยวกับศาสนาของอัลลอฮ์ หรือความรู้เกี่ยวกับบ่าวของอัลลอฮ์และสิ่งที่ถูกสร้างของพระองค์

2) พวกเขาทำการอิบาดะฮฺต่ออัลลอฮ์อย่างสม่ำเสมอด้วยความตักวาอย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะอิบาดะฮฺนั้นจะเป็นอิบาดะฮฺในรูปแบบส่วนตัวอย่างการละหมาด หรือจะเป็นอิบาดะฮฺทั่วไปที่ทำไปเพื่อให้ประโยชน์ต่อผู้คน เช่น การสอน การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น

3) การปฏิบัติใดๆต้องอยู่บนพื้นฐานของความยำเกรงต่ออัลลอฮ์และเพื่ออัลลอฮ์เท่านั้น ซึ่งนี่ก็คือพื้นฐานของการตรูบียะฮ์ของบรรดานบีที่มีต่อเหล่าศอหาบะฮ์ของพวกเขา เพื่อให้พวกเขาได้กลายเป็นกลุ่มชน ร็อบบานีฮ์อย่างแท้จริง

นั่นคือแก่นแท้ของคนที่มีหน้าที่อบรมบ่มเพาะเยาวชน ซึ่งบรรดาครู อาจารย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาผู้บริหารโรงเรียนต้องพยายามที่จะสร้างตนเองให้เป็นมุอัลลิม ร็อบบานีฮ์ ผู้ทำหน้าที่ตรูบียะฮ์ บนพื้นฐานของความยำเกรงต่ออัลลอฮ์และอิบาดะฮ์ต่อพระองค์เพียงผู้เดียว รวมทั้งสร้างกฎระเบียบและการจัดการที่ดี เพื่อให้ครู อาจารย์และบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนเชื่อฟัง และปฏิบัติตาม อันจะก่อให้เกิดเอกภาพและความเข้มแข็ง สูการเป็น ค็อยรอมมะฮ์สุนัฮ์ในท้ายที่สุด

รากฐานสำคัญของการอบรม สั่งสอนของท่านนบี ﷺ ก็คือการยำเกรงต่ออัลลอฮ์แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งก่อให้เกิดการภักดีเชื่อฟังต่อท่านนบี ﷺ จนกระทั่งประสบความสำเร็จในการสร้างบุคคลที่ยิ่งใหญ่ โดดเด่นออกมาจากการอบรมสั่งสอนดังกล่าวอย่างน่าอัศจรรย์ เช่น อุบัยกัร อัสคิดีดิก อุมัร อิบนิล ค็อฎ็อบ อุษมาน อิบนิ อ็ฟฟาน และ อาลี บิน อับดุลิบบิน ﷺ เหล่านี้คือชนรุ่นแรกที่ถูกจารึกโดยอัลกุรอานและสุนนะฮ์ ซึ่งเป็นสุดยอดแห่งความสำเร็จ และความสำเร็จเช่นนี้ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้เลย และจะไม่เกิดขึ้นมาอีกหลังจากนี้ในแง่ของการเป็น ร็อบบานีฮ์ ที่เต็มความหมายอย่างสมบูรณ์ พวกเขานั้นเองที่เป็นตัวอย่างของ ร็อบบานีฮ์ หรือ มุอัลลิม ร็อบบานีฮ์ ซึ่งเป็นผลมาจากการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ อันนะบะวียะฮ์ อย่างเป็นกลางและสมดุลที่สุด

การตรูบียะฮ์เป็นภารกิจพื้นฐานและสำคัญของท่านรอซูล ﷺ ซึ่งอัลลอฮ์ได้กล่าวว่า

﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ - وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾

(2: الجمعة)

ความว่า “พระองค์ทรงเป็นผู้แต่งตั้งรอซูลขึ้นคนหนึ่งในหมู่ผู้ไม่รู้หนังสือจากพวกเขาเอง เพื่อสาธยายอายาตต่างๆของพระองค์แก่พวกเขา และทรงทำให้พวกเขาผุดผ่องและทรงสอนคัมภีร์และความสุหนัคมักริฮ์แก่พวกเขา แม้ว่าแต่ก่อนนี้พวกเขาอยู่ในการหลงผิดอย่างชัดแจ้งก็ตาม”

(อัลญุมอะฮ์ :2)

นี่คือแนวทางการตรูปียะฮุของท่านนบี ﷺ ที่ประกอบด้วย การอ่านอัลกุรอาน การอบรมขัดเกลาประชาชาติของท่าน โดยการกำชับให้พวกเขาทำความดี และห้ามปรามจากความชั่วร้าย เพื่อให้พวกเขามีความคิด จิตใจและอิบาดะฮฺที่สะอาดบริสุทธิ์จากความสกปรกโสภณของญาฮิลียะฮฺ และความชั่วร้ายของการชรีกและการหลงผิดทั้งหลาย ซึ่งท่านได้สั่งสอนประชาชาติของท่านด้วยอัลกุรอาน และอัลหิกมะฮฺ (สุนนะฮฺ) ครอบคลุมทั้ง การอ่าน (ติลาวะฮฺ) การสอน (ตะอฺลีม) และการอบรมขัดเกลา (ตรูปียะฮฺและตชุกกียะฮฺ) ด้วยสาระความรู้ทุกๆด้านที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทำให้ท่านสามารถนำประชาชาติของท่านออกจากความมืดบอดของญาฮิลียะฮฺสู่แสงสว่างแห่งอิสลามได้สำเร็จและสมบูรณ์

2) คุณลักษณะของมุอัลลิม ร็อบบานีย์ หรือมูร็อบบีย์

ผู้ที่จะเป็นมุอัลลิม ร็อบบานีย์ได้นั้น จำเป็นต้องมีคุณสมบัติเฉพาะดังที่ อิสมาอีลลูตีฟี จะปะกียา (2558:24) กล่าวว่า เนื่องจากมุอัลลิม ร็อบบานีย์ เป็นผู้สืบทอดมรดกของบรรดานบี (ด้านวิชาการและความรู้) ดังนั้นคุณลักษณะต่างๆของมุอัลลิม ร็อบบานีย์ ก็ย่อมมีคุณลักษณะเดียวกันกับที่มีอยู่ที่ท่านนบี ﷺ ดังกล่าวนี้คือ

1) ความเข้าใจ (الفهم) นั่นก็คือ การค้นคว้าหาความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ สิ่งที่มีอยู่ในอัลกุรอานและสุนนะฮฺให้เข้าใจเหมือนดังที่บรรดาสะพะฟุศศอลิหฺได้เข้าใจด้วยความเข้าใจที่แจ่มชัด มีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์สาขาเฉพาะและมีความเชี่ยวชาญ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการศาสนาหรือด้านวิชาการสามัญ ความรู้ความเข้าใจด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ความรู้ด้านภาษา เทคนิควิธีการเป็นครูและการสอน การตะอฺวะฮฺ จิตวิทยา เทคโนโลยี เป็นต้น และเข้าใจถึงความสำคัญของวิชาความรู้ต่างๆ และมุ่งมั่นพยายามที่จะแสวงหา เพิ่มพูนความรู้เหล่านั้นด้วยการศึกษา การอ่าน ค้นคว้าวิจัย การเขียน การร่วมอบรมสัมมนาและอื่นๆ

2) การปฏิบัติ (العمل) คือการปฏิบัติตามความรู้ที่ได้มาจากอัลกุรอานและอัลสุนนะฮฺ เพื่อสร้างบุคลิกภาพแบบอิสลามให้เกิดขึ้นทั้งกับตัวเอง ครอบครัวและสังคม พร้อมทั้งเสียสละและสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นให้มากที่สุด โดยเฉพาะกับนักเรียนหรือลูกศิษย์ของตัวเอง โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆเว้นแต่หวังความโปรดปรานจากอัลลอฮฺเท่านั้น นี่คือความลับส่วนหนึ่งจากเคล็ดลับแห่งความแข็งแกร่งในการทำหน้าที่เป็น มุอัลลิม ร็อบบานีย์

3) การยำเกรง (التقوى والخشية) คือความยำเกรงและความกลัวที่มีต่ออัลลอฮ์ที่คอยห้าม ยับยั้งมิให้ทำความผิดบาป ดังที่ท่านอัลหะสัน อัลบัศรีได้กล่าวไว้ว่า “ผู้รู้ นั่นคือผู้ที่เกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ในที่เร้นลับ คือพวกเขาไม่เห็นพระองค์แต่พวกเขาก็หลีกเลี่ยงจากความโกรธกริ้วของพระองค์อยู่เสมอ”

4) ความมีสัจจะ (الصدق) คือ มีความสัจจริงในการน้อมนำคำสอนที่มาจากอัลกุรอานมาปฏิบัติ หัวใจที่สัจจริงในการยอมรับแนวทาง แบบอย่างการปฏิบัติของท่านนบี ﷺ หัวใจที่สัจจริงในการดำเนินชีวิตที่อยู่ในครรลองของอัลกุรอานและสุนนะฮ์ และมีความสัจจริงในการเผยแพร่คำสอนของอิสลามแก่ผู้อื่น ด้วยข้อมูลที่แท้จริงและวิธีการที่ถูกต้อง มีความจริงใจในการปฏิบัติงาน กระทำในสิ่งที่พูด คำพูดและการกระทำเป็นสิ่งที่สอดคล้องกัน ฉลาดและหนักแน่นทั้งคำพูดและการกระทำ

5) มีความรับผิดชอบ ความไว้วางใจ (الامانة) คือ ตระหนักอยู่เสมอว่าความรู้ทุกอย่างที่มีอยู่นั้น เป็นสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงประทานให้ ดังนั้นจำเป็นจะต้องถ่ายทอดแก่ชนรุ่นต่อไป ด้วยความซื่อสัตย์ ไม่ว่าจะเป็นความถูกต้องของความรู้ ความจริงใจในการสอน และวิธีการอบรมสั่งสอนที่ถูกต้อง

6) การเผยแพร่ (التبليغ) คือการเผยแพร่อิสลามไปสู่ผู้อื่น ซึ่งนักเรียนนั้นเปรียบเสมือนว่าพวกเขากำลังขอความรู้ที่แท้จริงจากบรรดาครูของพวกเขา ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของมุอ์ลิม รับผิดชอบต่อสิ่งที่ต้องให้ความรู้เหล่านั้นแก่พวกเขาอย่างสุจริตและเต็มความสามารถ

7) ความมีไหวพริบ (الفطنة) คือมุอ์ลิม รับผิดชอบต่อเขาจะต้องเป็นผู้ที่มีไหวพริบดี ฉลาดฉลาดและมีความรู้เพียงพอที่เขาจะเป็นผู้รู้แห่งทางนำ ซึ่งต้องยึดมั่นในคำสอนของอัลกุรอานและสุนนะฮ์ในทุกๆด้านของชีวิตพร้อมทั้งมีจุดยืนที่ดีและถูกต้อง

8) จรรยาบรรณที่ดีงาม (الأخلاق) คือ การมีจรรยาบรรณที่สอดคล้องกับคำสอนของอัลกุรอานและสุนนะฮ์ เพราะการมีมารยาทที่ดีนั้นคือร่องรอยแห่งการศรัทธาที่สมบูรณ์และผลแห่งความรู้ที่ถูกต้อง มารยาทที่ดีงามและมีเกียรติย่อมส่งผลอย่างมากมาต่อการอำนวยความสะดวกสำเร็จในการตรูบียะฮ์ ไม่ว่าจะเป็นด้านวาจา หรือด้านพฤติกรรม เป็นคนสง่างาม มีจิตใจสูงส่ง

9) ความอดทน (الصبر) คือ การมีความอดทนต่ออุปสรรค ปัญหา และสภาวะความกดดันต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์และเก็บความรู้สึกความไม่พอใจและอารมณ์โกรธของตัวเองได้ เป็นคนใจกว้าง เพราะการตรูบียะฮ์นั้นคือการสร้างคน และคน

นี่เองที่มีชีวิต จิตใจ นิสัย อารมณ์ ความนึกคิดที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกันและหลากหลาย หากปราศจากซึ่งความอดทนแล้วก็ไม่อาจจะพบกับความสำเร็จได้เลย เพราะความอดทนคือแสงสว่างที่จะคอยชี้้นำทางไปสู่ความสำเร็จ

10) ความรัก ความห่วงใย (المحبة) คือ ความรัก ความเมตตาและห่วงใยต่อผู้ที่อยู่ภายใต้การอบรมสั่งสอน เหมือนดังความรักของบิดามารดาที่มีต่อลูก พยายามแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยความนุ่มนวลและตรงไปตรงมาบนพื้นฐานข้อมูลที่ชัดเจน หลีกเลี่ยงวิธีการที่แข็งกร้าวและแข็งกระด้าง และร่วมกันสร้างและปลูกฝังความรู้สึกความเป็นครอบครัวให้เกิดขึ้นระหว่างกัน ด้วยวิธีการดังกล่าวจะทำให้เกิดความรัก ความเมตตา ความห่วงใย และความอ่อนโยน เอาใจใส่ซึ่งกันและกันได้

11) มีความบริสุทธิ์ใจ เป็นคนที่สะอาดทั้งร่างกายและจิตใจ ปราศจากจากการโอ้อวด เย่อหยิ่ง อิจฉาริษยา และความเกลียดชัง

3) หน้าที่ความรับผิดชอบของมุอัลลิม ร็อบบานีย์

จากคุณลักษณะต่างๆของมุอัลลิม ร็อบบานีย์ จึงเป็นบ่อเกิดหน้าที่ที่สำคัญนั้นคือการตักเตือน ภารกิจแห่งการสร้างคน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1) การดูแลรับผิดชอบครูและนักเรียน

ด้วยการปกครองดูแล ให้คำแนะนำตักเตือนด้วยความจริงใจแก่พวกเขาทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับทางศาสนาและทางโลกของพวกเขา และต้องจริงจังจริงจังในการดูแลประโยชน์สุขของพวกเขาด้วย

2) การให้เกียรติบรรดาครูและนักเรียน

ผู้ที่เป็นมุอัลลิม ร็อบบานีย์จะต้องให้เกียรติแก่บรรดาครูในฐานะที่เป็นทายาทผู้สืบทอดมรดกความรู้ของบรรดานบี เพื่อให้พวกเขาารู้สึกว่าตัวเองมีเกียรติและรู้จักให้เกียรติตัวเองว่าเป็นผู้นำรัศมีแห่งอิสลามและสังคม พร้อมทั้งยกระดับพวกเขาด้วยการเพิ่มพูนความรู้ให้มีความเชี่ยวชาญและสามารถปฏิบัติกิจการงานของพวกเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การให้เกียรตินักเรียนและอบรมสั่งสอนพวกเขาด้วยความนุ่มนวล

จุดยืนของบรรดาศอหาบะฮฺ رضي الله عنه และสะละฟุศอลิห์ทั้งหลายต่อผู้ที่แสวงหาวิชาความรู้อิสลามนั้น พวกเขาจะให้เกียรติช่วยเหลือ และมีความเมตตาอ่อนโยนกับพวกเขา เป็นการสนองตอบต่อคำสั่งเสียของท่านนบี ﷺ ที่ได้สั่งไว้ว่า ต้องให้เกียรติแก่ผู้ที่แสวงหาวิชาความรู้อิสลาม

ไม่ใช่เหยียดหยามหรือดูถูก หรือแสดงความก้าวร้าวกับพวกเขา นี่คือคุณลักษณะประการหนึ่งของท่านนบี ﷺ ที่ มุฮัมมัด ร็อบบानीต้องนำมาเป็นแบบอย่างในทุกที่ ทุกเวลาและทุกโอกาส

4) ใช้หลักสูตรที่ถูกต้องและมีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์

ความรู้ที่ถูกต้อง คือความรู้ที่มาจากวะหฺยู ซึ่งนั่นก็คือ อัลกุรอานและสุนนะฮฺนั้เอง ซึ่งความรู้ที่มาจากสองแหล่งนี้ เป็นความรู้ที่ครอบคลุมทุกแง่มุมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

5) ร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรที่สามารถยกระดับคุณภาพสถานศึกษา

การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษานั้นๆ เพราะการพัฒนาหรือการถดถอยของสถานศึกษาแต่ละแห่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้บริหารและบุคลากรที่มีความเฉลียวฉลาด รู้จักการวางแผนและบริหารจัดการ รวมทั้งหมั่นยกระดับมาตรฐานของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน เพื่อให้เกิดความสำเร็จอย่างดีเยี่ยม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการรวมกลุ่ม และร่วมมือกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา

2.8 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นโรงเรียนเอกชนลักษณะหนึ่งที่จดทะเบียนดำเนินการในหมวดมาตราแห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 แต่เดิมเรียกกันตามภาษาท้องถิ่นว่า “ปอเนาะ” ดำเนินการเรียนการสอนโดยผู้มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามและเป็นที่ยอมรับของประชาชน เรียกว่า “โต๊ะครู” การกำหนดหลักสูตรขึ้นอยู่กับความสามารถของโต๊ะครู จะมุ่งเน้นด้านไหนเพียงใดนั้น โต๊ะครูเป็นผู้กำหนด (โมหัมหมัด อับดุลกาเดร์ , 2530:232)

รากศัพท์ของคำว่า "ปอเนาะ" มาจากภาษาอาหรับว่า **ڤونڊوڪ** (PONDOK) อ่านว่า ปนโต๊ะบ้าง พอนดอ กบ้าง แปลว่า กระท่อม ที่พัก ซึ่งความหมายในปัจจุบันคือสำนักศึกษาเล่าเรียนวิชาการศาสนาอิสลาม ซึ่งหมายถึงทั้งที่พักและที่เรียน

นักวิชาการได้ให้ความหมายของ “ปอเนาะ” ดังนี้

อารง สุทธาศาสตร์ (2519:4) ได้ให้ความหมายของปอเนาะในเชิงสังคมวิทยาว่า ปอเนาะ คือ องค์กรทางสังคมที่ทำหน้าที่สืบทอดศาสนา วัฒนธรรมนั่นเอง ซึ่งมีโต๊ะครูเป็นทั้งเจ้าของและเป็นผู้บริหารแต่เพียงผู้เดียว

อับดุลสุโก ดินอะ (2548:ออนไลน์) กล่าวว่า รากศัพท์ของคำว่า “ปอเนาะ” เป็นคำที่มาจากภาษามลายูปัตตานี เพี้ยนมาจากภาษาอาหรับว่า **فندق** อ่านว่า ฟุนดุก หรือ ฟุนโด๊ก แปลว่า กระท่อม ที่พัก หรือโรงแรม ความหมายในที่นี้ คือ สำนักศึกษาเล่าเรียนวิชาการอิสลาม

อিবรอฮีม ณรงค์รักษาเขต (2548:ออนไลน์) กล่าวว่า ปอเนาะเป็นสถาบันศึกษาที่มีบ้านโต๊ะครูเป็นศูนย์กลาง โต๊ะครูเป็นทั้งเจ้าของและผู้สอน บางปอเนาะจะมีโต๊ะครูเป็นผู้สอนเพียงคนเดียว แต่บางปอเนาะโต๊ะครูจะแต่งตั้งผู้เรียนบางคนเป็นผู้ช่วยสอนในบางวิชา

โต๊ะครู ซึ่งเป็นผู้มีวิชาความรู้ทางศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี ได้จัดตั้งสำนักวิชาการอิสลาม เพื่อใช้สำหรับสอน อบรม ให้ความรู้ด้านศาสนาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป โดยเรียกว่า “ปอเนาะ” โต๊ะครูนอกจากจะมีความรู้ทางศาสนาเป็นอย่างดีแล้ว ยังเป็นผู้ที่ได้รับการเคารพศรัทธาของประชาชนด้วย ปอเนาะมีอยู่ทั่วไปในพื้นที่ที่มีคนนับถือศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดใกล้เคียง เช่น พัทลุง พังงา นครศรีธรรมราชและภูเก็ต (มานุษยวิทยา, 2529:2048-2050)

สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ ฉบับทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.) สงขลา ฉบับ พ.ศ.2529 เล่ม 7 ระบุความเป็นมาว่า เชื่อกันว่าปอเนาะเกิดขึ้นในประเทศอียิปต์ แล้วแพร่มาสู่เอเชียที่ประเทศมาเลเซียก่อน ต่อมาจึงแพร่เข้าสู่เส้นทางใต้ของประเทศไทย ในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเริ่มที่ปัตตานีเป็นแห่งแรก แล้วขยายไปสู่ท้องถิ่นที่มีชาวไทยมุสลิมทั้งในภาคใต้และภาคกลาง

ระบบของปอเนาะในหลายประเทศ เช่น ปากีสถาน อินเดีย แอฟริกา แต่เรียกชื่อต่างกัน เช่น ปากีสถาน เรียกว่า "บาดีออรอซะ" เป็นชื่อที่เป็นทางการแปลว่า ที่เรียน ส่วนปอเนาะเป็นชื่อเรียกอย่างไม่เป็นทางการ

"ปอเนาะ" ถือเป็นการศึกษาเพื่อชุมชนแบบพึ่งตนเอง เกิดที่ปัตตานีเมื่อ 200 ปีล่วงมาแล้ว โดยปอเนาะแรกคือ ปือนังดาเยอ ไกล่ๆ ต.สะนอ อ.ยะรัง ปอเนาะชีเดะ อยู่ที่บ้านชีเดะ ต.กรือเซะ อ.เมือง จังหวัดปัตตานี

หลักสูตรดั้งเดิมประกอบด้วย วิชาภาษามลายูและภาษาอาหรับ วิชาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม วิชาฟิกฮ์ เป็นนิติศาสตร์อิสลาม เรียนกว้างๆ มีการเจาะลึกในระดับมหาวิทยาลัย และวิชาย่อย

อื่นๆ อีกมากที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมุสลิมตั้งแต่เช้า-เย็น เป็นจริยวัตรของมุสลิม วิชาตะเซฮาฎ เป็นหลักการพัฒนาจิตใจ

ระดับของนักเรียน นักเรียนแบ่งเป็น 3 ระดับ หรือเรียกว่า รุ่นอิบติดาอียฺ เป็นรุ่นเริ่มเรียน รุ่นมุตะวัสสิฎฺ เริ่มอ่าน เขียน แผลได้ รุ่นอาลี เป็นครูพี่เลี้ยงได้ แต่ละวิชาจะมีหนังสือเรียนตามรุ่น รุ่นอิบติดาอียฺ เรียนเล่มเล็ก รุ่นมุตะวัสสิฎฺ เรียนเล่มกลาง และรุ่นอาลีเรียนเล่มใหญ่

ช่วงระยะเวลาจนถึงปัจจุบัน ปอเนาะมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ โดยข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) เขตการศึกษา 2 ระบุว่า กระทรวงศึกษาธิการประกาศระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะ ออกมาเมื่อปี 2504 สำคัญคือให้ปอเนาะยื่นเรื่องขอขึ้นทะเบียนต่อทางราชการ

ต่อมาในปี 2508 รัฐบาลมีมติคณะรัฐมนตรีให้ปอเนาะที่ขึ้นทะเบียนแล้ว แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ให้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน ให้มีหลักสูตรการสอน มีชั้นเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ มีระยะจบการศึกษาที่แน่นอน และให้เปิดสอนวิชาสามัญด้วย ทางราชการจะช่วยเหลือส่งเสริมโดยการให้เงินอุดหนุน ส่งครูไปช่วยสอนวิชาสามัญ และผ่อนปรนในเรื่องคุณสมบัติบางประการของเจ้าของ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครูผู้สอน โดยไม่ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2497 อย่างเคร่งครัด

ปี 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติให้เร่งรัดปอเนาะที่ขึ้นทะเบียนแล้วทั้งหมด ให้มาขอแปรสภาพจากปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ให้เสร็จสิ้นภายใน 15 มิถุนายน 2514 ไมเช่นนั้นให้ถือว่าปอเนาะนั้นล้มเลิกไป และหลังจากนั้นห้ามก่อตั้งปอเนาะขึ้นมาอีก หากจะตั้งต้องเปิดสอนในรูปแบบของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามเท่านั้น

ถึงปี 2514 มีปอเนาะจำนวนมากถึง 426 แห่ง มายืนความจำนงขอแปรสภาพกับทางการ แต่บางแห่งที่เคยขึ้นทะเบียนด้วยความจำยอม เนื่องจากถูกบีบจากทางการ ถูกข่มขู่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็ไม่ยอมแปรสภาพ อีกบางส่วนยอมแปรสภาพจากปอเนาะไปสู่ระบบโรงเรียน แต่สอนเฉพาะวิชาศาสนาเท่านั้น ตามหลักสูตรและแผนการสอนที่โรงเรียนปอเนาะแห่งนั้นๆ กำหนดขึ้นเอง และนอกจากนี้ยังมีปอเนาะแห่งใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา

การศึกษาของมุสลิมจึงแบ่งออกเป็นสองรูปแบบ คือ "ปอเนาะ" อันเป็นรูปแบบการศึกษาดั้งเดิมของท้องถิ่นกับการศึกษาในระบบ "โรงเรียน" ที่เรียกกันติดปากว่า โรงเรียนปอเนาะ ซึ่งมีการแบ่งชั้นเรียน มีชุดเครื่องแบบ มีโต๊ะเก้าอี้นั่งเรียน มีการนับชั้น และกำหนดระยะจบการศึกษา

และโรงเรียนปอเนาะยังแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ สอนทั้งวิชาสามัญและศาสนา กับสอนเฉพาะวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว

ในปี 2526 ชื่อโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามถูกรัฐบาลเปลี่ยนเป็น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อสอดคล้องตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และออกระเบียบการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนฯ ที่สอนวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนาอิสลาม ฉบับแก้ไขครั้งล่าสุดออกมาเมื่อ 2545 ให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนที่ได้มาตรฐานตามมาตรา 15 (1) 100 เปอร์เซ็นต์เต็ม ส่วนโรงเรียนที่อยู่ในระยะเตรียมความพร้อม และโรงเรียนที่เพิ่งจดทะเบียนหลังวันออกระเบียบให้เงินอุดหนุน 60 เปอร์เซ็นต์ แต่สำหรับโรงเรียนที่สอนเฉพาะวิชาศาสนา จะไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงื่อนไขนี้สร้างความน้อยเนื้อต่ำใจให้แก่ปอเนาะหลายแห่ง

ตามสถิติจากการสำรวจล่าสุดของ สช. มีโรงเรียนปอเนาะกว่า 550 โรง แบ่งเป็นโรงเรียนสอนศาสนาอย่างเดียว 300 โรง และที่เปิดสอนทั้งวิชาสามัญและศาสนาประมาณกว่า 200 โรง โดยไม่นับรวมปอเนาะที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน

ปอเนาะที่ผ่านการแปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้รับการพัฒนาเป็นลำดับ กระทั่งปัจจุบัน การบริหารและการดำเนินการของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ บุคลากรได้รับการพัฒนาอบรม อาคารสถานที่มั่นคงถาวร

ในด้านหลักสูตร ได้นำเอาหลักสูตรสามัญศึกษาของโรงเรียนมัธยมต้น และมัธยมปลายมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ

ส่วนหลักสูตรศาสนาอิสลามได้แบ่งชั้นเรียนเป็น 10 ชั้นปี ได้แก่ หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น – อิบติดาอียะฮ์ ปีที่ 1-4 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง - มุตะวัสสิฎะฮ์ ปีที่ 5-7 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย – ชานะวีเยฮ์ ปีที่ 8-10 มาตรฐานของโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน ทำให้โรงเรียนปอเนาะได้รับความสนใจมาก..

บันทิตยฺ สะมะอูน และคณะ (2549 : 39) กล่าวว่า เมื่อกาลเวลาได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความจำเป็นของชาวมุสลิมในการแสวงหาความรู้ยิ่งเพิ่มมากขึ้นจึงเป็นเสมือนแรงบันดาลใจให้เกิดสถาบันการสอนอิสลามศึกษาขึ้นในสังคมมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะการศึกษาที่แตกต่างจากการศึกษาในภูมิภาคอื่นๆในประเทศ เพราะคนมุสลิมจะนิยมให้บุตรหลานได้ศึกษาทั้งวิชาการศาสนาและสามัญควบคู่กันไป

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถาบันการศึกษาที่มุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้และจังหวัดใกล้เคียงนิยมส่งบุตรหลานไปศึกษาเล่าเรียนมาก เพราะผู้ปกครองมีความตระหนักว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถผลิตเยาวชนให้มีความรู้ทั้งด้านสามัญ และศาสนาดีกว่าสถาบันอื่นๆ ปัจจุบันสถานศึกษาเหล่านี้ได้พัฒนาในหลายๆด้าน เช่น ด้านการบริหารและจัดการ ด้านหลักสูตร ด้านบุคลากร เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะยึดหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ด้วยกัน คือ

- 1) ระดับอิมติดาอียะฮฺ (อิสลามศึกษาตอนต้น)
- 2) ระดับมุตาวัซซึฮฺญาฮฺ (อิสลามศึกษาตอนกลาง)
- 3) ระดับษานะวียะฮฺ (อิสลามศึกษาตอนปลาย)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถาบันการศึกษาที่วิวัฒนาการมาจากสถาบันศึกษาปอเนาะดั้งเดิมซึ่งในระยะแรกการจัดการเรียนการสอนวิชาศาสนาอย่างเดียว ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเป็นสื่อในการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบทอดศาสนาเป็นหลัก การจัดการเรียนการสอนในปอเนาะมิได้เขียนหลักสูตรเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่จำกัดเวลาเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ไม่มีการวัดผลการศึกษาที่เป็นระบบเหมือนกับโรงเรียนในปัจจุบัน ไม่มีชั้นเรียน อุปกรณ์ที่สอนจะมีเพียงกิตาบ (หนังสือเรียน) อย่างเดียว (กลุ่มงานนิเทศการศึกษาเอกชน, 2537 : 1)

ด้วยเหตุนี้รัฐจึงส่งเสริมให้สถาบันศึกษาปอเนาะจดทะเบียนและแปรสภาพมาเป็นโรงเรียน ซึ่งรัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรในการพัฒนาการเรียนการสอน และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ เมื่อพัฒนาเป็นโรงเรียนแล้ว จะต้องจัดทำหลักสูตรเป็นลายลักษณ์อักษรสามารถตรวจสอบได้ว่า สถาบันศึกษาดังกล่าวได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาอะไรให้กับผู้เรียน ส่วนหลักสูตรที่ได้พัฒนาหลังจากปอเนาะเปลี่ยนสภาพมาเป็นโรงเรียนตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2504 ถึงปี พ.ศ. 2552 ได้แก่

- 1) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในการศึกษาที่ 2 พุทธศักราช 2504
- 2) หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2513
- 3) หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2523
- 4) หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2535

5) หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2540

6) หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 (ปัจจุบัน)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่งที่มีพัฒนาการยาวนานมาพร้อมกับการก่อตั้งชุมชนมุสลิมโดยเริ่มต้นเรียกว่า“ปอเนาะ” ต่อมารัฐได้กำหนดให้ปอเนาะมีสถานภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อพัฒนาการศึกษาของประชาชนและสร้างความมั่นคงของประเทศ ถึงแม้สถานภาพหลายประการจะเปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงเอกลักษณ์บางอย่างไว้ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป(เกษตรชัย และหีม, 2550 : 437) เนื่องจากนโยบายที่แท้จริงในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม คือทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเผยแพร่ศาสนาและเป็นแหล่งผลิตเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพนอกจากนี้ยังเป็นสถาบันสื่อกลางสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับชุมชนได้เป็นอย่างดี(ต่ายุดิน อูสมาน และคณะ, 2545 : 2) ในทำนองเดียวกัน จารุวัจน์ สองเมือง และคณะ (2552 : 42) กล่าวว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามคือผลผลิตหนึ่งที่มีพัฒนาการเกี่ยวเนื่องจากหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยผ่านระยะเวลาที่ยาวนาน อันเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งภารกิจสำคัญของสถานศึกษานี้ไม่เคยเปลี่ยนแปลง นั่นคือ การให้การศึกษาเพื่อให้เป็นบ่าวของอัลลอฮ์ที่สมบูรณ์

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ จากสภาพจริงในปัจจุบัน สามารถจำแนกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ 3 ประเภทคือ (นาวาลย์ ปานากาแข็ง, 2544:5)

1-โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว

2-โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่สามัญหรือวิชาชีพในระบบโรงเรียน และได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1)

3-โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (2) เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษา หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญหรือวิชาชีพ

นอกจากนี้ ยังสามารถจำแนกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) ตามลักษณะการได้รับเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนจากรัฐ เป็น 3 ประเภท คือ

1-โรงเรียนที่มีมูลนิธิการหรือมัสยิด เป็นผู้รับใบอนุญาต ก่อนปี พ.ศ.2539 จะได้รับเงินอุดหนุนในรูปของบัตรค่าเล่าเรียน หรือเรียกว่า การอุดหนุนรายหัวนักเรียนในอัตราร้อยละ 100

2-โรงเรียนที่มีมูลนิธิการหรือมัสยิด เป็นผู้รับใบอนุญาต ตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 ได้รับเงินอุดหนุนในอัตราร้อยละ 60

3-โรงเรียนที่มีเอกชนเป็นผู้รับใบอนุญาต จะได้รับเงินอุดหนุนในอัตราร้อยละ 40

ส่วนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (2) นั้น จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ โดยได้รับการอุดหนุนจากรัฐใน 3 ด้าน คือ

1-ด้านการเงิน เป็นให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการของโรงเรียน โดยเป็นเงินสมนาคุณผู้รับใบอนุญาต สมนาคุณครูสอนศาสนา ตลอดจนงบประมาณพัฒนาโรงเรียน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด และให้เป็นเงินค่าดำเนินการวัดผลการศึกษา

2-ด้านบุคลากร โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดส่งข้าราชการครูไปช่วยสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

3-ด้านสื่อการเรียนการสอน เป็นการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์การศึกษาให้กับโรงเรียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” นี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรครูเกี่ยวกับกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ และการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึงระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังนี้

- 3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 แบบแผนการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการต่างๆทางสถิติที่ใช้

3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษา ค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ประชากร (Population)

ผู้วิจัยทำการกำหนดประชากรคือ บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 5 โรงเรียน ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้บริหารโรงเรียนฯ ละ 3 คน รวมทั้งหมด 15 คน ครูอาจารย์ที่สอนอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ของแต่ละโรงเรียนรวมกันทั้งหมด 194 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 209 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวน		รวม
		ผู้บริหาร	ครู	
1	ประทีปศาสน์	3	50	53
2	มุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ	3	70	73
3	อัลมูวาหะฮีดีน	3	31	34
4	มัดรอซาตุลอุลุมิดดิน	3	32	35
5	พัฒนศาสนวิทยา	3	11	14
รวมทั้งหมด		15	194	209

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยได้เลือกบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารและครุรวมจำนวนทั้งหมด 132 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัย ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามนี้มีทั้งหมด 127 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) แบบแบ่งสัดส่วนตามความเหมาะสม โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ (Krejcie and Morgan, 1970:608-610 อ้างถึงใน ฉัตรสุนัน พฤทธิปัญญา, 2533:190) คือครู อาจารย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือผู้อำนวยการโรงเรียนละ 1 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ ที่	โรงเรียน	จำนวน ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง		รวม
			ผู้บริหาร	ครู	
1	พระทีปศาสน์	50	1	33	34
2	มุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ	70	1	46	47
3	อัลมูวาหิดีน	31	1	20	21
4	มัดร่อชาตุลอุลุมิดีน	32	1	21	22
5	พัฒนศาสนวิทยา	11	1	7	8
รวมทั้งหมด		194	5	127	132

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกมีจำนวนทั้งหมด 5 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 5 คน หรือ
- 2) ครูฝ่ายตรีบียะฮ์ หรือครูฝ่ายกิจการนักเรียน หรือครูฝ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือครูฝ่ายปกครองของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน

3) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งตามขั้นตอนดังนี้

- 1) เลือกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเฉพาะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 โรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กล่าวคือ เจาะจงเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคุวิชาสามัญ ตามมาตรา 15 (1) ของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525

2) เจาะจงผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการ หรือรองผู้จัดการ หรือผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการเท่านั้น โดยกำหนดโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 5 คน หรือ

3) เจาะจงครูฝ่ายตวัปียะฮุ หรือครูฝ่ายกิจการนักเรียน หรือครูฝ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือครูฝ่ายปกครองของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม รวมทั้งหมด 5 คน มีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

1) เป็นหัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน หรือ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือ ตวัปียะฮุ หรือ การปกครองนักเรียน

2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการตวัปียะฮุ หรือ ดำเนินการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มาแล้วอย่างน้อย 1 ปี

3.2 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ตวัปียะฮุ อิสลามียะฮุและการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เน้นข้อมูลวิธีการเชิงคุณภาพเป็นวิธีการหลัก วิธีการเชิงปริมาณเป็นวิธีการรอง ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือวิทยานิพนธ์ และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวกับการตวัปียะฮุในสถานศึกษา มีการสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้กำหนดแบบแผนการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงขั้นตอนแบบแผนการวิจัยเรื่อง “ตรูปียะสุ อิสลามียะสุและการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”

ขั้นตอน	กระบวนการ	ผลที่ได้รับ
1) สร้างกรอบแนวคิดการวิจัย	-ศึกษาเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูล	-ความรู้และแนวคิดการเขียนวิจัย -เขียนเค้าโครงการวิจัย
2) ศึกษาการตรูปียะสุ อิสลามียะสุและการนำมาปรับใช้ในโรงเรียน	-ศึกษาเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูล	-ความสำคัญของตรูปียะสุ อิสลามียะสุ -กระบวนการต่างๆในการตรูปียะสุ อิสลามียะสุ
3) ศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจและระดับการนำมาปรับใช้กระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะสุของครูในโรงเรียน	-วัดระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการตรูปียะสุ อิสลามียะสุและระดับการนำกระบวนการตรูปียะสุมาปรับใช้โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง	-ระดับความรู้ ความเข้าใจและการนำมาปรับใช้กระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะสุของครูในโรงเรียน
4) ศึกษาความคิดเห็นในการส่งเสริมการตรูปียะสุ อิสลามียะสุ ในโรงเรียน	-สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครูฝ่ายตรูปียะสุ	-แนวทางการนำกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะสุมาปรับใช้ในโรงเรียน -สภาพการจัดการกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะสุ ในโรงเรียน
5) วิเคราะห์ สรุป และเขียนรายงานการวิจัย	-ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล -นำข้อมูลเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ -ปรับปรุง แก้ไข	-รายงานการวิจัยเล่มสมบูรณ์

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนในโรงเรียน ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสำหรับผู้บริหาร หรือครูฝ่ายตํารับิยะสุ หรือครูฝ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือครูฝ่ายปกครอง

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจหลักการตํารับิยะสุ อิสลามียะสุ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการนําระบบการตํารับิยะสุ อิสลามียะสุมาใช้

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการนําระบบการตํารับิยะสุ

อิสลามียะสุ มาปรับใช้ในโรงเรียน

2) ลักษณะของแบบสอบถามการวิจัย มีดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อทราบถึงอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจระบบการตํารับิยะสุ อิสลามียะสุ ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบข้อที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด (Check List)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการนําระบบการตํารับิยะสุ อิสลามียะสุ มาปรับใช้ในโรงเรียน โดยใช้เทคนิคแบบมาตราส่วน (Likert Scale) เป็นเครื่องมือวัด โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

นำมาใช้มากที่สุด	=	5
นำมาใช้มาก	=	4
นำมาใช้ปานกลาง	=	3
นำมาใช้น้อย	=	2
นำมาใช้น้อยที่สุด	=	1

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questions) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามโดยให้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน

3) แบบสัมภาษณ์

กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยวิธีการเจาะจง เพื่อการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) จำนวน 5 คน โดยกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าก่อนการสัมภาษณ์ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) ความรู้ ความเข้าใจต่อหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุของผู้บริหารและครูเป็นอย่างไร
- 2) ระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียนมากหรือน้อยอย่างไร
- 3) ผู้บริหาร ครูมีแนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียนอย่างไร

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์และแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร
 - 1.1 รวบรวมแนวคิดการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ และการจัดการศึกษาในอิสลาม
 - 1.2 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ และกระบวนการนำมาปรับใช้ในโรงเรียน
- 2) การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังนี้

 - 2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้เนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจ
 - 2.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากแบบวัดและประเมินผล รวมทั้งตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.3 สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับหัวข้อและวัตถุประสงค์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข และตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามโดยหาค่า IOC

2.4 เพื่อให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรง (Validity) และมีความน่าเชื่อถือ (Reliability) มากน้อยเพียงใด โดยใช้วิธีทางสถิติ เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือว่า มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-Test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ชุด

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

3.1 ผู้วิจัยได้ขอหนังสือรับรองและหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงผู้บริหารโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) กลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ และรวบรวมคืนทันที

3.4 การจัดทำข้อมูล โดยการกำหนดรหัสและเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล และเตรียมการวิเคราะห์

3.5 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอย่างง่าย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นต้น ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดความถี่ โดยนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

4) การทบทวนแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ดังนี้

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) มีดังนี้

- 1) คัมภีร์อัลกุรอาน และอัลหะดีษ
- 2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
- 3) เอกสารทางราชการ

4.2 ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) มีดังนี้

- 1) เอกสาร หนังสือที่กล่าวถึงกรอบแนวคิดการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุ
- 2) เอกสาร หนังสือที่เกี่ยวกับการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุและการจัดการศึกษาในอิสลาม
- 3) เอกสาร หนังสือวิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอิสลามและการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุ

5) แหล่งศึกษาและค้นคว้าที่สำคัญ

- 1) หอสมุดจอห์นเอฟเคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 2) หอสมุดมหาวิทยาลัยฟาฏอนี
- 3) หอสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 4) ฐานข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ อาทิ เช่น TDC เป็นต้น
- 5) เว็บไซต์ต่างๆ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลข้อมูลเชิงปริมาณเป็นการวิเคราะห์และการนำเสนอผลข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าทางสถิติดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เป็นสถิติที่ใช้ในการสรุปบรรยายซึ่งค่าสถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการคำนวณผลทางสถิติเพื่อหาจำนวนและร้อยละค่าเฉลี่ย แล้วนำเสนอผลเป็นตารางประกอบ

การแปรผลใช้เกณฑ์แปลผลการประเมินค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545:99-

100)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.51-4.50	เห็นด้วยมาก
2.51-3.50	เห็นด้วยปานกลาง

1.51-2.50

เห็นด้วยน้อย

1.00-1.50

เห็นด้วยน้อยที่สุด

2) สำหรับการวิเคราะห์และการนำเสนอผลข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการประมวลเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน นำเสนอผลในรูปแบบการบรรยายใช้หลักการดังต่อไปนี้

- 1) อรรถาธิบายอัลกุรอาน (อิตัตฟลีย์)
- 2) อัลหะดีษ
- 3) หลักการตรูบียะฮฺ อัลอิสลามียะฮฺ
- 4) หลักจริยธรรมอิสลาม

การรายงานผลการวิจัยจะดำเนินการในลักษณะการพรรณนาผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อมูลภาคสนาม จะนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบ นำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการเขียนบรรยาย และมีการนำเสนอให้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการรับฟังผลวิเคราะห์หรืออภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาการรับรู้ระยะ ฮิสลามี่ยะฮูและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ คือ บุคลากรครูจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 โรงเรียนคือ โรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ โรงเรียนประทีปศาสน์ โรงเรียนอัลมูวาหะฮีดีน โรงเรียนมัธยมชาตูลออุลุมิดดิน และโรงเรียนพัฒนศาสนวิทยา จำนวน 127 คน โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 127 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 127 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างและจำนวนแบบสอบถาม

จากการวิจัยเรื่อง “การรับรู้ระยะ ฮิสลามี่ยะฮูและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลผลและความหมายของการวิเคราะห์ได้ตรงกัน ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์และคำย่อดังต่อไปนี้

\bar{X}	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาค่าเฉลี่ย
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ ความเข้าใจของครูต่อการรับรู้ระยะ ฮิสลามี่ยะฮู

ในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ระดับการนำกระบวนการรับรู้ระยะ ฮิสลามี่ยะฮูมาปรับใช้ในโรงเรียน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานด้านการตรูปียะฮู อีสลามมียะฮูทำการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละตามตัวแปร ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	56	44.1
หญิง	71	55.9
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 71 คน (ร้อยละ 55.9) และเพศชายจำนวน 56 คน (ร้อยละ 44.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
25-30 ปี	65	51.2
31-40 ปี	24	18.9
41-50 ปี	20	15.7
51 ปีขึ้นไป	18	14.2
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 25-30 ปีมากที่สุด จำนวน 65 คน (ร้อยละ 51.2) รองลงมาคือ 31-40 ปี จำนวน 24 คน (ร้อยละ 18.9) และมีอายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 15.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	60	47.2
มีครอบครัว	67	52.8
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพมีครอบครัวจำนวน 67 คน (ร้อยละ 52.8) และโสดจำนวน 60 คน (ร้อยละ 47.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	103	81.1
ปริญญาโท	16	12.6
ปริญญาเอก	2	1.6
อื่นๆ	6	4.7
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่าระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 103 คน (ร้อยละ 81.1) รองลงมาคือปริญญาโทจำนวน 16 คน (ร้อยละ 12.6) และอื่นๆ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 4.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ครูสอนศาสนา	69	54.3
ครูสอนสามัญ	58	45.7
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูสอนศาสนา จำนวน 69 คน (ร้อยละ 54.3) และครูสอนสามัญจำนวน 58 คน(ร้อยละ 45.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของประสบการณ์ในการทำงานด้านการตักเตือนอิสลามียะฮ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1-3 ปี	43	33.9
4-6 ปี	31	24.4
7-9 ปี	11	8.7
มากกว่า 10 ปี	42	33.1
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการตักเตือนอิสลามียะฮ์ 1-3 ปี มากที่สุด จำนวน 43 คน(ร้อยละ 33.9) รองลงมาคือ มากกว่า 10 ปี จำนวน 42 คน (ร้อยละ 33.1) และ 4-6 ปีจำนวน 31 คน(ร้อยละ 24.4) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรครูในด้านการจัดการตักเตือนอิสลามียะฮ์ในโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลระดับความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรครูเกี่ยวกับการจัดการตักเตือนอิสลามียะฮ์ในโรงเรียน จากแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ จำนวน 20 ข้อ ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของการตรึงยะฮุ อิสลามียะฮุ สมควรยึดมาจากแหล่งใดเป็นสำคัญ

การตรึงยะฮุ อิสลามียะฮุ สมควรยึดมาจากแหล่งใดเป็นสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
จากอัลกุรอาน	11	8.7
จากอัลหะดีษ	3	2.4
จากอัลกุรอานและอัลหะดีษ	33	26.0
จากสำนักฟิกฮ์ทั้งสี่	1	0.8
ถูกทุกข้อ	79	62.2
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยึดหลักการตรึงยะฮุ อิสลามียะฮุ แบบถูกทุกข้อ (จากอัลกุรอาน, จากอัลหะดีษ, จากอัลกุรอานและอัลหะดีษ, จากสำนักฟิกฮ์ทั้งสี่) มากที่สุด จำนวน 79 คน (ร้อยละ 62.2) รองลงมาคือจากอัลกุรอานและอัลหะดีษจำนวน 33 คน (ร้อยละ 26.0) ยึดมาจากอัลกุรอานจำนวน 11 คน (ร้อยละ 8.7) และยึดจากอัลหะดีษ 3 คน (ร้อยละ 2.4) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามความหมายที่สอดคล้องกับตัวบียะฮ์

ความหมายที่สอดคล้องกับตัวบียะฮ์	จำนวน	ร้อยละ
ตะอ์ลีม คือ การศึกษา	8	6.3
ตะอ์ดีบ คือ สั่งสอน อบรม	14	11.0
ตัชกียะฮ์ คือ ชัดเกล้า บ่มเพาะ	14	11.0
ตันซีอะฮ์ คือ พัฒนา	3	2.4
ถูกทุกข้อ	88	69.3
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.8 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามความหมายที่สอดคล้องกับตัวบียะฮ์ตอบว่าถูกทุกข้อมากที่สุด จำนวน 88 คน (ร้อยละ 69.3) รองลงมาคือตะอ์ดีบ คือ สั่งสอน อบรมและตัชกียะฮ์ คือ ชัดเกล้า บ่มเพาะ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 11.0) และตะอ์ลีม คือ การศึกษา จำนวน 8 คน (ร้อยละ 6.3)

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามเกี่ยวกับการตัวบียะฮ์ บังเกิดผลมากที่สุด

วิธีที่การตัวบียะฮ์บังเกิดผลมากที่สุด	จำนวน	ร้อยละ
การเรียนการสอน	41	32.3
การเป็นแบบอย่าง	68	53.5
การส่งเสริมให้กระทำความดี	15	11.8
การห้ามปรามความชั่ว	2	1.6
การส่ำทับเตื่อนและการลงโทษ	1	0.8
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.9 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามเกี่ยวกับการตีปี๊บะฮังเกิดผลมากที่สุดคือการเป็นแบบอย่าง จำนวน 68 คน (ร้อยละ 53.5) รองลงมาคือการเรียนการสอน จำนวน 41 คน (ร้อยละ 32.3) และการส่งเสริมให้กระทำความดี จำนวน 15 คน (ร้อยละ 11.6) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามหากเห็นนักเรียนทำผิดควรปฏิบัติอย่างไร

หากเห็นนักเรียนทำผิด ควรปฏิบัติอย่างไร	จำนวน	ร้อยละ
ลงโทษหน้าแถว หรือ หน้าชั้นเรียน	2	1.6
ตำทับเตือนอย่างรุนแรงให้นักเรียนเกรงกลัว	4	3.1
นิ่งเฉย ไม่สนใจ ถือว่านักเรียนยังเด็ก	1	0.8
ให้คำตักเตือน และบอกผลดีผลเสียของการกระทำนั้น	102	80.3
ถูกทุกข้อ	18	14.2
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.10 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามหากเห็นนักเรียนทำผิด ควรปฏิบัติอย่างไร ส่วนใหญ่ตอบว่าให้คำตักเตือนและบอกผลดีผลเสียของการกระทำนั้น มากที่สุด จำนวน 102 คน (ร้อยละ 80.3) รองลงมาคือ ถูกทุกข้อ จำนวน 18 คน (ร้อยละ 14.2) และตำทับเตือนอย่างรุนแรงให้นักเรียนเกรงกลัว จำนวน 4 คน (ร้อยละ 3.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุควรวใช้แหล่งมาจากที่ใด

การตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุควรวใช้แหล่งมาจากที่ใด	จำนวน	ร้อยละ
ทฤษฎีการจัดการศึกษาจากตะวันออกและตะวันตก	1	0.8
วัฒนธรรมประเพณีที่สืบต่อกันมา	4	3.1
แบบอย่างจากผู้ที่มิชื่อเสียงทั้งหลาย	6	4.7
อัลกุรอานและฮิสสุนนะฮของท่านนบี	91	71.7
ถูกทุกข้อ	25	19.7
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.11 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุควรวใช้แหล่งมาจากอัลกุรอานและฮิสสุนนะฮของท่านนบีมากที่สุด จำนวน 91 คน (ร้อยละ 71.7) รองลงมาคือถูกทุกข้อ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 19.7) และแบบอย่างจากผู้ที่มิชื่อเสียงทั้งหลายจำนวน 6 คน (ร้อยละ 4.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าข้อใดคือหลักการตรูบียะฮุ

ข้อใดคือหลักการตรูบียะฮุ	จำนวน	ร้อยละ
เชื่อว่านักเรียนทุกคนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกัน	4	3.1
เชื่อว่านักเรียนทุกคนมีศักยภาพและสามารถพัฒนาได้	11	8.7
เชื่อว่านักเรียนทุกคนย่อมมีความแตกต่างทั้งความคิดและการแสดงออก	9	7.1
การตรูบียะฮุต้องเป็นไปตามลักษณะค่อยเป็นค่อยไปอย่างเป็นขั้นตอน	18	14.2
ถูกทุกข้อ	85	66.9
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.12 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าหลักการตรูปียะฮุคือถูกทุกข้อมากที่สุด จำนวน 85 คน (ร้อยละ 66.9) รองลงมาคือการตรูปียะฮุต้องเป็นไปตามลักษณะค่อยเป็นค่อยไปอย่างเป็นขั้นตอน จำนวน 18 คน (ร้อยละ 14.2) และเชื่อว่านักเรียนทุกคนมีศักยภาพและสามารถพัฒนาได้ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 8.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ

กระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ	จำนวน	ร้อยละ
เชิญตำรวจมาให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่นักเรียน	8	6.3
เชิญตัวแทนบริษัทมาอบรมเรื่องการขับขีปลอดภัยแก่นักเรียน	8	6.3
เปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาเข้ามาแนะแนวการศึกษาต่อแก่นักเรียน	20	15.7
ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันละหมาดญะมาอะฮ์ที่มีสยิด	82	64.6
จัดกิจกรรมเขียนเรียงความเรื่องการศึกษาเรียนรู้	9	7.1
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.13 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่ากระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุพบว่า ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันละหมาดญะมาอะฮ์ที่มีสยิดมากที่สุด จำนวน 82 คน (ร้อยละ 64.6) รองลงมาคือเปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาเข้ามาแนะแนวการศึกษาต่อแก่นักเรียน จำนวน 20 คน (ร้อยละ 15.7) และจัดกิจกรรมเขียนเรียงความเรื่องการศึกษาเรียนรู้ จำนวน 9 คน (ร้อยละ 7.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับความหมายของอัลฮะดีษ “เมื่อลูกหลานอาดัมได้เสียชีวิตลง การงานของเขาได้ขาดสะบั้นลง (ไม่ได้รับผลการตอบแทนใดๆ) เว้นแต่ สามประการ คือ การบริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ หรือความรู้ที่ยังประโยชน์ หรือ บุตรที่ดี ที่ขอพรให้เขา” ตรงกับหลักการในข้อใด

ความหมายของอัลฮะดีษ ตรงกับหลักการในข้อใด	จำนวน	ร้อยละ
หลักการศรัทธา	35	27.6
กระบวนการศรัทธา	11	8.7
จุดมุ่งหมายการศรัทธา	30	23.6
ผลการศรัทธา	48	37.8
ปัญหาการศรัทธา	3	2.4
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.14 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับความหมายของอัลฮะดีษ พบว่า ตอบว่าผลการศรัทธามากที่สุด จำนวน 48 คน (ร้อยละ 37.8) รองลงมาคือหลักการศรัทธา จำนวน 35 คน (ร้อยละ 27.6) และจุดมุ่งหมายการศรัทธา จำนวน 30 คน (ร้อยละ 23.6) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับความหมายจากอา
 ยะฮัลลุกรอ่าน "ไ้บรรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย พวกท่านจงปกป้องตัวของสุเจ้าและครอบครัวของสุเจ้าให้
 พ้นจากไฟนรกเถิด...." ตรงกับข้อใด

ความหมายจากอายะฮัลลุกรอ่านตรงกับข้อใด	จำนวน	ร้อยละ
การกำชับและสำทับเตือน	79	62.2
การกล่าวถึงการลงโทษ	13	10.2
การสร้างแรงจูงใจ	4	3.1
การเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์	1	0.8
ถูกทุกข้อ	30	23.6
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.15 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับความหมายของอา
 ยะฮัลลุกรอ่านพบว่าตอบว่าการกำชับและสำทับเตือนมากที่สุด จำนวน 79 คน (ร้อยละ 62.2)
 รองลงมาคือถูกทุกข้อ จำนวน 30 คน (ร้อยละ 23.6) และการกล่าวถึงการลงโทษ จำนวน 13 คน
 (ร้อยละ 10.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับการใช้เรื่องราวใดมาปรับใช้ในการตรูปียะสุให้เหมาะสม

การนำหลักตรูปียะสุมาปรับใช้ให้เหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ
เรื่องราวของลูกมาน อัลหะกิม	56	44.1
เรื่องราวของบนิญสุฟและพี่น้องของท่าน	18	14.2
เรื่องราวของนบีมุซา และคิฎร	11	8.7
เรื่องราวของชาวถ้ำ	12	9.4
เรื่องราวกลุ่มชนของนบีอิบรอฮีม	30	23.6
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.16 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับการนำหลักตรูปียะสุมาปรับใช้ให้เหมาะสมพบว่าตอบว่าเป็นเรื่องราวของลูกมานอัลหะกิม มากที่สุด จำนวน 56 คน (ร้อยละ 44.1) รองลงมาคือเรื่องราวกลุ่มชนของนบีอิบรอฮีม จำนวน 30 คน (ร้อยละ 23.6) และ เรื่องราวของบนิญสุฟและพี่น้องของท่าน จำนวน 18 คน (ร้อยละ 14.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับบุคคลที่ปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับการตรูปียะสุ

บุคคลที่ปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับการตรูปียะสุ	จำนวน	ร้อยละ
ครูซัลมา มักจะยิ้มเสมอเมื่อเจอกับเพื่อนครู	17	13.4
ครูซัลวา มักจะใช้นักเรียนช่วยถือสิ่งของให้เสมอๆ	20	15.7
ครูนัจมา มักจะใช้นักเรียนทำความสะอาดห้องพักครูเสมอๆ	10	7.9
ครูนัจวา มักจะนั่งพูดคุยเรื่องผู้อื่นให้นักเรียนฟังเสมอๆ	72	56.7
ครูอันวา มักจะเลี้ยงอาหารนักเรียนที่ลำบากเสมอ	8	6.3
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.17 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับบุคคลที่ปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับการตรูปียะฮุ ตอบว่าครูนั้นความมักจะนั่งพูดคุยเรื่องผู้อื่นให้นักเรียนฟังเสมอๆมากที่สุด จำนวน 72 คน (ร้อยละ 56.7) รองลงมาคือ ครูซ้ลวามักจะให้นักเรียนช่วยถือสิ่งของให้เสมอๆ จำนวน 20 คน (ร้อยละ 15.7) และครูซ้ลวามักจะยิ้มเสมอเมื่อเจอกับเพื่อนครูจำนวน 17 คน (ร้อยละ 13.4) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ

จุดมุ่งหมายของการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อขัดเกลาด้านจิตวิญญาณ	60	47.2
เพื่อขัดเกลาด้านสติปัญญา	7	5.5
เพื่อขัดเกลาด้านร่างกาย	8	6.3
เพื่อสร้างบุคคลคุณธรรม	46	36.2
เพื่อเกียรดิยศและชื่อเสียง	6	4.7
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.18 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจุดมุ่งหมายของการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ พบว่า ตอบว่าเพื่อขัดเกลาด้านจิตวิญญาณมากที่สุด จำนวน 60 คน (ร้อยละ 47.2) รองลงมาคือ เพื่อสร้างบุคคลคุณธรรม จำนวน 46 คน (ร้อยละ 36.2) และเพื่อขัดเกลาด้านร่างกาย จำนวน 8 คน (ร้อยละ 6.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับหากเป็นครูฝ่ายตวัปียะสุ จะนำหลักตวัปียะสุมาสอนนักเรียนอย่างไร

หากเป็นครูฝ่ายตวัปียะสุ จะนำหลักตวัปียะสุมาสอนนักเรียนอย่างไร	จำนวน	ร้อยละ
มีทักษะด้านการประกอบอาชีพ	13	10.2
มีทักษะด้านเทคโนโลยี	5	3.9
มีทักษะด้านการป้องกันตัว	10	7.9
มีความรู้ทั้งศาสนาและสามัญ	25	19.7
เป็นปาวที่นอบน้อมต่อพระผู้เป็นเจ้า	74	58.3
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.19 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับหากเป็นครูฝ่ายตวัปียะสุ จะนำหลักตวัปียะสุมาสอนนักเรียนอย่างไร ตอบว่าเป็นปาวที่นอบน้อมต่อพระผู้เป็นเจ้ามากที่สุด จำนวน 74 คน(ร้อยละ 58.3) รองลงมาคือมีความรู้ทั้งศาสนาและสามัญจำนวน 25 คน(ร้อยละ 19.7) และมีทักษะด้านการประกอบอาชีพ จำนวน 13 คน(ร้อยละ 10.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับอัลหะดีษ และสรุปว่าได้บทเรียนด้านตวัปียะสุอย่างไร

เกี่ยวกับอัลหะดีษ และสรุปว่าได้บทเรียนด้านตวัปียะสุอย่างไร	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ	40	31.5
ทุกคนต่างมีภาระหน้าที่	3	2.4
ทุกคนต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่	24	18.9
ทุกคนต้องถูกสอบสวนต่อหน้าที่	43	33.9
ทุกคนจะถูกตอบแทนเนื่องจากหน้าที่	17	13.4
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.20 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบตอบเกี่ยวกับอัลหะดีษ และสรุปว่าได้บทเรียนด้านตัรบียะฮ์อย่างไร ตอบว่าทุกคนต้องถูกสอบสวนต่อหน้าที่มากที่สุด จำนวน 43 คน (ร้อยละ 33.9) รองลงมาคืออบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ จำนวน 40 คน (ร้อยละ 31.5) และทุกคนต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ จำนวน 24 คน (ร้อยละ 18.9) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับหะดีษที่จะทำให้ตระหนักถึงผลบุญคุณค่าของการตัรบียะฮ์

หะดีษที่จะทำให้ตระหนักถึงผลบุญคุณค่าของการตัรบียะฮ์	จำนวน	ร้อยละ
1) พวกท่านทุกคนเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและเขาจะถูกสอบสวนจากหน้าที่รับผิดชอบของเขา	22	17.3
2) บุคคลเจ็ดจำพวกที่พระองค์อัลลอฮ์จะให้พวกเขาอยู่ใต้ร่มเงาของพระองค์ในวันที่ไม่มีร่มเงาใดๆเลยเว้นแต่ร่มเงาของพระองค์เท่านั้น	20	15.7
3) จงเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ไม่ว่าท่านจะอยู่ที่ใดก็ตาม และจงทำความดีเพื่อลบล้างความชั่ว และจงสังคมกับเพื่อนมนุษย์ด้วยจริยธรรมที่ดีงาม	48	37.8
4) จงรู้ไว้เถิดว่า แท้จริงในร่างกายนั้นมีก้อนเนื้ออยู่ก้อนหนึ่ง หากว่ามันดี ร่างกายทุกส่วนก็จะดีไปด้วย แต่ถ้าหากมันเสีย ร่างกายทุกส่วนก็พลอยเสียไปด้วย จงรู้ไว้เถิดว่าก้อนเนื้อก้อนนั้นก็คือหัวใจ	28	22.0
5) ผู้ที่ดียิ่งในหมู่พวกท่านนั่นก็คือผู้ที่เรียนอัลกุรอานและสอนอัลกุรอาน	9	7.1
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.21 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบ หะดีษที่จะทำให้ตระหนักถึงผลบุญคุณค่าของการตัรบียะฮ์ จงเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ไม่ว่าท่านจะอยู่ที่ใดก็ตาม และจงทำความดีเพื่อลบล้างความชั่ว และจงสังคมกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกับจริยธรรมที่ดีงาม มากที่สุด จำนวน 48 คน (ร้อยละ 37.8) รองลงมาคือ จงรู้ไว้เถิดว่า แท้จริงในร่างกายนั้นมีก้อนเนื้ออยู่ก้อนหนึ่ง หากว่ามันดี ร่างกายทุกส่วนก็จะดีไปด้วย แต่ถ้าหากมันเสีย ร่างกายทุกส่วนก็พลอยเสียไปด้วย จงรู้ไว้เถิดว่าก้อนเนื้อก้อนนั้นก็

คือหัวใจ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 22.0) และพวกท่านทุกคนเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและเขาจะถูกสอบสวนจากหน้าที่รับผิดชอบของเขา จำนวน 22 คน (ร้อยละ 17.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับการตรึงยะฮู อิสลามียะฮูรูปแบบใด ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ

การตรึงยะฮู อิสลามียะฮูรูปแบบใด ที่จะทำให้นักเรียน เกิดความภาคภูมิใจ	จำนวน	ร้อยละ
ผ่านเรื่องเล่าในอดีตหรือประวัติศาสตร์	16	12.6
ผ่านการบรรยาย	4	3.1
ผ่านการทำเป็นแบบอย่าง	69	54.3
ผ่านการสัมผัสเดือน	5	3.9
ผ่านการสร้างแรงจูงใจ	33	26.0
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.22 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบการตรึงยะฮู อิสลามียะฮูรูปแบบใด ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจพบว่าผ่านการทำเป็นแบบอย่างมากที่สุด จำนวน 69 คน (ร้อยละ 54.3) รองลงมาคือผ่านการสร้างแรงจูงใจจำนวน 33 คน (ร้อยละ 26.0) และผ่านเรื่องเล่าในอดีตหรือประวัติศาสตร์จำนวน 16 คน (ร้อยละ 12.6) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับการตรึงระยะ อิสลามียะฮ์จะทำให้เกิดสิ่งใด

การตรึงระยะ อิสลามียะฮ์จะทำให้เกิดสิ่งใด	จำนวน	ร้อยละ
การยกระดับจิตวิญญาณให้สูงส่ง	8	6.3
เพิ่มขีดความสามารถของสติปัญญาให้สมบูรณ์	2	1.6
การเตรียมเยาวชนเพื่อภารกิจในอนาคต	10	7.9
การปลูกฝังความดีและขจัดความโง่เขลา	9	7.1
ถูกทุกข้อ	98	77.2
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.23 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบการตรึงระยะ อิสลามียะฮ์จะทำให้เกิดสิ่งใด ถูกทุกข้อมากที่สุด จำนวน 98 คน (ร้อยละ 77.2) รองลงมาคือการเตรียมเยาวชนเพื่อภารกิจในอนาคต จำนวน 10 คน (ร้อยละ 7.9) และการปลูกฝังความดีและขจัดความโง่เขลาจำนวน 9 คน (ร้อยละ 7.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.24 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับการกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างมุอัลลิมและมุร็อบบีย

การกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างมุอัลลิมและมุร็อบบีย	จำนวน	ร้อยละ
มุอัลลิมคือผู้ให้ความรู้ มุร็อบบียคือผู้ให้การอบรมสั่งสอน	9	7.1
มุอัลลิมคือผู้ให้การอบรมสั่งสอน มุร็อบบียคือผู้ให้ความรู้	17	13.4
มุอัลลิมคือผู้ให้ความรู้ มุร็อบบียคือผู้ให้การอบรมสั่งสอนและการขัด เกลา	18	14.2
มุอัลลิมและมุร็อบบียคือผู้ให้ความรู้ผู้เป็นแบบอย่างและให้การอบรม ขัดเกลา	17	13.4
มุอัลลิมคือผู้ให้ความรู้ มุร็อบบียคือผู้ให้การอบรมสั่งสอนและการขัด เกลา พัฒนา เสียสละเป็นแบบอย่างที่ดี	66	52.0
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.24 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามการกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างมุอัลลิมและมุร็อบบีย ตอบว่ามุอัลลิมคือผู้ให้ความรู้ มุร็อบบียคือผู้ให้การอบรมสั่งสอนและการขัดเกลา พัฒนา เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี มากที่สุด จำนวน 66 คน (ร้อยละ 52.0) รองลงมาคือ มุอัลลิมคือผู้ให้ความรู้ มุร็อบบียคือผู้ให้การอบรมสั่งสอนและการขัดเกลา จำนวน 18 คน (ร้อยละ 14.2) และมุอัลลิมและมุร็อบบียคือผู้ให้ความรู้ ผู้เป็นแบบอย่างและให้การอบรม ขัดเกลา และมุอัลลิมคือผู้ให้การอบรมสั่งสอน มุร็อบบียคือผู้ให้ความรู้ เท่ากัน จำนวน 17 คน (ร้อยละ 13.4) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.25 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบเกี่ยวกับปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการตรูปียะฮุ อีสลามียะฮุ

ปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการตรูปียะฮุ อีสลามียะฮุ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อเทคโนโลยี	18	14.2
กฎระเบียบ	7	5.5
สังคม หรือสิ่งแวดล้อม	58	45.7
แบบอย่างที่ไม่ดี	38	29.9
การลงโทษที่รุนแรง	6	4.7
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4.25 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการตรูปียะฮุ อีสลามียะฮุ ตอบว่า สังคมหรือสิ่งแวดล้อมมากที่สุด จำนวน 58 คน (ร้อยละ 45.7) รองลงมาคือแบบอย่างที่ไม่ดีจำนวน 38 คน (ร้อยละ 29.9) และสื่อเทคโนโลยีจำนวน 18 คน (ร้อยละ 14.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.26 แสดงผลสรุประดับคะแนน ความหมายของระดับคะแนน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อีสลามียะฮุในโรงเรียน

ระดับคะแนน	ความหมายของระดับคะแนน	จำนวน(คน)	ค่าร้อยละ
17-20	มีความรู้ ความเข้าใจระดับดีมาก	3	2.36
13-16	มีความรู้ความเข้าใจระดับดี	23	18.11
9-12	มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง	61	48.04
5-8	มีความรู้ ความเข้าใจระดับน้อย	26	20.47
0-4	มีความรู้ ความเข้าใจระดับน้อยมาก	14	11.02
รวม		127	100

จากตารางที่ 4.26 สรุปโดยภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 48.04 รองลงมาคือมีความรู้ ความเข้าใจในระดับน้อย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.47 และมีความรู้ความเข้าใจในระดับดีมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.36 ถือเป็นจำนวนผู้มีความรู้ความเข้าใจจำนวนน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความเห็นของคุณผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน

การนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับ
1) โรงเรียนได้กำหนดวัตถุประสงค์การนำหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียนที่ชัดเจน	4.0630	0.7842	มาก
2) โรงเรียนได้กำหนดหลักการปฏิบัติตนของคุณครูและนักเรียนที่สอดคล้องกับหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ	4.0315	0.8445	มาก
3) โรงเรียนมีการชี้แจง แนะนำแนวทางการนำหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน	4.1339	0.7597	มาก
4) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรครูนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	3.7008	1.1220	มาก
5) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่บุคลากรครูและนักเรียนเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	3.7165	1.0304	มาก
6) โรงเรียนได้มีการติดตามการจัดกิจกรรมที่เน้นตามกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ	3.6535	0.9708	มาก

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการนำกระบวนการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ มาปรับใช้ในโรงเรียน (ต่อ)

การนำกระบวนการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับ
7.โรงเรียนได้กวดขันเรื่องความประพฤติของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และมีฝ่ายงานที่รับผิดชอบการดูแลนักเรียนอย่างชัดเจน	4.1496	0.9434	มาก
8.โรงเรียนได้กำหนดให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนทั้งด้านการพูดและการกระทำ	4.1181	1.1725	มาก
9.โรงเรียนได้จัดกิจกรรมบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับตรูบียะฮ์อิสลามียะฮ์ตามโอกาสอย่างเหมาะสม	4.0000	0.9511	มาก
10.โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามหลักตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ของครูและนักเรียนอย่างเคร่งครัด	3.8661	1.0937	มาก
11.โรงเรียนให้ความสำคัญและส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามตามวาระและโอกาส	4.3228	0.7956	มาก
12.โรงเรียนได้ส่งเสริม สั่งห้ามมิให้บุคลากรครูและนักเรียนเข้าใกล้สิ่งที่เป็นที่ต้องห้ามตามหลักการศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น ยาเสพติดและอบายมุขต่างๆ	4.3071	0.9129	มาก
13.โรงเรียนได้สนับสนุนสื่อด้านคุณธรรมจริยธรรมอิสลามอย่างเพียงพอและทั่วถึง	3.8346	0.8887	มาก
14.โรงเรียนมีมาตรการและกระบวนการลงโทษที่เหมาะสมเมื่อนักเรียนทำผิด เพื่อให้เกิดสำนึกที่สอดคล้องกับหลักการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์	4.1890	0.7425	มาก
15.โรงเรียนได้ส่งเสริมให้บุคลากรครูและนักเรียนมีวินัย ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีอمانةฮ์และมีคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม	4.3858	0.7771	มาก

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการนำกระบวนการตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุ มาปรับใช้ในโรงเรียน (ต่อ)

การนำกระบวนการตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับ
16. โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยอย่างสม่ำเสมอ	4.2756	0.8421	มาก
17. โรงเรียนได้จัดให้มีการทำป้ายนิเทศ หรือป้ายคำสอนจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ หรือคำคมของนักการศึกษาอิสลามติดไว้ตามสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียน	3.5748	0.8215	มาก
18. โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีการจัดนิทรรศการ อดชีวประวัติ บุคคลสำคัญและโดดเด่นจากประวัติศาสตร์อิสลาม	3.5118	0.8807	มาก
19. โรงเรียนมีการวัดผล ประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุ	3.7244	0.8699	มาก
20. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่สอดแทรกการตุ้บียะฮุ อิสลามียะฮุไว้เสมอ	3.4016	1.0635	ปานกลาง
21. โรงเรียนจัดกิจกรรมมอบประกาศนียบัตร มอบรางวัลแก่นักเรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรมดีเด่นของโรงเรียน	3.9134	0.9513	มาก
22. โรงเรียนจัดกิจกรรมการแข่งขันวิชาการ ด้านท่องจำอัลกุรอาน อัลหะดีษและดุอาอ์ต่างๆและการบรรยายศาสนธรรม	3.7402	1.0926	มาก
23. โรงเรียนได้ส่งเสริมและจัดให้มีการอ่านอัลกุรอานนะบะวะวียะฮุ (ดุอาอ์ยามเช้ายามเย็น)ภายในโรงเรียนเป็นประจำทุกวัน	4.3780	0.7446	มาก
24. โรงเรียนจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์โดยการนำนักเรียนร่วมพัฒนาศาสนสถาน เช่น มัสยิด โรงเรียน กุโบร์ เป็นต้น	4.0394	0.7908	มาก

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียน (ต่อ)

การนำกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับ
25.โรงเรียนได้มีการจัดค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน	3.9213	0.8028	มาก
26.โรงเรียนได้มีการส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันบริจาคเงินเพื่อสาธารณประโยชน์และสังคมสงเคราะห์	4.2047	0.8197	มาก
27.โรงเรียนได้มีการเชิญโต๊ะครู ผู้รู้ หรือนักวิชาการอิสลามมาให้ความรู้หลักธรรมคำสอนอิสลามแก่นักเรียน	3.9843	0.7451	มาก
28.โรงเรียนจัดให้มีการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมอิสลามในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.9921	0.8952	มาก
29.โรงเรียนได้ส่งเสริมคุณธรรมความดีตามหลักธรรมคำสอนอิสลามผ่านชีวประวัติบุคคลตัวอย่างในประวัติศาสตร์อิสลาม	3.9213	0.8783	มาก
30.โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักในภาคผลการทำงานคุณงามความดีที่ถูกระบุไว้ในคำสอนของอิสลาม	4.1969	0.8912	มาก
รวม	3.9751	0.49099	มาก

จากตาราง 4.27 ครู ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินว่า ระดับการนำกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.9751 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49099 ซึ่งโดยภาพรวมมีระดับการนำมาปรับใช้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีการนำกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ โรงเรียนได้ส่งเสริมให้บุคลากรครูและนักเรียนมีวินัย ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีอمانةสุและคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.77) โรงเรียนได้ส่งเสริมและจัดให้มีการอ่านอัลกุรอ่านนะบะวียะฮุมมา (ดุอาอ์ยามเช้ายามเย็น) ที่โรงเรียนเป็นประจำทุกวัน ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.74) โรงเรียนให้ความสำคัญและส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามตามวาระและโอกาส ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.79) โรงเรียนได้ส่งเสริม สั่งห้ามมิให้บุคลากรและนักเรียนเข้าใกล้สิ่งที่เป็นที่

ต้องห้ามตามหลักการศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น ยาเสพติดและอบายมุขต่างๆ ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.91) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่สอดแทรกการตักเตือนอิสลามียะฮ์ไว้เสมอ ($\bar{X}=3.40$, S.D.=1.06) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการนำกระบวนการตักเตือนอิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียน

ผลการแสดงความคิดเห็นที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการนำกระบวนการตักเตือนอิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งแยกออกเป็นด้านๆ มีดังนี้

4.1 ด้านวิชาการ

- 1) ควรให้มีการสอนอัลกุรอานและอัลหะดีษ บรรยายให้เกิดความตระหนัก ซาบซึ้งสู่การปฏิบัติจริง
- 2) ควรมีการถอดบทเรียนจากอัลกุรอาน อัลหะดีษและประวัติศาสตร์อิสลามเพื่อใช้กับสถานการณ์จริง
- 3) ต้องมีการกำหนดเนื้อหากิจกรรมอย่างเป็นรูปแบบ เพื่อให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดในการบวนการตักเตือนอิสลามียะฮ์
- 4) เชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการตักเตือนอิสลามียะฮ์มาให้ความรู้กับครูและนักเรียน
- 5) นำอัลกุรอานและอัลหะดีษเสริมการบรรยาย
- 6) เชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ให้มากขึ้น
- 7) มุ่งเน้นด้านวิชาการศาสนา เพิ่มความเข้มงวดด้านศาสนาให้มากขึ้น
- 8) จัดให้มีป้ายนิเทศหรือผลงานนักเรียนในห้องเรียน
- 9) จัดอบรมครูศาสนา สัมภาษณ์เกี่ยวกับการนำกระบวนการตักเตือนอิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียน
- 10) ควรนำรูปแบบการปฏิบัติและข้อมูลวิชาการโดยผ่านความเข้าใจจากบรรดานักปราชญ์อิสลามที่มีต่ออัลกุรอานและตักเตือนอัลหะดีษ

- 11) ควรส่งเสริมให้ทุกกลุ่มสาระมีการบูรณาการ การเรียนการสอนกับการตรูปียะฮุ อีสลามียะฮุเข้าด้วยกัน
- 12) นำนักเรียนเข้าร่วมฟังการบรรยายศาสนธรรมตามวาระและโอกาส
- 13) ควรจัดงานวิชาการให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆและแข่งขันด้านวิชาการทั้งภายในและภายนอก
- 14) อบรม-บรรยายให้แก่ครู-บุคลากรและแกนนำนักเรียน
- 15) ควรมีการจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง เหมือนกับการจัดอบรมนักเรียน

4.2 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

- 1) ครูและบุคลากรทุกคนต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีบุคลิกภาพที่ดี เพื่อให้นักเรียนได้ซึมซับแบบอย่างที่ดีงาม
- 2) สร้างกลุ่มแกนนำคุณธรรมทั้งครูและนักเรียน
- 3) ส่งเสริมและสร้างให้นักเรียนเป็นผู้นำในหลายๆด้าน
- 4) ครูต้องเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนทั้งในด้านการพูด การแต่งกาย และการแสดงออกต่างๆและต้องเคร่งครัดเรื่องอिบาดะฮุ
- 5) บุคลากรของโรงเรียนทุกคน ควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีและถูกต้องให้แก่เรียนในทุกๆด้าน
- 6) ให้บุคลากรตระหนักต่อพฤติกรรมและการแสดงออกในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

4.3 ด้านการสร้างแรงจูงใจ

- 1) ผู้ที่ทำดี มีความประพฤติดี สมควรให้รางวัล การชมเชย ให้กำลังใจ หรือประกาศเกียรติคุณ
- 2) การให้รางวัลหรือการตอบแทนใดๆ ควรอิงเกณฑ์คุณธรรมจริยธรรมด้วย
- 3) ต้องให้แรงจูงใจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ นักเรียนมีกำลังใจและกล้าแสดงออกถึงความมีระเบียบวินัย
- 4) มอบรางวัลให้กับนักเรียนที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติได้ในทุกๆด้าน

- 5) ให้งานวัดเมื่อนักเรียนทำดี เช่น การกล่าวชมเชยเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ
- 6) ให้การชมเชย และรางวัลสำหรับคนที่ทำดี มีมารยาทตามกรอบอิสลามทั้งครู บุคลากรและนักเรียน
- 7) ยกย่อง ชมเชยทุกคน ไม่ว่าจะเป็นครู-อาจารย์ บุคลากร หรือนักเรียนเมื่อเห็น เขาทำในสิ่งที่ดีงาม
- 8) สร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดี
- 9) นักเรียนคนใดที่มั่นคงอยู่บนความดีงามและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนควร ใ้การยกย่องหรือให้ทุนการศึกษา

4.4 ด้านประวัติศาสตร์

- 1) บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์มีความสำคัญมากในการตรึงบียะฮ์ เพราะจะเป็น แรงบันดาลใจในการปฏิบัติ
- 2) เสวนา วิเคราะห์ ถอดบทเรียนประวัติบุคคลในประวัติศาสตร์
- 3) เล่า บรรยายประวัติบุคคลในประวัติศาสตร์ เพื่อให้ครูและนักเรียนนำมาเป็น แบบอย่าง
- 4) จัดให้มีป้ายนิเทศหรือผลงานนักเรียนด้านประวัติบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์
- 5) ศึกษาประวัติ สะละฟุศอลิหฺและนำมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ
- 6) กล่าวถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษในท้องถิ่นให้นักเรียนฟัง เพื่อให้เกิด ความภาคภูมิใจและยินดีที่จะสานต่อความดีนั้นๆต่อไป
- 7) เน้นการนำแบบอย่างที่ดีจากประวัติบรรดานบี ศอหะบะฮ์ และบรรดาผู้มี คุณธรรมทั้งหลาย
- 8) ส่งเสริมให้นักเรียนจัดนิทรรศการ อัดชีวประวัติบุคคลสำคัญและโดดเด่นด้าน คุณงามความดีด้านต่างๆที่สร้างคุณูปการต่อมวลมุสลิม
- 9) จัดบอร์ดนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติท่านนบีมูฮัมหมัดมีรูปแบบและเป็นลำดับ ขั้นตอนตลอดชีวิตของท่าน
- 10) ควรมีการแข่งขันเขียนเรียงความเกร็ดประวัติศาสตร์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลต่างๆในสมัยยุคต้นของอิสลาม

11) ให้นักเรียนจัดนิทรรศการอัตชีวหรือผลงานบุคคลในอดีตโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณธรรมจริยธรรม

4.5 ด้านการกำกับเตือนและการลงโทษ

1) การกำกับเตือนและการลงโทษจะทำให้เกิดความสำนึก และทำให้ห่างไกลจากสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย

2) การกำกับเตือนและการลงโทษเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องนำมาใช้ในการสั่งสอนนักเรียน เพื่อจะให้นักเรียนได้ตระหนักว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ

3) การจะลงโทษใดๆกับนักเรียน ควรจะต้องยึดตามบทบัญญัติศาสนาเป็นที่ตั้ง

4) ควรให้มีการอบรม ตักเตือน ลงโทษ และจัดค่าย

5) ทุกครั้งที่มีการลงโทษ ควรอบรมให้เกิดการสำนึกผิดก่อน และหากความผิดไม่รุนแรง ก็ควรลงโทษด้วยการอบรมตามรูปแบบที่เหมาะสม

6) ติดตามนักเรียนให้มากขึ้น เข้มงวดให้มากขึ้น ด้วยความร่วมมือกันทุกฝ่ายในโรงเรียนเพื่อการเปลี่ยนแปลง

7) มาตรการการลงโทษควรให้ประโยชน์และเกิดผลดีกับนักเรียนและโรงเรียนโดยรวม ไม่รุนแรงเกินกว่าเหตุ

8) สร้างกระบวนการและขั้นตอนการตักเตือนและการลงโทษอย่างชัดเจน

9) ส่งเสริมให้ครู นักเรียนเกิดความตระหนักในภาคผลการทำงานคุณงามความดีที่ถูกระบุไว้ในคำสอนของอิสลาม

10) ควรให้นักเรียนที่กระทำความผิดได้สำนึกควรให้บำเพ็ญประโยชน์ แทนการลงโทษด้วยการเสียสติ

11) ควรลดการตีแล้วหันกลับมาใช้กระบวนการพูดคุย ให้คำแนะนำแนวทางที่ดี การปลอบประโลมแก่นักเรียน ให้อุทิศสำนึกและกลับตัว

4.6 การนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

1) ส่งเสริมและเป็นแบบอย่างในการนำมาขยายอิสลามมาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะความมีระเบียบวินัย

2) สร้างแรงจูงใจให้ทุกคนรู้สึกอยากจะทำดี

3) โรงเรียนต้องส่งเสริมการปรับใช้วิถีชีวิตตามรูปแบบอิสลาม และถือเป็นเป้าหมายสูงสุดในการนำกระบวนการตวับียะฮฺ มาปรับใช้ในโรงเรียน

4) พยายามส่งเสริม สนับสนุนในการทำคุณงามความดีให้เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันให้ได้

5) ควรให้มีการเรียนการสอน อบรม หรือทำกิจกรรมกลุ่มวัยรุ่น

6) สร้างแรงบันดาลใจให้ครูนักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

7) สร้างความตระหนักให้ครูและนักเรียนมีการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แล้วเกิดเป็นความเคยชินและติดเป็นนิสัย

8) ควรส่งเสริม กระตุ้นหรือกำกับใช้ให้มีการนำมาปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่แค่การเรียนรู้แล้วก็จบกันไป

4.7 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1) ควรจัดอบรมครู นักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโครงการประจำปี และจัดให้มีทุกปี พร้อมทั้งมีการติดตาม นิเทศ และมอบเกียรติบัตร

2) การทำตัวอย่างสม่ำเสมอเป็นแบบอย่างที่ดี และการเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นดีกว่าการพูด

3) ทำกิจกรรมร่วมกันทั้งโรงเรียน นักเรียนจะเห็นความสำคัญมากขึ้น

4) สื่อต่างๆน่าจะมีส่วนสำคัญในกระบวนการตวับียะฮฺ

5) ผู้ที่ทำหน้าที่ตวับียะฮฺต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีต่อการตวับียะฮฺ

6) แลกเปลี่ยนครูอิสลามศึกษาในระหว่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

7) ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความตระหนักถึงความเป็นบ่าวของอัลลอฮฺให้มาก

8) กระบวนการตวับียะฮฺ อิสลามียะฮฺเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความอดทนสูง ดังนั้นต้องใช้เวลาจึงจะประสบผลสำเร็จ

9) กระบวนการตวับียะฮฺ อิสลามียะฮฺต้องใช้ความพยายามและความอดทนสูง พร้อมๆกับการใช้เวลาพอสมควร ไม่อาจทำให้เกิดผลในระยะเวลาดังนั้นผู้ที่รับผิดชอบ ต้องเป็นผู้ที่มีความอดทนและมีจิตใจที่สูงส่งและเสียสละอย่างแท้จริง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย คือผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุและการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

1-ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจต่อการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ แต่ก็อาจแตกต่างกันบ้างในเนื้อหาสาระดังที่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“การตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ คือ การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในเรื่องศาสนา สอนให้มีความรู้ศาสนา พร้อมทั้งมีความบริสุทธิ์ใจในการทำความดี การทำอิบาดะฮุต่างๆ ต่ออัลลอฮุอย่างต่อเนื่อง”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์, นายนิรัญ เทพลักษณ์, 21 ธันวาคม 2560)

“การตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ คือ การอบรมสั่งสอน การปรับปรุง การพัฒนา การปกครองดูแลครูและนักเรียนตามรูปแบบอิสลามและนำไปบูรณาการในการจัดการศึกษาให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ในส่วนของการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีทั้งศาสนาและสามัญ ซึ่งถ้าหากเราพิจารณาให้ดีแล้ว จะเห็นว่าอยู่ในกรอบของอิสลามทั้งหมด ดังนั้นการเรียนการสอนสามัญของโรงเรียนก็ได้นำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุเข้าไปสอดแทรกให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรมและครูที่ทำการสอนสามัญ ให้เขาเข้าใจว่า ถึงแม้ว่าเขาจะสอนสามัญเขาจะต้องนำระบบตรูปียะฮุเข้าไปใช้ด้วย เพื่อให้คนที่สอนสามัญหรือเรียนสามัญกลับไปสู่หลักการอิสลาม จุดมุ่งหมายสูงสุดก็คือนำคนไปสู่อิสลาม พัฒนาอิสลาม แม้ว่าจะเป็นวิชาสามัญก็ตาม รูปแบบและวิธีการยังคงอยู่แบบอิสลาม”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนศาสนวิทยา, นายธวัชชัย วิเชียรสง่าง, 3 ตุลาคม 2560)

“การตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ คือการจัดการศึกษา อบรม ชัดเกล้า โดยกระบวนการในการที่จะสร้างนักเรียนให้เป็นคนคุณธรรมตามหลักการอิสลาม หากเราพูดถึงวิชาการนักเรียนสามารถอ่านอัลกุรอานได้ นักเรียนสามารถใช้ภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ ภาษามลายูได้ หากเราพูดถึงกิจกรรม นักเรียนสามารถทำงานได้ ทำงานเป็น สามารถทำงานสถานนักเรียนได้ สามารถช่วยเหลือกันได้ในห้องเรียน สามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้ สามารถให้การบริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้อื่นได้”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนมดรอชาตุลอุลุมิดดิน, นายจักรกฤษ พิภูลกภาพ, 20 ตุลาคม 2560)

“การตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺตามความคิดเห็นส่วนตัว คือการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม ตั้งแต่จิตวิญญาณ สติปัญญา ร่างกายและอัครลาภ มิติทางสังคม ทุกๆด้านให้เป็นการตรูบียะฮฺที่มีความสมดุลและสอดคล้องซึ่งกันและกัน ไม่หนักไปข้างหนึ่งข้างใด การตรูบียะฮฺในความเข้าใจอีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นการให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณ และจิตวิญญาณนี่เองที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาการด้านอื่นๆ พื้นฐานที่สำคัญของการตรูบียะฮฺนั่นก็คือการพัฒนาจิตวิญญาณ ส่วนด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านร่างกายนั้นเป็นผลผลิตมาจากการตรูบียะฮฺทางด้านจิตวิญญาณ ถ้าหากเรามองจากการจัดการศึกษาทั่วไปนั้น เราจะเห็นว่าเขาให้ความสำคัญในด้านสติปัญญา ความฉลาดเป็นฐาน แต่ถ้าหากเรามองจากผู้ que เข้าใจอิสลาม สติปัญญาย่อมถูกพัฒนามาจากจิตวิญญาณ ถ้าหากมองจากศาสตร์จิตวิทยากับศาสตร์อิสลามนั้นมีความสอดคล้องกัน อัลลอฮฺทรงสร้างมนุษย์มาจากดิน ดินนั้นเป็นร่างกายไม่ใช่ชีวิต แต่อัลลอฮฺทรงใส่ลงไปในร่างกายนั้นคือรูกฺ หรือจิตวิญญาณ เพราะฉะนั้นจิตวิญญาณคือแก่นของชีวิตมนุษย์ การจะพัฒนาคนให้เกิดความสมดุล ต้องเริ่มที่การพัฒนาจิตวิญญาณ เพราะฉะนั้นการตรูบียะฮฺหรือการจัดการศึกษาที่ไม่ให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณ สำหรับผมแล้ว ผมถือว่าเป็นการจัดการศึกษาที่สูญเปล่า เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่มีน้ำหนักในตาซึ่งของอัลลอฮฺ เนื่องจากว่าความเข้าใจในเรื่องของการตรูบียะฮฺแบบนี้ ในสังคมบ้านเรามันยังน้อย เรายังเข้าใจการตรูบียะฮฺเหมือนกับที่ชาวตะวันตกเข้าใจ เหมือนกับการจัดการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลการจัดการศึกษาจากตะวันตก พอเราพูดเรื่องการตรูบียะฮฺ เราก็จะพูดแบบตะวันตก เป้าหมายของการตรูบียะฮฺ คือการพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ สังคม จริงๆแล้ว ความชาญฉลาดของคนจะมากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่กับจิตวิญญาณ เพราะเราไปตีความความชาญฉลาดเหมือนกับคนตะวันตก คือสมองดี เรียนเก่ง แต่ท่านรอซูล ﷺ กลับให้นิยามความชาญฉลาดอีกแบบหนึ่ง นั่นก็คือ คนฉลาดคือคนที่เตรียมความพร้อมเพื่อชีวิตหลังความตาย นั่นคือการให้อาหารกับวิญญาณ แล้วท่านนบี ﷺ บอกว่าคนโง่ก็คือคนที่ทำตามอารมณ์พื้นฐานของตัวเองและมีความหวังลมๆแล้งๆ แต่เรากลับไปมองและยึดเอาตามแบบตะวันตก เพราะฉะนั้นหากเราจะพัฒนาให้คนฉลาด เราก็ต้องเริ่มพัฒนาคนที่จิตวิญญาณ แต่ในวันนี้สายตาของเราถูกใส่แว่นตะวันตก การจัดการศึกษาของเราจึงต้องเอาแบบตะวันตก ด้วยความเข้าใจแบบนี้ในคนสองคนมันไม่สามารถที่จะทำให้การตรูบียะฮฺในความหมายนี้ถูกใช้อย่างครอบคลุมในโรงเรียน ดังนั้นมันจะต้องทำงานเพื่อให้คนได้เข้าใจการตรูบียะฮฺในการจัดการศึกษา มีอีกอย่าง หากเราพูดการตรูบียะฮฺในทางจิตวิทยา มันจะทำให้มุสลิมอีกกลุ่มหนึ่งเข้าใจว่า เราพัฒนาเฉพาะด้าน เฉพาะจิตวิญญาณ เพราะเขาเข้าใจแบบแยกส่วน ในขณะที่อิสลามไม่ได้สอนให้เราแยกส่วน แต่อิสลามสอนให้เห็นถึงการ

เชื่อมโยงกันทั้งหมด เมื่อพัฒนาจิตวิญญาณมันจะส่งผลต่อสมอง รั้วได้อย่างไร ถ้าเราไปอ่านหนังสือทางจิตวิทยา มันจะมีคำว่า IQ , EQ , SQ แล้ว IQ คืออะไร IQ คือความฉลาดทางสมองสติปัญญา เขาพบคำคำนี้ เนื่องจากมาจาก มีนักวิทยาศาสตร์ไปศึกษาการทำงานของสมอง แล้วเขาจะวัดว่า สำหรับสมองจะมีความฉลาดมากน้อยขนาดไหน จะมีมาตรวัดว่า IQ คนที่มีความฉลาดที่มี IQระดับหนึ่งร้อย สติปัญญาอยู่ในระดับปกติ ถ้าต่ำกว่าหนึ่งร้อยแสดงว่าผิดปกติ แต่ถ้าหนึ่งร้อยสี่สิบแสดงมีความเป็นอัจฉริยะ นี่คือมาตรวัดความฉลาด เขาจึงเรียกสิ่งนี้ว่า IQ IQเกิดมาจากการศึกษาการทำงานของสมอง ต่อมาเมื่อนักวิทยาศาสตร์ในยุคนั้น เขาก็บอกว่าคนที่ฉลาดมากจะประสบความสำเร็จในชีวิต ต่อมามีคนมาล้างทฤษฎีนี้ เพราะว่าเขาไปศึกษาการทำงานของจิตใจ คนที่ศึกษาการทำงานของจิตใจ เขาก็พบเรื่อง EQ และIQกับคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตนั้นไม่ใช่ความฉลาด แต่ต้องมีEQสูง EQคืออารมณ์ดี สามารถคบค้าสมาคมกับใครก็ได้ คนฉลาดบางที ก็ฉลาดแต่เพียงลำพัง แต่ไม่สามารถคบค้าสมาคมกับผู้ใดได้ก็ทำให้ชีวิตพบกับความล้มเหลวได้ จะต้องให้EQสูง จึงจะประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะฉะนั้น การศึกษายุคหลังจึงมุ่งพัฒนาIQและEQ ต่อมาเมื่อนักวิทยาศาสตร์อีกคนมาศึกษาความสัมพันธ์การทำงานของสมองกับจิตใจ ว่ามีความสัมพันธ์หรือไม่ ตรงนี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจ นักวิทยาศาสตร์จึงค้นพบเรื่องSQ SQ คือความสามารถทางจิตวิญญาณ เขาค้นพบว่าในสมองของคนมีจุดๆหนึ่งที่เรียกว่าจุดฮอตสปอต จุดฮอตสปอตคือ เมื่อคนเราทำอะไรก็ตามที่ทำให้จิตสงบ ถ้าของอิสลามก็คือการทำอิบาดาต การซุกรุลลอฮฺ หรืออ่านอัลกุรอาน ทำให้จิตสงบ คนเมื่อจิตสงบ มันจะทำให้จุดฮอตสปอตฉายแสงวูบวาบ ก็จะทำให้เซลล์สมองแตกแขนง พอเซลล์สมองมีการแตกแขนงมากๆ พื้นที่สมองมีขอบจำกัด มันก็ทำให้เกิดรอยหยักในสมองมาก พอเกิดรอยหยักในสมองมาก ก็ยอมทำให้คนฉลาด มีIQสูง มีEQสูง เพราะSQที่ถี่กลับ แล้วSQคืออะไร มันก็คือสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงฝังไว้ในจิตใจมนุษย์ ทำไมที่คิดเช่นนี้ เพราะหะดีษที่กล่าวว่า ในร่างกายมนุษย์นั้นมีก้อนเนื้ออยู่ก้อนหนึ่ง หากว่ามันดี ก็จะทำให้ร่างกายทั้งหมดนั้นดีด้วย แต่ถ้าหากว่ามันเสีย มันก็จะทำให้ร่างกายทั้งหมดนั้นเสียด้วย จงรู้ไว้เถิดว่าก้อนเนื้อก้อนนั้นคือหัวใจ แต่ในทางวิทยาศาสตร์ หัวใจมีหน้าที่อะไร มันมีหน้าที่สูบฉีดโลหิต ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเป็นคนดี คนชั่วเลย แล้ว ก้อนบุนตรงนี้มันคืออะไร ตามความเข้าใจมันก็คือจิตใจ จิตใจที่มีความรู้สึก รัก เกลียดต่างๆ แต่ลึกไปกว่าจิตใจ มันมีจิตวิญญาณ จิตวิญญาณนี้เข้าใจว่ามันคือรูหูที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ฝังเอาไว้ในร่างกายมนุษย์ เพราะฉะนั้น การตรูบียะฮฺในมุมมองของผมก็คือ การพัฒนาจิตวิญญาณเป็นพื้นฐาน และยังมีอีกประเด็นหนึ่งอีกนั่นก็คือ AQ คือความสามารถในการเผชิญหน้ากับปัญหา มีหะดีษอยู่ต้นหนึ่งที่เรามักจะอ่านในบทของความอิดลาค

แต่เราจะนำมากล่าวถึงในด้านจิตวิทยา หะดีษที่ชายสามคนเดินทางไปในป่า เกิดฝนตกและหลบเข้าไปอยู่ในถ้ำ รุ่งๆก็มีหินหล่นลงมาปิดปากถ้ำ ไม่สามารถจะออกมาจากถ้ำได้ แล้วสามคนนี้ออกจากถ้ำ ด้วยสาเหตุใด ด้วยความดีของแต่ละคน คนละหนึ่งอย่าง ความดีที่คิดว่าฉันทำแล้วอัลลอฮฺ ﷻ จะทรงรับ คนหนึ่งบอกว่าฉันทำความดีต่อพ่อแม่ คนที่สองบอกว่าฉันมีโอกาสทำซินาแต่ฉันไม่ทำ ประเด็นนี้ที่เราไม่ทำซินาเพราะเรามีอีมานหรือเป็นเพราะเราไม่มีโอกาส ในหะดีษตรงนี้ ชายคนนี้มีโอกาส แต่เขาไม่ทำซินา ชายคนที่สามไม่ซื้อโกงค่าจ้าง แล้วชายทั้งสามคนนี้ใช้ความดีมาตะวัสสุล (เป็นสื่อกลาง) ให้รอดพ้นจากวิกฤติที่เผชิญ เมื่อเอาอัลหะดีษนี้ไปอ่าน แล้วนำอัลกุรอานอีกอายะฮฺมาอธิบายหะดีษนี้ นั่นคือ **ومن يتق الله يجعل له مخرجا** ความว่า ใครก็ตามที่ยำเกรงต่ออัลลอฮฺ พระองค์ก็จะทำให้เขามีทางออก แสดงว่าใครที่มีอุปสรรค อัลลอฮฺ ﷻ จะทรงให้ทางออก ในอายะฮฺนี้มีอัลบาบุน นุซูล (สาเหตุการประทานอายะฮฺ) ลงมาตอนที่ท่านหญิงอาอิชะฮฺโดนฟิตนะฮฺ หลุดออกจากกองคาราวาน แล้วมาพร้อมกับศอหาบะฮฺท่านหนึ่ง ถูกฟิตนะฮฺ แม้กระทั่งท่านนบีเองก็น่าอดคิด นับว่าเป็นอุปสรรค อัลลอฮฺ ﷻ จึงทรงประทานอายะฮฺนี้ลงมา ในที่สุดอัลลอฮฺ ﷻ ก็ทรงคลี่คลายปัญหาให้ ก่อนหน้านั้นเป็นอุปสรรค แล้วคนเหล่านั้นฝ่าฟันออกมาจากถ้ำได้เพราะสาเหตุอะไรหรือ การทำความดีต่อพ่อแม่เป็นความยำเกรง การไม่ทำซินาเป็นความยำเกรง การไม่ซื้อโกงค่าจ้างเป็นความยำเกรง ทุกอย่างคือความยำเกรง ฝ่าฟันอุปสรรคด้วยความยำเกรง นี่แหละความหมายของAQ เพราะใช้อิสลามมาอธิบายความสามารถในการเผชิญหน้ากับปัญหา หรือถ้าเรามีความยำเกรงต่ออัลลอฮฺ ﷻ สักอย่าง เราไม่ต้องกลัวอะไรสักอย่าง เพราะอัลลอฮฺ ﷻ จะทรงให้ทางออกกับเราเอง การตรูบียะฮฺแบบนี้มันเกิดมาจากความเข้าใจอิสลามที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้นการเข้าใจอิสลามอย่างถูกต้องเพียงอย่างเดียว มันยังไม่เพียงพอ มันต้องมีการฝึก การตรูบียะฮฺ จริงๆแล้วคำว่าตรูบียะฮฺ คนในบ้านเราใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ตรูบียะฮฺคนกลุ่มหนึ่งใช้ แต่คนอีกกลุ่มหนึ่งใช้คำว่า ตะเศววูฟ แต่อีกกลุ่มปฏิเสธตะเศววูฟ และบอกว่าไม่มี จริงๆแล้วมันเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ใช้ภาษาคนละอย่าง เป้าหมายของตะเศววูฟ ตรูบียะฮฺ ก็คือมุ่งพัฒนาด้านจิตวิญญาณ นี่คือชุดความรู้ของคนมุสลิมที่อยู่กันคนละคนละกัน ซึ่งแต่ละคนก็นำชุดความคิดของตนดังกล่าวมาตัดสินคนอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมันก็ผิดกันทั้งหมด ดังนั้นใครอยู่คณะไหน ก็ให้เป็นไปตามคณะนั้น อย่ามาแทรกแซงกัน เป้าหมายอย่างเดียว ก็คือการพัฒนาจิตวิญญาณ ถ้าคนเรามีจิตวิญญาณที่สูงส่ง ก็จะไม่มีปัญหาหะหว่างกัน ปัญหามันจะหมดไป”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ, นายชากีริน สุมาลี, 28กันยายน2560)

“การตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุ คือ การศึกษาศาสตร์ในอิสลาม และการศึกษาศาสตร์ในอิสลามคือ กระบวนการอบรม ชัดเกล้า และการดูแลครู ดูแลนักเรียนพร้อมทั้งจัดกระบวนการเรียนการสอนที่นำไปสู่ความเข้าใจอิสลามและการปฏิบัติในชีวิตจริง”

(รองผู้จัดการโรงเรียนอัลมูวาหิดีน, นายอับดุลเลาะ แววรณจิตต์, 20 กันยายน 60)

2-มีการนำกระบวนการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุ มาปรับใช้ในโรงเรียน แต่จะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละโรงเรียน รวมทั้งการให้ความสำคัญและความสำเร็จต่อการนำมาปรับใช้อย่างจริงจัง ดังที่ผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนได้ให้สัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

“เราได้นำกระบวนการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้โดยผ่านโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน การถือศีลอดสุนนะฮุ การไปร่วมละหมาดญะนาซะฮุ การบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆ เช่น การร่วมกันทำความสะอาดห้องน้ำมัสยิด โรงเรียน ชุมชน การส่งนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายออกฝึกสอนนักเรียนภาคีวิทยุฮัจญ์ในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ตามชุมชนต่างๆ เป็นต้น”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์, นายนิรัญ เทพลักษณะ, 21 ธันวาคม 2560)

“โรงเรียนได้นำกระบวนการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ผ่านกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนได้วางไว้ ทั้งรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือนและรายปี ทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่องและทุกปี การศึกษา การนำหลักการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ด้วยการปลูกจิตสำนึกให้กับบุคลากรครูด้วยสโลแกนที่ว่า พัฒนาไปสู่อิสลามด้วยอิสลาม ในฐานะที่เราเป็นโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ ในการนำพาโรงเรียนจำเป็นที่ต้องเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนหรือกลยุทธ์ที่โรงเรียนวางไว้ ดังนั้นเราจึงนำหลักการตรูบียะฮุไปใส่ไว้ในปรัชญา วิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน เพราะส่วนใหญ่เราจะเห็นว่าโรงเรียนไม่มีกลยุทธ์ หรือวิสัยทัศน์ที่นำหลักการตรูบียะฮุเข้าไปปรับใช้เลย หากเรานำหลักปรัชญา วิสัยทัศน์ หรือกลยุทธ์ มันก็จะนำหลักการตรูบียะฮุนี้ไปด้วย”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนศาสนวิทยา, นายธวัชชัย วิเชียรสง่าง, 3 ตุลาคม 2560)

“เราได้นำกระบวนการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในรูปของกิจกรรม และการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของนักเรียน แม้ว่าจะมีการเรียนการสอนภาคสามัญ ภาคศาสนา แต่แนว

ปฏิบัติก็ยังอยู่ในกรอบของศาสนาอิสลาม อาจจะไม่มากและเด่นชัดตามหลักการอิสลาม แต่ก็ถือว่าได้ในระดับหนึ่ง”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมชาตูลอุมิดดิน, นายจักรกฤษ พิภูลกาฬ, 20 ตุลาคม 2560)

“โรงเรียนได้นำแนวความคิดการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาใช้ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยแบ่งกลุ่มนักเรียน ออกเป็นกลุ่มๆ นักเรียนกลุ่มปกติ นักเรียนกลุ่มที่กำลังมีปัญหา นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา นักเรียนในแต่ละกลุ่ม เราก็ใช้กระบวนการตรูบียะฮฺ กระบวนการตรูบียะฮฺแรกที่เราใช้ก็คือ การตะอาฮฺฟ การทำความรู้จักกับนักเรียนเป็นรายบุคคล ตะอาฮฺฟเพื่ออะไร ตะอาฮฺฟเพื่อให้ที่จะให้การตะกาฟูล เพื่อให้จะให้การช่วยเหลือ นี่คือการบวนการตรูบียะฮฺที่เข้าไปที่สอดแทรกในระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน เพราะระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่เขาพัฒนามา มันก็คือการตรูบียะฮฺนี้เอง เป็นการตรูบียะฮฺที่ไม่มีรูปหุ แล้วเราในระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนนี้ เรามาใส่รูปหุเข้าไป มันก็จะเป็นระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่มีรูปแบบการตรูบียะฮฺ”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ, นายชาภิรณ สุมาลี, 28 กันยายน 2560)

“การนำกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาใช้ในโรงเรียน ด้วยการส่งเสริมกันในเรื่องของจริยธรรม การให้ความเคารพเชื่อฟังต่อผู้อาวุโส และการให้เกียรติกันซึ่งกันและกันในระหว่างครูกับครู ครูกับนักเรียน หรือครูกับผู้บริหาร กำชับ ส่งเสริมการใช้มารยาท เช่นการให้สลาม ส่วนในเรื่องการเรียนการสอน ก็ให้ครูเป็นเหมือนพ่อเหมือนแม่ของนักเรียน ที่คอยสอดส่องดูแลนักเรียนเกือบทุกเรื่อง ทั้งเรื่องเรียน เรื่องพฤติกรรม เรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับชีวิตของเขา แนะนำชีวิต แนะนำแนวเรื่องศาสนา เชื้อเรื่องการละหมาด เชื้อเรื่องการแต่งกาย เชื้อเรื่องเล็บ เรื่องอะไรต่างๆ ผู้เป็นครูพ่อครูแม่เหมือนกับเป็นคนที่คอยดูแลนักเรียนเหล่านี้ให้อยู่ในกรอบของอิสลาม โดยทำอยู่เป็นประจำและต่อเนื่องของการทำกิจกรรมหน้าแถว ส่วนเวลาที่อยู่ในห้องเรียนก็จะเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น ในการให้การดูแล แนะนำ เข้าถึงกับนักเรียนทุกคน โดยไม่มองข้ามนักเรียนคนหนึ่งคนใดไปในความแตกต่างระหว่างบุคคลว่า เป็นเด็กกำพร้าหรือไม่ เป็นเด็กที่ไม่มีพื้นฐานศาสนาเลยหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้นก็จำเป็นที่จะต้องให้การดูแลเป็นพิเศษ ส่วนบุคลากรครูคนอื่นๆก็มีหน้าที่คอยดูแลเช่นกัน คอยบอก คอยแนะนำ คอยตักเตือนให้นักเรียนอยู่ในกรอบที่โรงเรียนวางไว้ ส่วนนักเรียนหอพักก็มีการสอน การอบรม หลังละหมาดมัฆริบด้วย สอนอ่านอัลกุรอาน ทำหะละเกาะฮฺอัลกุรอานบ้าง ซึ่งครูหอพักจะเป็น

ผู้รับผิดชอบ โดยตระหนักเสมอว่า นักเรียนที่จากพ่อจากแม่มา เมื่อเขามาอยู่กับเรา ทำอย่างไรให้เขามีความรู้สึกว่าเขาได้อยู่เช่นเดียวกับที่ได้อยู่กับคุณพ่อคุณแม่”

(รองผู้จัดการโรงเรียนอัลมูวาหะดีน, นายอับดุลเลาะ แววรรณจิตต์, 20 กันยายน 60)

3-ผู้บริหาร ครูมีแนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนตามกรอบ ศักยภาพและบริบทของแต่ละโรงเรียน จากการใช้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

“ส่งเสริม บอก แนะนำและชี้แจงให้ครูผู้สอนได้รับรู้ ได้เข้าใจถึงแนวทางการปรับปรุงพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี แล้วบรรดาคุณครูก็นำไปปรับใช้กับนักเรียนทั้งในส่วนของรายวิชา การอยู่ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมทั้งครูและนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จัดโครงการและกิจกรรมต่างๆในพัฒนาศักยภาพนักเรียนทั้งด้านวิชาการและบุคลิกภาพ”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์, นายนิรัญ เทพลักษณะ, 21 ธันวาคม 2560)

“แนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนคือ เราแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ในส่วนแรกนำมาปรับใช้ในรายวิชาต่างๆ ด้วยการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อิสลาม ส่วนที่สองนำมาปรับใช้ในกระบวนการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยกิจกรรมศาสนา ในส่วนกิจกรรมภาคสามัญก็ให้บูรณาการด้วยกับอิสลาม และส่วนที่สามคือนำมาปรับใช้กับการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ซึ่งแนวทางการจัดการภายใน เรายึดการอยู่ร่วมกันในเชิงอิสลาม ยึดความเป็นพี่น้องมากกว่าที่จะยึดเอาตำแหน่งมาใช้ในการบริหารจัดการ และในระหว่างครูกับนักเรียน เมื่ออยู่ในห้องเรียนกับบทบาทของการเป็นครู เป็นนักเรียน แต่นอกเหนือจากนั้น บางทีอาจเป็นที่พี่น้องกัน เป็นเพื่อนกัน หรือบางครั้งก็เป็นพ่อเป็นแม่กัน เพื่อสร้างความใกล้ชิด และการอบรมสั่งสอนที่จะยังผลต่อนักเรียน”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนาศาสตร์วิทยา, นายธวัชชัย วิเชียรสงวาง, 3 ตุลาคม 2560)

“โดยส่วนใหญ่จะเป็นการให้เชิงวิชาการ ความรู้ เช่น การอบรม บรรยาย ในกิจกรรมก็มีบ้าง เช่น การให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์ การให้นักเรียนร่วมกันบริจาค การละหมาด กิจกรรมแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา การถือศีลอด การบริจาคทาน การมาอ้อฟซึ่งกันและกัน หากนักเรียนทำผิดก็มีกระบวนการลงโทษโดยใช้ไม้เรียวบ้าง เพื่อให้นักเรียนอยู่ในกรอบของศาสนา”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมอัสลามียะฮฺ, นายจักรกฤษ พิกุลกาฬ, 20 ตุลาคม 2560)

“ยังไม่มีอะไรเด่นชัดในแนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อีสลามี่ยะฮุมาปรับใช้ มีบ้างนิดหน่อยก็การสอนอัลกุรอาน รูปแบบหะละเกาะฮุ แต่เป็นแค่ครั้งคราวและไม่ต่อเนื่อง ไม่ได้เป็นระบบ ทำเพราะความตระหนักส่วนบุคคลเท่านั้น หรือมีก็น้อยมาก ที่น้อยมากเพราะเนื่องมาจากความเข้าใจเรื่องการตรูปียะฮุ อีสลามี่ยะฮุในบ้านเรามันยังน้อย มันก็ทำให้การนำมาใช้อยู่ในระดับน้อย เขายังไม่เข้าใจว่าการตรูปียะฮุคืออะไร เขาเข้าใจเพียงตะอูลีมเพียงอย่างเดียว และที่สำคัญเขาไม่เข้าใจว่าตะอูลีมมีความแตกต่างกับตรูปียะฮุอย่างไร ตะอูลีม ตรูปียะฮุ และอีกอย่างคือตะออดีบ แต่บ้านเรารู้จักเพียงตะอูลีมเพียงอย่างเดียว เมื่อตะอูลีมเพียงอย่างเดียว มันก็เป็นแค่การท่อง การจำ ไม่มีการฝึกฝน”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ, นายชากีร์น สุมาลี, 28 กันยายน 2560)

“มีการนำมาปรับใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ทั้งภาคศาสนาและสามัญ โดยให้เห็นว่าการเรียนการสอนทั้งสองรูปแบบนั้นมีความสำคัญและเป็นรายละเอียดของอิสลามทั้งสิ้น ไม่ได้แยกกันคนละส่วน แต่จะต้องไปด้วยกัน หากมีทฤษฎีใดที่ค้านกับอิสลาม คุณครูก็ต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจอย่างกระจ่างชัด พร้อมกันนั้นก็จัดกิจกรรมต่างๆที่หลากหลาย เพื่อฝึกให้นักเรียนได้มีความกล้าแสดงออก มีกิจกรรมตรูปียะฮุและกึ่งกิจกรรมฮาลาเกาะฮุในประจำวัน ส่วนนักเรียนที่อยู่ประจำก็จะมีปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน มีทั้งช่วงตอนเย็นและกลางคืน เช่นการละหมาดร่วมกัน การอ่านและศึกษาอัลกุรอาน อ่านดุอาอ์และอัชการุนนะบะวียะฮุเช้าเย็น มีกิจกรรมเวที กิจกรรมฝึกการบรรยาย กิจกรรมการนะซีหะฮุ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ กิจกรรมกีฬามุสลัยลุ เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้มา กิจกรรมมุค็อยยัม กิจกรรมกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ การจัดป้ายนิเทศต่างๆเกี่ยวกับอิสลาม และมีให้รางวัลสำหรับนักเรียนที่มีมารยาทดี เป็นต้น”

(รองผู้จัดการโรงเรียนอัลมูวาหิดีน, นายอับดุลเลาะ แวววรรณจิตต์, 20 กันยายน 60)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ และการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 71 คน (ร้อยละ 55.9) และเพศชายจำนวน 56 คน (ร้อยละ 44.1) ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 25-30 ปีมากที่สุด จำนวน 65 คน (ร้อยละ 51.2) รองลงมาคือ 31-40 ปี จำนวน 24 คน (ร้อยละ 18.9) และมีอายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 15.7) ตามลำดับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพมีครอบครัวจำนวน 67 คน (ร้อยละ 52.8) และโสดจำนวน 60 คน (ร้อยละ 47.2) ตามลำดับ ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 103 คน (ร้อยละ 81.1) รองลงมาคือปริญญาโทจำนวน 16 คน (ร้อยละ 12.6) และอื่นๆ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 4.7) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูสอนศาสนา จำนวน 69 คน (ร้อยละ 54.3) และครูสอนสามัญจำนวน 58 คน (ร้อยละ 45.7) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ 1-3 ปี มากที่สุด จำนวน 43 คน (ร้อยละ 33.9) รองลงมาคือ มากกว่า 10 ปี จำนวน 42 คน (ร้อยละ 33.1) และ 4-6 ปี จำนวน 31 คน (ร้อยละ 24.4) ตามลำดับ

2) ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ ความเข้าใจของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ

สรุปโดยภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ ในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 48.04 รองลงมาคือมีความรู้ ความเข้าใจในระดับน้อย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.47 และมีความรู้ความเข้าใจในระดับดีมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.36 ถือเป็นจำนวนผู้มีความรู้ ความเข้าใจจำนวนน้อยที่สุด

3) ผลการวิเคราะห์ระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประเมินว่า ระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.9751 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49099 ซึ่งโดยภาพรวมมีระดับการนำมาปรับใช้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ โรงเรียนได้ส่งเสริมให้บุคลากรครูและนักเรียนมีวินัย ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีอمانةฮุ และคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.77) โรงเรียนได้ส่งเสริมและจัดให้มีการอ่านอัลกุรอ่านนะบะวียะฮุ (คูอาฮ์ยามเช้ายามเย็น) ที่โรงเรียนเป็นประจำทุกวัน ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.74) โรงเรียนให้ความสำคัญและส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามตามวาระและโอกาส ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.79) โรงเรียนได้ส่งเสริม สั่งห้ามมิให้บุคลากรและนักเรียนเข้าใกล้สิ่งที่เป็นที่ต้องห้ามตามหลักการศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น ยาเสพติดและอบายมุขต่างๆ ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.91) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่สอดแทรกการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุไว้เสมอ ($\bar{X}=3.40$, S.D.=1.06) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

4) ผลการวิเคราะห์แนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แยกออกเป็นด้านๆ ได้ดังนี้

1) ด้านวิชาการ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้น้ำหนักและความสำคัญกับการอบรมให้ความรู้แก่ครู บุคลากรทางการศึกษา โดยวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ โดยยึดอัลกุรอ่าน อัลหะดีษและประวัติศาสตร์อิสลามมากที่สุด รองลงมาให้มุ่งเน้นการปฏิบัติตนตามหลักการศาสนา ส่งเสริมให้นำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุบูรณาการเข้ากับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการแสวงหาความรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุให้ถ่องแท้ตามลำดับ นอกจากนั้นจากการให้สัมภาษณ์ของรองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิมองว่าแนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียนนั้นอยากให้มีการเปิดเวทีพูดคุยกันอย่างต่อเนื่อง จัดเวทีพูดคุย จัดเวทีกิจกรรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ไม่ใช่เป็นการบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่ให้เป็นการถกเถียง การพูดคุย เพื่อให้สิ่งนี้ตกผลึก เพราะการพูดบรรยายอย่างเดียว มันไม่สามารถตกผลึก เพราะมันไม่เกิดการขบคิด มันต้องมีกรณีศึกษา (Case Study) มันต้องมีการทำการบริหารจัดการความรู้หรือ KM (Knowledge Management) มันต้องมีกิจกรรมหลายๆอย่างเพื่อให้ตกผลึกทางจิตวิญญาณ เมื่อครูตระหนักแล้วเรื่องจิตวิญญาณ แล้วหลังจากนั้นเราก็ค่อยไปออกแบบเรื่องกิจกรรมต่างๆให้กับนักเรียน ดังนั้นการตรึงบียะฮ์ไม่ใช่การยึดเยียดความรู้ ที่ให้นักเรียนต้องเรียนกิตาบนั่น กิตาบนี แบบนั้นไม่ใช่ ไม่ว่าคนเรียนกิตาบาอะไรก็แล้วแต่ ถ้าหากจิตวิญญาณของคุณยังไม่เปิด มันไม่สามารถทำให้เกิดความรู้ใดๆ แต่ถ้าหากจิตวิญญาณของคุณเปิดเมื่อไร คุณอ่านอะไร คุณเรียนอะไร มันก็จะบังเกิดผลทั้งหมด และอะไรก็ตามที่มันไม่ใช่ มันก็จะสกัดหมดด้วยอัตโนมัติ ดังนั้นหัวใจสำคัญของการตรึงบียะฮ์คือจิตวิญญาณ

2) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุกๆด้านมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพูด การกระทำและการปฏิบัติบิดาต ในทุกโอกาสและสถานที่ ไม่เฉพาะเจาะจงแต่ในโรงเรียนเท่านั้น รองลงมา ก็ให้สร้างกลุ่มแกนนำด้านคุณธรรม จริยธรรมทั้งครูและนักเรียน

3) ด้านการสร้างแรงจูงใจ

ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นพ้องต้องกันว่า ควรยกย่อง สรรเสริญ ให้รางวัล และกำลังใจแก่ผู้ที่ปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีและมีมารยาทดีตามกรอบอิสลามมากที่สุด รองลงมา ก็ควรสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งหลาย

4) ด้านประวัติศาสตร์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าควรนำอัตชีวของบุคคลในประวัติศาสตร์มาศึกษา วิเคราะห์และถอดบทเรียน โดยเฉพาะประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และบุคคลในยุค สะละฟุศศอลิหฺ ให้กับครู นักเรียน เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมา มองว่าควรส่งเสริมให้นักเรียนจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอัตชีวประวัติบุคคลในอดีต รองลงมา ก็ให้มีการแข่งขันการเขียนเรียงความ หรือเล่าเรื่องถึงคุณงามความดีของบุคคลในประวัติศาสตร์อิสลามหรือบรรพบุรุษในท้องถิ่น

5) ด้านการล่ำทับเตี๋นและการลงโทษ

ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะว่า การล่ำทับเตี๋นและการลงโทษเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องนำมาใช้ในกระบวนการตักเตือนนักเรียนเพื่อให้เกิดความสำนึกและห่างไกลจากสิ่งที่ไม่ดี แต่ทั้งนี้ต้องมีกระบวนการและขั้นตอนอย่างชัดเจนและรัดกุมมากที่สุด รองลงมา มองว่าให้ใช้กระบวนการในการพูดคุย ตักเตือน คำแนะนำที่ดี และการปลอบประโลมเพื่อให้สำนึกและกลับตัว และให้บำเพ็ญประโยชน์แทนการลงโทษตามลำดับ

6) การนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าควรส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้นให้ครูและนักเรียนปรับใช้วิถีชีวิตตามรูปแบบอิสลาม และนำมาใช้ในชีวิตประจำวันให้เห็นเป็นที่ประจักษ์มากที่สุด รองลงมาคือการสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนอยากทำความดี

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาศักยภาพอิสลามมียะฮูและการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปราย ดังนี้

1) ศักยภาพระดับความรู้ ความเข้าใจของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อการตักเตือน อิสลามมียะฮู

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ ความเข้าใจของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อการตักเตือน อิสลามมียะฮู โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชไม่ได้เรียนมาในสถาบันปอเนาะหรือสถาบันที่สอนศาสนาอิสลามโดยตรงมาโดยตลอด หรืออาจไม่ได้ผ่านกระบวนการอบรม ชัดเกล้าแบบวิถีอิสลามและจบการศึกษาด้านอิสลามศึกษาทุกคน บางส่วนอาจจะเรียนและจบการศึกษาด้านสามัญมาแล้วจนทำให้ระดับความรู้ ความเข้าใจของครูผู้สอนต่อการตักเตือน อิสลามมียะฮูไม่เด่นชัด และไม่เข้าใจต่อกระบวนการตักเตือน อิสลามมียะฮูอย่างถ่องแท้ และบางครั้งถึงแม้ว่าบุคลากรครูที่จบอิสลามศึกษามาแล้วก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่า จะรู้และเข้าใจการตักเตือน อิสลามมียะฮูเสียทั้งหมด ซึ่ง

สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของซาก็ริน สุมาลี(2560) รองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรม มุลินธิ ว่า เนื่องมาจากความเข้าใจเรื่องการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺในบ้านเรานั้นยังไม่ค่อย มั่นก็ทำให้การ นำมาใช้อยู่ในระดับน้อย เขายังไม่เข้าใจว่าการตรูบียะฮฺคืออะไร เขาเข้าใจเพียงตะอูลิมีเพียงอย่าง เดียว และที่สำคัญเขาไม่เข้าใจว่าตะอูลิมีความแตกต่างกับตรูบียะฮฺอย่างไร ตะอูลิมี ตรูบียะฮฺ และ อีกอย่างคือตะอูตีบ แต่บ้านเรารู้จักเพียงตะอูลิมีเพียงอย่างเดียว เมื่อรู้เพียงตะอูลิมีอย่างเดียว มั่นก็ เน้นแค่การท่อง การจำ ไม่มีการฝึกฝน และสอดคล้องกับการให้คำสัมภาษณ์ของอับดุลเลาะ แววรณจิตต์ (2560) รองผู้จัดการโรงเรียนอัลมูวาหฺยียีนว่า ครู อาจารย์ บุคลากรที่เข้าใจต่อหลักการ ตรูบียะฮฺยังมีน้อย โดยส่วนใหญ่รู้เพียงพื้นฐานและเพียงผิวเผินเท่านั้นเอง ยังไม่มีใครที่เข้าใจอย่าง ลึกซึ้งต่อการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของประเทือง สินทรัพย์ (2545) เรื่อง ความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนและครูในการประเมินตนเองเพื่อรับการประเมินคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ กลุ่ม ตัวอย่างคือผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่จำนวน 310 คน จาก 23 โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูส่วนใหญ่มี ความเข้าใจในการประเมินตนเองเพื่อรับการประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาอิตะ เจ๊ะแหว (2558) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการ พัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษเอกชน จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษเอกชนจังหวัดปัตตานี ยังขาดการบริหารและการจัดการศึกษาที่ดี ผู้บริหาร ส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการ โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่แปรสภาพเป็นสถานศึกษาสอนศาสนาควบคู่สามัญ ผู้บริหารยังยึดติดกับการบริหารและการจัด การศึกษาแบบเก่าอยู่ ยังขาดความชำนาญในการบริหารงานด้านต่างๆ ยังไม่คุ้นชินกับเทคนิคและ วิธีการบริหารรูปแบบใหม่ๆของยุคปฏิรูปการศึกษา ทำให้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษเอกชนจังหวัดปัตตานีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับ มุศฎาะฟา อัสลิบาอียฺ (1381ฮ.ศ.) ที่ได้กล่าวถึงความทุ่มเทในการเขียนและวิเคราะห์ หนังสืออัตชีวประวัติของท่านนบี ﷺ ว่า เพื่อให้เหล่านักศึกษาได้ซึมซับความรู้ความเข้าใจและบทเรียน ต่างๆจากอัตชีวประวัติของท่านนบี ﷺ เพื่อนำไปเป็นแบบอย่างในการยืนหยัดอย่างมั่นคงบนศาสนา และการใช้ชีวิตที่งดงามแก่คนทั่วไป ใช้เป็นแนวทางในการเผยแพร่ (ตะอูวะฮฺ) สูการเปลี่ยนแปลงและ

พัฒนาให้ดีขึ้นในทุกๆมิติของชีวิต เพื่อให้จะให้แบบอย่างของท่านนบี ﷺ ได้ฉายแสงเจิดจรัส พร้อมกับขจัดความมืดมนออกไปจากทุกหัวใจมนุษย์ เพื่อให้สังคมมุสลิมโดยรวมได้หวนคืบสู่ความบริสุทธิ์ มั่นคง และความเป็นประชาชาติตัวอย่างอีกครั้ง และยังคงคล้องกับอายะฮ์อัลกุรอาน ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงกล่าวว่า

﴿ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ﴾

(ฟาฏร:28)

ความว่า “แท้จริงบรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้น ที่เกรงกลัวอัลลอฮ์”

ท่านอิบน์ มัสอูด رضي الله عنه กล่าวว่า “ผู้ที่มีความรู้ นั้นไม่ใช่ผู้ที่มีความสามารถพูดคุยสนทนาได้อย่างมากมาย แต่ทว่าผู้มีความรู้ นั้นก็คือผู้ที่มีความเกรงกลัว (ต่ออัลลอฮ์) อย่างมากมายต่างหาก” (Ibnu Kathir,6:545)

และท่านอะหฺมัด บิน ศอลิหฺ อัลมิศรีเย่ จากอิบนิ วัะฮฺบ จากมาลิกกล่าวว่า “แท้จริง ความรู้ นั้นไม่ใช่เพราะการรายงาน (รวิวายะฮฺ) อย่างมากมาย แต่ความจริงแล้วความรู้ นั้นคือรัศมี ที่อัลลอฮ์ได้ทรงให้มันเกิดขึ้นในหัวใจ” และท่านอะหฺมัด บิน ศอลิหฺ อัลมิศรีเย่ ยังกล่าวอีกว่า “แท้จริง ความเกรงกลัว (คือชยะฮฺ) นั้น ไม่ใช่เพราะการรายงาน (รวิวายะฮฺ) อย่างมากมาย ส่วนความรู้ที่อัลลอฮ์ ทรงบัญญัติที่ต้องปฏิบัติตามนั้นก็คืออัลกุรอานและอัลสุนนะฮฺ และสิ่งที่มาจากบรรดาศอหาบะฮฺ หลังจากนั้นก็มาจากบรรดาผู้นำมุสลิม ดังนี้ไม่สามารถรู้และเข้าใจได้ เว้นแต่ด้วยการรายงาน (รวิวายะฮฺ) และการตีความ (ตะอวีล) คำกล่าวของท่าน “รัศมี” ท่านต้องการความเข้าใจของความรู้ และรู้ความหมายของมัน” (Ibnu Kathir,6:545)

สุฟยาน อัษเชารีเย่ กล่าวว่า จากอบี หัยยาน อัตตะมีมีเย่ จากคนผู้หนึ่ง ซึ่งเขากล่าวว่า “ผู้รู้ นั้นมี 3 ประเภท คือ 1) ผู้ที่รู้จักอัลลอฮ์และรู้จักคำสั่งของอัลลอฮ์ 2) ผู้ที่รู้จักอัลลอฮ์แต่ไม่รู้จักคำสั่งของอัลลอฮ์ และ 3) ผู้ที่รู้จักคำสั่งของอัลลอฮ์แต่ไม่รู้จักอัลลอฮ์ ดังนั้นผู้ที่รู้จักอัลลอฮ์และรู้จักคำสั่งของอัลลอฮ์ คือผู้ที่เกรงกลัวอัลลอฮ์และรู้จักขอบเขตและบทบัญญัติต่างๆของพระองค์ และผู้ที่รู้จักอัลลอฮ์แต่ไม่รู้จักคำสั่งของอัลลอฮ์ คือผู้ที่เกรงกลัวอัลลอฮ์แต่ไม่รู้จักขอบเขตและบทบัญญัติต่างๆของพระองค์ และผู้ที่รู้จักคำสั่งของอัลลอฮ์แต่ไม่รู้จักอัลลอฮ์ คือผู้ที่รู้จักขอบเขตและบทบัญญัติต่างๆของอัลลอฮ์ แต่ไม่เกรงกลัวต่อพระองค์” (Ibnu Kathir,6:545)

2) ศึกษาระดับการนำกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการนำกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการนำกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชทุกโรงเรียน มีความตั้งใจและความมุ่งหวังที่จะผลิตนักเรียนให้เป็นคนดีตามกรอบของอิสลาม และประสบความสำเร็จในการศึกษาเรียนรู้ กอปรกับโรงเรียนแต่ละโรงเรียนที่ต้องการที่จะสร้างชื่อเสียงของตนเองให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป และสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครองว่าโรงเรียนสามารถให้การอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดี อยู่ในกรอบของศาสนา และสร้างความสำเร็จด้านการศึกษาได้ และอีกประการสำคัญก็คือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชทุกโรงเรียนได้ยึดเอาแนวทางและหลักการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาจาก อัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชทุกโรงเรียนว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของบุคลากรครู นักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม เราได้ยึดเอาอัลกุรอานและอัลหะดีษในการนำมาปรับใช้ในโรงเรียน (นายนิรัฎ เทพลักษณะ ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์) กระบวนการตรูบียะฮฺในโรงเรียน ไม่ว่าจะป็นกิจกรรมโครงการ หรือการอบรมสั่งสอน แน่แน่นอนว่าเราจะยึดหลักการจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ (นายธวัชชัย วิเชียรสงวาม ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนศาสตร์วิทยา) การสร้างบุคลิกภาพของครูและนักเรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรมนั้น สำหรับมุสลิมแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำมาจากที่มาจากที่สำคัญของอิสลาม นั่นก็คืออัลกุรอาน และอัลหะดีษของท่านนบีท่านนั้น ซึ่งโรงเรียนก็นำมาใช้อยู่แล้ว แต่จะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจและการนำกระบวนการตรูบียะฮฺมาปรับใช้ของทุกคนในโรงเรียน (นายจักกฤษ พิฎลกาฬ ผู้อำนวยการโรงเรียนมตร่อฮาดุลอูลูมิดีน) ได้มีการนำหลักการจากอัลกุรอานและอัลหะดีษมาใช้ในกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺในการสร้างบุคลิกภาพด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน แต่อาจจะไม่เข้มข้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการตรูบียะฮฺอิสลามียะฮฺของบุคลากรครู (นายชากีร์น สุมาลี รองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ) โรงเรียนได้ใช้หลักการจากอัลกุรอานและอัลหะดีษในการตรูบียะฮฺนักเรียนให้เป็นคนดี โดยได้วางเป็น

สไลด์แกนหรือปรัชญาของโรงเรียนว่า ความรู้และคุณธรรมอิสลามเป็นทางนำการดำเนินชีวิต (นายอับดุลเลาะ แวววรรณจิตต์ รองผู้จัดการโรงเรียนอัลมุวาหิดีน) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของไมซาเราะ ซุนนัรค์ (2556:บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง วิธีการตักเตือนนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 5 คน ครู 6 คน และนักเรียน 11 คน ผลการวิจัยพบว่า วิธีการตักเตือนนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารมี 6 รูปแบบ คือ การใช้เรื่องราวจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ การเป็นแบบอย่างที่ดี การสนทนา การฝึกแบบค่อยเป็นค่อยไป การลงโทษและการทำค่ายอบรม และยังมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาวิธีการตักเตือนนักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร คือ การสร้างแรงจูงใจให้ครูมีกำลังใจในการศึกษาอัลกุรอานและอัลหะดีษเพิ่มเติม หาบุคลากรภายนอกที่มีความรู้การใช้อัลกุรอานและอัลหะดีษในการตักเตือนนักเรียนร่วมกับครูในโรงเรียน พัฒนาคู่มือหรือแบบฝึกหัดการเป็นแบบอย่างที่ดี จัดสรรเวลาให้เพียงพอ เพื่อให้ครูมีรอบปีสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานตักเตือนนักเรียน และทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้ทราบถึงวิธีการและผลที่เกิดกับนักเรียนเมื่อผ่านการตักเตือนแล้ว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุมีนะห์ บุนอตาหยง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ บุคลากรครูทั้งภาควิชาศาสนาและสามัญจำนวน 393 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 ในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากเหมือนกันทุกด้าน ส่วนรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 พบว่า ทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามใน 6 รูปแบบ คือ กิจกรรมทะเลาะเถาะฮ์ กิจกรรมละหมาดกียามุลลัยลีในรูปแบบญะมาอะฮ์ กิจกรรมการถือศีลอดร่วมกัน 1-2 ครั้งต่อเดือน กิจกรรมพี่เตือนน้อง เพื่อนเตือนเพื่อน กิจกรรมบรรยายเกี่ยวกับความประเสริฐของคุณธรรมจริยธรรม และค่ายอบรมจริยธรรมอิสลาม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮาซัน ปือราเฮง (2553 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาในอิสลาม : แนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นทางการวิจัยเชิงเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า ระบบการศึกษาในอิสลามเป็นระบบการศึกษาแห่งพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของ มีความเป็นสากล ครอบคลุมและสมบูรณ์แบบ มีความยืดหยุ่นและทันสมัย สอดคล้องกับธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทุกยุคสมัย

การศึกษาอิสลามมาจากรากฐานสำคัญ 3 แหล่ง คือ อัลกุรอาน อัลหะดีษ และทัศนะของปวงปราชญ์มุสลิม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความศรัทธามั่นและภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงสร้าง กระบวนการจัดการเรียนรู้ในอิสลามมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ หลักสูตรที่ครอบคลุมและสมดุล กระบวนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและหลากหลาย มีสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม พร้อมทั้งมีการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และยังคงคล้องกับ Kunwee (2550) ที่กล่าวถึง การคิดเชิงประยุกต์ (Applicative Thinking) ว่า คือ การนำ “บางสิ่ง” มาใช้ประโยชน์ โดยปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสถานะที่เฉพาะเจาะจง การประยุกต์เป็นวิธีการนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ “บางสิ่ง” ที่นำมาใช้นั้น อาจเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำมาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ “บางสิ่ง” นั้น อาจเป็นวัตถุดิบของที่นำมาใช้นอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิมเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทใหม่

การคิดเชิงประยุกต์ในความหมายอื่น

1. การประยุกต์ เป็นการนำ “ภาคทฤษฎี” สู “การปฏิบัติ”
2. การประยุกต์ เป็นการนำ “ความรู้สาขาหนึ่ง” มาปรับใช้กับ “อีกสาขาหนึ่ง”
3. การประยุกต์ เป็น “การปรับใช้” มิใช่ “การลอกเลียน”
4. การประยุกต์ นำ “บางส่วน” ของ “บางสิ่ง” มาใช้
5. การประยุกต์นำสิ่งหนึ่งมาปรับใช้ใน “บทบาทหน้าที่ใหม่” เพื่อ “เป้าหมายใหม่”

การประยุกต์ เป็นการนำ “ภาคทฤษฎี” สู “การปฏิบัติ”

การประยุกต์เป็นการนำทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์ แนวคิด เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ มักมีการประยุกต์ทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้จริงในการแก้ปัญหา เพราะมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า

การประยุกต์ เป็นการนำ “ความรู้สาขาหนึ่ง” มาปรับใช้กับ “อีกสาขาหนึ่ง”

การประยุกต์เป็นการนำความรู้ในสาขาหนึ่งมาปรับใช้กับอีกสาขาหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเจาะจงบางประการ เช่น ความรู้ในทางคณิตศาสตร์จะถูกนำมาประยุกต์ใช้ในแทบจะทุกด้านของชีวิตตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ ไปจนถึงเรื่องใหญ่ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้แก่ การคำนวณภาษีเงินได้ การตัดเย็บเสื้อผ้า การกีฬา เป็นต้น

การประยุกต์ เป็น “การปรับใช้” มิใช่ “การลอกเลียน”

การประยุกต์เป็นการนำสิ่งหนึ่งหรือแนวคิดหนึ่งมาปรับใช้เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง การประยุกต์จึงแตกต่างจากการลอกเลียน การลอกเลียนเป็นการนำสิ่ง ที่อยู่ในบริบทหนึ่งมาใช้ในอีกบริบทหนึ่งทั้งหลักการ วิธีการและรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม ในบริบทที่แตกต่างกัน ส่วนการประยุกต์เป็นการนำเพียง “บางสิ่ง” จากภายนอกมาใช้ประโยชน์ การ นำมาใช้จะอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจถึงความแตกต่างกันในบริบท สถานที่ เวลาและองค์ประกอบอื่นๆ

การประยุกต์ นำ “บางส่วน” ของ “บางสิ่ง” มาใช้

การประยุกต์เป็นการใช้ประโยชน์เพียงบางส่วนของสิ่งนั้นไม่ใช่การนำทั้งหมดมาใช้ แต่ดึงมาเฉพาะส่วนที่ตอบวัตถุประสงค์ เช่น การประยุกต์อาจเป็นการนำเอา “หลักการ” และ “รูปแบบ” บางส่วนของสิ่งนั้นมาปรับใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทใหม่ โดยเปลี่ยนแปลง รูปแบบและวิธีการใช้งานให้สอดคล้องกับส่วนประกอบอื่น ๆ ในบริบทใหม่

การประยุกต์นำสิ่งหนึ่งมาปรับใช้ใน “บทบาทหน้าที่ใหม่” เพื่อ “เป้าหมายใหม่”

การประยุกต์ลักษณะนี้ ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ตามหน้าที่ที่ควรเป็น แต่เป็นการ นำไปใช้ประโยชน์ในวัตถุประสงค์อื่น ซึ่งอาจทำได้ทั้งสิ่งของและแนวคิด เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และตอบสนองวัตถุประสงค์การใช้งาน

สรุป การคิดเชิงประยุกต์เป็นการคิดเพื่อดึงความสามารถในการนำบางสิ่งมาปรับใช้ ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมและเวลาขณะนั้น เพื่อบรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ ช่วยให้สามารถปรับตัวและปรับใช้สิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมเข้ากับยุคสมัยที่บริบท แวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เราสามารถแก้ปัญหาในวิถีทางที่ถูกต้องได้ และช่วยให้เราสามารถสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ ๆ ที่ใช้การได้เพิ่มขึ้นจำนวนมาก การพัฒนาทักษะการคิดเชิงประยุกต์จึงเหมาะสมสำหรับทุก กลุ่มคน ทุกเพศและทุกวัย การคิดเชิงประยุกต์เป็นอีกหนึ่งการคิดที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการก้าวขึ้นเป็น “นักคิด” ผู้มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการเรียนรู้ที่จะเลือกและนำสิ่งดี ๆ มา สู่วิถีชีวิตของตน และเป็นการคิดที่จำเป็นต้องพัฒนาในส่วนของทัศนคติ และลักษณะนิสัยด้วย เช่นเดียวกับการคิดในมิติอื่น ๆ เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตตามธรรมชาติของเรา อันจะช่วยให้คิดได้ ทันที เมื่อมีปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข

3) ศึกษาแนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กำหนดไว้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการสัมพันธ์และการลงโทษ และด้านการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือการอบรมและพัฒนาครูมากที่สุด รองลงมาคือผ่านโครงการและการทำกิจกรรม

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชทุกโรงเรียนที่มีต่อบุคลากรครูในการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนและการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เนื่องจากบุคลากรครูเป็นผู้สั่งสอนนักเรียน มีความใกล้ชิดกับนักเรียนและมีเวลาอยู่ร่วมกับนักเรียนมากกว่ากลุ่มบุคลากรใดๆที่ทำหน้าที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งนักเรียนมีโอกาสที่จะซึมซับความรู้ การปฏิบัติตนและมารยาทต่างๆจากครูผู้สอนได้ทุกเมื่อ และถือว่าบุคลากรครูคือหัวใจหลักและมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าและมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม เมื่อครูได้รับการพัฒนาที่ดี นั่นก็ย่อมส่งผลดีต่อนักเรียนและโรงเรียนโดยรวมด้วย สอดคล้องกับการให้การสัมภาษณ์ของผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์ถึงแนวทางการส่งเสริมให้โรงเรียนนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียนว่า ขั้นแรกต้องจัดอบรมสัมมนาครูให้มีความเข้าใจ โดยวิทยากรที่มีความเข้าใจเรื่องกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ แล้วครูก็นำความรู้ความเข้าใจที่ได้ไปถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง พร้อมกับจัดการอบรมให้กับนักเรียนด้วย และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนาศาสตร์วิทยาว่า ประการแรกเลยคือการสร้างองค์ความรู้ สร้างความเข้าใจการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุให้กับบุคลากรครู โดยการอบรม เชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้ หรือให้บุคลากรครูฟังการบรรยายธรรม หรืออาจจะเป็นการร่วมกันพูดคุยในวงเล็กๆ หรือการทะเลาะเถียง หรือชี้แจงในช่วงของการประชุม เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และให้บุคลากรได้ตระหนักว่า การตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมีความสำคัญ ดังนั้นครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการและกระบวนการในการที่จะนำไปใช้และพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันถือว่ามี ความสำคัญอย่างยิ่งและยังอยู่ในบริบทของโรงเรียนก็ย่อมมีความสำคัญเพิ่มขึ้นไปอีก มีการนะฮ์ฮะฮุ และนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์และหาบทสรุปไปสู่การแก้ไข พัฒนาด้วยระบบตรูปียะฮุต่อไป และยังสอดคล้องกับคำให้การสัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัสยิดร่อซาดุลอุลุมิตดินว่า ประเด็นที่สำคัญ

ที่สุดของแนวทางในการส่งเสริมการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ก็คือ ต้องสื่อสารให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกส่วนมีความเข้าใจ แลเห็นถึงความสำคัญ และมองไปในทิศทางเดียวกันต่อการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ให้เกิดขึ้นกับครูและนักเรียนให้ได้ ซึ่งถือเป็นเรื่องด่วนที่สำคัญและไม่ง่ายนักในการที่จะทำให้ทุกคนเข้าใจ อาจต้องใช้เวลาในการสร้างความรู้ ความเข้าใจและให้เกิดความตระหนัก ประเด็นต่อมาการให้กำลังใจและกำลังสนับสนุนกับบุคลากรในการที่จะนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ ซึ่งผู้บริหารเองก็ต้องมีวิสัยทัศน์และกล้าพอที่จะนำการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ให้เกิดผลจริง และสอดคล้องกับคำให้การสัมภาษณ์ของรองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิว่า อยากให้มีการเปิดเวทีพูดคุยกันอย่างต่อเนื่อง จัดเวทีพูดคุย จัดเวทีกิจกรรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ไม่ใช่เป็นการบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่ให้เป็นการถกเถียง การพูดคุย เพื่อให้สิ่งนี้ตกผลึก เพราะการพูดบรรยายอย่างเดียว มันไม่สามารถตกผลึก เพราะมันไม่เกิดการขบคิด มันต้องมีกรณีศึกษาหรือ Cast Study มันต้องมีการทำการบริหารจัดการความรู้หรือ KM (Knowledge Management) มันต้องมีกิจกรรมหลายๆอย่างเพื่อให้ตกผลึกทางจิตวิญญาณ เมื่อครูตระหนักแล้วเรื่องจิตวิญญาณ แล้วหลังจากนั้นเราก็ค่อยไปออกแบบเรื่องกิจกรรมต่างๆให้กับนักเรียนต่อไป และสอดคล้องกับการให้คำสัมภาษณ์ของรองผู้จัดการโรงเรียนอัลมูวาหะฮิดีนว่า เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในหลักการตรูปียะฮุมมาปรับใช้กับบุคลากรครู เพราะผู้ที่เข้าใจต่อหลักการตรูปียะฮุมมาปรับใช้มีส่วนใหญ่รู้เพียงพื้นฐานและเพียงผิวเผินเท่านั้นเอง ยังไม่มีใครที่เข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อการตรูปียะฮุมมาปรับใช้ และเปิดโอกาสให้บุคลากรครู นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ให้มีการชัด เกลาจิตใจ ซึ่งปกติก็มีการละหมาดห้าเวลาอยู่แล้ว และทำการบรรจุลงในปรัชญาของโรงเรียนเลยว่า ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมอิสลามเป็นทางนำแห่งการดำเนินชีวิต ให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติดี โดยมีการมอบเกียรติบัตรและประกาศคุณงามความดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรัศย์ สีทา (2556:บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพความมีจริยธรรมและการพัฒนาจริยธรรมของครูผู้สอนโรงเรียนมนตรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต3 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ดีของครูย่อมมีผลต่อการพัฒนานักเรียน และการพัฒนาจริยธรรมของครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถช่วยแก้ไขปัญหาด้านความประพฤติของครูให้ดีขึ้นได้และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ครูมีเหตุผลกับนักเรียนมากขึ้นและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน นักเรียนมีความเห็นว่า การพัฒนาจริยธรรมของครูที่เหมาะสมทำให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้ และสอดคล้องกับแนวทางการตรูปียะฮุมมาปรับใช้ของปราชญ์อับนิก็อยยิม รอหิมะฮุลลอฮุ (อ้างถึงใน

อัปศุรอรุหมาน บิน อัปศุลการ์ริม อัลอุบัยยิด:1414) ซึ่งท่านได้กล่าวถึงแนวทางการตรูบียะฮ์ไว้ดังนี้

- 1) ใครที่ละเลยการสั่งสอนลูกในสิ่งที่จะเกิดประโยชน์กับเขา และปล่อยให้ละเลยเขา แม้แต่เขาได้ทำร้ายลูกของเขาอย่างที่สุดแล้ว และเด็ก ๆ ส่วนใหญ่เมื่อความไม่ดีและความเสื่อมเสียของพวกเขาจากการที่พ่อแม่ละเลย ละทิ้งการสอนสั่งในบทบัญญัติและสุนนะฮ์ต่างๆของศาสนาแก่พวกเขา นั่นก็เท่ากับว่าพ่อแม่ได้ทำให้ช่วงวัยแบบบะาะของพวกเขาย้ายไปโดยไม่ได้ประโยชน์ใดๆ และเมื่อพวกเขาโตไปแล้วก็จะไม่ยังประโยชน์ใดๆต่อตัวของพวกเขาและต่อพ่อแม่ของพวกเขา
- 2) สิ่งที่เป็นความปรารถนาสูงสุดก็คือจรรยา มารยาทที่สูงส่งของพวกเขา เพราะแท้จริงแล้วพวกเขาเติบโตขึ้นมาพร้อมกับต้องกลับไปดูแลผู้ให้การอบรมสั่งสอนพวกเขาในขณะที่พวกเขายังเล็กอยู่ด้วย
- 3) จำเป็นจะต้องให้เด็ก ๆ ห่างไกลจากการปะปนอยู่กับการละเล่นที่ไร้สาระต่างๆ
- 4) จำเป็นที่พ่อแม่ของพวกเขาต้องห่างไกลจากการโกหกต่อแหล่งอย่างเด็ดขาด เพราะหากว่าเมื่อใดก็ตามที่เส้นทางการโกหกต่อแหล่งเป็นเรื่องง่ายสำหรับพวกเขา นั่นก็หมายความว่า ได้ทำความเสียหายต่อความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้าและยับยั้งจากความดีงามทั้งหมด
- 5) ต้องห่างไกลจากความเกียจคร้าน ว่างงานและความสะดวกสบายที่เลยเถิดจนนำมาซึ่งความขี้แยแก่ตัวเขาเอง
- 6) จะต้องนำเขากลับมาให้ความสำคัญกับช่วงทำยามค่ำคืน เพราะนั่นคือเวลาที่เต็มไปด้วยคุณค่าและความดีงาม ดังนั้นหากสามารถปฏิบัติได้ในยามเล็กอยู่ ก็จะเป็นการง่ายสำหรับเขาที่จะปฏิบัติเมื่อยามเติบโต
- 7) ให้เขาห่างไกลจากการเล็ดจากกรกิน การพูด และการนอน เพราะสิ่งเหล่านี้จะนำมาซึ่งความขาดทุน และจะทำให้การเป็นบ่าวพลัดพลังจากความดีงามทั้งดุนยาและอาคีเราะฮ์
- 8) จะต้องให้เขาห่างไกลจากแรงปรารถนาของอารมณ์ใฝ่ต่ำจากเรื่องปากท้องและอวัยวะเพศให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ เพราะถ้าหากปล่อยให้ละเลยมันก็จะ เป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมเสียอย่างใหญ่หลวงและยากเกินกว่าที่จะเยียวยาแก้ไขได้
- 9) จงระมัดระวังและปกป้องเขาอย่างที่สุดจากสิ่งมีนเมาต่างๆที่จะมาทำลายสติปัญญาของเขาและนำมาซึ่งความพินาศย่อยยับในทุกมิติของชีวิต
- 10) ก็มาน้อยแล้วที่ผู้เป็นพ่อเป็นแม่ได้ขาดทุนทั้งดุนยาและอาคีเราะฮ์ เนื่องจากปล่อยให้ละเลยลูกๆให้ตกอยู่ในความหายนะของการเป็นผู้ปฏิเสธของผู้เป็นพ่อเป็นแม่เองที่ไม่ยอมเชื่อฟังและปฏิบัติตามต่อสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กำหนดแก่พวกเขาทั้งในเรื่องของการศึกษาหาความรู้ที่ยังประโยชน์และการงานที่ดีทั้งหลาย ซึ่งทำให้ผู้เป็นพ่อเป็นแม่ไม่ได้รับประโยชน์ใดๆจากลูกๆของเขา และลูกๆของเขาก็ไม่สามารถให้ความดีงามและประโยชน์ใดๆแก่พวกเขา และนี่คือผลพวงที่เลวร้ายของผู้เป็นพ่อเป็นแม่ได้รับ และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของรอฮาลี วาฮะฮ์ อาจารย์วิทยากรอิสลามศึกษา ที่มองว่า การตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ในสถาบันการศึกษาของเราไม่เป็นไปตาม

ความคาดหวังมากนัก นั่นอาจเป็นเพราะการขาดความบะระาะกะฮุ ทั้งๆที่สถาบันการศึกษาของเราก็เป็นสถาบันที่สอนศาสนาอยู่แล้ว เราเคยตั้งข้อสงสัยใหม่ว่า ทำไมโต๊ะครูหรืออุสตาทูในสมัยก่อนถึงประสบความสำเร็จในการอบรมสั่งสอนศิษย์ ทั้งๆที่ไม่ได้มีสื่ออะไรมากมายเลย มีการบริหารจัดการตามศักยภาพที่มี แต่ในที่สุดการอบรมสั่งสอนศิษย์ก็ประสบความสำเร็จ นี่ไม่ใช่เพราะความบะระาะกะฮุหรือหกหรือ ทั้งนี้มองว่า ผลของการอามัล (การปฏิบัติตน) อัคลาก (จริยธรรม) และความอิดลาศ (ความบริสุทธิ์ใจ) ของผู้เป็นครูที่จะส่งผลให้ศิษย์ประสบความสำเร็จ และในปัจจุบันนี้ หากเรามองด้วยสายตาที่เป็นกลางและหัวใจที่ยุติธรรมแล้ว ครู และผู้บริหารส่วนใหญ่มีคุณลักษณะเช่นไรหรือ

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปรับใช้ ขอแยกเป็นประเด็น ดังนี้

1) ความรู้ ความเข้าใจต่อการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุ

1.1 ครู ผู้บริหารควรศึกษาเรียนรู้อัลกุรอานและอัลหะดีษอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ และเน้นการปฏิบัติจากบทเรียนที่ได้จากอัลกุรอานและอัลหะดีษอย่างเคร่งครัด

1.2 ผู้บริหารควรร่วมมือกับคณะครูในการจัดกลุ่มศึกษาอัลกุรอานสัปดาห์ละครั้ง พร้อมสนับสนุนอย่างเต็มที่และเป็นรูปธรรม

1.3 ครู ผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนควรจัดเวที พูดคุย ถกเถียง เสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ตกผลึกทางความคิดในการจัดการกระบวนการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุในโรงเรียน และเดินไปในทิศทางเดียวกัน

1.4 ครู ผู้บริหารต้องก้าวข้ามความขัดแย้งทางสังคมแนวคิดคณะเก่า คณะใหม่ให้มากที่สุด โดยแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง และมีความยำเกรงให้มากที่สุด

1.5 เชิญวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้านการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุ มาให้ความรู้ บรรยาย อบรมแก่บุคลากรครูเป็นระยะๆ

2) การนำกระบวนการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้

2.1 ผู้บริหารและบุคลากรครูต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุกๆ ด้าน ทุกเวลา และสถานที่

2.2 ผู้บริหารและบุคลากรครูต้องมีความบริสุทธิ์ใจอย่างแท้จริงต่อการให้การตั้บปียะฮุแก่ักเรียน ซึ่งนอกจากต้องตั้งใจทำหน้าที่อย่างดีที่สุดแล้ว ต้องหมั่นขออู่ฮุอู่ต่ออัลลอฮุและตะวัักกัลต่อพระองค้

2.3 ครูที่ทำหน้าที่ตั้บปียะฮุ ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจการตั้บปียะฮุอย่างแท้จริง และเป็นบุคคลที่มีความอ่อนน้อม อ่อนโยนและเสียสละ ใจกว้างพร้อมรับฟังคำแนะนำ ตักเตือน และยินดีให้คำแนะนำแก่ักเรียนได้เสมอในทุกโอกาส

2.4 การนำกระบวนการตั้บปียะฮุไปปรับใช้กับใครคนใดคนหนึ่งให้ได้ผลและสำเร็จนั้น ไม่มีสูตรสำเร็จแน่นอนตายตัวเหมือนกันทุกคน บางวิธีและกระบวนการตั้บปียะฮุนี้้อาจจะสำเร็จกับคนนี้ แต่วิธีและกระบวนการเดียวกันนี้อ้อาจจะใช้ไม่ได้ผลกับอีกคนหนึ่ง ดังนั้นผู้ที่เป็นมู้ออบปียะฮุจะต้องรู้จักและเข้าใจผู้ที่ตนทำการตั้บปียะฮุเป็นรายบุคคลอย่างแท้จริง พร้อมทั้งมีความรู้และเข้าใจการตั้บปียะฮุในวิธีการและกระบวนการเป็นอย่างดีเช่นกัน และนำมาใช้ถูกคน ถูกสถานที่ เวลาและโอกาส

2.5 การตั้บปียะฮุถือเป็นหัวใจหลักและกลไกสำคัญของการจัดการศึกษาอิสลามในการสร้างอุมมะฮุที่มีคุณภาพ เป็นแนวทางการอบรมบ่มเพาะตามแนวทางของท่านนบี ﷺ ที่ทรงประสิทธิภาพที่สุด แต่ที่เป็นปัญหาที่ทำให้ระบบการตั้บปียะฮุล้มเหลวเพราะขาดบุคลากรที่มีความรู้ ที่ทุ่มเทและเสียสละอย่างจริงจัง โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาต้องมุ่งเน้นเรื่องนี้เป็นประเด็นต้นๆของการจัดการศึกษาอิสลาม และนำสู่ภาคปฏิบัติอย่างจริงจัง

3) แนวทางส่งเสริมการนำกระบวนการตั้บปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้

3.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณ และส่งเสริมกระบวนการตั้บปียะฮุอย่างจริงจัง และให้มองเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในการพัฒนาและการสร้างคน

3.2 โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน ควรร่วมมือกันในการสร้างแนวการปฏิบัติตนของักเรียนที่เป็นแนวเดียวกัน สอดคล้องกัน เพื่อใหักเรียนเห็นแนวและกรอบการปฏิบัติตนที่เหมือนกันและไม่รู้สึกขัดแย้งกันในความรู้อีก

3.3 ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ และกล้าพอที่จะนำกระบวนการตั้บปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ให้เกิดผลจริง

3.4 ครอบครัวหรือผู้ปกครองจะต้องมีส่วนร่วมและมีหัวใจที่เป็นกลาง หากนักเรียนกระทำความผิดหรือมีปัญหาใดๆ จะต้องไม่เข้าข้างหรือเป็นไปในลักษณะการปกป้องลูก แต่จะต้องใจกว้าง ยอมรับฟัง และหาทางร่วมกันแก้ไข และให้ความร่วมมือในกระบวนการตักเตือนให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ โดยไม่ทิ้งภาระทั้งหมดให้กับโรงเรียนแต่เพียงลำพัง

3.5 ให้มีการนำกระบวนการตักเตือน อิสลามียะฮ์ไปปรับใช้กับโรงเรียนอื่นๆที่ไม่ใช่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ครอบครัว ชุมชนและสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) เสนอให้มีกระบวนการศึกษาและวิจัยต่อในเรื่องของวิธีการ เพื่อให้กระบวนการตักเตือนใช้จริงในบริบทสังคมที่แตกต่างกัน
- 2) ให้มีการต่อยอดศึกษาวิจัยเรื่องนี้ต่อไป พร้อมนำเสนอผลการเปลี่ยนแปลงจากการนำกระบวนการตักเตือน อิสลามียะฮ์มาปรับใช้

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บรรณานุกรม

หนังสือ

- ศิริบุญ สุวรรณศิริ และคณะ.(2532).**การวิจัยประมวลผลโครงการพัฒนาวิชาชีพในโรงเรียนเอกชนศาสนาอิสลาม**.กรุงเทพฯ:มูลนิธิอาเซีย
- ซอลีฮะห์ หะยีสะมะแอ.(2556).**มโนทัศน์การศึกษาในอิสลาม**.พิมพ์ครั้งที่2.มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
- ซูฟอัม อุษมาน.(2545).**ว่าด้วยสังคม**.พิมพ์ครั้งที่ 1.ยะลา:ห้องสมุดอิสลามยะลา
- ฎ็อบรอญีย์ บิลล่าเต๊ะ.(ม.ป.ป.).**สายรัก สายชีวิต**,พิมพ์ครั้งที่1.ปัตตานี:เบนฮาลาบีเพรส
- เดือน คำดี.(2541). **ศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นานานักวิชาการ.(2555).**ครูสอนชีวิต**.แปลโดย อิบน์ ฟาฎิมะฮ์.กรุงเทพฯ:ศูนย์ภาษาธรรม
- ฝ่ายการศึกษา มิดารุละฎ็อน.(ม.ป.ป).**52วิธีการเพื่อลูกหลานเป็นเด็กดี**.แปลโดย นาอีม วงศ์เสงี่ยม.มูลนิธิส่องทางธรรม
- พัตฮี ยะกัน.(ม.ป.ป).**ชนรุ่นใหม่กับการเปลี่ยนแปลง**.แปลโดย มั่นศูร อับดุลลอฮ์.ปัตตานี:โรงพิมพ์มิตรภาพ.
- มันศูร อับดุลลอฮ์.(2558).**เทคนิคการสร้างคนตามวิถีอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์**.หาดใหญ่:สำนักพิมพ์อาลีฟาณิซย์
- มาโนชญ์ บุญญานูวัตร์.(2529).**เขตการศึกษา2กับการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้**.ยะลา:เสริมการพิมพ์.
- มุศฎาะฟา อี้ฎ-ฎะฮาน.(2545).**มุสลิมยุคใหม่ควรมีบุคลิกภาพอย่างไร? เล่ม1**. แปลโดย นัศรุลลอฮ์ ต็อยยิบ.หาดใหญ่:สำนักพิมพ์อรัริชาละห์.
- มุศฎาะฟา อัสลิบาอีย์.(2552).**วิเคราะห์บทเรียนและข้อคิดจากชีวประวัติท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลฯ)**.แปลโดย หมอซาลี เบ็ญหมัด.หาดใหญ่:มูลนิธิเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาสังคม.
- มุฮัมมัด กุฎบ.(2546).**ยืนอยู่อย่างไรให้เป็นมุสลิม**.แปลโดย สุนทร มาลาตี.ปัตตานี:เบนฮาลาบีเพรส.
- _____.(2546).**เหลี่ยมหลังแลโลกมุสลิม**.แปลโดย สุนทร มาลาตี.ปัตตานี:เบนฮาลาบีเพรส.

มุหัมมัด บิน อับดุลลอฮ์ อัด-ดูวัยซุ.(2553).**ท่านนบีสอนศาหะฮะฮะฮะอย่างไร?**.แปลโดย แวมุฮัมมัด ซอบรี แวะยะโก๊ะ.

มุหัมมัด อิบน์ญะม็ล ไชญุ.(2557).**วิถีเลี้ยงลูกให้เป็นคนดี**.แปลโดย มุหัมมัด เหมอญุญ.พิมพ์ครั้งที่ 6. นัทชาพรันตั้ง

มุฮัมมัด อะญียะฮ์ อัลอิบรอฮีม.(2554).**การศึกษาในอิสลาม**.แปลโดย บรรจง บินกาซัน.พิมพ์ครั้งที่ 2.หาดใหญ่:นวัตวิดาการพิมพ์

ยูซุฟ อัลเกาะเราะฮ์อูวีย์.(2557).**นักดาอีย์กับบางส่วนของที่เลือนหาย**.แปลโดย มุดีร์ริส ออบุบักร์.พิมพ์ครั้งที่1.หาดใหญ่:นวัตวิดาการพิมพ์

ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ และคณะ.(2550).**การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**.กรุงเทพฯ:พิมพ์ดีการพิมพ์

สถาบันราชภัฏยะลา.(2541).**ความเป็นครู**.ยะลา:เสริมการพิมพ์

สมาคมศิษย์เก่าอาหรับแห่งประเทศไทย.(2542).**พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมาย ภาษาไทย**.ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอานอัลมะดีนะฮ์อัลมุเนาะวะเราะฮ์

สะกะรียา บะซีร์.(2540).**ตะวันขึ้นที่มะดีนะฮ์**.แปลโดย จรัญ มะลูลีม.กรุงเทพฯ:นัทชาพับลิชชิ่ง.

สัยยิด ออบุละอูลา อัลเมาดูดี.(ม.ป.ป.).**มาเข้าใจอิสลามกันเถิด**.แปลโดยจินตนา.กรุงเทพฯ

อบู อะมีนะห์ บิลาล ฟิลิปส์.(2545).**ศาสนาที่เที่ยงแท้**.แปลโดย ออบุซรอ อิลมาอิล อะหมัด.พิมพ์ครั้งที่1.หาดใหญ่:มูลนิธิอัลนะห์ดา

อบู อัดนัน আহมัด อัลฟารีดี.(2555).**40หะดีษสร้างครอบครัวคุณธรรมสู่สังคมอุดมสุข**.พิมพ์ครั้งที่1.นวัตวิดาการพิมพ์

อะมีน บิน อับดุลลอฮ์ อัด-ชะกอวีย์.(2011).**คุณลักษณะนิสัยที่ดี**.แปลโดย แวมุฮัมมัด ซอบรี แวะยะโก๊ะ.

อับดุลกาเร็ม (อรุณ) วันแฉาะ.(ม.ป.ป.).**ความหลากหลายแห่งเทคนิคการเผยแพร่และรูปแบบการนำเสนอของครูท่านแรก อะลีย์ฮิสศอลาตุวัสสลาม**.รอบีดีการพิมพ์

อับดุลเราะฮ์มาน อับดุลกาเร็ม อัดชีหะฮ์.(ม.ป.ป.).**ศาสนอิสลาม**.แปลโดย อิบน์ อันดาลุส.

.....(2010).**คุณลักษณะเฉพาะของศาสนาอิสลาม(1)**.แปลโดย อิบน์ รอมลี ยูนูส

- อับดุลเลาะ การ์รีนา.(2551).**ศาสตร์แห่งอัลกุรอานและอัลสุนนะฮฺ**.พิมพ์ครั้งที่1.หาดใหญ่.โรงพิมพ์หาดใหญ่กราฟฟิก
- อามีนะห์ ดำรงผล.(2553).**เลี้ยงลูกให้เป็นคนดีแบบอิสลาม**.พิมพ์ครั้งที่3.กรุงเทพฯ:เอดิชั่นเพรส ไพเรดิกส์ จำกัด
- อารง สุทธาศาสน์.(2519).**ปัญหาความขัดแย้งใน5จังหวัดชายแดนภาคใต้**.กรุงเทพฯ:พิทักษ์ประชา
- อาลีย์ อัลฎอนญอวีย์.(2545).**โ้ล้รักเธอคือมุสลิมะฮฺ**.แปลโดย นัศรุลลอฮฺ ต็อยยิบ.พิมพ์ครั้งที่1.ปัตตานี:เบนฮาลาบีเพรส
- อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต.(2556).**ประวัติการศึกษาอิสลาม**.พิมพ์ครั้งที่4.วิทยาลัยอิสลามศึกษา.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.ปัตตานี:บัยตุลฮิกมะห์.
- อิบรอฮีม บิน คอลีห์ อัล-มะห์มูด.(ม.ป.ป.).**ครอบครัวมุสลิม**.แปลโดย อนัส แสงอารี
- อิบรอฮีม บิน ยูสุฟ และ อลีย์ บิน อิบรอฮีม.(2546).**คู่มือพื้นฐานอิสลาม**.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์อัล-อีมาน
- อิสมาอีลลูตฟี จะปะเกีย.(2006).**อิสลามศาสนาแห่งสันติภาพ**.พิมพ์ครั้งที่4.ปัตตานี:โรงพิมพ์มิตรภาพ
- _____.(2015).**มุอัลลิม ร็อบบานีย์ ครูผู้สร้างประชาชาติ**.พิมพ์ครั้งที่1.ปัตตานี:มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.
- _____.(2015).**มุฮัมมัดเราะฮ์สุลุลลอฮฺ แบบอย่างความเมตตา นำพาสังคมสันติสุข**.พิมพ์ครั้งที่3. ปัตตานี:มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.
- อิสมาแอ อาลี,อิสมาอีลลูตฟี จะปะเกีย และคณะ.(2555).**อิสลามกับความท้าทายของโลกสมัยใหม่:มุมมองจากนักวิชาการชายแดนใต้**.พิมพ์ครั้งที่1.ปัตตานี :หจก.ภาพพิมพ์
- แฮร์รี นูร์ อาลีญ.(2557).**การศึกษาในอิสลาม**.แปลโดย ฮาเร๊ะ เจ๊ะโด พิมพ์ครั้งที่1 .ปัตตานี:ศูนย์อิกเราะหะมีเดี๋ย
- Abdul Kareem Bakkar.(2011).Haula at-Tarbiyah wa at-Ta'lim. Dimishq:Daru at-Qalam.
- Abdul Kareem Zaidan.(1987).Usul ad-Dakwah.Beirut:Muassasah al-Risalah.
- Abdullah Nasih Ulwan.(1992).Tarbiyatul Aulad fil Islam.Saudi-Arabiya:Darus Salam.

Abdul Rahman al-Nahlawy.(2003).**Usul al-Tarbiyah al-Islamiyah wa Asaliybiha fi al-baiti wa al-Madrasati wa al-Mujtamai**.Lebanon:Darul Fikri

Abdul Rahman Bin Abdul-Karim al-Ubayyid.(1993).**Usul Minhaji Al-Islami**.Dammam: Darul As-Sakha-ir.

Abu Abdullah Muhammad Bin Ismail al-Bukhariy.(1993).**Sahih al-Bukhariy**.5th. Dimishq:Darul Ibni Kathir.

Abu al-Fidaa Ismail Bin Umar Bin Kathir al-Qurshiy.(1999).**Tafsir al-Quran al-Azim**. Saudi-Arabiya:Darul al-Taiyibah.Riyadh.

Abu al-Husain Muslim Bin al-Hajjaj al-Qushairiy.(1991).**Sahih Muslim**.Misr:Darul al-Hadith.

Abu Bakr Muhammad Bin al-Husain Bin Abdullah al-Ajarriy.(2011).**Akhlaq al-Ulama**.ar-Riyadh:Darul al-Qabas.

Abu Dawud Sulaiman Bin al-Ash 'ath Bin Ishaq Bin Bashir al-Sajistaniy.**Sunan Abi Dawud**. sayida-Beirut:al-Maktabah al-'asriyah

Abu Isa Muhammad Bin Isa Bin Saurah at-Tirmidhiy.**Jami at-Tarmidhiy**. ar-Riyadh:Baitul Afkari wa ad-Dauliyah.

Abu Ja'far Muhammad Bin Jarir al-Tabariy.(2001).**Tafsir al-Tabariy**.al-Qahirah:Dar-Hijr.

Ahmad Farid.(2004).**Al-Tarbiyah ala Manhaj Ahli al-sunnah wa al-Jamaah**.Saudi Arabia:Dar Taibah

Ahmad Fuaad al-Ahwani.**al-Tarbiyah fi al-Islam**.Misr : Dar al-Ma 'aarif

Ahmad Rajab al-Asmar.(2001).**al-Nabiyu al-Murabbiyu**.'Umman : Dar al-Furqan

- Al-Imam al-Bukhari.(2007).*Sahih al-Bukhari*.5th.Lebanon.Dar al-kotob al-Ilmiyah.
- Arjuna,Mahammad Nur Yunus.(2003).*Sejarah STPM Tamadun Islam*.Malaysia:Chee Leong Press.
- Jamal Abdur Rahman.(2004).*Atfalul Muslimin kaifa rabbahum an-Nabiyu al-Amin*.7th. Makkah:Daru Taiyibah al-Khadraa.
- Khalid Bin Hamid al-Hazimiy.(2000).*Ussulu al-Tarbiyah al-Islamiyah*,al-Madinah al-Munawwarah : Dar 'Alam al-kutub
- _____.(2005).*Turuq Tadris al-Tarbiyah al-Islamiyah*.15th.Beirut: Muassasah al-Risalah.
- Langgulong,Hasan.(1987).*Asas-asas Pendidikan Islam*.Indonisia:Pustaka al-Husna.
- Muhammad 'Atiyyah al-Ibrashiy.(1979).*Tarbiyyah al-Islamiyyah wa Falasafatuha*.3rd.Dar al-arabiy
- Muhammad Bin 'Isa Bin Saurah al-Tirmidhiy.(1975).*Sunan al-Tirmidhiy*.Misr: Sharikah Maktabah wa Matba 'ah Mustafa al-Babi al-Halabi
- Muhammad Bin Ismail Abu Abdullah al-bukhariy.(1422).*al-Jamia al-Musnad al-Sahih al-Muktasar min Amwar Rasulullah wa Sunanih wa 'Iyamih*.Dar Tauwq al-Najah
- Muhammad Qutb.(2004).*Manhaj al-Tarbiyah al-Islamiyah*.16th.Eyibt:Darul Shuruq
- Mustafa al-Adawiy.(1998).*Fiqhu Tarbiyah al-Abnaa*.Daru Majid Usairiy.
- Saaid Ismail Ali.(2005).*Ussul al-Tarbiyah al-Islamiyah*.al-Qahirah:Dar-Assalam

Salih Bin Fauzan Ali Fauzan.(2002).Muktarat min al-Khutabil Mimbariyah.al-Khuweit:al-Maktabah al-Khamisah at-Tahiyah

Wahid Bin Abdis Salam Bali.(2003).Fathul Mannan fi Sifati Ibadur Rahman.Daru Ibnu Rajab

Yasuf Khatir Hasan as-Suriy. Asalibu ar-Rasul fi ad-Dakwah wa at-Tarbiyah.al-Khuweit :Sunduq at-Takaful.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จีรัศย์ สีทา.(2556).**สภาพความมีจริยธรรมและการพัฒนาจริยธรรมของครูผู้สอนโรงเรียนมนตรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต3.**วิทยานิพนธ์ การศึกษาอิสระ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

นาวาลย์ ปานากาแข็ง.(2544).**คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.**วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ประเทือง สิ้นทรัพย์.(2545).**ความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนและครูในการประเมินตนเองเพื่อรับการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่.**วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม ภาควิชาจิตวิทยาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มนูศักดิ์ ไต้เถื่อน.(2554).**สภาพปัญหา และแนวทางการปลูกฝังอัคลากแก่นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี.**วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มะชาเอ๊ะ มะเซ็ง.(2552).**หลักการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสุเราะฮ์สุกมาน:ศึกษกรณีการประยุกต์ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนราธิวาส.**วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

มานิชญ์ พัทธี.(2546).การปรับใช้คำสอนศาสนาอิสลามเพื่อการป้องกันปัญหาเสพติด
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราช.วิทยานิพนธ์
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏ
 นครศรีธรรมราช

มุมีน๊ะห์ บุงอตาหยง.(2552).กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม
แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขต
พื้นที่การศึกษายะลา เขต1.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 อิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ไมซาเราะ ชุนรักษ์.(2556).วิธีการตักเตือนนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาการ.วิทยา
 นิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ยุทธนา เกื้อกุล.(2550).วิทยาการสอนของท่านนบีมุหัมมัด.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
 บัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิโรจน์ วุฒประดิษฐ์.(2559).การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการปลูกฝังหลักจริยธรรมของ
ศาสตามุฮัมมัด.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจริยศาสตร์ศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหิดล

อาซีซัน เกปัน.(2556).สภาพปัญหา และแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่
นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสตูล.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
 บัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อาอิติ๊ะ เจ๊ะแวง.(2558).ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด
ปัตตานี.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการ
 จัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ฮาซัน ปือราเฮง.(2554).การศึกษาในอิสลาม:แนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เว็บไซต์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.2546.ความคิดเชิงประยุกต์ (ออนไลน์) สืบค้นจาก

<http://oknation.nationtv.tv/blog/kunwee> สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2561

มัสนัน มาหะมะ.2552.อิสลามกับการศึกษา (ออนไลน์) สืบค้นจาก

www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=4&id=957

สืบค้นเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2559 เวลา 12:35 น.

อับดุลสุโก ดินอะ.2548.ยุบปอเนาะ-ดับหรือราดน้ำมันใส่ไฟได้ (ออนไลน์) สืบค้นจาก

<http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document9535.html>:

มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2558 เวลา 17:04 น.

อับดุลสุโก ดินอะ.2553.การศึกษาบูรณาการ : แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอิสลาม

สืบค้นจาก <http://www.oknation.net/blog/shukur> สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2558

อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต.2548.ปอเนาะอัตลักษณ์ชุมชนชายแดนใต้(ออนไลน์)สืบค้นจาก

<http://www.tjanews.org>:ศูนย์ข่าวอิสรา สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่ง

ประเทศไทย เมื่อ 18 ตุลาคม 2558 เวลา 17:04 น.

อิบรอฮีม ะยีสะอิด.2557.ความหมายของการศึกษาอิสลาม(ออนไลน์)สืบค้นจาก

www.gotoknow.org/blog/islamed เมื่อ 23 ธันวาคม 2558 เวลา 23.40 น.

บุคลากรกรม

1.นายเจนวิทย์ คงคาลิหมื่น	อาจารย์ประจำโรงเรียนประทีปศาสน์อิสลามอีลอนุสธรณ์
2.นายอับดุลเลาะ แหวววรรณจิตต์	รองผู้จัดการโรงเรียนอัลมูวาหะฮิดีน
3.นายจักรกฤษ พิกุลกาฬ	ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมชาตูลอุมิดดิน
4.นายชาگیرีน สุมาลี	รองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ
5.นายนิรัญ เทพลักษณะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์
6.นายธวัชชัย วิเชียรสวาง	ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนศาสตร์วิทยา
7.นายรอยาลี วาสะ	วิทยากรอิสลามศึกษา

Prince of Songkla University
ภาคผนวก
Pattani Campus

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรัฐสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

22 เมษายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอาหมีน ดาราพงศ์ รหัสนักศึกษา 5720420019 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “ตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามในโรงเรียนของท่าน จากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายกิจการนักเรียนและครูผู้สอน เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลภูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

22 เมษายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอาหมีน ดาราพงศ์ รหัสนักศึกษา 5720420019 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “ตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามในโรงเรียนของท่าน จากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายกิจการนักเรียนและครูผู้สอน เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลลูกระเบิด
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

22 เมษายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอัลมูวาหะดีดีน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอาหมีน ดาราพงศ์ รหัสนักศึกษา 5720420019 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “ตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการตรูปียะฮุ อิสลามในโรงเรียนของท่าน จากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายกิจการนักเรียนและครูผู้สอน เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรัฐสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

22 เมษายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมชาตูลอุมิตดิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอาหมีน ดาราพงศ์ รหัสนักศึกษา 5720420019 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “ตรูปียะฮ์ อิสลามียะฮ์และการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการตรูปียะฮ์ อิสลามในโรงเรียนของท่าน จากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายกิจการนักเรียนและครูผู้สอน เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลภูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

22 เมษายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนศาสตร์วิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอาหมีน ดาราพงศ์ รหัสนักศึกษา 5720420019 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “ตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์และการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูล เกี่ยวกับการตรูบียะฮ์ อิสลามในโรงเรียนของท่าน จากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายกิจการนักเรียนและครูผู้สอน เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขาธิการ งานบัณฑิตศึกษา โทร. 2228

ที่ มอ 751/

วันที่ 10 เมษายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ กาวีนา

ด้วยนายอาหมีน ดาราพงศ์ รหัสนักศึกษา 5720420019 นักศึกษาปริญญาโท สาขาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “ตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์และการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถาม และแบบสอบถามสัมภาษณ์ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป พร้อมกันนี้ได้แนบเอกสารมาด้วย จำนวน 2 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.อับรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

10 เมษายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดสกรี มั่นญนุ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด
2. แบบสอบถามประกอบการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอาหมีน ดาราพงศ์ รหัสนักศึกษา 5720420019 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “ตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์และการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้ เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของ ภาษาของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้เป็นแนวทางการปรับปรุง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

10 เมษายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.อาหะมะกอชี กาซอ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด
2. แบบสอบถามประกอบการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอาหมิน ดาราพงศ์ รหัสนักศึกษา 5720420019 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “ตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์และการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมี ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้ เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของ ภาษาของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้เป็นแนวทางการปรับปรุง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

(สำหรับเก็บข้อมูลภาคสนาม)

แบบสอบถามประกอบการวิจัย

เรื่อง ตั้รูปียะสุ อิสลามียะสุและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์

แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการตั้รูปียะสุ อิสลามียะสุและการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง

1-กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง

2-ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อท่านไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น แต่จะมีประโยชน์เฉพาะทางการศึกษาเท่านั้น ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

3-แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบทดสอบเกี่ยวกับระดับความรู้ ความเข้าใจของครู อาจารย์ในการตั้รูปียะสุ อิสลามียะสุ

ในโรงเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการนำมาปรับใช้กระบวนการตั้รูปียะสุ อิสลามียะสุในโรงเรียน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการนำมาปรับใช้กระบวนการตั้รูปียะสุ อิสลามียะสุ

ในโรงเรียน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

นายอาหมีน ดาราพงศ์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1- เพศ

ชาย

หญิง

2- อายุ

25-30 ปี

31-40 ปี

41-50 ปี

51 ปีขึ้นไป

3-สถานภาพ

โสด

มีครอบครัว

4- การศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

5- ตำแหน่ง

ครูสอนศาสนา

ครูสอนสามัญ

6- ประสบการณ์ในการทำงานด้านการตักเตือนอิสลามี่ยะฮู

1-3 ปี

4-6 ปี

7-9 ปี

มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2

ข้อสอบวัดระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ

แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้ ต้องการทราบระดับความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ ขอให้ท่านได้โปรดเสียสละเวลาทำแบบทดสอบวัดระดับความรู้ความเข้าใจของท่านต่อการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งแต่ละคำถามมีอยู่ 5 คำตอบ ดังนี้

1) การตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ สมควรยึดจากแหล่งใดเป็นสำคัญ

- จากอัลกุรอาน
- จากอัลหะดีษ
- จากอัลกุรอานและอัลหะดีษ
- จากสำนักฟิกฮุทั้งสี่ (مَذَاهِبُ الْفِقْهِ الْأَرْبَعَةُ)
- ถูกทุกข้อ

2) ข้อใดต่อไปนี้มี ความหมายสอดคล้องกับตรูปียะฮุ

- ตะอูลีม (تَعْلِيمٌ) คือ การศึกษา
- ตะอ์ดีบ (تَنْبِيْهُ) คือ สั่งสอน อบรม
- ตัซุกียะฮุ (تَزْكِيَّةٌ) คือ ขัดเกลา บ่มเพาะ
- ตันชีอะฮุ (تَنْشِئَةٌ) คือ พัฒนา
- ถูกทุกข้อ

3) บุคคลใดต่อไปนี้จะทำหน้าที่ด้านการตรูปียะฮุได้ดีที่สุด

- อิมามมัสยิด/กรรมการมัสยิด
- โต๊ะครู/บาบอ
- ครู/อาจารย์
- มุร้อบบีย์ ครูพี่เลี้ยง
- ข้อ 2 และ 3 ถูก

4) วิธีใดต่อไปนี้จะทำให้การตรูปียะฮุบังเกิดผลมากที่สุด

- การเรียนการสอน
- การเป็นแบบอย่าง
- การส่งเสริมให้กระทำความดี
- การห้ามปรามความชั่ว

การลำทับเดือนและการลงโทษ

5) หากท่านเห็นนักเรียนทำผิด ท่านควรปฏิบัติอย่างไร

- ลงโทษหน้าแถว หรือ หน้าชั้นเรียน
- ลำทับเดือนอย่างรุนแรงให้นักเรียนเกรงกลัว
- นิ่งเฉย ไม่สนใจ ถือว่านักเรียนยังเด็ก
- ให้คำตักเตือน และบอกผลดีผลเสียของการกระทำนั้น
- ถูกทุกข้อ

6) การตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุควรใช้แหล่งที่มาจากแหล่งใด

- ทฤษฎีการจัดการศึกษาจากตะวันออกและตะวันตก
- วัฒนธรรมประเพณีที่สืบต่อกันมา
- แบบอย่างจากผู้ที่มิชื่อเสียงทั้งหลาย
- อัลกุรอานและอัลสุนนะฮุของท่านนบี
- ถูกทุกข้อ

7) ข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อ หลักการตรูบียะฮุ

- เชื่อว่านักเรียนทุกคนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกัน
- เชื่อว่านักเรียนทุกคนมีศักยภาพและสามารถพัฒนาได้
- เชื่อว่านักเรียนทุกคนย่อมมีความแตกต่างทั้งความคิดและการแสดงออก
- การตรูบียะฮุต้องเป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปอย่างเป็นขั้นตอน
- ถูกทุกข้อ

8) ข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อ ะบวนการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุ

- เติญตำรวจมาให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่นักเรียน
- เติญตัวแทนบริษัทรถมาอบรมการขับขี่ปลอดภัยแก่นักเรียน
- เปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาเข้ามาแนะแนวการศึกษาต่อแก่นักเรียน
- ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันละหมาดญะมาอะฮุที่มัสยิด
- จัดกิจกรรมเขียนเรียงความเรื่องการศึกษาเรียนรู้

9) จากอัลหะดีษ **إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ : مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ** ความว่า “เมื่อลูกหลานอาดัมได้เสียชีวิตลง การงานของเขาได้ขาดสะบั้นลง(ไม่ได้รับผลการตอบแทนใดๆ)เว้นแต่ สามประการ คือ การบริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ หรือความรู้ที่ยังประโยชน์ หรือ บุตรที่ดี ที่ขอพรให้เขา” ตรงกับข้อใด

- หลักการตรูบียะฮฺ
- กระบวนการตรูบียะฮฺ
- จุดมุ่งหมายการตรูบียะฮฺ
- ผลการตรูบียะฮฺ
- ปัญหาการตรูบียะฮฺ

10) จากอายะฮฺอัลกุรอาน ... **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا** ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย พวกท่านจงปกป้องตัวของสุเจ้าและครอบครัวของสุเจ้าให้พ้นจากไฟนรกเถิด....” ตรงกับข้อใด

- การกำชับและส่าทืบเตือน
- การกล่าวถึงการลงโทษ
- การสร้างแรงจูงใจ
- การเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์
- ถูกทุกข้อ

11) หากท่านได้รับมอบหมายให้ทำการตรูบียะฮฺนักเรียน ท่านจะใช้เรื่องราวใดต่อไปนี้ ในการนำมาปรับใช้ให้เหมาะสม

- เรื่องราวของลูกมาน อัลหะกีม
- เรื่องราวของนบีญุสุฟและพี่น้องของท่าน
- เรื่องราวของนบีมุซา และคิฎิร
- เรื่องราวของชาวถ้ำ
- เรื่องราวกลุ่มชนของนบีอิบรอฮีม

12) บุคคลใดต่อไปนี้ ถือว่าปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับการตรูบียะฮฺ

- ครูซัลมา มักจะยิ้มเสมอเมื่อเจอกับเพื่อนครู
- ครูซัลวา มักจะให้นักเรียนช่วยถือสิ่งของให้เสมอๆ
- ครูนัจมา มักจะให้นักเรียนทำความสะอาดห้องพักครูเสมอๆ
- ครูนัจวา มักจะนั่งพูดคุยเรื่องผู้อื่นให้นักเรียนฟังเสมอๆ
- ครูอันวา มักจะเลี้ยงอาหารนักเรียนที่ลำบากเสมอๆ

13) ข้อใดคือจุดมุ่งหมายของการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ

- เพื่อขัดเกลาด้านจิตวิญญาณ
- เพื่อขัดเกลาด้านสติปัญญา
- เพื่อขัดเกลาด้านร่างกาย
- เพื่อสร้างบุคคลคุณธรรม
- เพื่อเกียรติยศและชื่อเสียง

14) หากท่านเป็นครูฝ่ายตรูบียะฮฺ ท่านจะสอนให้นักเรียนเป็นอย่างไร

- มีทักษะด้านการประกอบอาชีพ
- มีทักษะด้านเทคโนโลยี
- มีทักษะด้านการป้องกันตัว
- มีความรู้ทั้งศาสนาและสามัญ
- เป็นบ่าวที่นอบน้อมต่อพระเจ้าเป็นเจ้า

15) จากอัลหะดีษ عَنْ رَسُولٍ عَنِ رَجُلٍ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْنُونٌ عَنْ رَجُلٍ رَاعٍ وَمَسْنُونٌ عَنْ رَجُلٍ رَاعٍ فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَهُوَ مَسْنُونٌ عَنْ رَجُلٍ رَاعٍ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَهِيَ مَسْنُونَةٌ عَنْ رَجُلٍ رَاعٍ وَالْخَادِمُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْنُونٌ عَنْ رَجُلٍ رَاعٍ

ความว่า “พวกท่านทุกคนเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและเขาจะถูกสอบสวนจากหน้าที่รับผิดชอบของเขา ดังนั้นอิหม่ามมีหน้าที่รับผิดชอบและเขาจะถูกสอบสวนจากหน้าที่รับผิดชอบของเขา และคนคนหนึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวของเขาและเขาจะถูกสอบสวนจากหน้าที่รับผิดชอบของเขา และสตรีผู้หนึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในบ้านของสามีของนาง และนางจะต้องถูกสอบสวนจากหน้าที่รับผิดชอบของนาง และผู้รับใช้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อทรัพย์สินของนายของเขาและเขาจะถูกสอบสวนจากหน้าที่รับผิดชอบของเขา” ได้บทเรียนด้านตรูบียะฮฺอย่างไร

- บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ
- ทุกคนต่างมีภาระหน้าที่
- ทุกคนต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่
- ทุกคนต้องถูกสอบสวนต่อหน้าที่
- ทุกคนจะถูกตอบแทนเนื่องจากหน้าที่

16) หนี้ชัไฮดต่อไปนี้จะทำให้นักเรียนตระหนักถึงผลบุญคุณค่าของการต้อปียะฮุ

- كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ** (พวกท่านทุกคนเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและเขาจะถูกสอบสวนจากหน้าที่รับผิดชอบของเขา)
- سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ** (บุคคลเจ็ดจำพวกที่พระองค์อัลลอฮ์จะให้พวกเขาอยู่ใต้ร่มเงาของพระองค์ในวันที่ไม่มีร่มเงาใดๆเลยเว้นแต่ร่มเงาของพระองค์เท่านั้น)
- اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ ، وَأَنْتِجِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا ، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ** (จงเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ไม่ว่าท่านจะอยู่ที่ใดก็ตาม และจงทำความดีเพื่อลบล้างความชั่ว และจงสังคมนกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกับจริยธรรมที่ดีงาม)
- أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضَغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ** (จงรู้ไว้เถิดว่า แท้จริงในร่างกายนั้นมีก้อนเนื้ออยู่ก้อนหนึ่ง หากว่ามันดี ร่างกายทุกส่วนก็จะดีไปด้วย แต่ถ้าหากมันเสีย ร่างกายทุกส่วนก็พลอยเสียไปด้วย จงรู้ไว้เถิดว่าก้อนเนื้อก้อนนั้นก็คือหัวใจ)
- خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ** (ผู้ที่ดียิ่งในหมู่พวกท่านนั้นก็คือผู้ที่เรียนอัลกุรอานและสอนอัลกุรอาน)

17) การต้อปียะฮุ อิสลามมีะฮุฮุรูปแบบใดต่อไปนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ

- ผ่านเรื่องเล่าในอดีตหรือประวัติศาสตร์
- ผ่านการบรรยาย
- ผ่านการทำเป็นแบบอย่าง
- ผ่านการสัมผัสเตือน
- ผ่านการสร้างแรงจูงใจ

18) การต้อปียะฮุ อิสลามมีะฮุฮุจะทำให้เกิดสิ่งใดต่อไปนี้จะ

- การยกระดับจิตวิญญาณให้สูงส่ง
- เพิ่มขีดความสามารถของสติปัญญาให้สมบูรณ์
- การเตรียมเยาวชนเพื่อภารกิจในอนาคต
- การปลูกฝังความดีและขจัดความโง่เขลา
- ถูกทุกข้อ

19) ข้อใดกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างมุอัลลิม และมุร็อบบีย์ ได้ถูกต้อง

- มุอัลลิมคือผู้ให้ความรู้ มุร็อบบีย์คือผู้ให้การอบรม สั่งสอน
- มุอัลลิมคือผู้ให้การอบรม สั่งสอน มุร็อบบีย์คือผู้ให้ความรู้
- มุอัลลิมคือผู้ให้ความรู้ มุร็อบบีย์คือผู้ให้การอบรม สั่งสอนและขัดเกลา
- มุอัลลิมและมุร็อบบีย์คือผู้ให้ความรู้ ผู้เป็นแบบอย่างและให้การอบรม ขัดเกลา
- มุอัลลิมคือผู้ให้ความรู้และมุร็อบบีย์คือผู้ให้การอบรมสั่งสอน ขัดเกลา พัฒนา เสียสละและเป็นแบบอย่างที่ดี

20) ข้อใดคือปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการตรูบียะฮุ อีสลามียะฮุ

- สื่อเทคโนโลยี
- กฎระเบียบ
- สังคม หรือสิ่งแวดล้อม
- แบบอย่างที่ไม่ดี
- การลงโทษที่รุนแรง

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตอนที่ 3

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮู อิสลามียะฮูมาปรับใช้ในโรงเรียน

แบบสอบถามตอนที่ 3 นี้ ต้องการทราบระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮู อิสลามียะฮูมาปรับใช้ในโรงเรียน ขอให้ท่านพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ ว่าได้มีการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนของท่านได้ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือ ซึ่งมีอยู่ 5 ช่อง ซึ่งแต่ละช่องจะมีความหมาย ดังนี้

ช่องที่ 5	หมายถึง	นำมาใช้มากที่สุด
ช่องที่ 4	หมายถึง	นำมาใช้มาก
ช่องที่ 3	หมายถึง	นำมาใช้ปานกลาง
ช่องที่ 2	หมายถึง	นำมาใช้น้อย
ช่องที่ 1	หมายถึง	นำมาใช้น้อยที่สุด

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้อความ	ระดับการนำมาใช้				
	(5) นำมาใช้มากที่สุด	(4) นำมาใช้มาก	(3) นำมาใช้ปานกลาง	(2) นำมาใช้น้อย	(1) นำมาใช้น้อยที่สุด
1) โรงเรียนได้กำหนดวัตถุประสงค์การนำหลักการตวัปิยะสุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียนที่ชัดเจน					
2) โรงเรียนได้กำหนดหลักการปฏิบัติตนของครูและนักเรียนที่สอดคล้องกับตวัปิยะสุ อิสลามียะฮุมมา					
3) โรงเรียนมีการชี้แจง แนะนำแนวทางการนำหลักการตวัปิยะสุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในโรงเรียน					
4) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรครูนำกระบวนการตวัปิยะสุ อิสลามียะฮุมมาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน					
5) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่บุคลากรครูและนักเรียนเกี่ยวกับการตวัปิยะสุ อิสลามียะฮุมมาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
6) โรงเรียนได้มีการติดตามการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการจัดกิจกรรมที่เน้นตามกระบวนการตวัปิยะสุ อิสลามียะฮุมมา					
7) โรงเรียนได้กวดขันเรื่องความประพฤติของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและมีฝ่ายงานที่รับผิดชอบการดูแลนักเรียนอย่างชัดเจน					
8) โรงเรียนได้กำหนดให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนทั้งด้านการพูดและการกระทำ					
9) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับตวัปิยะสุ อิสลามียะฮุมมาโอกาสอย่างเหมาะสม					
10) โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามหลักตวัปิยะสุ อิสลามียะฮุมมาของครูและนักเรียนอย่างเคร่งครัด					
11) โรงเรียนให้ความสำคัญและส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามตามวาระและโอกาส					

ข้อความ	ระดับการนำมาใช้				
	(5) นำมาใช้มากที่สุด	(4) นำมาใช้มาก	(3) นำมาใช้ปานกลาง	(2) นำมาใช้น้อย	(1) นำมาใช้น้อยที่สุด
12) โรงเรียนได้ส่งเสริม สั่งห้ามมิให้บุคลากรครูและนักเรียนเข้าใกล้สิ่งที่เป็นที่ต้องห้ามตามหลักศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น ยาเสพติดและอบายมุขต่างๆ					
13) โรงเรียนได้สนับสนุนสื่อด้านคุณธรรมจริยธรรมอิสลามอย่างเพียงพอและทั่วถึง					
14) โรงเรียนมีมาตรการและกระบวนการลงโทษที่เหมาะสมเมื่อนักเรียนทำผิด เพื่อให้เกิดสำนึกที่สอดคล้องกับหลักการต้อฎฮุกุม อิสลามมียะฮู					
15) โรงเรียนได้ส่งเสริมให้บุคลากรครูและนักเรียนมีวินัย ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีอمانةฮุกุมและมีคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม					
16) โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยอย่างสม่ำเสมอ					
17) โรงเรียนได้จัดให้มีการทำบิฮัยนเทศ หรือบิฮัยนคำสอนจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ หรือคำคมของนักการศึกษาอิสลามติดไว้ตามสถานที่ต่างๆในโรงเรียน					
18) โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีการจัดนิทรรศการ อัตชีวประวัติบุคคลสำคัญและโดดเด่นด้านการศึกษาอิสลาม					
19) โรงเรียนมีการวัดผล ประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักต้อฎฮุกุม อิสลามมียะฮู					
20) โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่สอดแทรกการต้อฎฮุกุม อิสลามมียะฮูไว้เสมอ					
21) โรงเรียนจัดกิจกรรมมอบประกาศนียบัตร มอบรางวัลแก่นักเรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรมดีเด่นของโรงเรียน					
22) โรงเรียนจัดกิจกรรมการแข่งขันวิชาการ ด้านท่องจำอัลกุรอาน อัลหะดีษและดุอาอ์ต่างๆและการบรรยายศาสนธรรม					

ข้อความ	ระดับการนำมาใช้				
	(5) นำมาใช้มากที่สุด	(4) นำมาใช้มาก	(3) นำมาใช้ปานกลาง	(2) นำมาใช้น้อย	(1) นำมาใช้น้อยที่สุด
23) โรงเรียนได้ส่งเสริมและจัดให้มีการอ่านอักษุการุณณะบะวะวียะฮุ (ดูอาอัยยามเข้ายามเย็น) ภายในโรงเรียนเป็นประจำทุกวัน					
24) โรงเรียนจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์โดยการนำนักเรียนร่วมพัฒนาศาสนสถาน เช่น มัสยิด โรงเรียน กุโบร์ เป็นต้น					
25) โรงเรียนได้มีการจัดค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน					
26) โรงเรียนได้มีการส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันบริจาคเงินเพื่อสาธารณประโยชน์และสังคมสงเคราะห์					
27) โรงเรียนได้มีการเชิญโต๊ะครู ผู้รู้ หรือนักวิชาการอิสลามมาให้ความรู้หลักธรรมคำสอนอิสลามแก่นักเรียน					
28) โรงเรียนจัดให้มีการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมอิสลามในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้					
29) โรงเรียนได้ส่งเสริมคุณธรรมความดีตามหลักธรรมคำสอนอิสลามผ่านชีวประวัติบุคคลตัวอย่างในประวัติศาสตร์อิสลาม					
30) โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักในภาคผลการทำความดีที่ถูกระบุไว้ในคำสอนของอิสลาม					

ตอนที่ 4

แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการนำกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียน

1) ด้านวิชาการ

.....

.....

2) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

.....

.....

3) ด้านการสร้างแรงจูงใจ

.....

.....

4) ด้านประวัติศาสตร์

.....

.....

5) ด้านการสัมผัสเตือนและการลงโทษ

.....

.....

6) การนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

.....

7) อื่นๆ

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เลขที่ _____

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง ด้รึบียะฮุ อีสลามียะฮุและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอ
เมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์

แบบสัมภาษณ์นี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการด้รึบียะฮุ อีสลามียะฮุและการนำมา
ประยุกต์ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การด้รึบียะฮุอีสลามียะฮุ กระบวนการและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมกระบวนการด้รึบียะฮุ อี
สลามียะฮุในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ชื่อ-สกุล _____

ตำแหน่ง _____

โรงเรียน _____ ตำบล _____

อำเภอ _____ จังหวัด _____

สถานที่ให้สัมภาษณ์ _____

วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์ _____

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1) ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง

- ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้รับใบอนุญาต อื่นๆ (.....)

2) วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

3) ขนาดโรงเรียน

- เล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่

4) ประสบการณ์ในการทำงาน

- น้อยกว่า 5 ปี 5-10 ปี 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 การตรูบียะฮุอิสลามียะฮุ กระบวนการและการนำมาปรับใช้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) ท่านมีความเข้าใจต่อการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุในการจัดการศึกษาอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

2) ท่านมีวิธีการสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักต่อการตรูบียะฮุ อิสลามียะฮุให้แก่บุคลากรครูอย่างไรบ้าง?

.....

.....

3) ท่านมีวิธีการนำหลักการตฺรปิยะสุ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนอย่างไร?

.....

.....

.....

4) ท่านได้นำกระบวนการตฺรปิยะสุ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนมากหรือน้อยอย่างไร?

.....

.....

.....

5) โรงเรียนของท่านมีแนวทางการนำกระบวนการตฺรปิยะสุ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนอย่างไร?

.....

.....

.....

6) ท่านได้นำกระบวนการตฺรปิยะสุ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้กับกระบวนการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างไร?

.....

.....

.....

7) กระบวนการตฺรปิยะสุ อิสลามียะฮฺในโรงเรียนของท่านมีรูปแบบใดบ้าง?

.....

.....

.....

8) ในบริบททางสังคมที่ต่างกันมีผลต่อการนำหลักการตฺรปิยะสุ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร?

.....
.....
.....
9) ท่านมีแนวทางการส่งเสริมให้โรงเรียนนำกระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียนอย่างไร?

.....
.....
.....
10) ในโรงเรียนของท่านมีกลุ่มศึกษาอัลกุรอานเป็นการเฉพาะหรือไม่?

.....
.....
.....
11) กระบวนการตรูปียะสุ อิสลามียะฮ์ในโรงเรียนของท่านใช้อัลกุรอานและอัลหะดีษในการสร้างบุคลิกภาพด้านคุณธรรม จริยธรรมหรือไม่?

.....
.....
.....
12) ผลของการตรูปียะสุ อิสลามียะฮ์ในโรงเรียนของท่านเป็นอย่างไรบ้าง?

.....
.....
.....
13) ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้การตรูปียะสุ อิสลามียะฮ์ถูกบั่นทอน หรือไม่เป็นไปตามความคาดหวัง?

.....
.....
.....

14) ปัญหาและอุปสรรคของการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺในโรงเรียนของท่านมีอะไรบ้าง?

.....
.....
.....

15) ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺในโรงเรียนของท่าน
อย่างไร?

.....
.....
.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺใน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณในความกรุณาของท่าน ขออ้อลลอฮฺทรงตอบแทนความดีงาม

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อัปดุลเลาะ การ์รีนา	อาจารย์ประจำวิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาหะมะกอซี้ กาซอ	อาจารย์ประจำคณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดสกรี มัณญู	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

ตั้รู่บียะฮุ อีสลามียะฮุและการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) นายนิรัญ เทพลักษณ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์
2) นายชากีร์น สุมาลี	รองผู้อำนวยการโรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ
3) นายอับดุลเลาะ แววรรณจิตต์	รองผู้จัดการโรงเรียนอัลมูวาหะฮิดีน
4) นายจักรกฤษ พิกุลกาฬ	ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมชาตูลอูลูมิดีน
5) นายธวัชชัย วิเชียรสวาง	ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนศาสตร์วิทยา
6) นายรอยาลี วาฮะ	วิทยาการอิสลามศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามและค่าความเชื่อมั่น

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity)

ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	OIC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	0	+1	+1	2	0.67	ปรับปรุง
2	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
18	0	+1	+1	2	0.67	ปรับปรุง
19	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	OIC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
23	0	+1	+1	2	0.67	ปรับปรุง
24	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
40	0	+1	+1	2	0.67	ปรับปรุง
41	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
44	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
45	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	OIC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
46	+1	+1	0	2	0.67	ปรับปรุง
47	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
48	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
49	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
50	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
51	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
52	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
53	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
54	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
55	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
56	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
57	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
58	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
59	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
60	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
61	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
62	+1	0	+1	2	0.67	ปรับปรุง
63	0	+1	+1	2	0.67	ปรับปรุง

ภาคผนวก ช

ค่า Reliability ผลการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ค่า Reliability

ผลการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) จำนวน 30 คน

แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ยะฮุ อีสลามียะฮุและการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลจากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ มาตรวจสอบให้คะแนนและหาความเชื่อมั่น
โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (อ้างถึงใน..) ผลการ
ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Coefficient Alpha) ทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .878

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ฅ

รายนามโรงเรียนทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายนามโรงเรียนทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

โรงเรียนมะฮัลดิสลามอีมานียะฮ์มูลนิธิ

199/1 ม. 4 ต.โพธิ์ทอง อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช 80160 โทร.(075) 445317

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Pasarni Campus
ภาคผนวก ฐ
นิพนธ์ต้นฉบับ (MENU SCRIPT)

นิพนธ์ต้นฉบับ

ตัรบียะฮ์ อิสลามียะฮ์และการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

อาหมีน ดาราพงศ์¹ และ ผศ.ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ²

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ของครู ระดับการนำมาใช้ และ
แนวทางการนำกระบวนการตัรบียะฮ์ อิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน
เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่ม
ตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 127 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลาม รวม 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าทางสถิติและนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า

ครูในโรงเรียนระดับความรู้ต่อหลักการตัรบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปาน
กลาง คิดเป็นร้อยละ 48.04 มีระดับการนำมาปรับใช้อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.975 และแนวทาง
การนำมาปรับใช้มี 6 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้วยการอบรมให้ความรู้แก่ครู ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี
คือครูทุกคนแสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุกๆเวลา ด้านการสร้างแรงจูงใจคือให้มีการยก
ย่องแก่ผู้ที่มีจรรยาบรรณที่ดีงาม ด้านประวัติศาสตร์ด้วยการศึกษา วิเคราะห์และถอดบทเรียน ด้าน
การสําทับเตียนและการลงโทษเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องนำมาใช้และมีการจัดการอย่างเป็นระบบขั้นตอน
และด้านการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันด้วยการปรับใช้วิถีชีวิตตามครรลองอิสลาม

คำสำคัญ : กระบวนการ , ตัรบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ , โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Tarbiyah Islamiyah and its Application in Islamic Private School in Muang District, Nakhorn Si Thammarat Province

Ameen Darapong , Ismail Kateh

ABSTRACT

This research aimed at studying the knowledge level, the level of applying and its process of teachers in Islamic Private School, Mueang District, Nakhon Si Thammarat. The researcher selected sample group by simple random sampling. The samples group were 127 people by using Krejcie & Morgan to define the sample size. The key informants were five private Islamic school administrators. The data were analyzed by statistical tools and presentation by qualitative analysis.

The research indicated that

The teachers in have the average level of knowledging about Tarbiyah Islamiyah, at 48.04. The level of applying was very high at 3.975 There are six processes of applying Tarbiyah Islamiyah in schools; In the academic section, they have a workshop and seminar for teachers. Being a good sample: all teachers are empowered to be a good sample and role model to students every time. Motivation : admiring, give reward and encouragement to those who practice in good role model. Historical: analyze and lesson learned to be a guide and role model to practice. Punishment and reminding needful to applying and In term of applying: the samples try to encourage and empower to live their life in Islamic way

Keyword : Process , Tarbiyah Islamiyah , Islamic Private School

1. บทนำ

เด็กและเยาวชนเปรียบดั่งต้นดอกไม้มานานาพันธุ์ที่กำลังจะเติบโตใหญ่และเบ่งบาน ที่จะนำมาซึ่งสีสันและความสวยงาม ความสดชื่นและสงบสุขแต่ผู้ที่พบเห็น หากต้นดอกไม้ดังกล่าวนั้นได้รับการดูแล บำรุงรักษา พรวนดิน ให้น้ำให้ปุ๋ย กำจัดวัชพืชต่าง ๆ และปกป้องมันจากการถูกทำลาย และอันตรายต่าง ๆ แล้ว มันก็จะเจริญเติบโตขึ้นอย่างเต็มที่และสมบูรณ์ ต่างออกดอกบานสะพรั่ง มีสีสันสวยงาม ให้ประโยชน์ต่อโลกนี้อย่างอนอกอนนัต ซึ่งไม่เฉพาะมนุษย์เท่านั้นที่ได้รับ แม้แต่สัตว์เล็ก ๆ อย่างแมลงก็พลอยได้รับไปด้วย ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงกล่าวไว้ในอัลกุรอาน ว่า

ความว่า “เจ้าไม่เห็นดอกหรือว่า อัลลอฮฺทรงยกอุทาหรณ์ไว้ว่า อุปมาคำพูดที่ดีดั่งต้นไม้ที่ดี รากของมันฝังแน่นลึกมันคง และกิ่งก้านของมันชูขึ้นไปในท้องฟ้า ผลของมันจะออกมาทุกกาลเวลา โดยอนุมัติของพระเจ้าของมัน และอัลลอฮฺทรงยกอุทาหรณ์แก่มนุษย์ทั้งมวล เพื่อพวกเขาจะได้รำลึก”

(อิบรอฮีม : 24-25)

อิบนุ อับบาส กล่าวไว้ว่า “คำพูดที่ดี คือ คำกล่าวที่ว่า ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮฺ และต้นไม้ที่ดีนั้นคือมุฮัมมัด รากของมันมั่นคงแข็งแรง คือ คำว่า ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮฺ ที่อยู่ในหัวใจของมุฮัมมัด และกิ่งก้านของมันต่างชูขึ้นไปบนท้องฟ้า คือ การงานของมุฮัมมัดนั้นถูกยกขึ้นไปบนท้องฟ้า” (Ibn Kathir, 1999, 4:491-494)

แต่ในทางกลับกัน หากต้นดอกไม้เหล่านั้นไม่ได้รับการดูแล พรวนดิน ให้น้ำให้ปุ๋ยอย่างที่เหมาะสม ปลูกปล่อยปละละเลยให้วัชพืชและแมลงต่าง ๆ มาทำลาย ไหนเลยที่มันสามารถจะเติบโตขึ้นมาอย่างสวยงามได้ บางทีมันอาจจะตายไปก่อนที่มันจะโตขึ้นมาเสียด้วยซ้ำ หรือบางทีอาจเป็นต้นดอกไม้ที่แคระแกร็น ไร้ซึ่งความสมบูรณ์และแข็งแรง เต็มไปด้วยร่องรอยการถูกกัดกินโดยหนอนและแมลง หรืออาจจะถูกเบียดบังไปด้วยวัชพืชต่าง ๆ ไม่มีแม้กระทั่งความสวยงามที่จะดึงดูดความสนใจของผู้ใดให้เหลียวมอง ต้นดอกไม้ไม่เป็นไปเช่นนี้ฉันใด เด็กและเยาวชนก็เป็นไปเช่นนั้น ฉะนั้น

ในสภาพสังคมปัจจุบันเด็กและเยาวชนต่างก็ถูกห้อมล้อมไปด้วยปัญหาและสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายต่าง ๆ มากมายซึ่งล้วนมาจากผลการกระทำของมนุษย์ทั้งสิ้น (อุษมาน ชูฟอัม , 2545:10-11) พร้อมทั้งจะกัดกร่อนและบ่อนทำลายพวกเขาได้ตลอดเวลา ดังนั้นอัลลอฮฺ ﷻ จึงทรง

กำชับใช้บรรดาผู้ศรัทธาให้ทำการปกป้องตัวพวกเขาและครอบครัวของพวกเขาให้รอดพ้นจากหายนะ และไฟนรกคือด้วยการหยุดกระทำสิ่งที่เป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามต่างๆของพระองค์และรอสุลของพระองค์ พร้อมกับสั่งสอนพวกเขาให้ปฏิบัติตามอัลลอฮ์และยำเกรงต่อพระองค์ (Ibn Kathir, 1999, 8:167) ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ทรงกล่าวว่า

ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย พวกเจ้าจงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรกเถิด”

(อัลตะฮูรึม : 6)

ซึ่งนอกจากสถาบันครอบครัวซึ่งถือเป็นสถาบันหลักในการให้การอบรมสั่งสอนปกป้องพวกเขาแล้ว ก็ยังมีสถาบันการศึกษาที่สามารถหล่อหลอมเด็ก ๆ และเยาวชนให้เป็นคนดีคือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้วยสถานการณ์ทางสังคมที่เลวร้ายนี้ จึงทำให้ผู้ปกครองเลือกที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่สอนศาสนาควบคู่สามัญด้วยความมุ่งหวังและตระหนักดีว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้นจะช่วยปกป้องและนำพาบุตรหลานให้รอดพ้นจากความมีดমনและอันตรายทางสังคมได้ แต่กระนั้นก็ตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการตวับียะฮ์ อิสลามียะฮ์ในโรงเรียนดังกล่าวย่อมมีการจัดการที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละโรงเรียน และความแตกต่างกันของสภาพแวดล้อมทางชุมชน จึงสำเร็จบ้าง ไม่สำเร็จบ้าง ดังการให้สัมภาษณ์ของเจเนวิทท์ คงคาลิหมิน (2559) ที่กล่าวว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในขณะนี้หากพิจารณาให้ดีแล้ว เราจะพบว่า ยังไม่ค่อยประสบความสำเร็จในการอบรมสั่งสอนศิษย์ เพราะเนื่องจากพฤติกรรม วิถีชีวิต และการแสดงออกของพวกเขายังไม่เป็นไปตามความคาดหวังเท่าใดนัก และในขณะเดียวกันถามว่าผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการตวับียะฮ์ อิสลามียะฮ์มากน้อยแค่ไหน และทุกคนมองเห็นเด่นชัดและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายเหมือนกันทุกคนหรือไม่ ขอตั้งคำถามว่า หากเราแจกดินน้ำมันให้กับคุณครู เพื่อปั้นให้เป็นรูปทรงที่สวยงาม แล้วครูจะปั้นเป็นอะไร และจะปั้นกันอย่างไร หากเราไม่มีแปลนหรือรูปแบบและความเข้าใจที่ตรงกัน แน่นนอนผลของมันก็ย่อมแตกต่างกันอย่างแน่นอน นั่นคือดินน้ำมัน แต่นักเรียนไม่ใช่ดินน้ำมัน แล้วเราจะปั้นให้เขาเป็นอะไร แล้วเราจะปั้นเขาอย่างไร ทุกคนมีแปลนในการสร้างพวกเขาหรือยัง มีวิธี มีกระบวนการสร้างที่ชัดเจนแล้วหรือยัง นี่คือปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัจจุบัน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นผลให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการศึกษาสภาพการ จัดการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช ว่าครู อาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจ ระดับการนำและแนวทางอย่างไรในการนำ กระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน เพื่อเยาวชนเติบโตเป็นบุคคลที่ได้รับการ พัฒนาในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำการศึกษา วิจัยดังกล่าว

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ
- 2) เพื่อศึกษาระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.ความสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบถึงระดับความรู้ ความเข้าใจของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อหลักการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุ
- 2) ทราบถึงระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3) ทราบแนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 4) ผลการวิจัยจะเป็นความรู้ และประสบการณ์ใหม่แก่ผู้วิจัย และสามารถนำผล ดังกล่าวไปปรับใช้ในการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นทั้งในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามและโรงเรียนประเภทอื่นๆได้

4.วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนด ขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหา ดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการรับรู้ระยะสุ อิสลามียะฮ์ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งประเด็นที่จะศึกษาได้ดังนี้

- 1.ระดับความรู้ ความเข้าใจของครูต่อหลักการรับรู้ระยะสุ อิสลามียะฮ์
- 2.ระดับการนำกระบวนการรับรู้ระยะสุ อิสลามียะฮ์มาปรับใช้
- 3.แนวทางการนำกระบวนการรับรู้ระยะสุ อิสลามียะฮ์มาปรับใช้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

-ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีอยู่ทั้งหมด 5 โรงเรียน จำนวนครูผู้สอนรวมทั้งสิ้น 194 คน ผู้บริหารรวมทั้งสิ้น 15 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 209 คน

-กลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 5 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามมีทั้งหมด 127 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) แบบแบ่งสัดส่วนตามความเหมาะสม และเลือกกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบเจาะจงผู้อำนวยการโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 5 คน

แบบแผนการวิจัย

1. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ระยะสุ อิสลามียะฮ์
2. กำหนดกรอบการวิจัย
3. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. สร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. เก็บรวบรวมข้อมูล
6. วิเคราะห์และนำเสนอผลข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 อย่างคือ

1.แบบสอบถามใช้สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจหลักการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการนำกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการการนำกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ มาปรับใช้

2.แบบสัมภาษณ์เชิงลึกใช้สำหรับผู้บริหารโดยกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าก่อนการสัมภาษณ์ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- 1.ความรู้ความเข้าใจต่อหลักการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺของผู้บริหารและครู
- 2) ระดับการนำกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียน
- 3) ผู้บริหาร ครูมีแนวทางการนำกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้อย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.ผู้วิจัยได้ขอหนังสือรับรองและหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงผู้บริหารโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.ลงพื้นที่และขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการสัมภาษณ์เชิงลึกและแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

3.แปลความหมายและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอย่างง่าย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นต้น ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดความถี่โดยนำเสนอในรูปของความเรียง

5.สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ และการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

1.ระดับความรู้ ความเข้าใจของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อหลักการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺสรุปโดยภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 48.04 รองลงมาคือมีความรู้ ความเข้าใจในระดับน้อย

จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 20.47 และมีความรู้ความเข้าใจในระดับดีมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.36 ตามลำดับ

2.ระดับการนำกระบวนการตรูปียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.9751 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49099 ซึ่งโดยภาพรวมมีระดับการนำมาปรับใช้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการนำกระบวนการตรูปียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

3.แนวทางการนำกระบวนการตรูปียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้

1.ด้านวิชาการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและความสำคัญกับการอบรมให้ความรู้แก่ครู บุคลากรทางการศึกษา โดยวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการตรูปียะฮฺ อิสลามียะฮฺมากที่สุด รองลงมาส่งเสริมให้นำกระบวนการตรูปียะฮฺ อิสลามียะฮฺบูรณาการเข้ากับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการแสวงหาความรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการตรูปียะฮฺ อิสลามียะฮฺให้ถ่องแท้ตามลำดับ

2.ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุกๆด้านมากที่สุด รองลงมา也让สร้างกลุ่มแกนนำด้านคุณธรรม จริยธรรมทั้งครูและนักเรียน

3.ด้านการสร้างแรงจูงใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าควรยกย่องสรรเสริญ ให้รางวัลและกำลังใจแก่ผู้ที่ปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีและมีมารยาทดีตามกรอบอิสลามมากที่สุด รองลงมา ก็ควรสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งหลาย

4.ด้านประวัติศาสตร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าควรนำอัตชีวของบุคคลในประวัติศาสตร์มาศึกษา วิเคราะห์และถอดบทเรียน โดยเฉพาะประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และบุคคลในยุค สละฟุศศอลิหฺ ให้กับครู นักเรียน เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาควรส่งเสริมให้นักเรียนจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอัตชีวประวัติบุคคลในอดีต รองลงมา ก็ให้มีการแข่งขันการเขียนเรียงความ หรือเล่าเรื่องถึงคุณงามความดีของบุคคลในประวัติศาสตร์อิสลาม

5.ด้านการสันทัดเตือนและการลงโทษ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าการลงโทษเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในกระบวนการตรูปียะฮฺนักเรียนเพื่อให้เกิดความสำนึกและ

ห่างไกลจากสิ่งที่ไม่ดี รองลงมามองว่าให้ใช้กระบวนการในการพูดคุย ตักเตือน คำแนะนำที่ดี และการปลอบประโลมเพื่อให้สำนึกและกลับตัว และให้บำเพ็ญประโยชน์แทนการลงโทษตามลำดับ

6.การนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าควรส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้นให้ครูและนักเรียนปรับใช้วิถีชีวิตตามรูปแบบอิสลามและนำมาใช้ในชีวิตประจำวันให้เห็นเป็นที่ประจักษ์มากที่สุด รองลงมาคือการสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนอยากทำความดี

6.การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาดัรฎุบียะฮฺ อิสลามียะฮฺและการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปราย ดังนี้

1.ศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อการดรุบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ ความเข้าใจของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อการดรุบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนไม่ได้เรียนมาในสถาบันปอเนาะหรือสถาบันที่สอนศาสนาอิสลามโดยตรงมาโดยตลอด หรืออาจไม่ได้ผ่านกระบวนการอบรม ชัดเจนแบบวิถีอิสลามและจบการศึกษาด้านอิสลามศึกษาทุกคน บางส่วนอาจจะเรียนและจบการศึกษาด้านสามัญมาแล้วนั้น ทำให้ระดับความรู้ ความเข้าใจของครูผู้สอนต่อการดรุบียะฮฺ อิสลามียะฮฺไม่เด่นชัด และไม่เข้าใจต่อกระบวนการดรุบียะฮฺ อิสลามียะฮฺอย่างถ่องแท้ และบางครั้งถึงแม้ว่าบุคลากรครูที่จบอิสลามศึกษามาแล้วก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่า จะรู้และเข้าใจการดรุบียะฮฺ อิสลามียะฮฺเสียทั้งหมดสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของซาคีร์น สุมาลี(2560) ว่า เนื่องจากความเข้าใจเรื่องการดรุบียะฮฺ อิสลามียะฮฺในบ้านเรานั้นยังน้อย มันก็ทำให้การนำมาใช้อยู่ในระดับน้อย เขายังไม่เข้าใจว่าการดรุบียะฮฺคืออะไร เขาเข้าใจเพียงตะอูลิมีเพียงอย่างเดียว และที่สำคัญเขาไม่เข้าใจว่าตะอูลิมีความแตกต่างกับดรุบียะฮฺอย่างไร ตะอูลิมี ดรุบียะฮฺ และอีกอย่างคือตะอูตีบ แต่บ้านเรารู้จักเพียงตะอูลิมีเพียงอย่างเดียว เมื่อรู้เพียงตะอูลิมีอย่างเดียว มันก็เน้นแค่การท่องจำ ไม่มีการฝึกฝน และยังสอดคล้องกับการให้คำสัมภาษณ์ของอัปดุลเลาะ แวววรรณจิตต์ (2560) ว่า ครู อาจารย์ บุคลากรที่เข้าใจต่อหลักการดรุบียะฮฺยังมีน้อย โดยส่วนใหญ่รู้เพียงพื้นฐานและเพียงผิวเผินเท่านั้นเอง

2.ศึกษาระดับการนำกระบวนการตรูบียะฮู อิสลามียะฮูมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการนำกระบวนการตรูบียะฮู อิสลามียะฮูมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการนำกระบวนการตรูบียะฮู อิสลามียะฮูมาปรับใช้ในโรงเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชทุกโรงเรียน มีความตั้งใจและความมุ่งหวังที่จะผลิตนักเรียนให้เป็นคนดีตามกรอบของอิสลาม และประสบความสำเร็จในการศึกษาเรียนรู้ กอปรกับโรงเรียนแต่ละโรงเรียนที่ต้องการที่จะสร้างชื่อเสียงของตนเองให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป และสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครองว่าโรงเรียนสามารถให้การอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดี อยู่ในกรอบของศาสนา และสร้างความสำเร็จด้านการศึกษาได้ และอีกประการสำคัญก็คือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชทุกโรงเรียนได้ยึดเอาแนวทางและหลักการตรูบียะฮู อิสลามียะฮูมาจาก อัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนิรัญ เทพลักษณะ (2560) ว่าการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคลากรครู นักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม เราได้ยึดเอาอัลกุรอานและอัลหะดีษในการนำมาปรับใช้ในโรงเรียน และยังสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของธวัชชัย วิเชียรสร่าง (2560) กระบวนการตรูบียะฮูในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรม โครงการ หรือการอบรมสั่งสอน แน่นนอนว่าเราจะยึดหลักการจากอัลกุรอานและหะดีษ

3.ศึกษาแนวทางการนำกระบวนการตรูบียะฮู อิสลามียะฮูมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนำกระบวนการตรูบียะฮู อิสลามียะฮูมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กำหนดไว้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการสัมผัสเตือนและการลงโทษ และด้านการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือการอบรมและพัฒนาครูมากที่สุด รองลงมาคือผ่านโครงการและการทำกิจกรรม

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชทุกโรงเรียนที่มีต่อบุคลากรครูในการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนและการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เนื่องจากบุคลากรครูเป็นผู้สั่งสอนนักเรียน มีความ

ใกล้ชิดกับนักเรียนและมีเวลาอยู่ร่วมกับนักเรียนมากกว่ากลุ่มบุคลากรใดๆที่ทำหน้าที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งนักเรียนมีโอกาที่จะซึมซับความรู้ การปฏิบัติตนและมารยาทต่างๆจากครูผู้สอนได้ทุกเมื่อ และถือว่าบุคลากรครูคือหัวใจหลักและมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าและมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม เมื่อครูได้รับการพัฒนาที่ดี นั่นก็ย่อมส่งผลดีต่อนักเรียนและโรงเรียนโดยรวมด้วย สอดคล้องกับการให้การสัมภาษณ์ของนิรัญ เทพลักษณะ (2560) ว่าแนวทางการส่งเสริมให้โรงเรียนนำกระบวนการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์มาปรับใช้ในโรงเรียนว่า ขั้นแรกต้องจัดอบรมสัมมนาครูให้มีความเข้าใจ โดยวิทยากรที่มีความเข้าใจเรื่องกระบวนการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ แล้วครูก็นำความรู้ความเข้าใจที่ได้ไปถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง พร้อมกับจัดการอบรมให้กับนักเรียนด้วย และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของธวัชชัย วิเชียรสร่าง (2560) ว่า การสร้างองค์ความรู้ สร้างความเข้าใจการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ให้กับบุคลากรครู โดยการอบรม เชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้ หรือให้บุคลากรครูฟังการบรรยายธรรม หรืออาจจะเป็นการร่วมกันพูดคุยในวงเล็กๆ หรือการทะเลาะเถียง หรือชี้แจงในช่วงของการประชุม เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และให้บุคลากรได้ตระหนักว่า การตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์มีความสำคัญ ดังนั้นครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการและกระบวนการในการที่จะนำไปใช้และพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งและยังอยู่ในบริบทของโรงเรียนก็ย่อมมีความสำคัญเพิ่มขึ้นไปอีก มีการนะซีหะฮ์ และนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์และหาบทสรุปไปสู่การแก้ไข พัฒนาด้วยระบบตรูบียะฮ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปรับใช้ ขอแยกเป็นประเด็น ดังนี้

- 1) ความรู้ ความเข้าใจต่อการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์
 - 1.1 ครู ผู้บริหารควรศึกษาเรียนรู้อัลกุรอานและอัลหะดีษอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ และเน้นการปฏิบัติจากบทเรียนที่ได้จากอัลกุรอานและอัลหะดีษอย่างเคร่งครัด
 - 1.2 ผู้บริหารควรร่วมมือกับคณะครูในการจัดกลุ่มศึกษาอัลกุรอานสัปดาห์ละครั้ง พร้อมสนับสนุนอย่างเต็มที่และเป็นรูปธรรม
 - 1.3 ครู ผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนควรจัดเวที พูดคุย ถกเถียง เสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดผลึกทางความคิดในการจัดการกระบวนการตรูบียะฮ์ อิสลามียะฮ์ในโรงเรียน และเดินไปในทิศทางเดียวกัน

1.4 ครู ผู้บริหารต้องก้าวข้ามความขัดแย้งทางสังคมแนวคิดคณะเก่า คณะใหม่ให้มากที่สุด โดยแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง และมีความยำเกรงให้มากที่สุด

1.5 เชิญวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้านการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺ มาให้ความรู้ บรรยาย อบรมแก่นบุคลากรครูเป็นระยะๆ

2) การนำกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้

2.1 ผู้บริหารและบุคลากรครูต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุกๆ ด้าน ทุกเวลา และสถานที่

2.2 ผู้บริหารและบุคลากรครูต้องมีความบริสุทธิ์ใจอย่างแท้จริงต่อการให้การตรูบียะฮฺแก่นักเรียน ซึ่งนอกจากต้องตั้งใจทำหน้าที่อย่างดีที่สุดแล้ว ต้องหมั่นขออุมมัตต่ออัลลอฮฺและตะวั กัลต่อพระองค์

2.3 ครูที่ทำหน้าที่ตรูบียะฮฺ ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจการตรูบียะฮฺ อย่างแท้จริง และเป็นบุคคลที่มีความอ่อนน้อม อ่อนโยนและเสียสละ ใจกว้างพร้อมรับฟังคำแนะนำ ตักเตือน และยินดีให้คำแนะนำแก่นักเรียนได้เสมอในทุกโอกาส

2.4 การนำกระบวนการตรูบียะฮฺไปปรับใช้กับใครคนใดคนหนึ่งให้ได้ผลและ สำเร็จนั้น ไม่มีสูตรสำเร็จแน่นอนตายตัวเหมือนกันทุกคน บางทีวิธีและกระบวนการตรูบียะฮฺนี้อาจจะ สำเร็จกับคนนี้ แต่วิธีและกระบวนการเดียวกันนี้อาจจะใช้ไม่ได้ผลกับอีกคนหนึ่ง ดังนั้นผู้ที่เป็ นผู้รอบปีย จะต้องรู้จักและเข้าใจผู้ที่ตนทำการตรูบียะฮฺเป็นรายบุคคลอย่างแท้จริง พร้อมทั้งมีความรู้และเข้าใจ การตรูบียะฮฺในวิธีการและกระบวนการเป็นอย่างดีเช่นกัน และนำมาใช้ถูกคน ถูกสถานที่ เวลาและ โอกาส

2.5 การตรูบียะฮฺถือว่าเป็นหัวใจหลักและกลไกสำคัญของการจัดการศึกษา อิสลามในการสร้างอุมมะฮฺที่มีคุณภาพ เป็นแนวทางการอบรมบ่มเพาะตามแนวทางของท่านนบี ﷺ ที่ ทรงประสิทธิภาพที่สุด แต่ที่เป็นปัญหาที่ทำให้ระบบการตรูบียะฮฺล้มเหลวเพราะขาดบุคลากรที่มี ความรู้ ที่ทุ่มเทและเสียสละอย่างจริงจัง โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาต้องมุ่งเน้นเรื่องนี้เป็นประเด็น ต้นๆของการจัดการศึกษาอิสลาม และนำสู่ภาคปฏิบัติอย่างจริงจัง

3) แนวทางส่งเสริมการนำกระบวนการตรูบียะฮฺ อิสลามียะฮฺมาปรับใช้

3.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณ และส่งเสริมกระบวนการตรูบียะฮฺอย่าง จริงจัง และให้มองเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในการพัฒนาและการสร้างคน

3.2 โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน ควรร่วมมือกันในการสร้างแนวการปฏิบัติตนของนักเรียนที่เป็นแนวเดียวกัน สอดคล้องกัน เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวและกรอบการปฏิบัติตนที่เหมือนกัน และไม่รู้สึกรัดแย้งกันในความรูสึก

3.3 ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ และกล้าพอที่จะนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้ให้เกิดผลจริง

3.4 ครอบครัวหรือผู้ปกครองจะต้องมีส่วนร่วมและมีหัวใจที่เป็นกลาง หากนักเรียนกระทำความผิดหรือมีปัญหาใดๆ จะต้องไม่เข้าข้างหรือเป็นไปในลักษณะการปกป้องลูก แต่จะต้องใจกว้าง ยอมรับฟัง และหาทางร่วมกันแก้ไข และให้ความร่วมมือในกระบวนการตรูปียะฮุให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ โดยไม่ทิ้งภาระทั้งหมดให้กับโรงเรียนแต่เพียงลำพัง

3.5 ให้มีการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุไปปรับใช้กับโรงเรียนอื่นๆที่ไม่ใช่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ครอบครัว ชุมชนและสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) เสนอให้มีกระบวนการศึกษาและวิจัยต่อในเรื่องของวิธีการ เพื่อให้กระบวนการตรูปียะฮุถูกใช้จริงในบริบทสังคมที่แตกต่างกัน
- 2) ให้มีการต่อยอดศึกษาวิจัยเรื่องนี้ต่อไป พร้อมนำเสนอผลการเปลี่ยนแปลงจากการนำกระบวนการตรูปียะฮุ อิสลามียะฮุมาปรับใช้

บรรณานุกรม

ซอลีฮะห์ หะยีสะมะแอ.(2556).**มโนทัศน์การศึกษาในอิสลาม**.พิมพ์ครั้งที่2.มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

ซุฟอัม อุษมาน.(2545).**ว่าด้วยสังคม**.พิมพ์ครั้งที่ 1.ยะลา:ห้องสมุดอิสลามยะลา

ฎ็อบรอณีย์ บิลล่ำเต๊ะ.(ม.ป.ป.).**สายรัก สายชีวิต**,พิมพ์ครั้งที่1.ปัตตานี:บิณฑาปีเพรส

มณูศักดิ์ ไต่เถื่อน.(2554).**สภาพปัญหา และแนวทางการปลูกฝังอ็คลากแก่นักเรียนในโรงเรียน**

เอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี.

วิท ยานิพนธ์ ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- มันศูร อับดุลลอฮฺ.(2558).เทคนิคการสร้างคนตามวิถีอัลกุรอานและอัซซุนนะฮฺ.หาดใหญ่:
สำนักพิมพ์อาลีฟาณิชย์
- มาโนชญ์ พงษ์.(2546).การปรับใช้คำสอนศาสนาอิสลามเพื่อการป้องกันปัญหาเสพติดใน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราช.วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏ
นครศรีธรรมราช
- มุมีน๊ะห์ บุงอตาหยง.(2552).กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่
การศึกษายะลา เขต1.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ไมชาเราะ ขุนรักษ์.(2556).วิธีการดรุปียะสุนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร.วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ยุทธนา เกื้อกุล.(2550).วิทยาการสอนของท่านนบีมุหัมมัด.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- วิโรจน์ วุฒประดิษฐ์.(2559).การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการปลูกฝังหลักจริยธรรมของศาสดา
มุฮัมมัด.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจริยศาสตร์ศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล
- สมาคมศิษย์เก่าอาหรับแห่งประเทศไทย.(2542).พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมาย
ภาษาไทย. ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอานอัลมะดีนะฮ์อัลมุเนาะเราะฮ์
อาซีซัน เกป็น.(2556).สภาพปัญหา และแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่
นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสตูล.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต.(2556).ประวัติการศึกษาอิสลาม.พิมพ์ครั้งที่4.วิทยาลัยอิสลามศึกษา.
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.ปัตตานี:บัยตุลฮิกมะห์.
- อิสมาอีลลูตฟี จะปะกียา.(2015).มุอัลลิม ร็อบบานีย์ ครูผู้สร้างประชาชาติ.พิมพ์ครั้งที่1.ปัตตานี:
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.
- Abdul Kareem Bakkar.(2011).Haula at-Tarbiyah wa at-Ta'lim. Dimishq:Daru at-Qalam.

- Abdullah Nasih Ulwan.(1992).**Tarbiyatul Aulad fil Islam**.Saudi-Arabiya:Darus Salam.
- Abdul Rahman al-Nahlawy.(2003).**Usul al-Tarbiyah al-Islamiyah wa Asaliybiha fi al-baiti wa al-Madrasati wa al-Mujtamai**.Lebanon:Darul Fikri
- Abdul Rahman Bin Abdul-Karim al-Ubayyid.(1993).**Usul Minhaji Al-Islami**.Dammam: Darul As-Sakha-ir.
- Abu Abdullah Muhammad Bin Ismail al-Bukhariy.(1993).**Sahih al-Bukhariy**.5th. Dimishq:Darul Ibni Kathir.
- Abu al-Fidaa Ismail Bin Umar Bin Kathir al-Qurshiy.(1999).**Tafsir al-Quran al-Azim**. Saudi-Arabiya:Darul Taiyibah.Riyadh.
- Abu al-Husain Muslim Bin al-Hajjaj al-Qushairiy.(1991).**Sahih Muslim**.Misr:Darul Hadith.
- Ahmad Farid.(2004).**Al-Tarbiyah ala Manhaj Ahli al-sunnah wa al-Jamaah**.Saudi Arabia:Dar Taibah
- Ahmad Fuaad al-Ahwani.**al-Tarbiyah fi al-Islam**.Misr : Dar al-Ma 'aarif
- Ahmad Rajab al-Asmar.(2001).**al-Nabiyu al-Murabbiyu**.‘Umman : Dar al-Furqan
- Jamal Abdur Rahman.(2004).**Atfalul Muslimin kaifa rabbahum an-Nabiyu al-Amin**.7th. Makkah:Darul Taiyibah al-Khadraa.
- Khalid Bin Hamid al-Hazimiy.(2000).**Usulu al-Tarbiyah al-Islamiyah**,al-Madinah al-Munauwarah : Dar ‘Alam al-kutub
- Muhammad ‘Atiyyah al-Ibrashiy.(1979).**Tarbiyyah al-Islamiyyah wa Falasafatuha**.3rd.Dar al-arabiy
- Muhammad Qutb.(2004).**Manhaj al-Tarbiyah al-Islamiyah**.16th.Eyibt:Darul Shuruq
- Mustafa al-Adawiy.(1998).**Fiqhu Tarbiyah al-Abnaa**.Darul Majid Usairiy.
- Saaid Ismail Ali.(2005).**Usul al-Tarbiyah al-Islamiyah**.al-Qahirah:Dar-Assalam
- Yasuf Khatir Hasan as-Suriy. **Asalibu ar-Rasul fi ad-Dakwah wa at-Tarbiyah**.al-Khuweit :Sunduq at-Takaful.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นายอาหมื่น ดาราพงศ์

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5720420019

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต	วิทยาลัยอิสลามยะลา	2546

ทุนการศึกษา

ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

2547-ปัจจุบัน ครูโรงเรียนพัฒนศาสนวิทยา อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

การตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงาน

อาหมื่น ดาราพงศ์, อีสมะแอ กาเต๊ะ. 2561. **ตรูปียะฮ์ อิสลามียะฮ์และการนำมาปรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วารสารอัน-นุรุ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ฉบับที่ 26 (จ.1 ที่ 1/2562) ปีที่ 14 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2562 (รอลงตีพิมพ์)